

*LLIBRE DE PRIVILEGIS
DE LA VILA DE FIGUERES
(1267-1585)*

FUNDACIÓ
NOGUERA

FUNDACIÓ NOGUERA

Director Tècnic: JOSEP MARIA SANS I TRAVÉ

FUNDACIÓ NOGUERA

Llibres de Privilegis, 9

Llibre de Privilegis
de la vila de Figueres
(1267-1585)

Edició a cura de
ANTONI COBOS FAJARDO

BARCELONA, 2004

© Antoni Cobos Fajardo, 2004

Edita: Pagès Editors, SL

Carrer Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

Primera edició: març de 2004

ISBN: 84-9779-132-0

Dipòsit legal: L-206-2004

Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, S. L.

Enquadernació: Fontanet

Introducció

A l'Arxiu Històric Comarcal de Figueres es conserva un llibre mecanografiat, format foli amb cobertes de cartró, en perfecte estat de conservació, el qual va ingressar al febrer de 1991 procedent del fons de l'Ajuntament de Figueres, i que actualment està inventariat dins del Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*, amb el títol *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. n^o O). De fet, el títol sencer, escrit a mà a la coberta diu: *Privilegis de la Vila de Figueras, any 1267. Propietat del senyor E. Puig*. Té una nota a continuació en lletra més petita que diu: "Regalado por él a O. Santaló", amb tota probabilitat Onofre Santaló, que fou secretari de l'Ajuntament de Figueres a principis del segle xx.

Malgrat el títol tan esperançador, hem de lamentar que no es tracti del *Llibre de Privilegis de Figueres*, que amb aquest o un altre títol similar es devia enquadrar en algun moment de finals del segle XVI, i que contenia les còpies autenticades dels privilegis atorgats pels reis de Catalunya-Aragó a la vila de Figueres, de forma molt similar als llibres que han conservat altres ciutats, com ara el *Llibre Verd de Girona*, editat recentment en aquesta mateixa col·lecció. Val a dir que els pergamins originals que van ser copiats en aquest *Llibre de Privilegis* també s'han perdut i que no hem sabut trobar-ne cap rastre.

El llibret conservat a l'ACF, en realitat és una còpia, mecanografiada probablement a principis del segle xx, del que devia ser

una mena de llibre-guia o llibre-resum del *Llibre de Privilegis*, tal com es pot deduir per la nota que encapçala la còpia: "L'índex que hi ha al final d'aquests privilegis, no correspon a les pàgines assenyalades, per quant s'ha fet la còpia literalment".

La còpia mecanografiada consta de 97 pàgines. Fins a la pàgina 56 hi apareixen resumits els documents continguts a l'esmentat *Llibre de Privilegis*; des de la 56 a la 70, resums d'algunes qüestions anotades als diversos llibres de Consolat de Figueres; de la 70 a la 82, documents referits a l'hospital de Figueres; de la 82 a la 91, l'índex d'aquest llibre-resum; i de la 91 a la 97 una correspondència entre el calendari actual i el calendari romà.

La part que ara ens interessa es troba, com hem vist, al començament del llibre. Hi trobem escrits 101 resums, que abasten un període que va des de la carta de poblament atorgada per Jaume I (1267), fins al 1585, data de l'últim privilegi resumit. El regestador dóna la data del document (no sempre de forma precisa o encertada), un resum que pot anar d'un parell de frases a un parell de pàgines, i algunes indicacions molt interessants de caire arxivístic sobre la ubicació i localització dels pergamins originals i altres informacions referides al *Llibre de Privilegis*. En posarem un parell d'exemples de referència: "y també és en pergamí lo original en lo qual hi ha una capseta de fusta ab vetas vermelles que en ell penja, y és posat dit original axí a lo fexet quart signat de lletra D, n. 4, y lo original és signat de dita lletra G, núm. 7" (p. 48); "Acte de reducció que es troba en lo dit *Llibre*, en lo full 5, davant del acte del censal, lo qual acte de reducció en lo marge és signat de la present lletra C, n. 3, llibre de dita lletra A, n. 1". (p. 57). Gràcies a aquestes referències podem saber que el *Llibre de Privilegis* constava de no menys de 167 pàgines, amb signatures que remetien als documents originals. Aquestes utilitzen l'ordre alfabètic seguit d'un número, amb una seriació del tipus A-1, B-2, C-3, etc., quan acaba l'abecedari torna a començar la mateixa sèrie. Alguns documents porten signatures pròpies a cada ítem. Probablement qui ha signat les pàgines del *Llibre*, després ha posat aquesta mateixa signatura sobre el pergamí per fer-les coincidir (o viceversa).

Així, l'estructura original del *Llibre de Privilegis* mantenia aquest ordre: els 44 primers privilegis, que abasten des de la carta de poblament del 1267 fins a un privilegi de Felip II de 1553, estaven ordenats cronològicament i tots ells són privilegis reials *stricto sensu*, exceptuant tres sentències de la reina Maria (els núms. 25-26 i 27

del *Llibre de Privilegis*, que corresponen als documents 90, 91 i 92 de la present edició).

Des del núm. 46 al 55 (sempre seguint la numeració i disposició de l'original) hi trobem documentació diversa relacionada amb la notaria de Figueres.

Des del 59 al 76, torna a utilitzar-se un criteri cronològic (anys 1333-1585) i la documentació no presenta cap altre criteri d'ordenació ni temàtica ni tipològica.

Des del document 77 fins al final no es palesa cap criteri racional d'ordenació, ja que no segueixen cap ordre ni cronològic ni temàtic, tot i que cal remarcar que abunden les èpoques de pagament i les vendes i donacions barrejades amb els privilegis.

Pel que fa als pergamins originals, estaven relligats en cinc lligalls, agrupats de la següent manera:

Lligall primer, signatura A-1, privilegis 1-22 del llibre original (doc. 1, 4, 10, 9, 14, 15, 52, 33, 39, 51, 49, 53, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 70, 71, 72 d'aquesta edició).

Lligall segon, B-2: privilegis 23-47 (doc. 77, 83, 90, 91, 92, 94, 96, 93, 76, 75, 78, 95, 97, 98, 99, 102, 103, 104, 105, 106, 107).

Lligall tercer, C-3: 48-70 (doc. 81, 82, 84, 88, 89, 85, 86, 87, 12, 32, 7, 13, 17, 21, 20, 24, 26, 27, 35, 36, 51, 59, 73).

Lligall quart, D-4: 71-93 (doc. 74, 100, 109, 111, 112, 108, 8, 16, 25, 38, 42, 43, 44, 68, 71, 45, 49, 66, 50, 57, 48, 18).

Lligall cinquè, E-5: 94-101 (doc. 18, 67, 110, 61, 22, 23, 37, 44).

Com es pot observar, l'agrupació en lligalls tampoc respon a cap ordenació temàtica, sinó que està feta quantitativament, ja que cadascun conté 22-23 pergamins, o sigui els que van des de la signatura A-1 a la Z-23, exceptuant el darrer, lligall que només aplega vuit privilegis.

La nostra primera intenció era mirar de "reconstruir" el *Llibre de Privilegis* de Figueres avui perdut i del qual només queden aquells resums, no sempre fiables, com anirem veient. La reconstrucció havia de fer-se a partir de les indicacions de lloc i data que consta al marge de cada regest en el llibret-resum mecanografiat per tal d'intentar localitzar la còpia registrada a l'ACA i fer-ne la pertinent transcripció. Però a mesura que avançava la recerca ens vam trobar amb dues situacions que calia afrontar: d'una banda no vam poder

localitzar molts dels documents regestats al llibre-resum, bé perquè eren documents notarials (compravendes, nomenament de procuradors, èpoques de pagament...) perduts, bé perquè la indicació no era prou precisa. La segona constatació no era menys important: regirant els índexs i els registres de l'ACA hem localitzat un bon grapat de privilegis reials que, pel que sembla, no estaven recollits al *Llibre de Privilegis*. Quina havia de ser la nostra actuació davant d'això? Editar només els documents esmentats en el resum del segle xx, afegir-ne de nous?

Després de meditar-ho llargament i d'escoltar diversos parers, finalment ens hem decidit per aplicar els criteris més coherents al nostre entendre:

En primer lloc ens hem mogut exclusivament dins dels límits cronològics que ens marca el llibre-resum, o sigui entre la data del document més antic que s'esmenta (21 de juny de 1267, data de la carta de poblament), i la data del document més modern (26 de novembre de 1585, la que correspon a un privilegi de Felip II sobre insaculacions).

En segon lloc, hem volgut transcriure tots els documents esmentats al llibre-resum, encara que molts no són privilegis *estricto sensu*, però que, com queda clarament reflectit en aquell, formaven part del *Llibre de Privilegis de Figueres* compilat probablement a finals del segle xvi o començaments del xvii. Tal com veurem més avall és freqüent la inclusió d'èpoques, de sentències, etc. Quan hem pogut localitzar la còpia registral a l'ACA l'hem transcrita sencera. En aquells casos en què no hem pogut localitzar cap còpia de tal o tal altre document, hem decidit transcriure el regest que apareix al llibre-resum, tot i que la informació moltes vegades és imprecisa (i unes altres fosca o incorrecta). És el cas dels documents 7, 11, 12, 16, 22, 23, 24, 25, 26, 32, 33, 37, 38, 42, 45, 50, 66, 67, 73, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 92, 95, 96, 99, 104, 106, 107, 108 i 110.

Finalment hem afegit tots el privilegis reials concedits a la vila de Figueres, sempre dins de les dates que acabem de definir, que hem pogut localitzar a l'ACA, encara que aquests no fossin esmentats al llibre-resum. També hi hem afegit alguns documents que no són privilegis *stricto sensu*, però que o bé estaven dins dels registres *Gratiarum* de la Cancelleria Reial o bé eren documents molt propers a aquells altres que no hem sabut localitzar (en general es tracta de documents relacionats amb la compravenda de la jurisdicció d'altres pobles inclosos dins dels termes de la batllia de Figueres,

o bé referits a l'establiment de la notaria de la vila). És el cas dels documents 2, 3, 5, 19, 28, 29, 30, 31, 34, 40, 41, 46, 47, 54, 55, 56, 58, 69 i 101.

Ens trobem, doncs, davant d'un corpus de 112 documents: els 93 que, segons sembla, contenia al *Llibre de Privilegis*, i els 19 que hem afegit a aquest nucli principal. El contingut de la compilació és molt variat, perquè al *Llibre de Privilegis* no hi havia només privilegis reials, sinó que hi trobem rebuts, vendes, actes notariais, etc. El conjunt admet una primera divisió: els privilegis *estricto sensu*, concedits pels reis o els infants, expedits per la Cancelleria Reial, i la resta.

Dins del primer grup, la major part dels privilegis, un vegada definits els termes de la vila i batllia en els privilegis que segueixen a l'atorgament de la carta de poblament, consisteixen en franquícies de tal o tal altre impost o servei reial, ja sigui de manera permanent o per un període determinat: exempció d'host i cavalcada, doc. 5; exempció de cena, doc. 15; exempció de lleuda, herbatge, etc., doc. 19; exempció de peites i cavalcadura, doc. 39, etc. També trobem privilegis de caire econòmic on es concedeix permís als cònsols i la universitat per poder posar impostos o vendre censals per fer front a alguna despesa important: dret de barra, doc. 34; per fer un pont i cobrar pontatge, doc. 61, etc.

El funcionament polític i administratiu de la vila també hi té una presència destacada: sobre els cònsols, hi ha els altres docs. 9, 76, 93, 98, 107; què el batlle designa un jurista com a assessor, doc. 40, 95; sobre mostassaferia, doc. 60 i 95; sobre insaculacions, doc. 99, 111.

Altres privilegis són més difícils d'agrupar sota un denominador comú: en trobem que tracten de les fires i el mercat, doc. 16, 77, 94; de la jurisdicció de Cistella i Vilanant, que es disputaven la batllia de Figueres i els senyors de Vilarig, doc. 38, 4, 44, 68, 71, 91; dels jueus, doc. 3 i 62; de la venda de vi i oli, i de la tinença de bèsties menudes, doc. 75, 78, 100, 101, 102, etc.

El segon grup, o sigui, el que conté documents que no són exactament privilegis, es pot agrupar *grosso modo* dins d'aquesta tipologia:

—Actes notariais. El regestador anònim encapçala el regest d'aquest tipus de documents amb l'expressió "Ab acte rebut". S'hi contenen matèries diverses. Nomenament de procuradors, vendes,

etc., als doc. 8, 11, 17, 18, 25, 42, 45, 48, 57, 59, 66, 79, 80, 81, 85, 86, 87, 88, 89, 99.

—Sentències: una del jutge de Figueres ordenant que els cònsols de la vila siguin estimadors de les vitalles en lloc del batlle, doc. 50; una apel·lació dels homes de Cistella contra una sentència a favor de Figueres, doc. 71; tres sentències de la reina Maria: contra el comte de Peralada i a favor dels oficials de Figueres que van capturar un ciutadà de Peralada dins aquesta vila; contra els homes de Vilanant, els quals estan obligats a participar en la reparació de les muralles de Figueres; contra Jaume Hospital, que pretenia ser posseïdor de Biure, doc. 90, 91 i 92 respectivament; i una darrera sentència a favor de Figueres per una qüestió sobre les balances del peix fresc, doc. 110.

—Vendes, el rei ven uns forns, doc. 18; el rei ven la jurisdicció sobre Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria, doc. 46, 47 i 49; documents referits a les successives vendes i establiments de la notaria de Figueres (79-82 i 84-89).

—Àpoques: doc. 22, 23, 32 i 37.

—Finalment, hi ha una sèrie de documents de caire molt variat i de difícil agrupació temàtica: fundació de l'hospital de Figueres doc. 8; sobre els sous dels notaris, doc. 67; requesta al governador general per part dels síndics de la vila de Figueres per tal que aquesta no sigui venuda, doc. 73; crida de Jaime de Luna, lloctinent del batlle general prohibint tenir més de cinquanta "bèsties menudes", doc. 100.

Pel que fa als sobirans que han atorgat privilegis a la ciutat de Figueres, constatem que hi són presents quasi tots els reis de Catalunya-Aragó: aquesta n'és la relació:

Jaume I, tres privilegis, inclosos els dos de l'infant Pere, futur Pere II.

Pere II, cap com a rei.

Alfons II, cap.

Jaume II, vuit.

Alfons III, dos.

Pere III, trenta-vuit, inclosos quatre de l'infant Joan, futur Joan I.

Joan I, ja com a rei, sis.

Martí, I, onze.

Ferran I, quatre, inclòs un de l'infant Alfons, futur Alfons IV.

Alfons IV, vint-i-un, inclosos els de la reina Maria.

Joan, infant, fill de Renat d'Anjou, un.

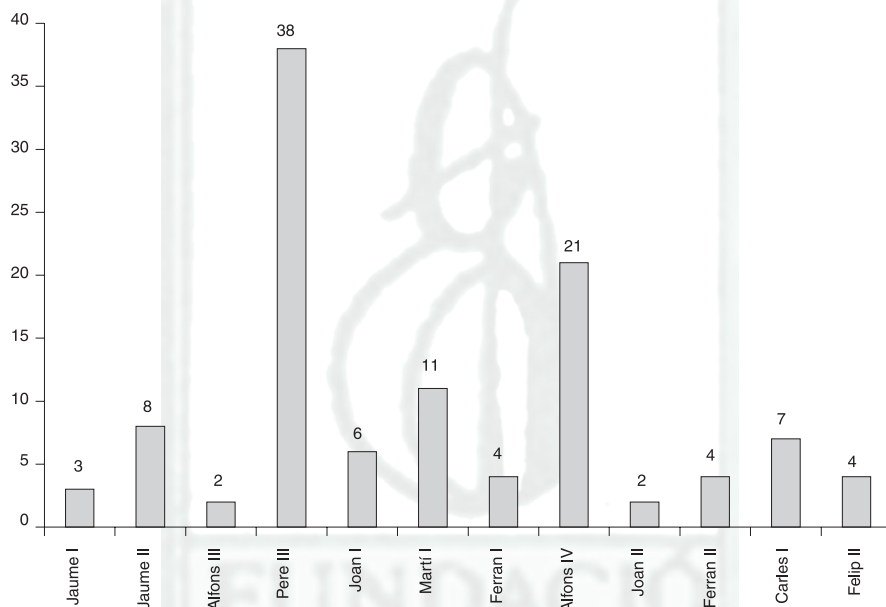
Joan II, dos.

Ferran II, quatre.

L'emperador Carles I, set, inclosos dos del príncep Felip.

Felip II, quatre.

Vegem-ne la gràfica:

Amb aquestes dades es pot observar clarament que el moment en què la documentació del Llibre de Privilegis és més abundant correspon al període comprès entre el regnat de Pere III i Alfons IV, ja que durant aquest període (1336-1458), es genera el 72% del total de la documentació.

CRITERIS D'EDICIÓ

Com ja hem explicat més amunt, aquest recull de privilegis de la ciutat de Figueres no són la transcripció d'un llibre conservat, sinó la recuperació dels documents originals a través dels registres

de la Cancelleria Reial de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. No ens trobem, doncs, davant d'un text únic i redactat en un mateix moment, sinó que tenim documents escrits al llarg d'un període de més de tres segles. És per això que la transcripció del text presenta una gran diversitat, especialment pel que fa al tractament de determinades grafies (p. ex. el grup *ti / ci*; el diftong *ae / e*, per citar-ne només els més freqüents).

Nosaltres, en la present edició, hem volgut mantenir aquesta diversitat i respectar al màxim els textos originals, que transcrivim sencers, amb totes les abreviatures ja desenvolupades, sense cap signe gràfic (parèntesi, versaletes) que les distingeixi de la resta del text, atès que són les abreviatures pròpies de l'època i ben conegudes.

Tanmateix hem regularitzat els textos en els casos següents:

—Tant per als textos llatins com per als catalans hem regularitzat l'ús de les majúscules i minúscules i hem puntuat el text seguint els criteris moderns. Val a dir, en aquest sentit, que hem posat en majúscules els noms d'institucions i en minúscules els càrrecs (p. ex. *Concell*, però *conceller*).

Pel que fa al textos llatins:

—Hem transcrit sempre com a *v* la grafia *u* quan té valor consonàntic.

—Transcrivim la grafia *y* sempre com a *-ii*.

—Desenvolupem en el dígraf *ae*, la grafia *æ* i les *e* caudades.

Quant als textos catalans:

—Accentuem les paraules seguint l'ortografia actual.

—Regularitzem l'ús del guionet i l'apòstrof.

—Introduïm el punt volat per separar els mots.

—Als registres del resum del segle *xx*, desenvolupem l'abreviatura *Sr.* com a *señor*, que és la forma habitual quan el mot apareix sense abreujar. Hi mantenim errates evidents com ara *pregamí* en comptes de *pergamí*.

Els privilegis es presenten ordenats cronològicament i numerats amb xifres aràbigues.

Cada document està encapçalat per la data (any, mes, dia) i la ciutat on es va redactar, seguida d'un breu registre que comença amb el nom de l'atorgant, quan el sabem.

Segueix la referència documental, amb l'esment d'edicions anteriors, quan n'hi ha.

El document pròpiament dit apareix redactat de forma seguida, amb punts i a part per indicar els diferents ítems, quan s'escau.

Les notes al final del text són les imprescindibles, és a dir, les que fan referència a les possibles esmenes del text (interlineats, correccions, etc.). En algun cas ens ha semblat oportú fer un breu comentari per aclarir algunes qüestions de caire diplomàtic, com ara l'existència de més d'una còpia del mateix privilegi.

SIGLES UTILITZADES

ACA = Arxiu de la Corona de Aragó

ACF = Arxiu Històric Comarcal de Figueres

AHCG = Arxiu Històric de la ciutat de Girona

AHCT = Arxiu Històric de la ciutat de Tarragona

AGRAÏMENTS

Val a dir que aquest treball no hauria estat possible sense la col·laboració d'algunes persones a qui vull fer públic agraïment. En primer lloc al meu col·lega i amic l'arxiver Manuel Moreno, que m'ha ajudat a localitzar molta documentació regirant els registres de l'ACA; a les persones que treballen a l'ACA, i molt especialment al senyor Jaume Riera, a qui he fatigat amb moltíssimes consultes; finalment a l'historiador i amic Pere Gifre i a l'arxivera de l'ACF, Erika Serna, que em van engrescar en la realització del treball.

FUNDACIÓ
NOGUERA

APÈNDIX 1

Correspondència de numeració entre el Llibre de Privilegis i la nostra edició:

<i>Original</i>	<i>Doc. nostre</i>	<i>Original</i>	<i>Doc. nostre</i>	<i>Original</i>	<i>Doc. nostre</i>
1	1	35	97	69	59
2	4	36	98	70	73
3	10	37	99	71	74
4	9	38	102	72	100
5	14	39	103	73	109
6	15	40	104	74	109
7	52	41	105	75	111
8	33	42	106	76	112
9	39	43	106	77	108
10	51	44	107	78	8
11	49	45	11	79	16
12	53	46	79	80	25
13	60	47	80	81	38
14	61	48	81	82	42
15	62	49	82	83	43
16	63	50	84	84	44
17	64	51	88	85	68
18	65	52	89	86	71
19	65	53	85	87	45
20	70	54	86	88	49
21	71	55	87	89	66
22	72	56	12	90	50
23	77	57	32	91	57
24	83	58	7	92	48
25	90	59	13	93	18
26	91	60	17	94	18
27	92	61	21	95	67
28	94	62	20	96	111
29	96	63	24	97	6
30	93	64	26	98	22
31	76	65	27	99	23
32	75	66	35	100	37
33	78	67	36	101	44
34	95	68	51		

Privilegis editats ara i no continguts al Llibre de Privilegis de Figueres: 2, 3, 5, 19, 28, 29, 30, 31, 34, 40, 41, 46, 47, 54, 55, 56, 58, 69 i 101.

DOCUMENTS

FUNDACIÓ

NOGUERA

1267 juny 21. Saragossa

El rei Jaume I, volent que al lloc anomenat parròquia de Figueres es construeixi una vila, atorga als seus habitants la carta de poblament i els concedeix diverses franqueses i costums; entre altres, que la vila tingui un terme d'una milla tot voltant, que la jurisdicció correspongui al batlle del rei, que els que hi habitin estiguin afranquits d'herbatges i lleudes reials, que puguin tenir carnisseria, que puguin vendre i transportar vi, que hagin de coure pa al forn del rei i pagar un pa de cada vint-i-quatre que hi portin a coure, que puguin regar amb les aigües del terme, que el dilluns hi tinguin mercat, que el primer diumenge de setembre tinguin una fira de vuit dies, etcètera.

- A. Còpia registral: ACA, *Cancelleria*, reg. 15, fol. 56v-57r.¹
- B. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 1-4, núm. 1,
  - a. P. DE BOFARULL, *Colección de documentos inédita del archivo general de la Corona de Aragón*, Barcelona, 1871, vol. VIII, pàg. 124.
  - b. HUICI, A., *Colección Diplomática*, doc. núm. 931.
  - c. J. M. FONT, *Cartas de población y franquicia de Cataluña*, CSIC, vol. I, textos, Madrid-Barcelona, 1969, doc. 316.
  - d. HUICI, A. - CABANES, M., *Doc. de Jaime I de Aragón*, Zaragoza, 1988, doc. núm. 1529.
  - e. J. BADIA, *Catalunya Romànica* (vol. IX), *L'Empordà II*, Barcelona, 1990, pàg. 484-485.

Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maiorice et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispessulani, volentes populationem et villam construere et edificare in loco qui dicitur parrochia de Figeres et quod omnes qui ibi

populabunt seu habitabunt huiusmodi libertatibus et bonis consuetudinibus infrascriptis debeant congaudere; idcirco per nos et successores nostros damus et concedimus vobis, Raimundo Berengarii, Raimundo Torti, Iohanni Mir, Guillelmo Arnaldi, Bernardo Laurentii, Arnaldo Malerii, Bernardo Renardi, Petro Iuliani, Petro de Ortis, Guillelmo Corcoy, Petro Iacobis, Arnaldo Letonis, Perpiniano Daviu, Petro Ramonelli, Guillelmo Aynsa, Guillelmo Suynerii, Bernardo Cherig, Raymundo Maçot, Castelloni de Salellis, Guillelmo Rotbaldi, Iohanni Calin, Bernardo Anelet et Guillelmo Servienti et universis aliis dicte parrochie de Figeriis et quibuslibet aliis qui in dicta populacione sive villa habitabunt et populabunt et vestris ac eorum successoribus universis, franquitates et consuetudines que sequuntur:

In primis statuimus quod vocetur dicta Villa Regalis et habeat terminus unius milliarii in circuitu ipsius ville, et quod in dicta villa vel dictis terminis suis curia Bisulduni nec aliqua alia curia non intret pro aliqua querimonia vel aliquo alio maleficio, sed quod ibi sit baiulus noster vel vicarius, qui audiat et distringat ipsas querimonia et iustitias.

Item concedimus vobis quod non teneamini facere nec faciatis unquam nobis nec nostris boaticum, terragium, erbagium, cuguciam, intestiam nec exorquiam nec aliquid racione predictorum, nec questiam nobis vel nostris dare, immo ab ipsis omnibus sitis semper vos et successores vestri franchi et liberi penitus ac immunes.

Item, concedimus et indulgemus vobis quod de aliquibus mercaturis vestris nobis non detis nec teneamini dare lezdam, sed sitis inde franchi sicut homines Bisulduni.

Item, concedimus vobis quod habeatis in dicta villa macellum, prout est in Gerunda, quod quidem sit de dominio nostro tantum.

Item, concedimus vobis quod illi a quibus hereditates vel possessiones ad censum tenetis vel tenebunt illi qui in dicta villa populabunt, non possint a vobis petere nisi tantum censum quod eis facere debetis pro honoribus seu possessionibus quos vel quas pro eis tenetis ad censum, nec vos compellere alia racione.

Item, statuimus quod nullus miles vel aliquis extraneus vel privatus audeat mittere neque mittant equos, mulos vel aliquas alias bestias in campis, trillis, ortis vel locis aliis in quibus blada sint et quod in dicta villa non sit desuetum de vino, sed quilibet possit undecunque voluerit aportare et vendere vinum.

Item, statuimus quod furnus vel furni qui in dicta villa erunt, sint nostri et non teneamini dare de pane quem ibi coquetis nisi de viginti et quatuor panibus unum panem.

Item, concedimus vobis quod de aquis terminorum dicte ville possitis accipere ad vestram voluntatem ad rigandum blada et vineas et ortos vestros, ita quod illi qui habebunt necesse dictam aquam, teneant ipsam, quisque ipsorum per unam diem, et sic secundum numerum competentem.

Item, quod de cepis, porris, caulibus et quibuslibet aliis erbis sive ortaliza detis lezdam nobis sicut Gerunde datur, et non aliter.

Item, indulgemus vobis quod aliquis qui in dicta villa populabit, qui sit ecclesie, militis, vel hominis ville, et in dicta villa permaneat, non teneatur se redimere a domino cuius erit, sed quod incontinenti sit noster.

Item, concedimus vobis et statuimus quod in dicta villa sit mercatum in die lune in unaquaque septimana, et sit ibidem fira semel in unoquoque anno, que incipiatur in prima die dominica mensis septembris et duret per octo dies; ad quam firam omnes qui ad eam venire voluerint et venerint sint salvi et securi et sub guidatico nostro in veniendo ad eam et stando et redeundo ad domos suas, nisi fuerint banditi seu preconizati vel homicide aut raptores sive latrones.

Item, concedimus vobis quod si aliquis extraneus a dicta villa percuteret aliquem de dicta villa, quod baiulus seu vicarius aut aliquis alius non possit ipsum ibi guidare nec assecurare intus villam ipsam sine licencia ipsius qui vilipensus fuerit vel percusus; quod si fieret et ille qui esset percussus vel vilipensus aut amici eius seu homines dicte ville per se de eo acciperent idoneam ultionem, quod non teneatur inde curie sive nobis nec illi a quo ipsam acciperet ultionem.

Item, concedimus vobis quod omnes habitatores dicte ville teneantur per sacramentum et sub certa pena baiulo curie nostre dicte ville quod si aliquis vel aliqui eiusdem ville esset ab aliquo extraneo vilipensus sive percusus, et hoc ostenderet baiulo vel curie dicte ville, quod ipse baiulus vel curia teneatur facere preconizare consilium, et quod omnes homines teneantur se congregare in loco in quo ipse baiulus seu curia vel vicarius et omnes homines dicte ville teneantur sequi signariam, si consilium est ipsorum et curie nostre et quod de aliquo malo quod dicto extraneo facient non teneantur.

Item, statuimus quod si aliquis vel aliqui extranei tenerent in reguardo aliquem vel aliquos habitatores dicte ville, et ipse habitator dicte ville assecuraverit ius facere ipsi extraneo in posse baiuli vel vicarii dicte ville, et ille extraneus noluerit hoc recipere, quod dictus baiulus seu vicarius et homines ipsius ville teneant ipsum similiter in reguardo, et vicarius seu baiulus ville capiat ipsum donec assecuraverit quod non faciat malum hominibus dicte ville.

Item, concedimus vobis quod, si ab aliquo habitatore dicte ville querimonia facta fuerit ratione debiti vel comande aut cuiuslibet rei mobilis de qua tertium solvi deberet, et ille de quo querimonia fiet cum querelante composuerit vel solverit rem petitam suo querelanti, infra X dies post querimoniam curie factam, ille reus non teneatur domino aliquid ratione tertii dare inde.

Item, volumus et statuimus quod nullus se possit tueri privilegiis nostris regalibus, licet in dicta villa permaneat, nec homines eiusdem ville eum iuvare teneantur, donec iuraverit fidelitatem nobis et nostris; et quod aliquis, licet fidelitatem nobis iuraverit, ut est dictum, non

habeatur pro vicino dicte ville nec deffendatur privilegiis nostris, donec domum habeat in dicta villa et ibi suam faciat continue mansionem.

Concedimus etiam vobis et statuimus quod quicumque fuerit baiulus vel curia dicte ville pro nobis teneatur iurare, cum de ipsa se emparaverit baiulia vel nos seu nostri eum ibi ponemus, servare ibi iustitiam et privilegium nostrum presens et omnia hic contenta.

Insuper etiam promittimus vobis quod in dicta villa faciemus forciam sive castrum aut staticum ad opus nostri, et quod nos vel successores nostri vos vel successores vestros aut dictam villam vel terminos eius comiti Empuriarum nec vicecomiti Rocabertini, presentibus vel futuris, nec alicui alii richohomini vel militi comitatus vel vicecomitatus predictorum non dabimus seu alienabimus in excambium vel alio quoque modo, nec eisdem in redditibus seu iuribus nostris dicte ville aliquid dabimus seu assignabimus, sed vos et vestros successores seu dictam villam cum terminis suis omnibus et redditibus ac iuribus nostris eiusdem ville retinebimus ad opus nostri perpetuo nos et nostri etiam successores. Promittentes etiam vobis quod predicta omnia observabimus nos et nostri vobis et vestris, ut superius continetur, et contra ipsa vel eorum aliquid non veniemus nec aliquem faciemus nec permittemus contravenire aliqua ratione; mandantes firmiter vicariis, baiulis, curiis et universis aliis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia firma habeant et observent ac faciant observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione.

Data Caesarauguste, XI kalendas iulii, anno Domini millesimo CCLX septimo.²

1. Com que l'original estava molt deteriorat, els procuradors de la vila de Figueres van demanar al rei Jaume II que el reparés, cosa que va fer el 4 d'abril de 1324, a Barcelona (=ACA, Cancelleria, reg. 225, foli 244r-v; cf. *Privilegis de la vila de Figueras*, pàg. 4). Aquest mateix privilegi es troba inserit en un altre de l'emperador Carles I de l'any 1542 (el doc. 105 d'aquesta edició). 2. Aquí acaba el document ACA, Cancelleria, reg. 15, però a la reparació feta per Jaume II el 4 d'abril de 1424 (ACA, Cancelleria, reg. 225, foli 244r-v), i al privilegi núm. 105 esmentat a la nota 1, apareix aquesta subscripció: "Signum [+] Iacobi, dei gratia regis Aragonum, Maiorice et Valencie, comitis Barchinone et Urgeliis et domini Monstispeulani. Testes sunt Raymundum de Montecatheno, Garcias Tomeri, Arnaldus de Luna, Eximinus de Urrea, Garcias Ortis de Açagra. Sig[+]num Simonis de Sancto Felicio, qui mandato domini regis predicti et scribi fecit cum suprascripto in decima octava linea, ubi dicitur 'baiulus vel curia', et clausit loco, die et anno prefixis."

2

1269 gener 11. Osca

L'infant Pere confirma la carta de poblament atorgada pel seu pare, Jaume I, a la vila de Figueres.

A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 17, fol. 84r.

No esmentat al regest del segle xx del *Llibre de Privilegis de Figueres*.

Confirmacio populacionis villae de Figeris¹

Nos infans Petrus, illustris regis Aragonum filius, per nos et nostros presentes atque futuros, laudamus, concedimus et perpetuo confirmamus vobisque Raimundo Berengarii, Raimundo Torti, Iohanni Mir, Guillelmo Arnaldi, Bernardo Laurentii, Arnaldo Malerii, Bernardo Renardi, Petro Iuliani, Petro de Ortis, Guillelmo Corcoy, Petro Iacobis, Arnaldo Letonis, et universis aliis habitatoribus parrochie de Figeres et quibuslibet aliis, qui in villa seu populacione, quam predictus rex et nos ibidem construere et hedificare proponimus, populabunt et habitabunt, et vestris et eorum successoribus universis, omnes libertates, consuetudines, concessiones et quelibet alia statuta, que predictus dominus rex vobis dedit et concessit, prout in instrumento quod inde habetis a predicto domino rege, patre nostro, plenius continetur, promittentes vobis quod contra aliqua de predictis libertatibus, consuetudinibus, concessionibus et statutis, in instrumento domini regis concessis, non veniemus nec venire aliquem permittemus, immo ipsa omnia inviolabiliter promittimus observare.

Data Osce, III° idus ianuarii, anno domini M^oCC^oL^o VIII°.

1. Títol escrit posteriorment per una altra mà.

3

1269, març, 12. Barcelona

L'infant Pere enfranqueix de qualsevol tribut o servei els jueus que no siguin de la questia de Girona o Besalú i que vagin a poblar Figueres i hi visquin durant cinc anys seguits a partir de la data del document. Pel que fa als jueus de la questia de Girona o Besalú que vagin a poblar Figueres, no hauran de pagar més del que paguen a Girona.

A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 17, fol. 103r.

No esmentat al regist del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Nos infans Petrus, et cetera, enfranquimus ac liberos facimus ab omni questia, tributo sive peyta et omni servicio et quolibet alio ademprivo omnes illos iudeos qui non fuerint de questia Gerunde et Bisulduni qui venerint populare apud Figeres per V annos completos continue venturos post ibidem populati fuerint. Promittentes quod infra dictos V annos non veniemus contra hanc libertatem, immo ipsam observabimus et faciemus inviolabiliter observari quatenus. Si aliqui iudei de questia Gerunde et Bisulduni ibi populaverint, concedimus eis quod non teneantur per V annos ex quo ibi populaverint contribuere seu dare plus quam modo dant in questis Gerunde. Nos enim promittimus eis quod ultra illud quod modo dant nullam questiam, serviciam vel ademprivum ab eis petemus, sicut melius dici et interesse potest ad eorum sanum et sincerum intellectum.

Datum Barchinone, IIII° idus marcii, anno domini M^o CC^o LX° VIII°.

4

1295 gener 13. Barcelona

El rei Jaume II ratifica els privilegis anteriors i assenyala quins llocs són compresos dins els termes de la vila, trasllada la fira de setembre a Sant Joan Evangelista. Ordena que si algun foraster colpejava un habitant de Figueres s'hauria de sotmetre a l'autoritat del batlle del rei. Estableix que no han de pagar lluïsmes els nous habitants que comprin una casa a la vila, que el bestiar foraster no podrà pasturar dins dels seus termes i que el batlle, jutge i missatge seran francs de bagatge.

A. Còpia registral: ACA Cancelleria, reg. 194, foli 113v-114r.

B. Regest de principi segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 4-5, núm. 2.

Confirmacio pro villa de Figeriis

Noverint universi quod coram nobis Iacobo, Dei gratia rege Aragonum, Sicilie et cetera, compareverunt nuncii seu procuratores universitatis ville de Figueriis, nobis pro se et dicta universitate humiliter supplicantes ut quibusdam capitulis seu statutis factis et concessis cum privilegio illustrissimi domini regis Iacobi, avi nostri, habitatoribus seu populatoribus dicti loci, dignaremur de benignitate regia addiciones facere in ea et ampliare. Unde nos Iacobus, Dei gratia rex presens, supplicationi predictae benigne condescendentes, volentes augmentationi et meliorationi loci predicti intendere, visis capitulis et statutis concessis in privilegio predicto, eisdem addiciones et amplificationes subsequentes duximus concedendas.

Primum, videlicet capitulo seu statuto dictis habitatoribus et populatoribus concesso super terminis ipsius ville, videlicet parrochia et loca de Avinioneti et de Villa Hananti et de Taravavis et de Vilaritico et de Cistella et de Sancta Locadia de Algema et de Letone, de Villa Fedante et de Fonte Frigido et de Sancto Petro de Villario, de Oliveda, de Biure, de Tapiis, de Massaneto et de Darnicibus; quae omnia dicta loca et parrochie concessa dicuntur fuisse dictis terminis dicte ville per dominum regem Petrum, clare memorie patrem meum, et per ipsos habitatores eciam possessa usque nunc, ita quod in dictis locis et terminis curia Bisulduni seu aliqua curia non intret pro aliqua querimonia vel maleficio, sed baiulus noster dicti loci audiat et distingat omnes querimoniae et iusticias et etiam baiulus teneatur sequi cum dictis hominibus vicarium nostrum in executionibus iusticie faciendis.

Item, cum fira esset ipsis habitatoribus concessa in dicta villa quolibet anno semel, que inciperent in prima die dominica mensis septembris et duraret per octo dies, ad requisitionem eorundem ipsam firam povidimus in septimana qua erit festum Sancti Luchi Evangeliste semel quolibet anno et perpetuo celebrari per octo dies, tamen immo amplius duraturam.

Item, capitulo continenti quod si aliquis extraneus a dicta villa percuteret aliquem de dicta villa, quod baiulus seu vicarius aut aliquis alius non possit ipsum ibi guidare nec assecurare intus villam ipsam sine licentia ipsius qui vilipensus fuerit vel percussus; quod si fieret et ille qui esset percussus vel vilipensus aut amici eius seu homines dicte ville per se de eo acciperent ibidem idoneam ultionem, quod non teneatur inde curie sive nobis nec illi a quo ipsam acciperet ultionem. Addimus ad requisitionem dictorum populatorum et habitatorum hec, scilicet nisi prius ille extraneus assecurare idonee in posse baiuli dicti loci iuris facere complementum in posse ipsius curie eidem percusso vel vilipenso. Et si hoc faciet, dictus percussus vel vilipensus nequeat nec ab ipso ulterius accipere ulcionem sine consensu et licentia baiuli supradicti.

Item capitulo continenti quod omnes habitatores dicte ville teneantur per sacramentum et sub certa pena baiulo curie nostre dicte ville quod si aliquis vel aliqui eiusdem ville esset ab aliquo extraneo vilipensus sive percussus, et hoc ostenderet baiulo vel curie dicte ville, quod ipse baiulus vel curia teneatur facere preconizare consilium, et quod omnes homines teneantur se congregare in loco in quo ipse baiulus seu curia vel vicarius et omnes homines dicte ville teneantur sequi signariam, si consilium est ipsorum et curie nostre et quod de aliquo malo quod dicto extraneo facient non teneantur. Addimus hoc: scilicet nisi dictus extraneus et citato et monito per dictum baiulum tunc assecurationem in posse ipsius baiuli facere iuris complementum dicto vilipenso seu percusso qui teneatur in hoc casu recipere iusticie complementus, nisi esset crimen et tam enorme quo ipse actu esset contra ipsum taliter procedentem. Preterea, cum pauci habitatores sive populatores sint ad presens in dicta villa, cupientes numerum ipsorum augeri et populum multiplicari, concedimus de gracia speciali quod illis, qui de novo venient et se voluerint in dicto loco populare, concedatur et assignetur locus secundum condicionem personarum et ad construhendi seu edificandi domos sine aliquo accapite vel peccunia, quam inde non teneantur dare quamdiu aliqua loca fuerint intus muros dicte ville ad populandum. Et si aliqui de illis se populaverint in dicto loco et inde exierant nec postea redierunt, venderent loca vel domos que vel quos ibi acciperent aliquibus personis volentibus se ibidem populare, quod eisdem populatoribus firmentur huiusmodi vendiciones predicte et sine aliquo laudimio, quod nobis non tenentur dare vel solvere, prout baiulo nostro visum fuerit.

Item quod bestiarium extraneum non intret in terminos dicti loci de Figueriis ad pasturandum, cum termini dicti loci sini stricti et non possint sustinere bestiariis ipsius ville, salvo tamen quod possint inde pascere passaticum faciendo.

Item quod iudex, baiulus et unicus sagio nostri loci predicti sint immunes a questiiis et aliis exacionibus regalibus.

Predicta siquidem omnia et singula sicut superius sunt expressa, volumus et mandamus inviolabiliter perpetuo observari. Mandantes vicariis, baiulis et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod eadem omnia et singula firma habeant et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In quorum omnium testimonium presens privilegium nostrum fieri iussimus et sigillo nostro appendicio communiri.

Data Barchinone, idibus ianuarii, anno Domini M^o CC^o XC^o quarto.

5

1295 gener 13. Barcelona

El rei Jaume II concedeix als homes de la vila de Figueres que siguin francs i lliures d'host i cavalcada durant deu anys.

A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 194, fol. 114r.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Noverint universi quod nos, Iacobus, et cetera, attendentes dampna que vos, fideles nostri homines de Figueriis, propter gerram passi estis temporibus retroactis, et compacientes vobis in hiis, volumus et concedimus vobis de gratia quod per decem annos, primos continue venturos et a confectioe presentis scripti nostri computandos, sitis franchi et liberi ab hoste et cavalcata et ab omni redempcione eorundem, et quod infra ipsum tempus non possitis trahi racione hostis vel cavalcate extra spacium Gerunde nec vos redimere pro huiusmodi racione. Mandantes vicariis, baiuliis, portariis, collectoribus et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod presentem gratiam et concessionem nostram observent per decennium antedictum.

Data ut supra. [= Barchinone, idibus ianuarii anno Domini M^o CC^o XC^o quarto].

6

1295 gener 17. Barcelona

El rei Jaume II aprova, ratifica i confirma tots els privilegis anteriors atorgats pels seus antecessors a la ciutat de Figueres.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 194, foli 114v.

- B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi.* Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 54, núm. 97.

Ville de Ffigueriis

Noverint universi quod coram nobis Iacobo, Dei gratia rege Aragonum et cetera, procuratores universitatis hominum de Ffigueriis nobis humiliter supplicantes ut eisdem liberalitates, franchitates atque privilegia omnia per antecessores nostros indulta, digneremur de benignitate regia confirmare, nos Iacobus, supplicatione predicta benigne admissa per nos et nostros, laudamus, approbamus et confirmamus vobis, universitati hominum de Ffigueriis et vestris, liberalitates, franchitates atque privilegia vobis per antecessores nostros indulta, prout ex ipsis hactenus usi estis. Hanc autem laudationem, approbationem et confirmationem facimus vobis et vestris sicut melius dici potest et intelligi ad vestrum vestrorumque salvamentum et bonum intellectum, prout ex ipsis, ut dicitur, actenus usi estis. Mandantes per presentem cartam nostram universis officialibus nostris presentibus et futuris quod predictam laudationem, approbationem et confirmationem nostram observent et faciant inviolabiliter observari.

Data Barchinone XVI kalendas februarii, anno predicto [M^o CC^o XC quarto]

Signum (+) Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, et cetera.

Testes sunt: Raimundus Rogerii comes Pallarensis, Dalmacius de Rochabertino, Raimundus Fulchonis vicecomes Cardone, Rodericus Eximinus de Luna, Raymundus de Angularia.

Fuit clausum per Petrum Luppeti.

7

s d (c. 1300?)

El rei Jaume [II?] concedeix als homes de Figueres que el jutge de la vila i batllia reial no podrà exigir res dels qui estiguin en manlleuta.¹

- A. Regest de principi segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi.* Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 37-38, núm. 58.

En lo full 102 del Llibre de exemples de privilegis hi-a un privilegi exemplificat sens llouer [clourer], lo qual conté en breus paraules que lo jutge de la vila y batllia reals de Figueres no pot exigir ninguna cosa dels hòmens enmalleutats, concedit dit privilegi per lo Señor Rey don Jaume, y se n'és pogut clouer per 3 notaris dit exemple, per quant lo original és en paper y molt esquinçat.

Se ha escrit a dit llibre tot lo que se ha pogut trauer, com ho veuran a lo dit llibre y full. Lo qual és signat de lletra L núm. 11, y

dit original és en paper, com és dit, paper dins un pregamí sobre del qual pregamí trobaran escrit les paraules següents: “Cuberta de un privilegi del Rei Jaume disponent que lo jutge de Figueras no puga exhigir res dels hòmens enmanlleutats”.

1. El regestador del document dóna molt poques dades, però per la situació que ocupa aquest document dins del Llibre de Privilegis, creiem que cal atribuir-lo a Jaume II i que l'any de la concessió ha de ser molt propera a l'any 1300.

8

1313 juliol 1. Vilabertran

El bisbe Guillem de Girona aprova la fundació d'un hospital a Figueras per part dels cònjuges Bernat Jaume i Gasenda; els accepta com a donants de l'hospital, els concedeix un hàbit distintiu i els imposa un cens anual d'una lliura de cena.

- A. Trasllet fet per Josef Rovira, secretari del vicariat de Girona l'1 de desembre de 1818. Còpia d'aquest trasllat de principi del xx, dins *Privilegis de la vila de Figueras*, pàg. 70-72.
- B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueras. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 48, núm. 78.

Hoc est traslatum fideliter sumptum, quarto kalendas novembris, anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo, a quodam instrumento publico per alphabetum diviso, cuius tenor talis est.

Noverint universi quod, presentibus me notario et testibus infrascriptis, Bernardus Iacobi, habitator ville de Figueriis et eius uxor Gasendis, constituti in presentia reverendi patris domini Guillelmi, Dei gratia gerundensis episcopi, post suorum bonorum ordinationem a se factam per quam hospitali construi in dicta villa pro recipiendis et alimentandis languidis, mendicantibus et Christi pauperibus undique confluentibus ad ipsum locum, ac pro cubandis fratribus predicatoribus, minoribus et aliis viris religiosis pauperibus ordinarunt, deputarunt et ipsum hospitale iuxta eorum possibilitatem dotarunt, prout instrumento inde confecto plenius continetur, volentes Christi amore ac animarum suarum salute vivere, caste et religiose cum honestate debita in eidem ac monasterio et pauperum servicio residuum vite sue ibidem finire, idem coniuges, salva suorum bonorum dispositione et eorum retentione, que in prelibato patent latius instrumento, personas suas Deo et ipsi hospitali, clausis manibus infra manus reverendi patris domini episcopi supradicti, dederunt et se conversos eiusdem hospitalis fuerunt, ac ibi quandiu viverint esse promiserunt sub obedientia domini episcopi qui pro tempore fuerit gerundensis, in die quo sinodus celebretur in ecclesia gerundensi ex mera sua liberalitate ad portandum perpetuo et induendum vestes honestas, non rubas, non virgatas, sed honesti coloris religiosam

personam decentes, signo venerabilis sancte crucis insuto de panno rubeo in eisdem. Ita, videlicet quod de tota vita sua mantellum panni lividi super omnes alias vestes, quas portaverint, predicto sancte crucis signo in eodem insuto, semper habeant portare. Et renuntiarunt solemniter tempori religiose probationis et generaliter omni iuris beneficio introducta pro se, a iure, ab homine, canone sive lege. Supplicantes eidem domino episcopo genuflexo quod eisdem annueret et eis in premissis exiveret gratiam et assensum. Ad hec idem dominus episcopus considerans quod bene dare consultum presentis habetur vite subsidium, subsidium et eterne remunerationis expectare cernitur premium, recipit ad conversionem, religionem, misterium et obedientiam et ad preabita coniuges supradictos. Et volens eosdem eo gaudere privilegio immunitateque que talibus conversis a canonibus conceduntur, dicteque ipsorum ordinationi annuens gracie, retentoque sibi et suis successoribus quod ipsi conversi et eorum successores obedientes sint perpetuo et fideles, et quod in eorum novitate confirmentur et instituantur per episcopum gerundensem et quod eidem obedientiam promittant, tradidit coniugibus mantum sive habitum panni lividi, cum signo predicte sancte crucis ibi insuto, semper habendum est [sic] permitit et portandum. Et salvo quod bona hospitalis immobilia vel alia que servando servari possunt, non disipent nec sine eius concessu alienent, concessit eisdem liberam potestatem regendi ipsum hospitale et administrandi, recipiendi et conservandi omnia et singula eius bona. Ita tamen quod tam ipsi coniuges quam alii qui pro tempore in dicto hospitali instituentur semel dare teneantur ipso domino episcopo et successoribus eius annuatim unam libram cere pro censu in signum et recognitionem domini eiusdem domino episcopo et successorum suorum in ecclesia gerundensi. Qui Iacobus et Gasendis, coniuges supradicti, ab ipso domino episcopo ipsum habitum recipientes ac eidem obedientiam promittentes, promiserunt per se et successores suos in ipso hospitali instituendos ipsum habitum portare, et semper facere dictum censum tempore supradicto, ac bene et fideliter se habere erga utilitatem dicti hospitalis et receptionem pauperum et circa omnia alia que fuerint ad ipsius hospitalis comodum et augmentum, sicut melius et plenius dici potest vel intelligi ad bonum et sanum intellectum factum, que corporaliter sacrosantis quattuor evangelii per Deum sponte iurarunt omnia et singula supradicta atendere et complere.

Actum est hoc in monasterio Villabertrandi, kalendis iuliis, anno Domini millesimo tercentesimo tertio decimo.

Testes huius rei sunt discretus Iaspertus Tolerandi, sacrista secundus, et Guillelmus de Morerio, clericus ecclesie gerundensis, Petrus Taulat de Figueriis et Martinus Ferran de Latone.

Nos Guillelmus episcopus predictus, salvo iure dignitatis episcopalis, subscribimus.

Ego Petrus Capmany, notarius publicus gerundensis episcopi, qui predictis omnibus interfui, hec scripsi et clausi.

Ego Petrus Capmany, notarius publicus domini Petri, Dei gratia episcopi Gerunde, hoc translatum continens duas paginas vel circa presentis quaterni cum originali suo fideliter comprobatum scribi feci et clausi cum quattuor dictis omnibus supscriptis in prima pagina et secunda.

9

1323 desembre 16. Barcelona

El rei Jaume II concedeix als ciutadans de la vila de Figueres que puguin triar dos o tres pròcers com a jurats o cònsols per administrar els afers de la vila.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 224, foli 145v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 6, núm. 4.

Ville de Ffigueriis

Nos Iacobus, et cetera, volentes vos probos homines ac universitatem ville nostre de Figueriis illis gratiis et favoribus prosequi, per quos status eiusdem ville trasformetur in melius et singulorum utilitas procuretur, statuendi, eligendi ac assumendi annis singulis vel alias, prout vobis videbitur, duos vel tres proceres in iuratos vel consules, qui videant et ordinent et recognoscant ac gerant et administrent ipsius ville negotia, et statuunt, mandent et faciant omnia et singula que ad vestrum spectent servicium bonum, statum pacis et tranquillitatis atque iusticie eiusdem ville respiciant ac universitatis ipsius et singularum eiusdem augmentum et comodum cedere dinoscantur, queque per alios iuratos et consules Gerunde vel Bisualduni circa premissis ac alia sunt fieri consueta, iurisdiccione tamen et iuribus nostris, quibus per hoc derogari vel detrahi non intendemus et de quibus ipsos iuratos vel consules in nullo se intromittere volumus, semper salvis, plenam vobis perpetuo auctoritate presentium, concedimus facultatem. Mandantes per presentem cartam nostram inclito infanti Alfonso Berengario, primogenito et generali procuratori nostro, necnon vicariis, baiulis ac universis aliis et singulis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris, quod presentem gratiam et concessionem nostram firmam habeant et observent et ab omnibus faciant inviolabiliter observari. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram vobis fieri et sigillo nostro appendicio iussimus communiri.

Data Barchinone, XVII kalendas ianuarii, anno Domini Millesimo CCC^o XX° tertio.

Bertrandus de Vallo. Examinavit Petrus. Probatum.

Signum (+) Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, et cetera.

Testes sunt: Poncius Barchinone episcopus, Gastonus de Montecatheno, Otho de Montecatheno, Bernardus de Portella, infans Raimundus Berengarius dicti domini regis natus.

Ffuit clausum per Bertrandum de Vallo, scriptorem domini regis.

10

1323 desembre 16. Barcelona

El rei Jaume II ordena al batlle de la vila de Figueres que no permeti que els criminals guiats o assegurats puguin dur armes dins la ciutat, perquè aquesta prohibició també és vigent per als habitants de la vila.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 224, foli 146r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 5, núm. 3.

Eiusdem villae¹

Nos Iacobus, et cetera, quia ex assertione quorundam percepimus quod per baiulum nostrum ville de Figueriis interdum guidantur seu assecurantur aliqui qui propter crimina seu delicta per eos comissa villam non audent ingredi supradictam, quibus sic guidatis licentia per ipsum baiulum conceditur seu permititur deferendi arma in villa predicta, non obstante banno seu inhibitione per quod seu quam homines dicte ville a delacione armorum huiusmodi prohibentur. Cum itaque rationi non congruit ut huiusmodi extranei et guidatici ea in hoc gaudeant liberalitate, que est dicte ville habitatoribus interdicta, idcirco tenore presentis carte nostre providendum duximus quod, cum huiusmodi extraneos seu criminosos, quod tamen raro et previa iusta causa facere volumus, guidari seu per baiulum nostrum predictum assecurari, contingitur non concedatur nec permitatur eisdem quod arma prohibita per eos in dicta villa quomodolibet defferantur, immo, si ea portarentur, exigatur et habeatur ab eis bannum seu penam in qua inciderint ipso facto, ut ex hoc inferendi iniurias hominibus dicte ville occasio adimatur et bannum appositum sit commune. Nos enim per presens mandamus dicto baiulo qui nunc est et qui pro tempore fuerit quod huiusmodi provisionem nostram hominibus dicte ville observet ac faciat inviolabiliter observari, et non contraveniat nec aliquem contravenire permitat aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro sigillo appendicio communitam.

Data Barchinone, XVII kalendas ianuarii, anno Domini M^o CCC^o XX° tertio.

*Bertrandus de Vallo. Examinavit Petrus.
Probata.*

1. *Títol escrit posteriorment per una altra mà.*

11

1324 maig 10. Sant Llorenç de la Muga

Arnau de Cabrera i la seva esposa Francesca venen a Pere Ponsic de Massanet la notaria de Massanet de Cabrenys per 500 sous barcelonesos. (1)

A. *Regest del principi del segle XX: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 33, núm. 45.*

Ab acte en poder de Pere Romani, notari públich de la vila de Sant Llorens de la Muga, als 10 de maitg 1324, Arnau de Capriari, donsell, i la senhora Francisca, cònjuges, feren venda de la notaria y escrivania de la vila de Massanet de Cabrenys a Pere Donsich [Ponsich] de Massanet, en preu de sinch-cents sous Barcelonesos.

Com és de veurer en lo Llibre de Privilegis, llargament escrita dita venda ab exemple de un trasllat de dita venda a lo full 80, signat de letra Y, núm. 22. Lo original és en pergamí a lo fexet núm. 2, que dit fexet té lletra B, y lo original que comensa Hoc est translatum té dita lletra Y, núm. 22.

1. *La data del document és sospitosa, ja que l'any 1324 no hi havia donzells. He d'agrair aquesta observació a Jaume Riera, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. En comptes de 1324, la data correcta podria ser 1374 o 1394. En tot cas, no tenim cap altre punt de referència.*

12

1333 maig 29. Montblanc

El rei Alfons III mana al batlle de la vila de Figueres que no permeti que els notaris dels comtes de Peralada o d'altres senyors, ni tampoc el notari de Lladó puguin fer escriptures públiques a la vila.

A. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 36-37, núm. 56.*

De part de sa magestat lo rey don Alfonso se despediran unas letras en forma de privilegis, la data del qual és en Monblanch als 29 del mes de maitg 1333, manant a lo batlle que aleshores era y per sempre seria perquè en manera alguna los escrivents, criats, notaris ab auctoritat dels comptes de Perelada ni de altres senyors no gosassen ni

intentassen pendrer actes ni altres escripturas públicas en la vila, terme ni batllia reals de Figueras, sots pena de ser punits y castigats gravament, ni tampoch lo notari de la notaria de Lladó, sols dits actes y contractes en ditas parts poguessen pendrer los notaris de Figueras.

Com és de veurer en ditas lletra, les quals són en dit llibre en los fulls 100 retro y 101, signat de lletra I, núm. 9. Lo original és en lo fexet signat de lletra C, núm. 3, y dit original signat ab la dita lletra J, núm. 9.

13

1333 agost 20. Poblet

El rei Alfons concedeix a les ciutats i les viles reials, entre elles Figueres, que puguin constituir impostos durant dos anys per obtenir els diners per a l'ajuda que li han atorgat per finançar la guerra contra Granada.

- A. AHCT, *Llibre de Privilegis*, fol. 116r-124v.
- B. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 38, núm. 59.¹
- a. ed. M. SANCHEZ - P. ORTI, *Corts, Parlaments i Fiscalitat a Catalunya: Els Capítols del donatiu (1288-1384)*, dins *Textos jurídics catalans*, Barcelona, 1997, doc. 6.

1. *El text sencer d'aquest document, que no es refereix exclusivament a la ciutat de Figueres, el trobareu a l'edició que designem amb la lletra a. No creiem oportuna, doncs, una nova transcripció íntegra del document i us hi remetem.*

14

1339 juny 30. Barcelona

El rei Pere III estipula que la ciutat de Girona i diverses viles i poblacions del seu bisbat, entre elles Figueres, no puguin ser separades de la corona d'Aragó.

- A. Còpia registral: ACA, *Cancelleria*, reg. 866, foli 88v-89.
- B. AHCG, pergamí n. 269.
- C. Còpia de B de mitjan segle xiv al llibre *Verd de Girona*, foli 65-66v.
- D. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 6, núm. 5.
- a. C. GUILLERÉ, *Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144-1533)*, doc. 201.

Privilegium Gerunde et eius vicarie

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, attendentes vicarium Gerunde et Busulduni et Campirotundi ac alios officiales nostros episcopatus Gerunde non posse

facere comode adversus ricos homines, barones, nobiles et milites ipsius episcopatus Gerunde aliquas exequciones, que plerumque debent fieri, iusticia exigente, cum habito respectu ad potenciam predictorum eorum potencie gentes quas nos habemus in diocesi predicta una cum nostris officialibus, vocate et congregate per eos, non possint resistere, immo ad obviandum eorum resistencie habeant gentes aliorum locorum nostrorum extra dictam diocesim et exercitus convocare, attendentes etiam comoditatem et utilitatem nostram et locorum nostrorum dicti episcopatus et personarum ibidem existencium, habito super hiis consilio nobilium virorum et aliorum de consilio nostro, ad commodum et utilitatem nostram et dominacionis nostre et etiam personarum dictorum locorum nostrorum conservandam, volentes dictis locis et personis gratiam facere specialem et tanto dispendio nostro et dictorum locorum et personarum eorundem providere graciose, ex certa scientia, non inducti per aliquos, sed mera liberalitate nostra, per nos et successores nostros, per privilegium speciale volumus et concedimus et promittimus, firma et legali stipulacione, probis hominibus et universitatibus civitatis Gerunde et locorum predictorum, tam presentibus quam futuris, quod amodo non dabimus, vendemus, permutabimus nec impignorabimus nec comendabimus nec transportabimus vel modo aliquo alienabimus alicui persone extranee vel private, nec a nostro dominio, regalia et corona et iurisdiccione separabimus comitatus Gerunde et Bisulduni, nec vicecomitatum de Basso nec loca predicta que habemus intra dictum episcopatum Gerunde vel aliquem ex ipsis locis, videlicet civitatem Gerunde, villas Bisulduni, Campirotundi et de Regali, de Figeriis, de Turricella de Montenegrino, castrum de Pals et locum de Palamors et loca de Quartu et de Palacio, que sunt baiulie Gerunde, et castra et loca de Pontonibus et de Crexello et de Borrassiano, nec etiam castra de Castilione de Bas et de Castrolfollito et de Corniliano, nec etiam valles de Osorio et de Sancta Cruce d'Orta et de Sancto Danielo de Mamfre, que valles sunt vicarie Gerunde, nec iurisdicciones et iura que habemus in dictis comitatibus, vicecomitatu, civitate, villis, castris et locis predictis et in locis aliis quibuscumque que habemus ac nobis comptentunt seu competere debent, seu que adquisiverimus nunc vel in futurum infra dictam diocesim, alodiabimus seu enfranquiemus. Immo volumus et concedimus quod dicti comitatus et vicecomitatus, civitas, ville, castra et valles predictae et alia loca predicta cum suis vicariis et baiuliis et iurisdiccionibus, iuribus, proprietatibus et integritatibus sint semper et remaneant de dominacione et regalia et corona nostra et civitatis predictae et villarum, castrorum et locorum predictorum, sic quod officiales nostri et successorum nostrorum in regno nostro et comitatu Barchinone et non alii utantur semper et exercean atque regant iurisdiccionibus in dictis vicariis et baiuliis Gerunde et Bisulduni et Campirotundi et aliorum locorum predictorum. Promittentes per nos et successores nostros firma et sollempni

stipulacione in posse notarii infrascripti stipulantis et recipientis pro personis, quarum interest vel interesse potest vel poterit in futurum, ac iurantes per deum et eius sancta quattuor evangelia, manibus nostris corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere et non contravenire racione minoris etatis vel alia qualibet racione, modo vel causa. Et si forte nos vel successores nostri contrarium faceremus de predictis vel aliquo predictorum, non valeat. Legem facientes et ex potestate regia sancientes debere predicta perpetuo observari, et non valere nec tenere si quid contrafactum fuerit in predictis, immo nos, exnunc ut extunc et extunc ut exnunc, ex certa sciencia cassamus, irritamus et ex regali etiam potestate anulamus quicquid per nos vel successores nostros fuerit factum contra predicta vel aliquod premissorum. Mandantes per presens privilegium nostrum procuratoribus nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia et singula teneant et observent et faciant inviolabiliter observari et non contrafaciant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione vel causa. In cuius rei testimonium huic nostro privilegio bullam nostram plumbeam iussimus apponendam.

Datum Barchinone, pridie kalendas iulii, anno Domini millesimo CCC^o tricesimo nono. Rex Petrus.

Signum [espai en blanc] Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone.

Testes sunt: ffrater Sancius Luppi de Ayerbio, confessor, Garsias de Loriç, consiliarius, Raymundus de Boil, thesaurarius, Garsias de Sancto Paulo, rector ecclesie Balagarii, Petrus Iordani de Urries, consiliarii dicti domini regis.

Sig+num Egidii Petri de Buisan, scriptoris domini regis predicti et auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem dicti domini regis, qui de mandato ipsius hec scribi feci, cum litteris rasis et emendatis in linea quarta ubi dicitur "dispendio" et ibi in eadem linea ubi dicitur "eorundem providere graciose" et clausi loco, die et anno prefixis.

15

1346 febrer 1. Barcelona

El rei Pere III enfranqueix la universitat de Figueres de la prestació de cena.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 879, fol. 98v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 7, núm. 6.

Ville de Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera, attendentes vos probos homines et universitatem ville nostre de Ffigueriis, que inter multitudinem locorum

et terminorum baronum et militum, qui nostram non verentur iurisdictionem cotidie usurpare, populata existit, propter defensionem iurisdictionis predictae magnas expensas fecisse, et tam pro predictis quam pretextu executionis quam fecimus contra inclitum Iacobum de Montepesullano, dudum cognominatum de Maiorice, damna plurima incurrisse, idcirco, deliberatione in nostro consilio habita, volentes et ex certa scientia et ex causis superius expressatis, vos, tanquam benemeritos, gratia prosequi et favore tenore sequentis privilegii nostri firmiter valituri, vos dictos probos homines et universitatem dicte ville de Ffigueriis presentes et futuros perpetuo ab omni prestacione cene et cuiuscunque iuris aut redempcionis ipsius cene graciose ducimus eximendos. Ita quod exinde nobis seu successoribus nostris primogenitis vel officialibus nostris seu ipsorum aut aliis quibuscunque pro nobis vel eis nullam cenam aut ius seu redempcionem pretextu ipsius dare, solvere seu prestare vos vel vestri successores teneamini quocunquemodo, imo ab eisdem, vigore presentis nostri privilegii, perpetuo sitis vos et omnes vestri successores liberi et perpetuo quitii ac immunes, prout melius dici potest et intelligi ad vestrum et vestrorum successorum comodum et utilitatem et bonum et sanum etiam intellectum. Mandantes per hoc presens privilegium nostrum nostris omnibus successoribus ac universis et singulis nostris officialibus, tam domesticis quam aliis quibuscunque, et nostrorum etiam successorum presentibus et futuris, necnon dicto nostro primogenito et ipsorum presentibus et futuris, quod presens nostrum privilegium vobis, dictis probis hominibus et universitati dicte ville et omnibus vestris successoribus, non inquietent aliquantulum seu² molestant. In cuius rei testimonium presens privilegium nostrum vobis fieri et sigillo nostro magestatis impendenti iussimus comuniri.

Datum Barchinone, kalendis ffebruarii anno Domini M^o CCC^o XL° quinto. Hugo cancellarius.

Signum (+) Petri Dei gratia regis Aragonum, Valentie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Testes sunt: inclitus infans Petrus, comes Ripacurcie et Muntanearum de Prades, inclitus infans Iacobus, comes Urgelli et vicecomes Agerensis, inclitus infans Raymundus Berengarii, comes Impuriarum, Raymundus Rogerii, comes Pallariensis, Ugetus de Cardona, vicecomes.

Matheus Adriani mandato regio facto per Guillelmum Michelis, promotorem et consiliarium.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.* 2. *seu: vel sobreescrit.*

16

1347 octubre 11. Monells

Requeriment per part de Pere Grasi, de Figueres, a Jaume Roses, batlle de Monells, perquè no canviï les dates de les fires de Monells.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueres* (sig. top. núm. O), pàg. 48-49, núm. 79.

Als 5 dels idus del mes d'octubre, que vol dir als 11 octubre 1347, Pere Grassi de la vila de Figueras, en presència de notari y testimonis, presentà una súplica a Jaume Roses, batlle del lloch de Monells, dient com las firas del castell de Monells y de la vila de Figueras sien introduhides ab facultat i concessió real, y en cert temps sian designadas y ordenadas, y que era cert y notori que les fires del castell de Monells tenian de finir quiscun any lo diumenge antes de la festa de Sant Lluch y en aquell dia de diumenge tenian de comensar las firas de la vila de Figueras, que així era usat de molts anys en aquella part y que per lo tant, les firas no-s podian mudar sens llicència y consentiment del rey, y així que ell dit batlle no mudàs dita fira, protestan-li de lo necessari.

Com és de veurer en dita súplica dit dia presentada. Notari del acte de presentació Bernat Martí, notari de Monells. La qual és a lo full 130 de dit llibre, signat dit acte de la lletra I, núm. 9. És l'original en pregamí, fexet 4, signat de lletra D, y lo original signat de lletra I, núm. 9.

17

1347 novembre 1. Barcelona

El rei Pere III confirma la venda feta pel seu procurador a Pere Sacosta (Barcelona, 18 setembre 1347) de tots els censos i lluïsmes que el monarca posseïa a Figueres, pel preu de vint mil sous destinats a l'armada de Sardenya.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 991, fol. 170r-171v.
 El regest dels *Privilegis de la vila de Figueres* (pàg. 38, núm. 60, ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*, sig. top. núm. O), ens remet a l'acta de la venda, però no hem pogut localitzar aquest document.

Petri Ça Costa

In dicta civitate Barchinone, die predicta, videlicet kalendis novembris, anno Domini millesimo CCC^o XL° septimo, fuit apposita firma seu signum regium et eius sigillum impensum in quodam publico instrumento nondum clauso sed claudendo per Petrum de Plano, notarium publicum Barchinone, acto Barchinone XIII° kalendis octobris, anno predicto, vendicionis perpetue facte per superius nominatum procuratorem domini regis prefato Petro Ça Costa et suis perpetuo, ex causis in ipso instrumento expresatis, per liberum franchum alodium, de omnibus censualibus cum dominiis eorum omnibus, laudimiis, tertiis, foriscapiis, firmis, faticis et quibuslibet aliis iuribus que dominus rex recipit et recipere debet et

consuevit super hospitiiis seu domibus, tabulis, vineis, ortis et aliis terris ac honoribus et possessionibus quibuscunque cultis et incultis in villa et terminis de Figeriis sitis seu constitutis, prout plenius in capibrevio inde facto, de quo dicto Petro Ça Costa est traditum translatum, continentur, et in instrumento possessionis ei tradito clarius hostendetur, necnon de omnibus aliis censualibus, decimis, agrariis, taschis, braciatis, partibus expletorum, iouis, truginis, firmis sponsalitorum, terris, forischapis, firmis, faticis et quibuscunque aliis iuribus et alodiis, que prefatus dominus rex habet et accipit et habere et accipere debet et consuevit, et que ipsi domino regi competunt et competere possunt et debent quocunque iure, titulo sive causa, in dicta villa et terminis de Figeriis, prout, scilicet predicta, in dicto capibrevio et in translato inde tradito dicto Petro continentur et in instrumento possessionis que vobis tradetur de predictis. Necnon apparebunt¹ de omnibus tabulis piscaterie dicte ville de Ffigeriis, et ius taulatici quod dictus dominus rex recipit et recipere debet et consuevit in et super tabulis supradictis. Ita quod dictus dominus rex, cuius procuratores existunt vel sui non possint, sed ipse sua propria auctoritate et sine faticha et requisitione ipsius domini regis et alicuius civis et persone possit cuicunque seu quibuscunque personis voluerit et pro quocunque etiam censu et intrata ipsi videbitur, cum eviccione bonorum dicti domini regis, que pro hiis obligantur, valeat stabilire tabulas macelli et merceriorum et pischaterie dicte ville de Figeriis, et census qui constituentur et intratas et alia iura que inde provenient, petere, exhigere et recipere et sua facere. Et census et intratas et alia quecunque iura inde provinencia includatur et intelligatur ipsa vendicione, possitque tenere et constituere totiens quotiens voluerit in dicta villa de Figeriis et terminis, et eius baiulum seu baiulos pro colligendis et levandis predictis, qui possint compellere et compelli facere per emparamenta et alias omnes et singulas personas, que ad solucionem premissorum teneantur. Neque dictus Petrus vel sui, racione vel occasione premissorum et venditorum teneatur solvere et contribuere in questiis, tallis, serviciis aut aliis quibusvis obligacionibus regalibus vel diffinalibus² dicte ville et terminorum suorum. Precium autem predictorum est viginti mille solidos monete Barchinone de terno, quos dictus Iacobus Rubei tesaurarius habuit et accepit ac committere debuit in solucionem soldi sive stipendi comittive equitum et peditum que ad partes Sardinie mitebatur, prout hec et alia in dicto instrumento vendicionis lacius continebantur.

Firma vero dicti domini regis fuit apposita in dicto instrumento sub forma sequenti:

Signum (+) Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rosillionis et Ceritanie, qui huic vendicioni et omnibus aliis et singulis supradictis factis ex iustis et veris causis, deliberatione habita in nostro consilio, auctoritatem impendimus et decretum pariter et assensum, ex certa scientia ea rati-

ficantes et approbantes et ex nostri plenitudine potestatis suppletentes omnem defectum si quis forte est, sit aut fuit vel esse possit in predictis factis et gestis, tam ratione sollempnitatis que in talibus de iure vel alias requiritur, forte non adhibite, quam aliqua alia ratione, iure vel causa, adtollentes etiam omnia et singula in premissis adversantia, volentesque ac decernentes predicta omnia et singula valere et tenere, ac si in eis essent facta et observata omnia et singula que de iure, usu ac de facto aut aliter deberent in premissis modo aliquo observari. Et nihilominus promittimus vobis, dicto emptori, et etiam iuramus per Dominum Deum et eius sancta quattuor evangelia manibus nostris corporaliter tacta, quod predicta omnia et singula faciemus per nos et successores nostros et officiales nostros vobis et successoribus vestris et quibus volueritis perpetuo attendi et compleri, compellendo et compelli faciendo in personis et bonis personas quascunque que ad compellendum et observandum vobis et successoribus vestris predicta tenentur et decetero tenebuntur, et quod contra ea vel aliquod de predictis non faciemus vel veniemus aliquo iure, causa vel etiam racione, et alias faciemus et dabimus operam cum effectu quod predicta omnia et singula vobis et vestris successoribus et quibus volueritis perpetuo observabimus, ut superius continetur.

Quam firmam et iuramentum fecimus in posse scriptoris nostri Bartholomei de Podio, die et anno prefixis, presentibus testibus venerabili in Christo patre Ugone Vicensis, episcopo, cancellario, et Bernardo Ça Bastida subthesaurario nostris.

Et ad robur et firmitatem omnium premissorum sigillum nostrum in presenti instrumento apponi iussimus impendenti.

Examinavit Raymundus.

Bartholomeus de Podio, ex generali mandato sibi facto.

1. sembla que falta text. 2. sic, pro decimalibus?

18

1348 gener 15. Barcelona

Ratificació de la venda feta pels procuradors del rei Pere III a Ramon de Vall de dos forns a Torroella de Montgrí, de tots els aigualleixos des dels dos caps de pont fins al mar per divuit mil sous barcelonesos; un forn i la lleuda reial de Figueres per vint mil sous, i tots els rèdits que tenia a Besalú per set mil sous barcelonesos. Segueix la carta de gràcia atorgada pel comprador, amb data del 25 de març.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 991, fol. 149v-151r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 53, núm. 93.

Vendicio facta Raimundo de Valle, civi Barchinonensi, de furnis Turricelle de Montenegrino et de omnibus ayguesleys qui ibidem sunt, et de furno de Figueriis et de omnibus redditibus loci de Bisulduno

Raymundo de Valle¹

In Barchinona, XVIII kalendas ffebruarii, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo septimo, fuerunt apposita firma, signum et sigillum domini regis apendicium in quodam publico instrumento, nondum clauso sed claudendo per Ffranciscum de Fonte, notarium Barchinone, acto ibidem die et anno prefixis, vendicionis perpetuo facte Raimundo de Valle, civi barchinonensi, et suis per Iacobum Rubei, thesaurarium et consiliarium domini regis, et Arnaldum Balistarii, civem barchinonensem, procuratorem eiusdem domini regis, simul cum aliis constitutos, prout in quadam carta dicti domini regis, sigillo magestatis eiusdem communita, que inserta est in dicto publico instrumento, continetur; videlicet de duobus furnis, quos dictus dominus rex habebat in villa Turricelle de Montenegrino, cum domibus et edificiis eorundem, et de omnibus ayguasleys, qui nunc sunt vel erunt de cetero ab utriusque capite pontis dicte ville usque ad mare et intra mare, precio decem et octo mille solidos barchinonenses. Et de quodam furno ville de Figueriis, cum domibus et edificiis eiusdem, et de omnibus lezdis, quas dictus dominus rex habebat in dicta villa de Figueriis, precio viginti mille solidos; et de omnibus redditibus quos dictus dominus rex recipiebat in villa et loco Bisulduno et eius terminis, precio septem mille solidos dicte monete. Que quidem pecunie quantitates summam attingunt quadraginta quinque mille solidos barchinonenses, prout hec et alia in dicto publico instrumento latius continentur.

Tenor autem firme dicti domini regis sequitur in hunc modum:

Signum [espaí en blanc] Petri, dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, qui huic vendicioni et omnibus aliis et singulis supradictis factis, ex iustis et veris causis, deliberacione habita in nostro consilio, auctoritatem impendimus et decretum pariter et assensum, ex certa sciencia ratificantes ea et aprobantes et ex nostre plenitudinis potestatis supplentes omnem defectum, si quis forte est, sit, vel fuerit vel esse possit, in predictis factis et gestis, tam ratione solepmnitatis que in casibus de iure vel alias requiritur, forte non adhibite, quam aliqua alia racione, iure vel causa, ac tollentes etiam omnia et singula in premissis adversantia, volentesque ac decernentes dicta omnia et singula valere et tenere ac si in eis esset facta et observata omnia et singula que de iure, usu ac de facto vel aliter deberent in premissis modo aliquo observari. Et nihilominus promittimus vobis, dicto emptori, et etiam iuramus per dominum deum et eius sancta quattuor evangelia, manibus nostris corporaliter tacta, quod predicta omnia et singula faciemus per

nos et successores nostros ac officiales nostros vobis et successoribus vestris et quibus volueritis perpetuo attendi et compleri, compellendo et compelli faciendo in personis et bonis personas quascunque que ad compellendum et observandum vobis et succesoribus vestris, predicta omnia et singula tenentur et decetero tenebuntur, et quod contra ea vel aliquid de predictis non faciemus vel veniemus aliquo iure, causa vel etiam racione, et alias faciemus et dabimus operam cum effectu quod predicta omnia et singula vobis et vestris successoribus et quibus volueritis perpetuo compleant, ut superius continentur.

Quam firmam et iuramentum fecimus in posse scriptoris nostri Bartholomei de Podio, die et anno prefixis, presentibus testibus venerabili in Christo patre Ugone vicensi, episcopo, cancellario, et Bernardo Ça Bastida subthesaurario nostro.

Et ad robur et firmitatem omnium premissorum sigillum nostrum in presenti instrumento apponi iussimus impendenti.

Examinavit Raymundus.

Bartholomeus de Podio, ex generali mandato sibi facto per [ms. trencat].

Instrumentum gracie predictorum.

Raymundi de Valle²

Noverint universi quod cum vos, serenissimus et magnificus princeps et dominus, dominus Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, vendideritis seu vendi feceritis perpetuo michi, Raymundo de Valle, civi Barchinone, et meis, et ego a vobis emerim pro francho alodio duos furnos quos habetis in villa Turricelle de Montenegrino, cum domibus, edificiis, introitibus et exitibus, iuribus et pertinentiis suis, et cum redditibus, foriscapis et distractis ac emolumentis ipsorum furnorum, et etiam vendideritis mihi et meis, et ego a vobis emerim, omnes aygualays, qui nunc sunt vel erunt decetero, ab utroque capite pontis Turricelle de Montenegrino usque ad mare et intra mare, tam a parte circii quam a parte meridiei, in quibus intelliguntur madrageria qui ibi est, et in quibus aygualays ego et mei possimus plantare et de eis omnes nostras facere voluntates, venditis etiam michi et meis pro francho alodio perpetuo furnum ville de Figueris cum domibus et edificiis, introitibus, exitibus, iuribus et pertinentiis suis, et etiam omnes lezdas ville de Bisulduno et eius terminis, prout hec et alia in carta vendicionis inde facte lacius continentur. Idcirco, licet iam in contractu predictae vendicionis firmavimus de predicta vendicione instrumentum gratie in posse Ffrancisci de Fonte, notarii Barchinone, actum, quia ad presens predictum instrumentum haberi non poterat, propterea ego, Raymundus de Valle predictus, promitto et convenio per me et omnes meos heredes et successores vobis dicto domino regi, quod quodocunque

vos uel vestri solveritis michi vel meis quadraginta quinque mille solidos barchinonenses, pro quibus a vobis dicto domino rege emi predictos furnos, aygualeys, lezdas et alios redditus supradictos, ego vel mei reddemus et restituemus vobis vel vestris dictos furnos, aygualeys et lezdas ac redditus supradictos, necnon et instrumentum vendicionis ipsius et alia facientia pro premissis per vos michi venditis, ut prefertur idque nunquam extunc ego vel mei nos intromitemus de predictis, immo statim post factam michi vel meis solutionem predictam, ipsa vendicio ineficax et in effectu prorsus remaneat atque nulla et nullius roboris obtineat firmitatem.

Quod est actum in villa Muriveteris, octavo kalendas aprilis, anno domini M^o CCC^o XL° octavo.

Sig+num Raymundi de Valle predicti, qui hec concedo et firmo.

Testes huius rei sunt Iacobus de Valle et Berengarius de Ralp, cives Barchinone, et Rodericus de Turrillis, subthesaurarius domine regine.

Sig (signe) num Petri de Gostems, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominationem eiusdem, qui predictis interfui et hec scribi feci et clausi.

1. Títol escrit per una altra mà, més recent. 2. Títol escrit per una altra mà, més recent.

19

1348 gener 29. Morvedre

El rei Pere III concedeix als habitants de la vila de Figueres un privilegi que els eximeix de pagar lleuda, peatges, mesuratges, passatges, portatges, herbatges, ribatges, pontatges, usatges, barres i altres drets reials similars quan vulguin transportar els seus béns i mercaderies per qualsevol vila, ciutat, lloc o terra, a canvi de mil vuit-cents sous.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 886, fol. 167r.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Privilegium ville de Figueriis

Nos Petrus, et cetera, attendentes et certificati ad plenum vos universitatem et probos homines ville nostre de Figueriis et singulares eiusdem, pretextu execucionis quam dudum fecimus contra inclitum Iacobum de Montepessulano in locis Rossilionis et Vallispirii, ratione exercituum tam equitum quam peditum qui in dicta villa congregati multotiens extiterunt, sustinuisse damna plurima et dispendia incurrisse, cuius propterea blada et alia expleta vestra aliquibus annis omnino fuerunt devastata, et nedum illa vice sustinuistis damna predicta vestrorum, etiam postea cum prefatus inclitus Iacobus de Montepessulano dictam terram et etiam terram Confluentis invadere fuit visus, et nos

in dicta villa de Figueriis habuimus personaliter interesse, propter multitudinem gentium que nobiscum erant, vineas et alias plantas et fructus totaliter amisistis at etiam subuistis labores, pericula et expensas magnas propter frequentes agressus et ingressus, quos occasione execucionis et invasionis predictarum ad prefatam Rossilionis terram facere habuistis, cum essetis in eiusdem terre confinibus constituti, et alias pro nobis dampna, sumptus et onera subportastis, propter quod ad non modicam inopiam devenistis et nos inde sentimus nostram conscientiam oneratam. Considerantes etiam legalitatem et fidelitatem quam vos in predictis et aliis etiam multis erga nos et antecessores nostros hactenus ostendistis, volentes propterea super hiis vobis remunerationem et satisfactionem facere aliqualem, et inde nostram exonerare conscientiam, franchitatem, libertatem ac immunitatem infrascriptam ob causam hanc rationabiliter facere decernentes, per nos et omnes heredes et successores nostros quoscunque, tam in regnis Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice ac in comitatibus Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, quam in aliis locis et terris nostris adquisitis ac etiam acquirendis emfranchimus ac franchos et liberos et immunes facimus et esse volumus in perpetuum vos, dictam universitatem et probos homines supradictos et vestrum singulos in dicta villa et eius terminis habitantes et habitatores, presentes etiam et futuros, et omnia bona vestra et cuiuslibet vestrum tam habita quam habenda ubique fuerint constituta, ab omnibus lezdis, pedagiis, mesuraticis, passagiis, portaticis, erbagiis, ribagiis, pontalagiis, usaticis, pensis, barris, vectigalibus et ab omnibus aliis et singulis ac universis quibuscunque iuribus similibus quibuscunque nominibus nuncupentur seu nuncupabuntur, vobis vel vestris heredibus et successoribus singularibus et universalibus competentibus et competituris de et pro universis et singulis quibuscunque mercaturis, bonis et rebus quas et que vos, dicta universitas et probi homines et singulares ex vobis in dicta villa de Figueris et eius terminis habitantes et habitaturi in posterum emeritis et excambiaveritis, transiveritis, duxeritis seu portaveritis, et que et quas emi vel excambiari, transiri, duci seu portari feceritis in et per universas civitates, villas, loca et terras nostras adquisitas et acquirendas, tam scilicet per terram quam per aquam salsam et dulcem. Ita ut amodo in perpetuum vos, dicta universitas, ac vos, probi homines et singulares ex vobis, tam presentes quam futuri in dicta villa et eius parrochia seu terminis habitantes et habitaturi, sitis franchi, liberi totaliter et immunes ab omnibus dictis lezdis, pedagiis, mensuraticis, passagiis, portaticis, erbagiis, portalagiis, pensis, barris et vectigalibus et ab omnibus aliis et singulis ac universis quibuscunque iuribus singularibus et universalibus nobis et omnibus heredibus et successoribus nostris competentibus et competituris, de et pro omnibus et singulis quibuscunque mercaturis, bonis et rebus quas et que vos, dicta universitas et probi homines et singulares ex vobis, in dicta villa de Figueriis

et eius terminis habitantes et habitaturi in posterum, emeritis et excambiaveritis, transiveritis, duxeritis seu procuraveritis, et que et quas emi vel excambiari, transiri, duci seu portari feceritis in et per universas civitates, villas, loca et terras nostras adquisitas et adquirendas, tam scilicet per terram quam per aquam salsam et dulcem, sicut melius potest dici et intelligi ad vestrum salvamentum ac bonum etiam intellectum, sine aliqua condicione, vinculo et retencione. Et ut predicta maiori gaudeant ruboris firmitate, iuramus per dominum deum et eius sancta quatuor evangelia a nobis corporaliter tacta, predictam franquitatem et immunitatem per nos, ex certa scientia et consulte, ex causis et rationibus supradictis factam, ac omnia alia et singula predicta tenere firmiter et inviolabiliter observare ac observari facere perpetuo inconcusse, et in nullo contrafacere vel venire nec per aliquem contravenire facere vel permittere ullo tempore quibuscunque rationibus sive causis. Est tamen verum quod pro dicta franquitate seu concessione dedistis et tribuistis curie nostre mille et octingentos solidos barchinonenses, quos dilecto consiliario et thesaurario nostro Iacobo Rubei nostro nomine exsolvistis, de quibus vobis et vestris cum presenti facimus perpetuum finem. Mandantes omnibus heredibus et successoribus nostris necnon etiam procuratoribus, vicariis, subvicariis, baiulis, iusticiis, gubernatoribus, iudicibus, castelanis, çalmedinis, merinis, gardianis et custodibus terre et maris, iuratis et consulibus, lezdariis, portalaris, porteriis, barreriis et sagionibus et aliis universis quibuscunque officialibus nostris et etiam locatenentibus presentibus et futuris, quatenus franquitatem et immunitatem nostram huiusmodi vobis, dictis universitati et probis hominibus et singulis vestrum ac omnibus et singulis in dicta villa et eius terminis habitantibus et habitaturis, perpetuo teneant ac observent et teneri ac observari inviolabiliter perpetuo faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire faciant seu permitant aliqua racione, imo vos dictos universitatem et probos homines et singulares ex vobis et vestros et singulos vestrum presentes et futuros et omnia bona vestra et vestrorum in et super dicta franquitate et immunitate manuteneant et defendant, sub pena centum morabetinorum auri a quolibet contrafaciente, in vice qualibet exigenda de bonis suis propriis exsolvenda nostreque curie applicanda, et ultra ipsam penam, iram et indignacionem nostram, si contrafecerint, se noverint incururos. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostra bulla plumbea communitam.

Data in villa Muriveteris, quarto kalendas ffebruarii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^oXL^oVII. Examinavit Petrus.

Signum (+) Petri Dei gratia rex Aragonum, et cetera.

Testes sunt: inclitus infans Petrus, Rippacurcie et Montanearum de Pratis comes, Hugo, vicecomes Cardone, Petrus de Fonelleto, vicecomes Insule, Petrus dominus de Exerica, Petrus de Queralto.

Sig(signe)num mei Dominici Petri de Laçano, serenissimi domini regis Aragonum scriptoris, qui de mandato ipsius hec scribi feci et clausi cum raso et emendato in undecima linea ubi dicitur "quibusvis" et in quintadecima, ubi scribitur "nostra bulla plumbea communitam".

20

1351 gener 21. Perpinyà

El rei Pere III crea el ducat de Girona, relaciona els llocs que en formaran part, entre ells Figueres, i en nomena duc el seu fill primogènit, amb el benentès que la creació del ducat no suposa l'alienació d'aquest de la corona d'Aragó ni del comtat de Barcelona.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1538, foli 3r-v.
- B. AHCG, Còpia pergami núm. 697.
- C. Còpia de C de mitjan segle XIV al Llibre Verd de Girona.
- D. Regest del principi del segle XX: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 39, núm. 62.
- a. ed. de C. GUILLERÉ, *Llibre Verd de la ciutat de Girona*, doc. 255.¹

1. El text sencer d'aquest document, que no fa referència exclusiva a la ciutat de Figueres, el trobareu a l'edició que designem amb la lletra a. No creiem oportuna, doncs, una nova transcripció íntegra del document i us hi remetem.

21

1351 febrer 21. Perpinyà

El rei Pere III estableix que els llocs que formen part del ducat de Girona, de nova creació, entre ells Figueres, no poden ser separats del comtat de Barcelona i que la instauració del ducat no va contra cap dels privilegis anteriors de les ciutats, viles i llocs que en formen part.

- A. Còpia de mitjan segle XIV, conservada en el Llibre Verd de la ciutat de Girona, fol. 103-104.
- B. Regest del principi del segle XX: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 39, núm. 61.
- a. C. GUILLERÉ, *Llibre Verd de la ciutat de Girona*, doc. 258.¹

1. El text sencer d'aquest document, que no fa referència exclusiva a la ciutat de Figueres, el trobareu a l'edició que designem amb la lletra a. No creiem oportuna, doncs, una nova transcripció íntegra del document i us hi remetem.

22

1354 març 20. Barcelona

Huguet Cardona, escrivà de la Tresoreria Reial, firma àpoca a Bartomeu Samasó, síndic de Figueras, pels sis-cents setanta-sis sous donats al rei Pere III per a la seva expedició a Sardenya.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueras. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 54-55, núm. 98.*

Als 20 mars 1354 en Barcelona Eugitet [*Huguet*] Cardona, escrivent del ofici de la Tresoreria del ilustríssim señor rey de Aragón, procurador constituït per lo señor rey don Pedro de Aragón, en dit nom firmà àpoca a Barthomeu Samasó, síndich de la universitat de Figueras, de quantitat 676 [sous?] en les quals havia de constituïr per rahó de la donació habian promesa fer a lo señor rey les ciutats, vilas y llochs de Catalunya de donar en total certa quantitat en les corts tingué en dit any lo señor rey en Barcelona, en auxili de son felis viatge, lo qual anava en Serdenya.

Com és de veurer més llargament en lo dit *Llibre d'exemples*, en lo qual hi és exemplificada a los fulls 164 y 165, signada de lletra E, núm. 5. És en lo fexet núm. 5, lletra E, originalment ab pregamí de dita lletra E, núm. 5.

23

1354 setembre 14. Barcelona

Huguet Cardona, escrivà de la Tresoreria Reial, firma àpoca a la universitat de Figueras per les 284 lliures, 8 sous i 8 diners donats al rei per a la seva expedició a Sardenya.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueras. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 55, núm. 99.*

Als 14 de setembre 1354, àpoca firmada per Señor Euguet Cardona, escrivà del ofici de la thesoreria, com a procurador del señor rey Don Pera, a la universitat de Figueras, de quantitat de dos-centas vuytanta-quatre lliuras, vuyt sous y vuyt diners que tocaven a pagar a la dita universitat de Figueras, de aquellas sinquanta mil lliuras de dita moneda, que per general de les universitats de les ciutats, vilas y llochs reals de Catalunya prometeren fer y donar a dit señor rey en auxili y sucós de despesas fetas y fahedoras per ocasió de la sua armada que féu per la guerra jacent, y per la execució de la justícia que féu contra lo jutge Arboree y altres rebeldes seus en lo regne de Serdenya.

Com és de veurer més llargament en la dita àpoca, la qual és ab exemple en lo *Llibre d'exemples*, en los fulls 165 y 166, signada de

lletra F, núm. 6. És lo original en lo fexet núm. 5, signat de lletra E, y dit original en pregamí signat de dita lletra F, núm. 6.

24

1355 novembre 16. Perpinyà

El rei Pere III declara que la prohibició d'alienació per als comtats de Girona i Besalú, el vescomtat de Bas i els llocs que té al bisbat de Girona no implica la infeudació.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 39-40, núm. 63. Cf. *supra*, doc. 14.

En lo Llibre de exemples de privilegis està escrita declaració feta per lo rey en Pere per lo privilegi concedit lo dia antes de las calendas del mes de juliol del any 1339, del comtat de Gerona y Besalú, vescomtat de Bas y llochs que té dins del bisbat de Gerona, en los quals expressament se comprèn la vila real de Figueras y altres, que prohibint la alienació no entén prohibís la enfeudació.

Com és més llargament de veurer de dita declaració, que és a lo Llibre de exemples y en lo full 107, sens exemple ni ser testificat, perquè no-s troba l'original, és emperò la data en Perpinyà als 16 de novembre, any de la Nativitat del Señor 1355. Registrat en lo registre del archiu Real, intitulat de donacions y concecions de Bernat de Cabrera concedits, és signat en dit llibre de la present lletra Q, núm. 16.

25

1356 novembre 3. Girona

Joan Adrià, de la Tresoreria Reial, confessa haver rebut de Bernat Campmany en nom de la universitat de Figueres, cent vint-i-vuit lliures, tres sous i cinc diners barcelonesos en concepte de donació al rei Pere III per a les guerres contra Castella.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 49, núm. 80.

Ab acte en poder de Jaume Compta, notari públic, substituït ab autoritat real a Bernat de Taylano, notari públic de Gerona, als 3 novembre 1356, Joan Adriani, escrivent de la Thesoreria del Il·lustríssim rey, procurador de les coses baix escrites, legitimament constituït del venerable Pere de Màrgens, sota thesoror del rei y procurador general, constituït per lo honorable y D. Home [sic] señor Bernat de Ulsinella,

cavaller, doctor en lleis, del dit señor rei conceller y thesorero, consta de substitució al cos del dit acte, la qual és allí incertada, y en virtud de unas lletres reals que també són incertadas al dit acte, després de substitució, confessa en dit nom dit Joan Adriani haver hagut y rebut per mans de Bernat Capmany, pagant de diners y per compte de la universitat de Figueras, cent vint-y-vuyt lliuras, tres sous y sinch diners barcelonesos, per las causas y rahons són contengudas a las lletres reals, y així en substància per la quantitat tocava a pagar a dita vila per la promesa havian feta algunas ciutats y vilas a lo rey, per causa de las guerras li feya lo rey de Castilla.

Com és de veurer llargament en dit *Llibre de exemples*, en los fulls 131 y 132. Lo qual és sens exemple signat de lletra K, núm. 10. Lo original és a lo fexet núm. 4, lletra D, y ell signat de la mateixa lletra K, núm. 10.

26

1357 febrer 18. Sarinyena

El rei Pere III ha convocat els síndics de Catalunya per demanar-los diners per a la guerra contra Castella, però els síndics han contestat que hi eren convocats com a persones particulars i que havien de tornar a les seves universitats per demanar-los parer sobre aquesta qüestió.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueras. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 40-41, núm. 64.*

Die de disapte que se comptaven als 18 de febrer 1357, en la vila de Saranyena y en la casa dels Frares menors de dita vila, en presència de Pere Altarriba notari, comparegueren devant del señor rey que <es> trobava en dita vila y en dit convent, los honorables Pere Pla, Eymerich Dusay, Remont de Sant Clement y Jaume de Vilaseca de Barcelona y per la ciutat de Barcelona, quatre personas de la ciutat de Lleyda, quatre de la ciutat de Gerona, dos de la ciutat de Manresa, dos de la vila de Cervera, dos de Vilafranca de Panadès, dos de la vila de Puitg Cerdà, dos de la vila de Ve<r>ga, un de Vilafranca de Conflent, un de la vila de Camprodon, un de la vila de Torroella de Mongrí, un de la vila de Canceliber, un de la vila de Vesalú, Nicolau Dalmau de la present vila de Figueras, y així també un de moltes altres vilas, las quals per boca del honorable Pere de Pla de Barcelona, que és lo señor primer dit, se digué verbalment a lo señor rey lo següent: “Molt al señor, sap la vostra Señoria que nosaltres així com som assí ajustats devant vós, som assí estats apel·lats per vós señor quiscú per si, ab lletres vostras, així com a singulars som e entanem ésser assí; sabets encara, Señor, com per nós nos és estat demanat concell sobre lo fet de la guerra de Castilla,

la qual nosaltres així com a singulars e privades personas vos havem donat, així com si Déu nos ha administrat”, etc. Y després exposà que lo señor rey demanà ajuda per dita guerra, a lo que respongué que ells eran allí com a particulars y privadas personas y no per les universitats, y així que no podian ni entenian a fer ninguna ajuda, requerint que de la resposta <que> feran, fos donada a ells còpia autèntica y tantas voldrien, y lo señor rey respongué: “Era veritat que jo vos he demanada ajuda, no entenent ni volent perjudicar en res a les universitats del llochs reals de Catalunya, ara entenem que vostra resposta és justa e bona e no volem ni entenem a fer judici algú a vosaltres ni a les dites universitats.”

És més llargament de veurer de las dits respostas ab lo acte que se llevà, lo qual és a lo *Llibre de Privilegis*, en los fulls 107 retro y 108, signat de lletra R [R coní.: A ms.] núm. 17; també és en pergamí lo original en lo fexet signat de lletra C [C coní.: RC ms.], núm. 3, y dit original signat de la mateixa lletra R, núm. 17.

27

1357 març 4. Saragossa

Les ciutats de Catalunya prometen donar al rei Pere III setanta mil lliures per a la guerra contra Castella. El rei els concedeix que les imposicions corresponents seran fetes pels consellers, paers, cònsols o jurats de les ciutats, viles i llocs; que els oficials del rei no podran forçar per raó d'host; que el rei no podrà obligar les ciutats ni les persones a prestar-li diners.

- A. Còpia registral: ACA, *Cancelleria*, reg. 908, fol. 1-7.
- B. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 41-42, núm. 65.¹
- a. ed. M. SÁNCHEZ-P. ORTÍ, *Corts, Parlaments i Fiscalitat a Catalunya: Els Capítols del donatiu (1288-1384)*, dins *Textos jurídics catalans*, Barcelona, 1997, doc. 17.

1. *El text sencer d'aquest document, que no es refereix exclusivament a la ciutat de Figueres, el trobareu a l'edició que designem amb la lletra a. No creiem oportuna, doncs, una nova transcripció íntegra del document i us hi remetem.*

28

1358 maig 1. Girona

El rei Pere III, com a pare i administrador legal de l'infant Joan, declara que el donatiu atorgat pels síndics de Figueres no pot anar contra els privilegis de la vila.

- A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 900, fol. 96v-97r.
No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera, presentis serie, tanquam pater et legitimus aministrator incliti et magnifici infantis Iohannis, primogeniti nostri carissimi, ducis Gerunde et comitis Cervarie, concedimus vobis, fidelibus consulibus² et probis hominibus ac universitati loci de Ffigueris, quod pretextu doni noviter facti, hic in civitate Gerunde, per vestros syndicos ad nostram presenciam propterea destinatos, nullum fiat nec generetur periudicium libertatibus, privilegiis,³ concessis universitati premissis, quinimmo ipsa remanere volumus in ipsorum viribus et effectu, tantamque declaramus et decernimus ipsa privilegia obtinere roboris firmitatem, quantam habebant ante concessionem dicti doni facti nobis per vestros syndicos, ut prefertur. Mandantes⁴ prefato nomine cum eadem universis et singulis officialibus nostris presentibus pariter et futuris, quatenus hanc nostram concessionem et declaracionem firmam et rectam habentes perpetuo, contra eam non veniant neque venire quenquam faciant, sinant vel presumant aliquatenus. In cuius rei testimonium presentem fieri et nostro sigillo iussimus comuniri.

Data Gerunde, prima die madii, anno a Nativitate Domini MCCCLVIII^o. Visa Rodericus.

Idem [= *Bertrandus Ça Muntada*].

Probata.

1. Títol escrit per una altra mà, més recent. 2. nostris ratllat. 3. nec indultis ratllat. 4. nichilominus ratllat.

29

1358 maig 1. Girona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres que, durant els dos anys següents a la data de la concessió, la host de Figueres no serà convocada fora de la vegueria de Girona.

- A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 900, fol. 97r.
No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Nos Petrus, et cetera, in favorem doni noviter nobis facti per syndicos universitatis loci de Ffigueriis, concedimus huius serie, tanquam pater et aministrator incliti et magnifici infantis Iohannis et cetera, consulibus et probis hominibus dicti loci quod hostem loci predicti non convocabimus neque vocari per quempiam faciemus aliqua racione inter duos annos a data presentis in antea numerandos, ducendam ad aliquas partes nostri domini, nisi tantum intus vicariam civitatis Gerunde, ita et secundum quod est eam duci usitatum per

vicariam premissam. Mandantes prefato nomine cum eadem universis et singulis officialibus nostris quod hanc nostram concessionem et gratiam servant penitus illibatam, ac contra eam non veniant quavis causa, si nostram cupiunt gratiam conservare. In cuius rei testimonium presentem fieri et nostro sigillo iussimus comuniri.

Data Gerunde, prima die madii, anno a Nativitate Domini MCCCLVIII^o. Visa Rodericus.

Idem [= Bertrandus Ça Muntada].

Probata.

30

1358 maig 5. Girona

El rei Pere III concedeix als cònsols de la vila de Figueres que puguin posar impostos, en la forma acostumada, per poder reunir la quantitat de diners que havien acordat donar al rei.

A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 900, fol. 96v.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Nos Petrus, et cetera, presentis serie, tanquam pater, et cetera ut supra, concedimus vobis fidelibus nostris consulibus et probis hominibus loci de Figueriis, quod illam pecunie quantitatem qui estis nobis soluturi pretextu doni noviter facto hic in civitate Gerunde per vestros syndicos ad nostram presenciam propterea destinatos, possitis levare, colligere et habere per viam impositionum, si vobis magis expediens videatur, et secundum quod collegistis et adhuc eciam colligitis alias quantitates nobis per vos prestitas racione profertarum nobis factarum per generale Cathalonie temporibus retroactis. Quas impositiones valeatis libere et impune crescere et aliis immissis iungere tociens quociens vobis visum fuerit expedire, colligendo eas tandiu et tanto tempore donec quantitatem dicti doni completam habueritis, iuxta et secundum formam capitulorum per nos concessorum in parlamento quod fuit Ilerde, anno preterito, celebratum. Mandantes, premissis nomine, cum eadem baiulo et aliis officialibus et subditis nostris loci predicti, quod hanc nostram concessionem et licenciam servant, penitus illibatam contra eam non veniant neque venire quemque sinant vel faciant, qualicunque racione seu causa. In cuius rei testimonium presentem fieri et nostro sigillo iussimus comuniri.

Data Gerunde, quinta die madii, anno a Nativitate Domini MCCC quinquagesimo octavo. Visa Rodericus.

Bertrandus Ça Muntada, ex capitulis premissis per deputatos ad hec per dominum regem.

Probata.

31

1358 maig 16. Girona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres que pugui triar vint homes, escollits de les tres mans: major, mitjana i menor, perquè decideixin sobre afers de la universitat, i que el que aquests homes acordin sigui vàlid en nom de la universitat.

- A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 900, fol. 129v.
No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera. Circa utilitatem et comodum totius rei publice ville de Ffigueriis sedule intendentes, et ut negotia universitatis ville ipsius valeant melius et utilius pertractentur, concedimus, presentis serie, universitati dicte ville, tanquam pater, et cetera, et etiam ordinamus quod, anno quolibet, possit dicta universitas et ei liceat eligere viginti proceres dicte ville, in quibus sint tam de manu maiori quam de minori, et quod etiam de mediocri; quiquidem proceres, una cum consulibus ville ipsius, queant et possint facere omnia negocia universitatis eiusdem, ita et secundum quod posset facere tota universitas memorata, quoniam nos quicquid per dictos proceres et consules factum fuerit valere volumus et tantam firmitatem habere decernimus, nomine prelibato, in iudicio et extra iudicium, quantam si tota universitas id fecisset. Mandantes nichilominus, premissis nomine, cum eadem baiulo ac universis et singulis habitatoribus ville predicte, quod hanc concessionem et gratiam, qua durare volumus dum nobis placuerit et non ultra, firmam, ratam et gratam habentes, eam non veniant neque venire sinant, faciant vel permitant quempiam contra eam. In cuius rei testimonium presentem fieri et nostro sigillo iussimus comuniri.

Data Gerunde, XVI die madii, anno a Nativitate Domini MCCCLVIII.

Visa Rodericus.

Bertrandus Ça Muntada, ex capitulis premissis per deputatos ad hec per dominum regem.

Probata.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

32

1358 juliol 23. Barcelona

Àpoca de la Tresoreria General de la Corona d'Aragó en favor de la vila de Figueres de mil tres-cents quaranta-un sous.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 37, núm. 57.*
Cf. ACA, Arxiu del Reial Patrimoni, Mestre racional, vol. 340, fol. 9r.

En lo *Llibre de privilegis* y en los fulls 101 retro, hi-a trans<crita> una fe que fa lo señor Gaspar de Vilanova y Pervers [*Perbes*], baró de Pervers, lloch tinent en lo ofici de mestre nacional, certificant que en dit ofici de mestre nacional, en la instància del consistori y en lo armari del nombre 56 estant recondits y archivats 43 comptes de la primera y segona administració dels magnífics Bernat de Alsinellas, thesorier general de la Corona d'Aragó. E en lo compte 19 de dita segona administració, que és de sis mesos últims dels anys 1358, que comensa lo primer de juliol de dit any y acaba lo darrer de desembre après següent, en cartas 9 de dit compte hi ha una partida del thenor següent: "Ítem rebí de dits síndichs de la universitat de la vila de Figueras per la <...> paga de aquells vuyt mil quaranta nou sous y set diners barcelonesos a ells pertanyents pagar en la proferta dita, mil tres-cents quaranta-un sou". Diu apar ab èpocha als 23 juliol 1358. La qual féu 14 del mes de octubre 1594.

Com és de veurer llargament de dita fe. La qual és a lo *Llibre de exemples de privilegis*, en lo full 101 retro, signat de la present lletra K [*K coní.: R ms.*] núm. 10, sobre del qual exemple y en dit full a lo envès trobaran ab títol perquè serviren los 1.341. Y lo original de la dita adveració hi-a una nota en dit llibre al marge, al capdevall de la adveració que diu ahont és. Fins ara no se és trobat.

33

1359 maig 10. Barcelona?

El rei Pere III concedeix un privilegi pel qual es regula el salari dels notaris de la vila de Figueres.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi.* Dins *Privilegis de la vila de Figueres* (sig. top. núm. O), pàg. 8, núm. 8.

Als 10 maig 1359, lo rey don Pedro concedí privilegi a la vila de Figueras ab què posà lo que havian de haver de salari los notaris dels actes que en llur poder farian los particulars de dita vila y altres personas forasteras de dita vila.

Com és de veurer a dit privilegi, tant a lo exemple. És en lo *Llibre de exemples*, en los foleos 9 y 10, signat de lletra H, núm. 8, y axibé lo privilegi en pregamí signat de lletra o spiració H, núm. 8, *fassiculum primum*.

1361 desembre 10. Barcelona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres que, per tal de fer front a les despeses de reparació de les fortificacions de la vila i a l'arranjament dels camins del seu terme, pugui posar barra, durant dos anys, passats els quals serà a benefici reial, a les portes de la ciutat als llocs que considerin adients; el preu serà de: els genets, un diner; un peató, un òbol; un animal carregat, un diner; un animal sense càrrega, un òbol; cada vintena de bestiar, un diner. Queda a arbitri dels jurats si els habitants de la vila i terme han de pagar l'impost. Queden lliures de pagament el rei, la reina i llurs familiars.

A. Còpia registral, ACA, Cancelleria, reg. 906, fol. 122r-122v.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera. Ob favorem reparationis murorum et vallarum ville de Ffigueriis et itinerum ac viarum termini ipsius ville, tenore presentis, concedimus vobis, iuratis et probis hominibus ville eiusdem, quod possitis ordinare et constituere barram in dicta villa, in illis videlicet partibus seu portalibus de quibus vobis melius videatur. Sic quod a quibuslibet transeuntibus per ipsa portalia vel loca ubi dicta barra fuerit constituta, exigantur semel in die infrascripte peccunie quantitates: videlicet, a quolibet equitante, unus denarius; a quolibet pedite, obolus; et a quolibet animali onerato, unus denarius; et a quolibet animali non onerato cuiuscunque generis seu sepeciei existat, obolus; et pro quolibet vintenario pecudum, unus denarius barchinonensis, semel in die. Et sit in electione vestrum, iuratorum qui estis et erunt pro tempore, an in predictis solvant necne habitatores ville et terminorum eiusdem. Quam siquidem barram durare volumus per duos annos a proximo instanti festo nativitatis domini in antea computandos, et postea quamdiu nostre placuerit voluntati. Volentes et concedentes vobis quod iura et emolumenta proveniencia et collecta ipsius barre, que vendere et atributare possitis seu per vestros nuncios aut ceteras personas ad deputandas colligi facere, convertatis et teneamini convertere, prius in reparatione dictorum murorum et subsequenter itinerum et viarum, et quod inde baiulo Cathalonie generali vel eius locum tenenti teneamini reddere rationem. A predictorum tamen iurium exactione, excludimus domesticos et familiares nostros et illustris regine carissime coniugis nostre et aliorum de stirpe regia et alios de iure exemptos. Mandantes itaque per presentem universis officialibus nostris presentibus et futuris, eorumque loca tenentibus, quatenus concessionem nostram huiusmodi firmam habeant et observent et contra non veniant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem hanc fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Barchinone, decima die decembris, anno a Nativitate Domini M^oCCC^o sexagesimo primo nostrique regni vicesimo sexto. Visa Rodericus.

Probata.

Iacobus Conesa, mandato regio factum per Petrum Ça Costa, consiliarium et baiulum Catahalonie generalem.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

35

1362 octubre 21. Girona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres el contingut d'uns capítols presentats amb motiu de la proferta de tres mil quatre-cents setanta-cinc sous: que fins a Nadal no es pugui treure la host de Figueres, que es remetin al notari de la vila totes les penes en què pot haver incorregut per la no-observança de la constitució de Perpinyà i que no es pugui fer sortir cap home de la vila per dur-lo a la frontera o a l'armada.

A. *Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1181, fol. 180r-181r.*

B. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pág. 43, núm. 66.*

Ville de Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera, attendentes vos ffideles nostros consules et probos homines ville de Figueriis gratiose nobis obtulisse et concessisse tres mille CCCCLXXV solidos barchinonenses in auxilium guerre quam rex Castelle nobis prodicionaliter movit et facit incessantem, si ac prout continetur in capitulis pro vestri parte nobis oblati, quorum tenores secuntur:

Los cònsols e el Consell de la vila de Figueres, atesa la neccessitat evident en la qual lo senyor rey és constituït per la guerra que'l rey de Castella malvadament e iniga li fa, atorguen graciosament dar al dit senyor rey per la vila de Figueres e per los habitants d'aquella tres mille CCCCLXXV sòlidos barcelonesos, los quals proferen ab aquesta condició e retenció: que no sia feta per la dita proferta, periudici, derogació, disminució en nula manera privilegis, libertats et franqueses a la dita vila e a la universitat d'aquella atorgats e pertanyents, e que d'açò los sia feta carta franca de dret de segell. Plau al senyor rey que la dita carta sia feta franca de dret de segell e accepta lo dit do.

Ítem, que la dita proferta e do no puxa ésser tret a conseqüència per nul temps per lo senyor rey ni per altres contra la dita vila e universitat d'aquella, per ço aquesta ajuda se fa graciosament, e no que la dita vila hi fos tenguda de deure. Plau al senyor rey.

Ítem que-l senyor rey remeta als habitants de la dita vila totes penes peccuniàries en que sien tenguts al jorn de huy, per qualque raó. Plau al senyor rey, salvant de penes que devallen de crims.

*Ítem que-l senyor rey faça als dits habitants de la dita vila de Figueres totes gràcies et libertats e immunitats que ha fetes a la ciutat de Barcelona e als ciutadans d'aquella per la proferta feta ara novelament a Barcelona per la dita guerra al senyor rey, entre les quals són aquestes, és a saber: que d'ací a la festa de Nadal propvinent vos senyor, ne primogènit ne oficials no puxats treure la ost de la dita vila ni demanar haver alcuna ajuda per raó d'ost ni per covinença ni per lo husatge *Princeps namque* ni per altra raó a la dita vila ni a singulars d'aquella en general ni en parcial. Plau al senyor rey que no sien tinguts de anar en ost dins lo dit temps per lo husatge *Princeps namque*.*

Ítem que-l senyor rey remeta al notari de la dita vila de Figueres totes penes en les quals sia encorregut o tengut al dia de vuy, en cas que no agués servat lo capítol o constitució per vós, senyor, feta en la cort de Perpinyà sobre los contractes per lo dit notari largament en los capbreus notadors. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que vós no puxats ni degats a emprar alcun home de la dita vila de exir fora la dita vila per mar en frontera ni en altre loch, com en la dita vila sien de gran necessitat, per ço com hi a fort poca gent per aquestes mortandats. Plau al senyor rey, en la forma que aquest capítol és estat atorgat a la ciutat de Barcelona.

Ítem que de totes les dites coses sien dades cartes e letres franques de dret de escriure e de segell, e de tots salaris de notaris e d'altres escrivans. Plau al senyor rey de dret de sagell.

Attendentes etiam nos gratuito animo donum predictum acceptasse dictisque capitulis, ut in fine cuiuslibet ipsorum continetur respondisse ac ea providisse, ideo tenoris presentis convenimus et promittimus vobis et universitati dicte ville et singularibus ipsius ville predicta omnia et singula contenta in dictis capitulis tenere et observare, et contra ea non facere vel venire aliquo iure, causa vel ratione. Mandantes per hanc eandem gerenti vices gubernatoris generalis in Catalonia, necnon baiulo dicte ville aliisque officialibus nostris presentibus et futuris vel locatenentibus eorundem, quatenus predicta omnia et singula vobis et dicte universitati observent et observari faciant et contra non faciant vel veniant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri et tradi iussimus nostro sigillo secreto munitam.

*Data Gerunde, vicesima prima die octobris, anno a Nativitate Domini M^o trecentesimo sexagesimo secundo. Iacobus de Monells.
Dominus rex mandavit Bertrando de Pinos.*

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

36

1363 gener 29. Montsó

El rei Pere III concedeix que els habitants de la batllia i terme de la vila de Figueres puguin refugiar-s'hi en temps de guerra, i que per això aquests han de contribuir en les despeses de manteniment de les muralles i defenses de la vila.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 908, fol. 118v-119v.
- B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 43, núm. 67.
- a. cf. GUILLERÉ, *Llibre verd de la ciutat de Girona*, doc. 320.

Ville de Figueriis'

In Christi nomine. Noverint universi quod nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera, licet innumera gravioraque negotia nostris incumbant humeris et circa illa assidue distrahamur cura, tamen extitamus pervigili, ut nostri naturales et subditi ab intrusibus gentium et guerrarum discriminibus, que peccatis exigentibus nimis vigent undique, per nostre provisionis remedium tueantur. Pensantes igitur quod villa de Ffigeriis est capud totius baiulie et termini eiusdem, quodque ipso guerrarum tempore salva manente loca sibi convicina fient salva, propterea citra tuitionem, deffensionem et salvamentum, tam ville ipsius quam locorum baiulie et termini de Ffigeriis et habitantium in eisdem, nostrum sollicite intentum dirigentes, nomine nostro proprio, et tanquam pater et legitimus administrator, et cetera, per nos et omnes heredes et successores nostros et dicti nostri primogeniti, hac nostra perpetua et stabili ordinatione, sanccimus et statuimus ac per statutum et sancionem legemque pactionatam inviolabiliter ordinamus pro bono et utilitate nostra nostreque rei publice et terre nostre, et specialiter dicte ville ac locorum baiulie et termini de Ffigeriis et habitantium in eisdem, quod amodo perpetuis temporibus omnes et singuli homines et habitatores nunc et in futurum quoruncunque locorum et parrochiarum baiulie et termini de Ffigeriis, ubi non sint castra sive fortalicia in quibus, tempore guerre, ipsi habitatores salvari possent comode et deffendi ab inimicis intrusibus, in quibus tamen locis et parrochiis ac habitatoribus eorundem nos habemus omnem iurisdictionem, hostem et cavalcata et de ipsis pacem et guerram facimus, ipso tempore guerre se recolligant et recolligere habeant et teneantur in dicta villa de Ffigeriis, ipsaque villa et habitatores eiusdem illos tales cum omnibus eorum bonis teneantur recolligere, prout vicinos et habitatores ville iamdicte se in eadem poterunt recolligere et tueri. Et quia dignum est et iuri consonum ut qui sentit commodum onus sentire debeat, et e contra, propterea statuimus et ordinamus perpetuo, eadem ratione inducti, ut dicti homines et habitatores presentes et futuri dictorum locorum et

parrochiarum, qui se in dicta villa recolligentur et recolligere debent et tenentur, ut predicatur, teneantur operari vel solvere et contribuere in omnibus et singulis sumptis, missionibus et expensis factis ab uno anno citra et in posterum faciendis in muris, turribus, vallis et aliis fortaliciis ville predictae, sive muri antiqui reparentur sive fiant de novo alii muri seu fortalicia quecunque, prout dicta contributio secundum magis et minus est et erit rationabiliter facienda. Retinemus tamen nobis et nostris successoribus in eternum quod si nobis et ipsis nostris successoribus, tempore guerre, visum fuerit magis fore expediens seu necessarium dictos homines in totum vel in parte debere se recolligere seu per nos et successores nostros, iure nostro, exercitus et cavalcate ac pacis et guerre debere duci ad alia loca, quod hoc sit nobis et dictis successoribus licitum, ordinatione et statuto predictis obsistentibus nullomodo, dictis tamen ordinatione et statuto quo ad alia perpetuo in suo robore permansuris. Predictas itaque ordinationem, statutum et sanctionem facimus nos dominus rex iam dictis nominibus per nos et dictum nostrum primogenitum et successores nostros et suos gratis et de certa scientia et consulte ac mente deliberata ad bonum, utilitatem et commodum regie corone nostre et successorum nostrorum regum Aragonum, et pro tuitione, restauratione et deffensione dicte ville et locorum baiulie ac termini predictorum et habitantium in eisdem presentium et futurorum, sicut melius et sincerius potest dici et intelligi ad bonum et sanum intellectum et omni fraude sublata. Volentes ac promittentes in nostra bona fide regia vobis fideli Iacobo Alegre, sindico universitatis dicte ville, presenti, et vobis consulibus ac probis hominibus et toti universitati ville eiusdem, licet absentibus, et notario infrascripto ut publice persone hec a nobis, nomine vestro et omnium illorum quorum interest, intererit et interesse potest ac poterit, stipulanti, recipienti et paciscenti per nos et omnes successores nostros nominibus antedictis, quod nos et ipsi nostri successores perpetuo tenebimus ac teneri et observari mandabimus et faciemus cum effectu, ordinationem, statutum et sanctionem huiusmodi, et ea in totum vel in parte non revocabimus nec ei derogabimus, directe vel indirecte, nec quidquam faciemus aut fieri permittemus vel consentiemus tacite vel expresse, per quod eisdem ordinationi, statuto et sancioni et legi pactionate periudicium generetur. Et si forsitan aliquo tempore scienter, quod tamen facere non intendemus sicut nec possumus aut debemus, cum esset contra legem pactionatam, sicut premititur, per nos factam, vel ignoranter fieret aliqua provisio vel mandatum, verbo aut scriptis, quod dictis ordinationi, statuto et sancioni videretur in aliquo novercari provisionem ipsam vel mandatum, quantumcunque vel quodcunque sit aut fuerit, sub quavis expressione verborum, ex nunc pro tunc revocamus et annullamus et decernimus non valere, illique non periri disponimus, volumus et mandamus per dictam villam ac per officiales nostros et successorum nostrorum, ac si provisio ipsa contraria facta nullo tempore extitisset.

Et pro non optemperando tali provisioni velut iniuste ac indebite facte, vos dicti consules et probi homines presentes et posteri vel officiales nostri et successorum nostrorum aliquam penam vel notam inobedientie minime incurratís, cum potius teneamini obedire huic nostro primo mandato, provisioni et ordinationi nostre salubriter et rationabiliter ac consulte facte, quam cuicumque alteri provisioni si que fieret in huius preiudicium vel iniuriam aliqualem, mandamus nominibus quibus supra, firmiter et expresse, sub obtentum benedictionis paterne, dicto primogenito nostro, aliisque universis et singulis officialibus nostris et suis, sub incursu ire et indignationis nostre et sub pena mille morabatinorum auri a quolibet contrafaciente habendorum, de quibus medietas nobis et dicte ville alia medietas adquiratur, quatenus predictas ordinationem, statutum et sancionem ac legem pactionatam et omnia alia supra contenta firma habeant et observent, ac dictos homines locorum et parrochiarum predictarum ad recolligendum in dictam villa tempore guerre, necnon ad contribuendum in dictis sumptibus murorum, turrium, vallorum et fortalicionum, prout superius distingitur, compellant et distringant, et contra premissa vel aliquid eorum non faciant vel attemptent.

Quod est actum in ecclesie Sancta Marie ville Montissonis, XXIX die ianuarii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LX° tertio, regnique nostri vicesimo octavo. Petrus cancellarius.

Signum [espai en blanc] Petri, Dei gratia regis Aragonum, et cetera, qui hec laudamus, concedimus et firmamus, presensque publicum instrumentum bulla nostra plumbea iussimus comuniri.

Testes huius rei sunt Eximius Sancii de Ribavellosa, in decretis licentiatús, Petrus Boyl, baiulus regni Valencie generalis, et Iacobus de Rochafort, baiulus generalis regni Aragonum, consilarii dicti domini regis.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

37

1366 maig 11. Castelló d'Empúries

Àpoca firmada pel clavari de Castelló d'Empúries a Guillem Grasi, clavari de Figueres, de setanta-tres lliures, sis sous i cinc diners melgoresos pel blat, l'ordi i la farina que hi havia comprat la vila de Figueres quan passaven els exèrcits estrangers.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 55, núm. 100.

Als 11 maig 1366 en la vila de Castelló de Ampúries, època firmada per Pere Barthomeu, cònsol y clavari de la vila de Castelló de

Ampúrias, a Guillem Grassi, cònsol y clavari de la vila de Figueras, de setanta-tres lliuras, sis sous y sinch diners malgalonesos que la universitat de Figueras devia pagar per blat, ordi y farina que la universitat de la vila de Castelló de Empúries aportà y deixà graciosament a la dita vila de Figueras en lo temps que la caterva o exèrcit estrany entrà en la terra del señor rey de Aragó, ajudant a dit señor rey de Aragó per anar contra lo rey de Castilla.

Com és més llargament de veurer en dita època, la qual és en lo Llibre de exemples ab exemple en los fulls 166 retro, signada de lletra G, núm. 7; és en lo fexet núm. 5, signada de lletra E lo original, y ab pregamí, y dit original signat de dita lletra G, núm. 7.

38

1372 abril 3. Cistella

Acta notarial de la presència davant el castell de Cistella de Pere Palau, porter reial, el qual expressa la voluntat, en nom del rei, de redimir la jurisdicció.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueras. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 49-50, núm. 81.*

Als 3 del mes de abril 1372, dia disapte, cerca de la maytat de la tercera part del dia, Pere Padioli, porter del sereníssim señor rey de Aragó, constituït personalment, juntament ab Miquel Vilanova, notari, davant de les portes del castell de Cistella, hahont lo venerable Francesh Taberner, donzell, y la señora Brumesenda, muller sua, feya sa habitació, y digué si dits señors hi eren, y a ditas cosas respongué Alamanda, muller del venerable Joan Caniloci, quondam, que en dita casa o força feya sa habitació, la qual era mare de la dita señora Brunisendis,¹ cònjuges eran en casa o castell, que ell volia en nom del señor rey o del señor infant, promogènit, quitar dit castell y drets y jurisdiccions de Cistella que estaben empenyats, y aixibé presentar-li lletres² per la dona a dit Alemanda, y no les volgué, dihent que los dits cònjuges no hi-eren; y aquellas féu llegir per lo notari, y vist que en manera alguna no acaba lo que per que anava, fes enderrocar lo castell del dit lloc de Cistella, batllia de Figueras, y les forcas, dits cònjuges señors Taverners habian fetas, y a lo señor batlle de la vila de Figueras, en nom del señor rey, tornà prendre pcessió ab les solemnitats acostumadas.

Com és llargament de veurer en dit acte de diligències, potesta y pcessió, lo qual és en dit Llibre de exemples de privilegis, en los fulls 133, 134, 135, signat de lletra L, núm. 11, y així bé és lo original a lo fexet núm. 4, lletra D, y lo original la dita L, núm. 11.

1. *El regestador deixa la frase imcompleta.* 2. *Íd.*

39

1376 maig 10. Barcelona

L'infant Joan, primogènit de Pere III, enfranqueix de questies, peites, cavalcadures i altres exaccions reials per cinc anys als qui vulguin anar a la vila de Figueres per habitar-hi. L'infant estén el privilegi als habitants de la vila i atorga que les persones que hi vagin no puguin ser penyorades o arrestades per deutes, excepte si són el deutor principal o fidejussors.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1680, fol. 192r.-193r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 8, núm. 9.

Franquitas ville de Ffigueriis

Nos infans Iohannes, et cetera, volentes circa utilitatem et reparationem ville nostre de Ffigeriis, que ad depopulationem quasi devenit, omnino providere, ad humilem supplicationem consulum et proborum hominum dicte ville propterea nobis factam, tenore presentis emfranquimus et ffranchos, quitos et immunes facimus omnes et singulos qui ad dictam villam pro populando et eorum domicilia continue in eadem fovendo venerint, ab omnibus et singulis questiis, peytis et aliis exaccionibus regalibus et vicinalibus, fogagiis et generalitatibus inde exceptis, per quinque annos a data huiusmodi in antea continue numerandos. Necnon harum serie imperpetuum concedimus ipsis et eciam nunc habitantibus in dicta villa ac aliis qui ad dictam villam tam die ferri quam alias venire contingerint quavis causa, quod infra dictam villam et eius terminos non possint in personis seu bonis per aliquem pignorari, marchari seu arrestari pro aliquibus debitis, nisi in eisdem principaliter aut ffideiussorio nomine fuerint obligati. Mandantes per hanc eandem sub pena centum aureorum baiulio dicte ville, necnon portariis et aliis quibusvis officialibus dicti domini regis atque nostris presentibus et futuris, quatenus concessionem et gratiam nostras huiusmodi teneant firmiter et observent et observari inviolabiliter faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Data Barchinone, decima die madii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXX sexto. Iacobus vicecancellarius.

Signum [espai en blanc] infantis Iohannis, serenissimi domini regis primogeniti ac in omnibus regnis et terris suis generalis locumtenentis, ducis Gerunde et comitis Cervarie. Primogenitus.

Testes sunt: Petrus Boyl, Petrus Guillermi Cathalanus, Romeus, ildensis episcopus, Ffranciscus de Sancto Clemente, maiordomus, Raymundus de Iuyano, milites.

Sig [espai en blanc] num Petri de Tarrega, secretarii dicti domini ducis, qui de ipsius mandato hec scribi fecit, cum raso et correcto in linea IIII^a, "eadem fovendo", in VI° "venire in personis seu bonis" et clausit.

40

1377 octubre 31. Girona

L'infant Joan, primogènit de Pere III, concedeix a la vila de Figueres que el seu batlle pugui designar com a jutge i assessor qualsevol jurista.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1694, fol. 130v.-131r.

No esmentat al regest del segle xx del *Llibre de Privilegis de Figueres*.

Pro baiulo ville de Figeriis, quod possit eligere quem maluerit iurisperitum in iudicem

Nos infans Iohannes, et cetera. Quia constat nobis veridica relatione preambula fidelem de domo nostra Ffranciscum Resta, iurisperitum ac iudicem ordinarium loci de Ffigueriis, nullatenus intendere potest seu vaccare, ideo, nolentes, sicut nec convenit quod criminosi seu littigantes in dicta curia, sive sint actores sive rei, ob defectum iudicis vel eius absenciam, indebite pertractentur vel alias agraventur, tenore presentis concedimus vobis, fideli nostro Petro Mares, baiulo dicte ville, quod tociens quociens volueritis aut vobis visum fuerit, expedire possitis quemcunque volueritis et magis duxeritis eligendum iurisperitum in iudicem seu assessorem vestrum, cum quo vel de consilio cuius possitis in dictis causis civilibus vel criminalibus procedere et eas sentencialiter terminare, absencia dicti Ffrancisci in aliquo non obstante. Quoniam nos dicto per vos eligendo iurisperito in et super predictis omnibus et singulis et ea quovis modo tangentibus seu emergentibus ex eisdem aut connexis vices nostras plenarie comittimus per presentes. In cuius rei testimonium presentem fieri nostroque sigillo iussimus roborari.

Data Gerunde, XXXI die octobris, anno a Nativitate Domini millesimo CCC^oLXX^o septimo. Iacobus vicecancellarius.

Dominus dux mandavit michi Bertrando de Pinos.

Probata.

41

1379 abril 28. Barcelona

L'infant Joan, primogènit del rei Pere III, atorga a la vila de Figueres que els nou consellers i dotze homes de la vila elegits per ells formin el Consell General.

- A. Còpia registral: ACA, Cancellaria, reg. 944, fol. 171r-172r.
El document es troba inserit en la confirmació posterior de Pere III (29-10-1384, cf. *infra*, doc. 51).

Nos infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, ad vitandum scandala et pericula que inter vos, consules et probos homines ville de Figueriis, verisimiliter possent sequi quando vos congregare oportet pro consilio generali, eo quia dicte congregationi intersunt et interesse volunt omnes homines in dicta villa habitantes, necnon ad tollendum et cessandum dampna que ratione dicte congregationis sequuntur, ex quo durante congregatione predicta dicti homines non intendunt nec intendere possunt in eorum possessionibus, sed in semine ad discordiam inter ipsos, tenore presentis ad humilem supplicationem inde nobis factam, concedimus vobis, consulibus et probis hominibus antedictis, necnon volumus, ordinantes et providentes, quod decetero XX unus homines ex habitantibus in dicta villa faciant et facere possint consilium generale, in quibus tamen XX uno hominibus comprehendantur et intelligantur illi novem consules et consiliari qui in dicta villa anno quolibet eliguntur, et residuos XII ad complementum dictorum XX unius hominum anno quolibet, videlicet illa die qua volueritis et vobis videbitur, eligatis et eligere teneamini, quattuor videlicet de manu maiori et IIII de manu mediocri et residuos IIII de manu minori. Volentes et concedentes quod quicquid predicti XX unus homines decetero per dictum modum congregati fecerint et ordinaverint in villa predicta teneat, et valeat tamquam actum et gestum per consilium generale. Mandantes per eandem baiulo dicte ville aliisque officialibus dicti domini regis et nostris vel locatenentibus eorundem necnon habitantibus in villa predicta presentibus et futuris, quatenus ordinationem et provisionem nostras huiusmodi teneant firmiter et observent et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant aliqua ratione vel causa. In cuius rei testimonium presentem firmamus et sigillo nostro pendenti iussimus comuni.

Data Barchinone, XXVIII^a die aprilis, anno a Nativitate Domini M^oCCC^oLXX^o nono. Iacobus vicecancellarius. Primogenitus.

42

1379 juny 15. Figueres?

Els de Cistella es reten a la vila de Figueres.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pág. 50, núm. 82.

Ab acte rebut en poder de Pere de Begudà, notari de Figueras, regint la cort de la vila, als 15 del mes de juny 1379, los de Cistella se donaren a la vila de Figueras.

Consta llargament en lo *Llibre de privilegis* ab exemple de acte de donació en los fulls 135 retro y 136 y 137. Lo original és en pregamí, en lo fexet 4, signat de lletra D dit fexet, y lo acte tant en lo *Llibre de exemples* com en lo original és signat de lletra M [M coní.: N ms.], núm. 12.

43

1379 octubre 31. Barcelona

El rei Pere III lloa i ratifica l'acte de concòrdia fet entre Galceran de Vilarig i els síndics de la ciutat de Figueres, pel que fa a la jurisdicció de Cistella.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 934, fol. 199r-202r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: *Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 50, núm. 83.

Ville de Figeriis¹

Nos Petrus, et cetera. Quia pro parte vestri dilecti consiliarii nostri et maiordomi illustris Sibyle, regine Aragonum, consortis nostre carissime, Galcerandi de Vilarig militis, et Guillelmi Ferrarii ac Castilionis Mir, consulum predictorum et procuratorum universitatis ville de Figeriis, per dictam universitatem ad nos pro subscriptis capitulis confirmandis nomine destinatorum fuit nobis humiliter supplicatum, et cum inter vos dictum Galcerandum, ex una parte, et dictos consules, syndicos et procuratores dicte ville de Figeriis, habentes de hiis ab ipsa universitate plenariam potestatem, ex altera, pro imponendo finem perpetuum quibusdam controversiis, causis, litibus et questionibus inter vos vicissim motis, et que sperabantur amplius moveri ratione meri et mixti imperii et cuiuscumque alterius iurisdictionis alte et baxie, civilis et criminalis, hostis et cavalcate et aliorum serviciorum realium et personalium vobis dicto Galcerando, titulo vendicionis inde per nos facte, pertinentium in loco et parrochia de Cistella et terminis et pertinentiis suis, et aliarum iurisdictionum, que vos dictus Galcerandus et Raymundus de Palatio, domicellus, gener vester, a nobis et a nostro primogenito in baiulivo de Figeriis, certis et legitimis titulis obtinetis, et pro sedandis odiis, iniquitatibus et rancoribus inter vos vicissim, procurante humani generis inimico ortis et suscitatis, quibus utraque pars vestrum se preparaverat ad hostiles congressus et offensiones bellicosas, nunc tractante et ad effectum ducente venerabili et religioso Guillelmo, abbate monasterii Sancte Marie de Vilabertrando fuerint dictis nominibus prolocuta et demum concordata et firmata subscripta capitula, dignemur ea et contentis in ipsis laudare, approbare et nostre confirmationis presidio roborare, si et prout melius et expressius continentur in ipsis capitulis continentibus hunc tenorem:

“En nom de Déu. Diu l’abat o procurador de mossèn Galceran de Vilarig, que per tolre tota matèria de discòrdia entre lo dit mossèn Galceran, d’una part, e los pròmens de la vila de Figueres d’altra, los cònsols e síndics de la dita vila, havents dat bastant poder, facen donació e remissió al dit mossèn Galceran e als seus en per tots temps de tota aquella donació e altre qualsevol contracte que-ls hòmens de Cistella han feta e fets als cònsols e pròmens de Figueres de la jurisdicció de Cistella e de tot altre dret que hagen en la parròquia de Cistella e hòmens e fombres d’aquella per la dita rahó o per altra, ab carta jurada axí bastant com fer-se puxa et dictar. Plau als pròmens, cònsols e síndichs de Figueres, segons que hagen poder de consell de I advocat elet per les parts, però tostemps consentent lo senyor rey.

Ítem que-ls dits cònsols e síndichs qui n’hajen poder faran remissió e diffinició a aquells hòmens de Cistella qui ja han reconegut per senyor mossèn Galceran et han revocat ço que ells o altre per ells havien acordat e donat als cònsols e pròmens de Figueres, de tota qüestió e demanda que-lls poguessen fer per la dita rahó en judici o fora judici. Plau als dits pròmens, cònsols e síndichs de Figueres.

Ítem faran e per lo batle de Figueres fer faran los dits cònsols e síndichs remissió a tots procuradors, batles e oficials hòmens, fombres e sotmeses de mossèn Galceran, de tota qüestió e demanda que ells ne la cort de Figueres poguessen fer contra aquests procuradors, oficials e sotmeses, per res que seguit se sia tro ara, per la dita jurisdicció, ne res qui davall d’aquí en qualque manera; en què si citacions o bandejaments seran seguits contra los dits procuradors, oficials et sotmeses, que tot sia ras e nul·le. Los cònsols per qui és estat fet ho faran fer, e plau-lus que sia vista l’escriptura e cancel·lada.

Ítem que-ls dits cònsols e síndichs qui n’hajen poder approvaran e loaran totes vendes, donacions e concessions e qualsque alienacions que-l senyor rey o lo senyor duch ne altre per ell han fetes per si o per altre a mossèn Galceran, de la parròquia de Cistella e de la jurisdicció d’aquella. Plau als dits pròmens, cònsols e síndichs de Figueres, però que-l dit senyor rey hi consenta.

Ítem los dits cònsols e síndichs qui n’hajen poder faran promissió e convenença que ells ne-ls lurs nul·ltemps no venran ne faran contra lo dit mossèn Galceran ne los seus, ne consell ne ajuda hi daran, que la dita jurisdicció ne altres que-l dit senyor rey o lo seyor duch o altre per ells haja dades o venudes al dit mossèn Galceran o a sos predecessors de qualsque lochs situats dins la batlia de Figueres, ne a-n Ramon de Palau o a sos predecessors per neguna persona transportades, ans quan en açò renuncièn a tots privilegis e concessions en contrari fetes e fets per lo dit senyor rey o lo dit senyor duch o altre per ells o per lus predecessors. Plau als dits cònsols, pròmens e síndichs de Figueres, però consentent lo dit senyor rey.

E per aquesta rahó, l'abat pregarà e ab acabament farà fer aytant com a ell sia que-l dit mossèn Galceran remetrà als pròmens de Figueres tota qüestió e demanda que-ls puxa fer per rahó d'açò, qui jutjat li és estat contra ells per vigor de l'usatge Auctoritate et rogatu, o per altra rahó qui davall d'aquest fet ne per messions qui n'haja fetes. E més que-ls haja remissió del senyor rey, aytant com a ell sia, de tota qüestió e demanda que-ls puxa fer lo avançament que la universitat de la dita vila féu aquest any prenent-se la jurisdicció de Cistella que era e és de mossèn Galceran, ne per res als qui d'açò davall. Emperò entén axí l'abat que si los dits pròmens o lurs successors per avant farien lo contrari d'açò que dit és, o alguna cosa d'aquelles, que en aquell cas, lo dit mossèn Galceran e los seus e lo senyor rey e los seus puxen, si-s volran demanar haver de la dita universitat de Figueres e de lurs béns les quantitats dessús dites e jurades ab aquells formes e maneres que en podien, non contrastant la difinició que feta hauran, e que per açò en lurs drets e seguretats no sia fet perjudici ne novació alguna, ans en aquell cas tot romanga en sa fermetat e valor. E semblantment, l'abat pregarà mossèn Galceran e ab acabament, aytant com puga, farà, que ell perdon e remeta als hòmens de Cistella qui açò firmar e consentir volran, tot oi e rancor, penes e tot als que per aquesta rahó li sien tenguts. E si los hòmens de Cistella açò fer non volran, los pròmens de Figueres prometran e juraran no defendre'ls d'açò ne de dar-lus consell ne ajuda sobre açò, ne mossèn Galceran los sia tingut de fer fi, ans men son fet com se volrà contra ells. Plau als dits pròmens, cònsols e síndichs de Figueres.

Item que-ls pròmens de Figueres fermaran e loaran ço que ja alscuns de Cistella d'aquest acte han fet e regonegut a mossèn Galceran, e tot als que aquells qui fet no ho han, d'aquí avant faran e reconexeran e fer reconèixer volran. Plau als dits cònsols, pròmens e síndichs de Figueres, que faran aytant com a ells sia, sens perill lur, a conexença del dit advocat elegidor per les parts, consentent lo dit senyor rey.

Ítem que-ls dits síndichs e cònsols prometran e juraran, e l'abat ho prometrà en sa bona fe, que per sa part farà aytant com a ell sia complir e complir fer ço que dit és, e que en lo mig no faran ne empetrearan del senyor rey o del senyor duch o d'altre res contra açò, ne si empetrat o atorgat era, que no n'usaran ne usar ne puxen, ans ara per ladonchs e ladonchs per ara per virtut del sagrament e provissió dessús dits hi renunciën. E volen que tot ço que dit és se serve e res que-s faés contra, no val-la. E per dar compliment tant les dites parts trametran a Barcelona, on és mossèn Galceran, aquelles persones que-s volran a messions de la vila, en favor de la qual se fa aquesta fahena, e que entretant lo porter e scrivà que són a Figueres sobresiguen en la execució que volien e devien fer per la dita rahó, tro a mossèn Galceran sia demanat e consultat de complir en açò. E car, axí com dit és, lo sobresehiment que-s fa de la dita execució se fa en favor de

la dita vila, diu l'abat que dels dies que los dits porter e scrivà tro ara que-ls capítols se fermen han estat a Figueres, los pròmens se avenguen ab ells com si la execució fahien, si-s faria a messió de la vila, e axí si en favor sua se sobreseu, molt mylls ho deven pagar. Plau als dits pròmens, cònsols e síndichs de Figueres, però que de les mesions se faça per aquella forma que és contengut entre mossèn l'abat e en Ramon P. de Figueres.

Ítem diu l'abat que de present aquests capítols sien fermats, e que puy mossèn Galceran faça e ferme ço que l'abat ha promès, que la cosa vaja tota per feta e per fermada, axí com està als capítols, e que-l notari que aquestes fermes pendrà ne puxa fer a les parts carta e cartes aytantes com sien necesàries ne les parts requiren. Plau als pròmens, cònsols e síndichs de Figueres.

Emperò si mossèn Galceran no volia fer e ferar ço que dit és, cascuna de les parts estiga e romanga en son dret, axí com són lo dia de vuy, e que a la una part ne a l'altra, per aquest tractament no sia fet perjudici, ans cascuna part puxa usar de son dret e privilegis. Plau als dits pròmens, cònsols e síndichs de Figueres.

Ítem, com en los dits capítols les paraules qui posades hi són, són posades substancialment, e per ço se poria seguir en temps esdevenidor alguna qüestió entre les parts, per ço les dites parts volen que-l notari que dictarà los contractes davallants dels dits capítols ho allonc e pos les paraules, axí bastants com puxa, no mudada substància del fet, axí que los contractes sien clars e bastants, que ço que és notat en los capítols se haja a fer e complir ab bones penes e seguretats e res no s-i puxa mudar; e si les parts ho volran, o la I^a d'aquelles, que los contractes com ordenats seran sien reconegudes per I savi o per II, que si res hi falta ho pusinguen complir e adobar, no mudada substància del fet, a profit de cascuna de les parts. Plau als dits pròmens, cònsols e síndichs de Figueres.

Ita prospectis et recognitis ac diligenter examinatis preinsertis capitulis et omnibus et singulis in ipsis contentis, habitaque veridica relatione a fideli consiliario, et negotiorum curie nostre procurator, Narcisso de Sancto Dioniso, legum doctore, cui preinserta capitula commiseramus, pro nostro interesse recognoscenda, volentes dare locum huiusmodi concordie et reformationi, preinserta capitula et singula in ipsis expressata laudamus, approbamus et ratificamus nostreque confirmationis presidio roboramus, prout melius ad utilitatem utriusque partis possunt intelligi sive dici. Mandantes inclito et magnifico infanti Iohanni, primogenito et in regnis et terris nostris generali gubernatori nostro, eiusque vices generantibus, vicariis, baiulis et aliis universis et singulis officialibus nostris dictique nostri primogeniti, ubilibet constitutis, quatenus preinserta capitula et omnia et singula in ipsis contenta, rata, grata et firma habeant, teneant et observent, tenerique et observari faciant inconcusse iuxta eorum seriem et

tenorem. In cuius rei testimonium utrique parti vestrum unam cartam fieri et nostro pendenti sigillo iussimus communiri.

Data Barchinone, XXXI^a die octobris, anno a Nativitate Domini MCCCLXX^o nono, regnique nostri XLIIII°. Lupus cancellarius.

Fuit tradita universitati ville Figeriarum. Et fuit facta et tradita alia dicto Galcerando de Vilarig.

Dominus rex mandavit mihi Berengario Carrera.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

44

1379 octubre 31. Barcelona

El rei Pere III remet als cònsols i la universitat de Figueres la multa de 10.000 sous que els havia estat imposada per haver-se dirigit amb ànim hostil a Cistella i haver-hi destruït i cremat algunes forques i altres insignies de poder de Galceran de Vilarig.

A. *Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 934, fol. 202v-203v.*

B. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 50, núm. 84 i pàg. 55, núm. 101.*

Ville Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera. Licet nos cum littera nostra data Barchinone, V^o die novembris anno infrascripto, procedendo contra vos consules et probos homines, universitatem et singulares ville de Figeriis, vigore usatici Auctoritate et rogatu, ad instantiam dilecti consiliarii et maiorisdomus illustris Sibilie, regine Aragonum, consortis nostre carissime, Galcerandi de Vilarig militis, mandaverimus contra vos fieri executionem pro LXV mille solidos barchinonenses, videlicet propter deshonorem per vos, ratione infrascripta nobis illatum, in X mille solidos barchinonenses, et dicto Galcerando de Vilarig, in quinquaginta quinque mille solidos barchinonenses, pretextu malorum et daporum per vos eidem Galcerando et quibusdam famulis domesticis ac familiaribus et hominibus suis propriis et in eius honorem et servicium laborantibus illatorum, eo quia pridem vos manu armata menteque deliberata et precedente consilio, moreque hostili et animo dāpnificandi eundem Galcerandum, accendendo ad locum sive parrochia de Cistella, quorum loci et parrochie iurisdictio, videlicet merum et mixtum imperium omnisque alia iurisdictio alta et baxia, civilis et criminalis, una cum hoste et cavalcata et aliis quibusdam iuribus in loco et parrochia predictis, nobis dudum pertinentibus, eidem Galcerando, titulo venditionis inde per nos sibi facte, proculdubio pertinebant, diruendo furcas, custellum, perticas et alia signa merum imperium et

iurisdictionem denotantia, per dictum Galcerandum in predictis loco et parrochia posita et fixa evulsistis et totaliter destruxistis, eorumque ligna et perticas combusistis, et alias furcas, custellum et perticas et alia signa prefatum merum imperium et iurisdictione in dictis loco et parrochia denotantia, in nostri offensam et neglectum ac dicti Galcerandi evidens mocumentum, nomine universitatis dicte ville de Figueriis ibidem erexistis, seu erigi fecistis, ipso Galcerando in nostra curia tunc et longe ante continue existente et publice in nostro et dicti sui officii servitio insitente. Que siquidem mala et dapnosa, taxatione nostra previa, et per dictum Galcerandum, medio iuramento averata, ascendebant ad V mille solidos barchinonenses, qui undecuplatim iuxta mentem dicti usatici summam capiebant dictorum quinquaginta quinque mille solidos monete superius expressate, prout per informationem inde mandato nostro iuxta formam dciti usatici contra vos dicta ratione receptam, hec omnia et plura alia vidimus apparere. Quia tamen vos dicti consules et probi homines, sano ducti consilio, preeuntibus licentiam et permissum nostris, cum dicto Galcerando amicablem convenistis, prout in capitulis inter vos, ex una parte, et dictum Galcerandum ex altera conventis, initis et concordatis et per nos cum alia carta nostra data ut infra confirmatis plenius continetur. Et etiam quia in dictis capitulis expressa fit mentio ut vobis subscriptam remissionem facere dignaremur. Ideo, ut conducta et prolocuta inter vos et dictum Galcerandum et per nos, ut predicatur, confirmata, effectum debitum sortiantur, salvis tamen et in earum robore permanentibus condicionibus et retentionibus in VI° capitulo ex predictis capitulis appositis et adiectis, prout in ipso melius expressantur, tenore presentis absolvimus diffinimus et remittimus ac etiam relaxamus vobis dictis consulibus et universitati dicte ville de Figueriis et eius singularibus, dictos decem mille solidos pro quibus propter deshonorem nobis illatum, executionem adversus vos fieri mandaverimus, omnemque actionem, questionem, petitionem et demandam, quam contra vos et dictam universitatem ac singulares eiusdem nos vel nostri officiales ratione predicta possemus aut possent, in iudicio vel extra, movere aut quomodolibet civiliter vel criminaliter intentare, sic quod ratione predicta non possitis, amodo in iudicio vel extra contravenire aut contra vos executio fieri nec ullatenus molestari, quinimmo sitis a predictis omnibus et singulis, una cum omnibus bonis vestris, perpetuo absoluti, vobis tenentibus, observantibus et complementibus condiciones adiectas in dicto VI° capitulo operis per effectum; mandantes inclito et magnifico infanti Iohanni, primogenito ac in regnis et terris nostris generali nostro gubernatori, ceterisque officialibus nostris, quatenus absolutionem, difinitionem et remissionem nostras huiusmodi firmas habeant, teneant et observent, tenerique et observari inviolabiliter faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri et nostro sigillo pendentem iussimus comuniri.

*Data Barchinone, XXXI^a die octobris, anno a Nativitate Domini MCCCLXXIX^o, regnique nostri XLIIII. Luppus cancellarius.
Dominus rex mandavit michi Berengario Carrera.
Dominus rex habuit eam pro visa. Barthomeus de Avellaneda.
Probata.*

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

45

1382 març 3. Figueres

La universitat de Figueres nomena els síndics que la representaran en la compra de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria.

A. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 51-52, núm. 87.*

Ab acte rebut en poder del D. Guillem de Bugudà, regint la cort de Figueras, als tres del mes de mars 1382, los cònsols y universitat de Figueras feren síndich a March Brungi^l y a Guillem Geraldí, de la dita vila de Figueras, per la compra o comprar los llochs de Santa Llogaya de Àlgama y Palol, de tal manera que lo feren dit sindicat, llohant y aprobant lo que ja habia tractat Pere Raymundí, cònsol de la dita vila o universitat, ab los senyors rey y duch, fill seu primogènit.

És llargament en lo Llibre de exemples, en los fulls 141 y 142, signada o signat lletra R, núm. 17, y és lo original signat de la mateixa lletra ab pregamí a lo fexet 4, signat dit fexet de la lletra D.

1. *Pro Berengaríi.*

46

1382 març 14. Tarragona

L'infant Joan, fill de Pere III, refà la venda que la reina Elionor havia fet de la jurisdicció de Santa Llogaia, Palol i Borrassà en favor de Figueres per sis-cents florins d'or, perquè el rei Pere havia redimit la jurisdicció de Borrassà per tres-cents florins. El preu definitiu que Figueres haurà de pagar serà de cinc-cents florins. El batlle de Figueres serà qui n'exercirà en endavant la jurisdicció. S'hi esmenten alguns dels drets que se'n deriven, com ara el dret d'exèrcit, host i cavalcada, la facultat d'erigir les forques que denoten la jurisdicció, la capacitat per a dictar sentència i per absoldre els delinqüents, per aplicar l'amputació de membres o la pena capital, entre altres. Al final es troba el document de carta de gràcia.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1704, fol. 45r-53r.
No esmentat al regist del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Vendicio facta universitati de Ffigueriis de iurisdiccione locorum Sancte Leocadie, de Palaciolo et de Borraciano

Noverint universi quod nos infans Iohannes, et cetera, attendentes serenissimam dominam Alionorem, memorie recolende genitricemque nostram carissimam, tunc temporis dicti domini regis locumtenentem generalem ac procuratricem ab ipso domino in actionibus armorum vacante contra Petrum regem Castelle, quondam, ipsius publicum hostem, legitime constitutam, vendidisse mediante publico instrumento, acto Barchinone XVII die aprilis anno a nativitate domini M^o CCC^o LX° quarto firmaque eisdem domini communito, merum et mixtum imperium et omnem iurisdiccione altam et baxam, civilem et criminalem et aliam quamcumque, et hostem, exercitum et cavalcata cum omnibus iuribus, emolumentis et pertinenciis eorundem que dictus dominus rex pater et legitimus tunc noster administrator seu nos habemus et habere possemus in locis, parrochiis et decimalibus Sancti Andree de Borraçano et Sancte Leocadie de Algama et de Palaciolo de Ça Bauloria, sitis in episcopatu Gerunde, precio sextentorum florenorum auri, prout hec et plura alia in instrumento dicte vendicionis lacius sunt narrata; attendentes eciam quod per partem vestri Marchi Berengarii, dicte ville de Figueriis nuncii ad nos per universitatem eiusdem propterea missi, nobis fuisset expositum reverenter quod prefatus dominus rex, dudum volens uti instrumento gracia ei concesso tempore dicte vendicionis, redemit a dicta villa et consulibus eiusdem dictam iurisdiccione Sancte Andree de Borraçano, eamque et eius exercitum tulit in baiulum de Borraçano, qui vice regia a tempore dicte redempcionis circa dictam exercuit et exerceret iurisdiccione; que redempcio iuxta relacionem dicti nucii fuit facta precio trecentorum florenorum dicte ville traditorum pro parte regia numerando, tum alias in instrumento vendicionis principali dicte domine regine nulla mentio dicte redempcionis nullaque deductio facta fuerit de solutione precii memorati, propter quod iurisdiccio Sancte Leocadie et de Palaciolo pro quantitate trecentorum florenorum remanet pignori obligata; considerantes denique fuisse inter nos et universitatem dicte ville conventum et nunc in pactis deductum quod quantitati et precio dictorum trecentorum florenorum eadem universitas adiungeret et nobis solveret ducenta florenos quos pro nostris necessitatibus habemus numerandos, et quod de dicta iurisdiccione Sancte Leocadie et de Palaciolo dicte universitati novam vendicionem faceremus precio quingentorum florenorum, vendicioni reginali in omnibus consimilem, cum clausulis, condicionibus et retencionibus in eadem appositis et expressis. Igitur dicto vendicionis instrumento per dictam nostram reginam facto et firmato in nostra cancelleria primitus restituto, gratis

et ex certa scientia ex causis predictis vendimus et ex cause huiusmodi vendicionis pure et perfecte concedimus per liberum et franchum alodium vobis, universitati dicte ville de Figueriis et vobis consulibus et probis hominibus ac singularibus eiusdem licet absentibus, videlicet generaliter toti dicte universitati et singulariter vobis, probis hominibus et singularibus eiusdem presentibus et futuris, et vobis, Marcho Berengarii de dicta villa nomine eorum procuratorio, sindicario et actuario presenti et ementi, perpetuo merum et mixtum imperium et omnem iurisdiccione[m] altam et baxam et aliam quamcumque cuiuscumque modi seu speciei sit vel esse possit, que de iure, usu seu consuetudine patrie vel alias dicto domino regi atque nobis seu alteri nostrum competunt sive competant et competere possunt sive possint et debeant quomodocumque et qualitercumque in locis, parrochiis et decimalibus Sancte Leocadie de Algama et de Palaciolo de Baldoria, sitis in diocesi et ducatu Gerunde, et in omnibus terminis et pertinenciis ipsorum locorum, parrochiarum et decimalium et cuiuslibet ipsorum locorum, necnon et hactenus exercitum et cavalcata[m] quas et quem dictus dominus rex et nos habemus et habere debemus, posumus et ante vendicionem per dictam dominam reginam factam habebamus in locis, parrochiis et decimalibus antedictis, et in hominibus et possessionibus in eis et eorum terminis et pertinenciis habitantibus et habitaturis. Que quidem merum et mixtum imperium et omnem iurisdiccione[m] altam et baxam, civilem et criminalem et aliam quamcumque, et hostem, exercitum et cavalcata[m], cum omnibus iuribus, emolumentis et pertinenciis eorundem vendimus vobis, dictis universitati et consulibus, probis hominibus et singularibus eiusdem et successoribus vestris, perpetuo sicut melius dici fieri et intelligi potest sive possit ad sanum et bonum intellectum in locis, parrochiis et decimalibus predictis, et cum omnibus terminis et pertinenciis sitis tam in caminis quam in viis publicis, quam in aliis quibuscumque partibus ipsorum locorum, parrochiarum et decimalium et terminorum suorum, et in hominibus et mulieribus seu personis omnibus in eis habitantibus et habitaturis cuiuscumque legis, condicionis, status seu prehemencie sint vel fuerint. Quod eciam merum et mixtum imperium et omnem aliam iurisdiccione[m] altam et baxam, civilem et criminalem, quacumque specie seu nomine censeatur, habeatis et habere possitis perpetuo, nedum in personis habitantibus et habitaturis in dictis locis, parrochiis et decimalibus predictis et eorum terminis, immo eciam in omnibus et singulis aliis personis, tam extraneis quam privatis cuiuscumque legis, status, prehemencie seu condicionis sint seu fuerint declamantibus, contrahentibus seu delinquentibus quovismodo in eisdem locis, parrochiis et decimalibus et eorum terminis vel in aliqua parte ipsorum, sive persone ille sint iudei sive saraceni sive quocumque alio nomine seu genero hominum vel mulierum nuncupentur seu nominentur, et sive sint seu fuerint de domo dicti domini regis sive nostro sive de alio

quocumque dominio, et sive deliquerent in campis seu viis publicis dictorum locorum, parrochiarum et decimalium et terminorum suorum, sive eciam alibi, intra tamen ipsa loca, parrochias et decimalia et eorum terminos in quacumque eorum parte, nulla parte ipsorum excepta. Huiusmodi vero vendicionem vobis et successoribus vestris perpetuo facimus sub hiis modo, forma et condicione: quod baiulus dicte ville de Figueriis vel eius locumtenens exerceat et exercere habeat et possit pro vobis, dictis universitate dicte ville de Figueriis et consulibus, probis hominibus et singularibus eiusdem presentibus et futuris, et nomine vestro et ex comissione vestra dumtaxat et non alias predictum merum et mixtum imperium et omnem iurisdictionem altam et baxam, civilem et criminalem, et aliam quamcumque et alia predicta que vobis vendimus, prout seu quemadmodum nos per nos vel officiales nostros exercere poteramus ante presentem vendicionem ac predictam iam antea, ut prefertur, inde vobis factam. Quisquidem baiulus dicte ville de Figueriis presens et futurus, antequam predicta vel aliqua eorum nunc seu successivis temporibus exerceat vel exercere possit, habeat et teneatur assecurare idonee in posse vestro vel illius seu illorum quem vel quos volueritis, quod circa exercicium predictorum bene, fideliter et legaliter et sine omni fraude et machinacione se habeant et habebunt, et quod de omnibus et singulis iuribus, proventibus, sdemenimentis et emolumentis ex predictis que vobis vendimus vel eorum occasione provenientes seu proventuris quoquemodo respondebunt plenarie et integre et sine aliqua contradiccione consulibus dicte ville presentibus et futuris vel aliis nomine universitatis ipsius ville et proborum hominum et singularium eiusdem, nulla inde parte ipsi baiulo vel penes ipsius locumtenentem retenta. Et sub modo predicto vos, dicta universitas dicte ville de Figueriis et consules, probi homines et singulares eiusdem, predictum merum et mixtum imperium et iurisdictionem predictam et alia predicta que vobis vendimus habeatis, teneatis, regatis et exerceatis ac regi et exerciri faciatis, et quoad regimen et exercicium predictorum et habeatis, possitis et habeatis vos et successores vestri, et eam a nobis in hiis habentes miterere, ponere, creare et constituere predictum baiulum et ei committere regimen et exercicium predictorum. Et ultra ipsum baiulum possitis illos iudices, scriptores, sagiones, curritores, precones et alios officiales quos volueritis ponere, creare ac constituere in predictis, que predicta merum et mixtum imperium et iurisdictionem altam et baxam, civilem et criminalem, et alia predicta que vobis vendimus pro vobis, dictis universitati, consulibus, probis hominibus et singularibus dicte ville et successoribus vestris nomine vestro et eorum et non alias, exerceant et eis utantur plenarie et potenter, remanente salvo exercicio dicti baiuli, ut prefertur, et vos, dicti consules et successores vestri in officio consulatus, nomine dicte universitatis et eius singularium, et officiales predicti qui nomine vestro et eorum predicta regent et exercebunt, possitis et possint tutores et

curatores dare et renovare; mensuras, cannas et pondera dare et signare ac recognoscere, et que false seu falsa inventa fuerint infringere seu infringi facere, et ipsarum mensurarum, cannarum et ponderum falsatores seu ea vel eas detinentes iuxta ipsorum merita punire et puniri facere; questiones, pensiones et demandas civiles et criminales et alias quascumque audire, decidere et determinari et indicare; malefactores, delinquentes, delatos et reos quoscumque questionibus et tormentis supponere et eis et cuilibet eorum aures, pugna, pedes et altera membra amputare seu auferre seu amputari et auferri facere, ipsosque fustigare et fronti signare seu fustigari et fronti signari facere; bannire et relegare et alias eos et quemlibet eorum condemnare et absolvere et infligere poenis corporalibus et peccuniariis et alias; predicta merum et mixtum imperium et omnem iurisdictionem altam et baxam, civilem et criminalem et aliam exercere et omnia alia et singula in predictis et circa predicta facere et exercere, que ad huiusmodi merum et mixtum imperium et iurisdictionem et alia predicta que vobis vendimus de iure vel de facto aut alias pertineant seu spectent et pertinere possint seu debeant, et que etiam nos pactamus ante vendicionem predictam, retento tamen et declarato quod dictus baiulus dicte ville de Figueriis predicta merum et mixtum imperium et iurisdictionem exerceat et eorum exercitium faciat pro vobis et nomine vestro et ex commissione vestra tantum, prout superius continetur et est dictum. Possitis etiam in signum dicte iurisdictionis meri et mixti imperii in dictis locis, parrochiis et decimalibus et eorum terminis, in quibuscumque partibus eorum volueritis furchas, medias furchas, custellos et pals et alia signa merum et mixtum imperium et iurisdictionem denotantia ponere, erigere, figere et tenere ac poni exigi et teneri facere, et ea quandocumque et quociens volueritis mutare, et in eis per dictos officiales quoscumque malefactores et delinquentes in dictis locis, parrochiis et decimalibus et eorum terminis sive altero ipsorum locorum, parrochiarum et decimalium facere poni, teneri et suppendi et alias, supplicio mortis condemnari et deputari, sic quod morte naturali moriantur, ipsosque delinquentes et malefactores absolvi facere sicut et prout vestre placuerit voluntati. Possitis etiam omnia et singula iura, emolumenta, sedevenimenta et proventus que et qui provenerint ex predictis que vobis vendimus petere, exigere, coligere, percipere et habere et propriis usibus vestris applicari; carceres et domos pro carceribus, prout hoc ad dictam iurisdictionem, merum et mixtum imperium spectent, habere et tenere in dictis locis, parrochiis et decimalibus et eorum terminis; et in et super personis ibi habitantibus et habitaturis et aliis quibuscumque ubi contrahentibus et delinquentibus vel quocumque modo declinantibus presentibus et futuris habeatis et exerceatis, eligatis et eis utamini prout nos et predecessores nostri melius et plenius predicta habuimus et habere debemus et consuevimus in eisdem. Et etiam habeatis in ipsis hominibus et mulieribus in dictis locis, parrochiis et decimalibus et

eorum terminis habitantibus et habitaturis hostem, exercitum et cavalcata[m] plenarie et perfecte. Et predicta omnia que vobis vendimus et omnia et singula iura, decimaciones et potestates quascumque habeatis et habere possitis in dictis locis, parrochiis et decimalibus et in terminis suis universis, sicut melius et plenius dictus dominus rex atque nos vel alter nostrorum habemus et habere consuevimus, possumus et debemus, et sicut eciam habent et consueverunt habere milites, barones et alii in hac terra in suis locis vel alterius tam de iure, usu seu consuetudine patrie quam alias. Et emolumenta et iura universa quovismodi seu competentia nunc vel in posterum sint vestri et vestrorum successorum ac dicte universitatis et singularium eiusdem et vobis et eis pertineant pleno iure sine contradiccione quacumque, nedum ea que pro nunc seu futuro tempore competant, sed eciam ea omnia que competant vel competere possint de tempore preterito pro criminibus, delictis, excessibus vel aliis quibusvis factis exacti temporis. De illis tamen que per sentenciam vel compositionem vel remisionem sopita, finita seu terminata vel decisa hactenus non fuerint, salvo tamen declarato et intellecto quod in exercitibus et cavalcatis in quibus dictus deominus rex atque nos vel successores nostri personaliter erimus et non alias habeant dicti homines dicatorum locorum, parrochiarum et decimalium et eorum terminorum, predictis in aliquo non obstantibus, ire et interesse, prout ipsi homines ire et interesse hactenus consueverunt in eisdem exercitibus et cavalcatis. Hanc itaque vendicionem facimus vobis, dictis universitati et consulibus, probis hominibus et singularibus dicte ville de Figueriis et successoribus vestris perpetuo, iuxta formam predictam et prout superius continetur, sicut melius dici potest et intelligi ad salvamentum et bonum intellectum vestri et vestrorum precio videlicet quingentorum florenorum auri boni, fini rectique ponderis Aragonis, de quibus de voluntate et mandato nostris ac ex pacto inter nos et vos in presenti contractu, ante eciam et post habito et inito, firma stipulacione vallato, penes vos remisistis trecentos florenos dicte monete, quos super mero et mixto imperio et iurisdiccione et aliis predictis que super vendimus vobis habeatis et habetis occasione dicte vendicionis iam antea per dictam reginam vobis facte, ut predicatur; et residuos ducentos florenos de mandato et voluntate nostris tradidistis in peccunia numerata ffideli consiliario et expensori nostro Perpiniano Blan. Et ideo quod de toto dicto precio bene paccati et contenti nos tenemus et sumus, renunciamus ex certa scientia exceptionis non numerate et non solute peccunie predictae et dicatorum trecentorum florenorum penes vos de nostri voluntate non retentorum, et ipsorum ducentorum florenorum dicto expensori nostro non solutorum et accioni in factum omnique alii excepcioni et doli, et legi que subvenit deceptis ultra dimidiam iusti precii. Et si predicta que vobis vendimus plus valent nunc valebuntve a modo precio memorato illud totius plus valens et valiturum vobis, dictis universitati, consulibus et probis

hominibus et singularibus eiusdem, vobis dicto sindico presenti nomine ipsorum damus et scienter perpetuo remitimus donacione et remissioni irrevocabili inter vivos. Et constituentes vos a modo predicta que vobis super vendimus vestro vestrorumque successorum futurorum et dicte universitatis et singularium eiusdem nomine possidere vel quasi, donec inde plenam et corporalem acceperitis possessionem vel quasi, quam liceat vobis et vestris successoribus et dicte universitati eiusque singularibus accipere quandocumque volueritis vestra et eorum propria auctoritate, et sine faticha, requisicione et contradiccione dicti domini regis atque nostri et alterius cuiuscumque persone, et eam penes vos et dictam universitatem et eius singulares licite retinere, ac eciam cedentes inde vobis et vestris successoribus et dicte universitati et eius singularibus omnia iura et loca nostra omnesque voces, vices, raciones et acciones reales et personales, utiles, mixtas et directas et alia quecumque dicto domino regi atque nobis et nostris successoribus pertinentia et pertinentes ac pertinere debentia et debentes in predictis que vobis vendimus modo aliquo vel racione. Instituentesque vos dictam universitatem, consules et probos homines predictos et singulares ipsius universitatis de predictis dominos et procuratores, ut in rem propriam contra quascumque personas, extrahimus predicta omnia et singula que vobis vendimus de iure, dominio et posse dicti domini regis atque nostri et successorum nostrorum, eademque in vestri et vestrorum successorum ius, dominium et posse mittimus et transferimus irrevocabiliter pleno iure ad habendum, tenendum et possidendum omni tempore pacifice et quiete ad omnes vestram vestrorumque voluntatem inde libere faciendum, iuxta formam predictam sine contradiccione et impedimento dicti domini regis atque nostri et successorum nostrorum et alterius cuiusvis persone. Quibus iuribus ac accionibus supradictis possitis vos et vestri successores et quos volueritis perpetuo uti, agere et experi, et omnia et singula facere in iudicio et extra iudicium quemcumque, et quemadmodum dictus dominus rex atque nos poteramus ante presentem vendicionem et possemus nunc et antea eciam quandocumque. Insuper convenimus et promittimus vobis quod nos et nostri successores faciemus vos et vestros successores et dictam universitatem et eius singulares predicta omnia et singula que vobis vendimus habere, tenere et possidere contra cunctas personas perpetuo. Et inde vobis et ipsi universitati eisque singularibus de eviccione, expensis et omni damno ac eciam interesse predictorum litis et extra teneri promittimus. Et si per quascumque universitates, collegia et personas cuiusvis dignitatis existant fient, movebuntur seu inceptabuntur aliquo tempore vobis et vestris successoribus ac dicte universitati et singularibus eiusdem alique questiones, petitiones et demande aliquialiter in iudicio et extra super predictis per nos vobis venditis, ilico ante litem contestamus et post promittimus nos ante vos et dictam universitatem et defensione vestri et predictorum per nos vobis venditorum ponere et preparare, et in nos

et nostros suscipere et ducere ipsas causas et questionis nostri et nostrorum propriis sumptibus a litis principio usque in finem et totalem perfectionem ipsarum, vel si vos aut vestri, eleccione vobis et vestris ac dicte universitati et eius singularibus reservata, volueritis et eligeritis ipsas causas et questiones ducere, prosequi et finire aliqua denunciacione et requisicione quas nobis et nostris successoribus minime facere teneamini. Remitentes vobis et dicte universitati eiusque singularibus super his pacto inito onus et denunciandi et appellandi necessitatem. Et sive nos ac nostri ipsas causas et questiones duxerimus sive vos easdem duxeritis, nos promittimus bona fide vobis et dicte universitati integriter omnes sumptus, dampna et interesse quos et que feceritis et sustineritis occasione predictorum in iudicio vel extra, qualitercumque una cum toto eo quod inde a vobis vel vestri evictum fuerit seu obtentum, et hoc casu obtinendo in litibus quod eciam subcumbendo super quibus omnibus credatur et credi volumus dicto pacto vobis et vestris successoribus vestro et eorum solo planoque verbo, sine testibus et iuramento et alia probacione. Renunciamus super hiis omnibus iuribus civilibus, canonicis et municipalibus quibus caveatur pro bonorum nostrorum alienacio fieri non possit, et facta non valeat, et omnibus aliis omnibus usibus, legibus, constitucionibus et consuetudinibus quibus contra predicta vel aliquid predictorum modo aliquo fieri possit. Et pro predictis omnibus et singulis attendendis, servandis et complendis obligamus vobis, dictis universitati, consulibus et probis hominibus et singularibus eiusdem, et vobis dicto sindico et procuratori presenti nomine ipsorum stipulanti omnia bona et iura nostra habita et habenda ubique. Et ut predicta omnia maiore gaudeant effectu promittimus vobis et iuramus per Deum et eius Sancta Quattuor Evangelia nostris manibus sponte tacta predicta omnia et singula nos et nostros semper habere rata, grata et firma, attenderque et complere et nullatenus contrafacere vel venire iure aliqua sive causa. Mandantes nihilominus tenore presentis publici instrumenti vicem eciam epistule gerentis in hac parte hominibus et mulieribus habitantibus et habitaturis in locis, parrochiis et decimalibus predictis et eorum terminis et aliis quibuscumque personis quarum intersit, actenus de predictis omnibus et singulis que vobis vendimus et eorum iuribus universis vobis et vestris successoribus et quibus volueritis respondeant, pareant, obediant et satisfaciant plenarie et integre in omnibus et per omnia sine aliqua contradiccione. Quodque vobis et quibus volueritis faciant et prestent sacramenta fidelitatis et homagia, prout ante predicta tenebantur dicto domino regi atque nobis. Declarato tamen et intellecto quod predicta que vobis vendimus regantur et exerceantur nomine vestro et successorum vestrorum et ex comissione vestra et eorum per baiulum dicte ville de Figueriis vel eius locumtenentem, prout superius declaratur. Nos itaque ipsos homines et mulieres postquam vobis vel alii pro vobis huiusmodi sacramenta fidelitatis et homagia prestiterint ex nunc scilicet pro tunc

et econverso absolumus et penitus liberamus et pro absolutis penitus haberi volumus ab omni iuramento et homagio, fide, fidelitate et obligatione quibus pro predictis dicto domino regi atque nobis teneantur et sint astricti aut quomodolibet obligati. Dicimus eciam et expresse ac de certa scientia mandamus, sub ire et indignacionis nostre incurso, omnibus et singulis officialibus, comissariis et porteriis dicti domini regis atque nostris presentibus et futuris et locumtenentibus eorundem et universis et singulis aliis personis presentem paginam insptecturis quod predictam vendicione et alia omnia et singula supradicta rata et firma habeant, teneant et observent, et ab omnibus tenere et inviolabiliter observari faciant, et quod in aliquo non contraveniant nec per aliquos contravenire permitant seu consentiant aut vos perturbent seu inquietent tacite vel expresse, directe vel indirecte vel alias, aliquo iure, causa, titulo vel racione. Siquis autem aliqualiter contra predicta vel aliquid predictorum facere seu venire presumpserit ultra penam mille morabetinorum fisco regio atque nostro applicandorum se noverit ipso facto incursum. Hec igitur omnia et singula supradicta facimus, paciscimur, promittimus et iuramus vobis, dicte universitati et vobis consulibus, probis hominibus et singularibus eiusdem licet absentibus, et vobis dicto Marcho Berengario sindico et procuratori predicto presenti et stipulanti. De quibus procuracione et sindicatu fidem plenariam fecisti per predictum publicum instrumentum inde confectum in posse Guillelmi de Begudano, auctoritate regia notarii publici de Figueriis, pro herede Petri de Boscho, die lune III^a presentis mensis marcii, necnon scriptori et notario subscripto tamquam publice persone pro dictis emptoribus et eorum successoribus et pro aliis eciam personis quarum interest et intererit a nobis benigne stipulanti et recipienti et paciscenti.

Actum est hoc Terrachone, die XIII^{is} mensis marcii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo. Vidit Sperendeo.

Signum [espai en blanc] Iohannis, et cetera, qui predicta firmamus et iuramus sigillumque nostrum impendenti apponi volumus et iubemus. Primogenitus.

Testes fuerunt presentes ad predicta Iacobus Castellani, Gilabertus de Rexacho, milites consilarii, et Galcerandus de Ortigis secretarius, ac Iulianus Garrius de expensoria dicti domini infantis.

Sig[espai en blanc]num Narcissi Vilella, dicti domini infantis scriptoris regiaeque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem domini regis, qui hec scribi fecit cum rasis in XXXV "sive altero ipsorum locorum, parrochiarum et decimalium", et XXXVI lineis "sicut", et clausit.

Dominus dux mandavit Narcisso Vilella, in cuius posse firmavit et iuravit.

Probatum.

Instrumentum gracie predictae vendicionis

Noverint universi quod vobis, inclito et magnifico domino infanti Iohanni serenissimi, et cetera, presenti recipienti et stipulanti, et eidem domino regi convenio et promitto ex certa scientia ego Marchus Berengarii ville de Ffigeriis, ut procurator et syndicus ad hec universitatis ipsius ville de Ffigeriis et singularum eiusdem cum publico instrumento confecto in posse Guillelmi de Begudano, auctoritate regia notarii publici dicte ville de Ffigeriis pro herede Petri de Boscho, die lune III^a presentis mensis marcii, quod quandocunque dictus dominus rex seu vos dictus dominus dux vel alius nomine ipsius domini regis et vestri dicti domini ducis seu alterius vestrum dederit, restituerit et solverit seu dederitis, restitueritis et solveritis de facto dicte universitati vel eius consulibus nomine ipsius universitatis in bona peccunia numeranda, intus tamen dictam villa de Ffigeriis, omnes illos quingentos florenos auri fini et recti ponderis de Aragonis pro quibus vos dictus dominus dux vendidistis dicte universitati et consulibus, probis hominibus et singularibus eiusdem et michi, ut sindico et procuratori predicto eorum nomine, per liberum et franchum alodium perpetuo merum et iuxtum imperium et omnem iurisdictionem altam et baxam civilem et criminalem atque mixtam et aliam quamcumque quacumque specie seu nomine censeatur que et quam dominus rex et vos dictus dominus dux habebatis et habere poteratis et debebatis ac consuevistis in locis, parrochiis et decimalibus Sancte Leocadie de Algama et Palaciolo de Baldoria, situs in diocesi et ducatu Gerunde, et in terminis, territoriis et pertinenciis eorundem et in hominibus et mulieribus ibi habitantibus et habitaturis et in aliis etiam quibuscunque cuiusvis status, legis, condicionis seu preheminentie fuerint, necnon et hostem, exercitum et cavalcatam dictorum locorum, parrochialium et decimalium, terminorum et pertinenciarum suarum et hominum et mulierum in eis nunc et in posterum degencium cum omnibus et singulis emolumentis et iuribus predictoribus, prout hec et alia in instrumento vendicionis inde confecto Tarrachone in posse subscripti notarii die XIII^a mensis et anni subscriptorum lacius enarratur, restitueritis etiam dederitis et solveritis vos dictus dominus dux sive dictus dominus rex restituerit eidem universitati vel eius consulibus ipsius nomine, intus tamen dictam villam de Ffigeriis de facto simul cum dicto precio in bona peccunia numerata, omnes missiones seu expensas quas dictam universitatem et eius consules ac me eorum nomine oportuerit fecisse pro instrumentis que occasione dicte vendicionis facta fuerint, primitus eis realiter et cum effectu restitutione et solutione predicta dicti precii et dictarum missionum seu expensarum, ut prefetur, statim restituent, absolvent et diffinient aut revendent dicto domino regi atque vobis dicto domino duci et vestris successoribus predicta omnia per vos dictum dominum ducem vendita dicte universitati et eius singularibus consulibus et probis hominibus, prout ea melius et plenius eis vendidistis cum predicto

publico instrumento, et quod restituent et tradent dicto domino regi et vobis dicto domino duci et vestris successoribus vel alii nomine vestro possessionem corporalem, necnon et instrumentum dicte vendicionis et alia instrumenta que habeant facienda pro eadem integra et sincera, et quod omnia et singula facient que ad restitutionem dicti contractus dicte vendicionis fieri requirantur seu expediantur, taliter quod res predictae sint et refficiantur penitus inempte et ad primum statum redacte et pro non emptis omnino teneantur, facta restitutione et solutione predicta. Et hec omnia et singula teneantur dicta universitas et eius consules, probi homines et singulares eiusdem facere et complere precise et expresse et cum effectu, ut sunt dicta, ita pro solvendo interesse vel alias non possint se inde defendere vel excusare ratione vel occasione alicuius legis sive iuris dicentis quod qui factum promittit solvendo interesse vel aliter liberetur ab ipsa provissione, cuiusquidem legi sive iuri hec dicenti et alii cuicumque obviam venienti ego nomine predicto penitus renuncio, salvo tamen et intellecto et penitus declarato dicte universitati et eius consulibus et singularibus retento, quia ita inter vos dictum dominum ducem ex una parte et me nomine predicto ex altera in actu contractus vendicionis predictae et ante et post pactum extitit bona fide, quod dictus dominus rex seu vos dictus dominus dux seu alter vestri et ipsius ac successores vestri vel alius pro ipso domino rege ac vobis seu altero vestrum non possit ac possitis predicta luere seu redimere causa ea simul vel divisim alii seu aliis vendendi, donandi, stabiliendi, infeudandi vel alias alienandi seu concedendi vel transferendi aliquo modo, sed solummodo causa et animo penes ipsum dominum regem seu vos dictum dominum ducem et vestros successores perpetuo remanendi, et eo casu quo predicta redimerentur seu vellent redimi ut alii vel aliis simul vel divisim venderentur seu donentur seu stabilirentur seu infeudarentur vel alias alienarentur seu concederentur vel transferentur aliquo modo dicta universitas seu eius consules, probi homines et singulares non habeant nec etiam tenentur predicta absolvere nec diffinire nec etiam revendere nec alias restituere dicto domino regi atque vobis dicto domino duci nec alii seu aliis pro ipso domino rege ac vobis domino duce nec vestris ac eius successoribus, immo possint, valeant et debeant ea omnia in dicto casu penes vos ipsam universitatem et consules, probos homines et singulares ipsius perpetuo retinere. Sub hac enim condicione et retencione presens gracia instrumentum dicto domino regi ac vobis domino duci predicto facio et facere intendo, propterea convenio et promitto nomine procuratorio et sindicario, sub obligatione omnium bonorum dicte universitatis et eius singularium dicto domino regi atque vobis dicto domino duci, quod dicta universitas et eius consules et singulares predictis omnia et singula iuxta formam predictam et sub salvacione, retencione et condicione predictis rata et firma habebunt, tenebunt et servabunt ac complebunt, et quod in aliquo non contravenient vel facient aliqua ratione. Hec igitur

omnia et singula predicta facio, promitto et paciscor nomine predictorum iuxta dictam formam dicto domino regi atque vobis domino ducti predicto, necnon scriptori et notario publico infrascripto, omnia supradicta et singula nomine vestrorum et quorum intererit legitime stipulanti. Ad hec nos dictus infans Iohanes et ceterea, laudantes, approbantes, ratificantes et confirmantes predicta omnia et singula in eisdem expresse consentientes, prout melius et plenius superius continetur, de certa nostra sceintia convenimus et promittimus bona fide et ex pacto prehabito vobis, dicto Marcho Berengarii nomine predicto presenti et stipulanti, et dicte universitati et eius consulibus et singularibus licet absentibus, et eciam volumus et expresse consentimus quod dictus rex seu nos seu successores nostri vel alii nomine ipsius domini regis atque nostri predicta per nos vobis vendita simul vel divisim non luet seu redimet nec luemus seu redimemus nec eciam luere seu redimere possit ac possimus ullo unquam tempore, causa vel alias animo alii seu aliis eadem simul vel divisim vendendi seu donandi, stabiliendi seu infeudandi vel alias alienandi, concedendi vel transferendi, sed habeant in casu quo redimantur dicto domino regi atque nobis et nostris successoribus perpetuo remanere et esse, nec vos alias predicta teneamini nec habeatis diffinire vel absolvere seu revendere vel restituere dicto domino regi atque nobis vel nostris successoribus vel alii seu aliis nomine dicti domini regis atque nostri et successorum nostrorum. Et, ut predicta omnia maiori gaudeant firmitate, iuramus sponte et ex certa scientia per Dominum Deum et eius sancta quattuor evangelia nostris manibus corporaliter tacta predicta omnia et singula rata et firma habere, tenere et inviolabiliter observare et in aliquo non contrafacere seu venire aliquo iure, causa vel racione. Et hec omnia et singula supradicta facimus, paciscimur, promittimus et iuramus vobis dicto Marcho Berengarii presenti nomine dicte universitatis et eius consulum, proborum hominum et singularium recipienti et stipulanti, et eisdem eciam universitati, consulibus, probis hominibus et singularibus licet absentibus, necnon et vobis scriptori et notario infrascripto tanquam publice persone pro eis et pro aliis eciam personis quarum interest et intererit recipienti, paciscenti et legitime stipulanti, volentes quod de predictis possint fieri duo consimilia publica instrumenta, unum nobis et alterum dicte universitati per notarium infrascriptum.

Quod fuit datum et actum Terrachone, die XV^a mensis marcii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo. Vidit Sperendus.

Signum [espai en blanc] infantis Iohannis, et cetera, qui predicta firmamus et iuramus. Primogenitus.

Sig[+]num Marchi Berengarii qui nomine predicto firmo.

Testes fuerunt presentes firme domini ducis Iacobus Castelloni et Gilaberitus de Rexacho milites, consiliiarii Brunus Despens et Iulianus Garrius, de expensoria domini ducis, firme vero dicti Marchi, dictus

Iulianus Romeus Tesplanes, et Ffranciscus Ruber de expensoria dicti domini ducis.

Sig [espai en blanc] num Narcissi Vilella dicti domini infantis scriptoris regiaque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem serenissimi domini regis, qui hec scribi fecit et clausit.

Idem.

Probatum.

47

1382 març 15. Tarragona

L'infant Joan demana al seu pare, el rei Pere III, que confirmi la venda a Figueres dels llocs de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria.

B. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1704, fol. 53v.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Pro villa de Ffigueriis

Molt alt e molt excel·lent príncep e senyor pare e senyor meu molt car:

Çaenrera per la molt alta senyora regina, mare mia de bona memòria, procuradriu e lochtinent vostre, és estada venuda a la vila de Ffigueres la jurisdicció de Sancta Logaya e de Paloll de Ça Baulòria per cert preu, al qual novellament per certes rahons ha la dita vila enadit doents florins per los quals ajustar lo preu que ja hi havia, jo lus he feta carta de venda semblant que la dita senyora lus havia feta, la prima en la cancellaria restitüida, en la qual demanem lo assentiment e autoritat de la vostra senyoria, suplich a ella, senyor, molt homilment que sia vostra mercè la dita novella venda benignament confermar. Nostre senyor Déus per sa pietat vos don bona vida e longa, senyor.

Scrit en Terragona a XV dies de març de l'any MCCCLXXXII.

Primogenitus.

Senyor, lo vostre humil primogènit, et cetera.

Dominus dux misit eam signatam expediendam.

Probata.

48

1382 març 22. València

El rei Pere III i l'infant Joan nomenen procuradors per lliurar a Jaume d'Hospítal, notari oriünd de Figueres, la possessió dels llocs de Sant Cebrià de Vilafant i Sant Antoni de Biure per vuit mil set-cents vuitanta-quatre sous i sis diners barcelonesos.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1002, fol. 124r.
 Cf. Regest de la venda a ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 52, núm. 92.

Iacobo de Hospitali'

Noverint universi quod nos Petrus rex, et cetera, et nos infans Iohannes, dicti domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, dux Gerunde et comes Cervarie, quia nos dictus rex, cum carta seu publico instrumento nostre maiestatis sigillo impendenti communito, dato et acto ut infra, fideli nostro Iacobo de Hospitali, notario oriundo ville de Figueriis, et suis seu quibus ipse voluerit, perpetuo vendidimus per liberum et franchum alodium, loca et parrochias nostras Sancti Sippriani de Villafedanto et Sancti Anthonii de Biure, sita ac sitas infra baiuliam ville nostre de Figueriis, et omne ius tam nobis quam dicto primogenito pertinenti et spectanti ac pertinere et spectare debenti in eiusdem parrochiis, cum suis terminis et territoriis et cum omnibus feudis, rendatariis, hominibus et mulieribus, ac cum toto mero et mixto imperio et cum omni alia iurisdictione alta et baxa, civili et criminali et alia quacunq̄ue, hoste et cavalcata, directo et alodiali dominio, et cum redditibus, censibus et aliis iuribus et pertinentiis universis nobis in dictis parrochiis de Villafedanto et de Biure et terminis ac territoriis eorundem pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo, prout hec et alia in dicto venditionis instrumento latius continentur, velimusque nos dicti rex et dux, prout est consonum rationi, possessionem seu quasi de dictis locis et parrochiis ac mero et mixto imperio et aliis supradictis dicto Iacobo de Hospitali, vel procuratori suo tradi plenarie, tenore presentis, ex certa scientia, nos dictus rex et dux constituimus et ordinamus procuratores nostros et speciales vos fideles nostros Simonem de Vineolis, iurisperitum dicte ville de Figueriis, Franciscum Boix et Ffranciscum Vitalis, portarios nostros, licet absentes, tanquam presentes, et quemlibet vestrum in solidum, ita quod ocupantis negocium, et cetera, ut supra, in predicto procurationis instrumento continetur. Sub eisdem datum, mandato signoque et testibus.

Sig [espai en blanc] num mei Francisci Bisbals, dicti domini regis scriptoris eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, qui hec scribi fecit et clausit et corrigitur in lineis nona "de dictis" et XXI "tenus".

Idem.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

1382 març 29. València

El rei Pere III confirma la venda dels llocs de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria, feta per l'infant Joan, primogènit seu.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1001, fol. 175v-176r.
 B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 9, núm. 11 i pàg. 51-52, núm. 88.

El registador fa dues entrades diferents per al que sembla un mateix document o en tot cas dues còpies d'un mateix document.

Pro villa de Figueriis¹

Nos Petrus, attendentes inclitum et magnificum infantem Iohannem, carissimum primogenitum nostrum et regnorum ac terrarum nostrarum generalem gubernatorem, ducem Gerunde et comitem Cervarie, vendidisse cum instrumento publico eius sigillo inpendenti comunito, acto Terracone quartadecima die menis presentis marcii et clauso per Narcisum Vilella, ipsius Iohannis scriptorem et auctoriate nostra notarium publicum per totam terram et dominacionem nostram, certis de causis in instrumento lacius consertis per liberum et franchum alodium vobis, fidelibus nostris consulibus, probis hominibus et universitati ville de Ffigueriis, merum et mixtum imperium et omnem iurisdictionem altam et baxiam, civilem et criminalem atque mixtam et aliam quamcumque modi seu speciei sit vel esse possit que de iure, usu seu consuetudine vel alias nobis atque dicto nostro competebant sive competere poterant et debebant quomodocunque et qualitercunque in locis, parrochiis et decimalibus Sancte Leocadie de Algama et de Palaciolo de Baldoria, sitis in diocesi et ducatu Gerunde, et in omnibus terminis et pertinenciis ipsorum locorum, parrochiarum et decimalium et cuiuslibet ipsorum, necnon hostem, exercitum et cavalcata quam nos et dictus dux habebamus et habere poteramus in locis, parrochiis et decimalibus supradictis, et in hominibus et personis in eis et eorum terminis et pertinenciis habitantibus et habitaturis, precio videlicet quingentorum florenorum auri de Aragona in certa forma exsolutorum, ipsamque vendicionem vobis fecisse certis forma et condicione in ipso vendicionis instrumento appositis et contentis, ut hec et alia in eodem vendicionis instrumento nobis exhibito et hostenso et de quo plenarie informati fuimus seriosus edocentur. Attendentes eciam pro parte vestri, dictorum consulum, proborum hominum et universitatis dicte ville de Figueriis, fuisse nobis humiliter supplicatum ut vendicionem ipsam de nostra benignitate regia confirmare dignaremur, idcirco hac supplicatione benigne suscepta, volentesque vos in hac parte favore prosequi gracioso, dictam vendicionem et omnia et singula in dicto vendicionis instrumen-

to inserta, apposita et contenta laudamus, approbamus, ratificamus et huius serie confirmamus; et supplemus ex nostre regie plenitudine potestatis omnem deffectum siquis forsitan de iure vel de facto interveniet quomodolibet in eisdem. Mandantes dicto carissimo primogentio et nostro generali gubernatori eiusque vicesgerenti in Cathalonia, vicario Gerunde, baiulo dicte ville de Ffigueriis ceterisque officialibus nostris presentibus et futuris vel eorum locatenentibus quod nostram confirmationem huiusmodi ratam et firmam habeant, teneant et observent ac observari faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant quavis causa. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Valencie, vicesima nona die marcii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo, regnique nostri XL° septimo. Narcisus promovit.

Dominus rex mandavit mihi Francisco Bisbals.

1. Títol escrit per una altra mà, més recent.

50

1383 abril 23. Figueres

Berenguer Vall-llosera, jutge ordinari de Figueres, dictamina que els estimadors de les vitualles de la vila de Figueres havien de ser els cònsols i no el batlle.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 51, núm. 88.

Als 23 del mes de abril 1383, en la cort real de Figueras, ab sentència per lo jutge ordinari de aquella, qui era lo magnífich Baranguer Valloserra, fou declarat que los cònsols de la vila de Figueras y terme fossen los estimadors de vitualles de dita vila, y no lo batlle.

Com és de veurer en la sentència o declaració. La qual és en lo Llibre de privilegis y en los fulls 147 fins a 151. La qual és signada de lletra V, núm. 20. És lo original en pregamí signat de la mateixa lletra V, núm. 20, y és dit pregamí a lo fexet núm. 4, lletra D.

51

1384 octubre 29. Figueres

El rei Pere III confirma el privilegi atorgat a la vila de Figueres per l'infant Joan, primogènit seu, sobre el fet que vint-i-un homes formin el Consell General. Afegeix que, ja que és molt difícil que els vint-i-un s'arribin a reunir, la presència de la majoria d'ells serà suficient, i el que aquests acordin serà vàlid.

- A. Còpia registral: ACA, Cancellaria, reg. 944, fol. 171r-172r.
 B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 9, núm. 10 i pag. 44, núm. 68.
 Cf. *Supra*, doc. 41.

Ville de Figueriis'

Nos Petrus, et cetera. Recognita diligenter quadam carta pergamenea, sigillo primogeniti nostri carissimi appendicio communita tenoris sequentis: "Nos infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, ad vitandum scandala et pericula que inter vos, consules et probos homines ville de Figueriis, verisimiliter possent sequi quando vos congregare oportet pro consilio generali, eo quia dicte congregationi intersunt et interesse volunt omnes homines in dicta villa habitantes, necnon ad tollendum et cessandum dampna que ratione dicte congregationis sequuntur, ex quo durante congregatione predicta dicti homines non intendunt nec intendere possunt in eorum possessionibus, sed in semine ad discordiam inter ipsos, tenore presentis ad humilem supplicationem inde nobis factam, concedimus vobis, consulibus et probis hominibus antedictis, necnon volumus, ordinantes et providentes, quod decetero XX unus homines ex habitantibus in dicta villa faciant et facere possint consilium generale, in quibus tamen XX uno hominibus comprehendantur et intelligantur illi novem consules et consiliari qui in dicta villa anno quolibet eliguntur, et residuos XII ad complementum dictorum XX unius hominum anno quolibet, videlicet illa die qua volueritis et vobis videbitur, eligatis et eligere teneamini, quattuor videlicet de manu maiori et IIII de manu mediocri et residuos IIII de manu minori. Volentes et concedentes quod quicquid predicti XX unus homines, decetero per dictum modum congregati, fecerint et ordinauerint in villa predicta, teneat et valeat tamquam actum et gestum per consilium generale. Mandantes per eandem baiulo dicte ville aliisque officialibus dicti domini regis et nostris vel locatenentibus eorundem necnon habitantibus in villa predicta presentibus et futuris, quatenus ordinationem et provisionem nostras huiusmodi teneant firmiter et obseruent et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant aliqua ratione vel causa. In cuius rei testimonium presentem firmamus et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Data Barchinone, XXVIII^a die aprilis, anno a nativitate domini M^oCCC^oLXX^o nono. Iacobus vicecancellarius. Primogenitus."

Et supplicato nobis humiliter pro parte vestri fidelium nostrorum consulum, proborum hominum et universitatis ville predicte, ut cum plerumque contingatur dictum concilium celebrari non posse, defectu numero predictorum XXI limitati et positi in carta supra inserta, quia aliqui eorundem propter absentiam, alii infirmitate depressi et alii

occupati negotiis aliisque diversis ex causis, predicto consilio nequeunt interesse, unde sequitur persepe quod dicte ville negotia expediri non possunt, quod vergit interdum in turbatione negotiorum nostrorum et in dampnum non modicum dicte ville, dignaremur vos providere in hiis de remedio congruenti. Tenore presentis oportunitatibus vestris locum dare volentes, concessionem predictam infra sui pleniorum seriem et quicquid vigore ipsius factum est hactenus confirmandam, vobis concedimus quod non solum predicti XXI, sed etiam maior et sanior pars eorum possint celebrare et facere amodo Generale Concilium dicte ville, et universitatem ipsius representare in omnibus, et alia omnia expedire et agere que posset, tota dicta universitas solemniter congregata, decernentes et etiam providentes quod quecumque dicti XXI seu maior et sanior pars eorum concordaverint ac fecerint, tantum valeant ac proinde habeantur in omnibus ac si tota universitate predicta congregata solemniter concordatum et actum esset. Nosque eisdem presentis serie auctoritatem nostram impendimus et decretum, mandantes per hanc eandem de certa scientia et expresse, sub pena mille morabatorum auri de bonis cuiuslibet contrafacientis, quotiens contrafactum fuerit habendorum, et etiam nostre gratie et mercedis universis et singulis officialibus et subditis nostris et dicti primogeniti nostri presentibus et futuris, quatenus confirmationem et concessionem nostram huiusmodi et alia omnia, in carta supra inserta et etiam in presenti contenta, servant tenaciter servarique faciant inconcusse, nil in contrarium ullatenus presumpturi.

Data in dicta villa de Figueriis, XXIX° die octobris, anno a Nativitate Domini MCCCLXXX^o quarto, regni que nostri XL nono. Guillelmus de Vallesica.

Dominus rex mandavit michi Bartholomeo Sirvent.

1. Títol escrit per una altra mà, més recent.

52

1386 abril 7. Barcelona

El rei Pere III torna a expedir el privilegi concedit per ell mateix als habitants de la vila de Figueres gràcies al qual no han de pagar lleuda, peatges, marinatges, passatges, portatges, herbatges, ribatges, pontatges, usatges, barres i altres drets reials similars quan vulguin transportar els seus fruits i mercaderies per qualsevol vila, ciutat, lloc o terra.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 947, fol. 19v-21v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 7, núm. 7.

Cf. *supra*, doc. 19.

Ville de Figueriis¹

Nos Petrus, et cetera. Supplicato nobis humiliter pro parte vestri, consulum et proborum hominum ville de Figueriis, ut cum infrascriptum privilegium, cuius translatum autenticum nobis exhibuistis, casualiter ammissus fuerit nec illud reperire potueritis, quamvis cum diligentia perquisitum, dignaremur illud, ex solita nostri clementia, reparare, huiusmodi supplicatione benigne suscepta, privilegium ipsum in registris archivi nostri perquiri et, inventum ac cum dicto translato autentico comprobatum, reparari mandavimus, prout in dictis registris compertum extitit in hanc formam: "Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum et cetera, attendentes et certificati ad plenum vos universitatem et probos homines ville nostre de Figueriis et singulares eiusdem, pretextu execucionis quam dudum fecimus contra inclitum Iacobum de Montepessulano in locis Rossilionis et Vallispirii, ratione exercituum tam equitum quam peditum, qui in dicta villa congregati multotiens extiterunt, sustinuisse damna plurima et dispendia incurrisse, cuius propterea blada et alia expleta vesta aliquibus annis omnino fuerunt devastata, et nedum illa vice sustinuistis damna predicta vestrorum, etiam postea, cum pefatus inclitus Iacobus de Montepessulano dictam terram et etiam terram Confluentis invadere fuit visus, et nos in dicta villa de Figueriis habuimus personaliter interesse, propter multitudinem gentium que nobiscum erant, vineas et alias plantas et fructus totaliter amisistis at etiam subuistis labores, pericula et expensas magnas propter frequentes agressus et ingressus, quos occasione execucionis et invasionis predictarum ad pefatam Rossilionis terram facere habuistis, cum essetis in eiusdem terre confinibus constituti, et alias pro nobis dampna, sumptus et onera subportastis, propter quod ad non modicam inopiam devenistis et nos inde sentimus nostram conscientiam oneratam. Considerantes etiam legalitatem et fidelitatem quam vos in predictis et aliis etiam multis erga nos et antecessores nostros hactenus ostendistis, volentes propterea, super hiis vobis remunerationem et satisfactionem facere aliqualem et inde nostram exonerare conscientiam, franchitatem, libertatem ac immunitatem infrascriptam ob causam hanc rationabiliter facere decernentes, per nos et omnes heredes et successores nostros quoscumque, tam in regnis Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice ac in comitatibus Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, quam in aliis locis et terris nostris adquisitis ac etiam adquirendis emfranchimus ac franchos et liberos et immunes facimus et esse volumus in perpetuum vos, dictam universitatem et probos homines supradictos, et vestrum singulos in dicta villa et eius terminis habitantes et habitatores, presentes etiam et futuros, et omnia bona vestra et cuiuslibet vestrum tam habita quam habenda ubique fuerint constituta, ab omnibus lezdis, pedagiis, mesuraticis, passagiis, portaticis, erbagiis, ribagiis, pontalagiis, usaticis, pensis, barris, vectigalibus et ab omnibus aliis et singulis ac universis quibuscumque iuribus similibus

quibuscumque nominibus nuncupentur seu nuncupabuntur, vobis vel vestris heredibus et successoribus singularibus et universalibus competentibus et competituris de et pro universis et singulis quibuscumque mercaturis, bonis et rebus quas et que vos, dicta universitas et probi homines et singulares ex vobis in dicta villa de Figueris et eius terminis habitantes et habitaturi, in posterum emeritis et excambiaveritis, transiveritis, duxeritis seu portaveritis, et que et quas emi vel excambiari, transiri, duci seu portari feceritis in et per universas civitates, villas, loca et terras nostras adquisitas et acquirendas, tam scilicet per terram quam per aquam salsam et dulcem. Ita ut amodo in perpetuum vos, dicta universitas ac vos probi homines et singulares ex vobis, tam presentes quam futuri in dicta villa et eius parochia seu terminis habitantes et habitaturi, sitis franchi, liberi totaliter et immunes ab omnibus dictis lezdis, pedagiis, mensuraticis, passagiis, portaticis, erbagiis, portalagiis, pensis, barris et vectigalibus et ab omnibus aliis et singulis ac universis quibuscumque iuribus singularibus et universalibus nobis et omnibus heredibus et successoribus nostris competentibus et competituris, de et pro omnibus et singulis quibuscumque mercaturis, bonis et rebus quas et que vos, dicta universitas et probi homines et singulares ex vobis, in dicta villa de Figeriis et eius terminis habitantes et habitaturi in posterum emeritis et excambiaveritis, transiveritis, duxeritis seu procuraveritis, et que et quas emi vel excambiari, transiri, duci seu portari feceritis in et per universas civitates, villas, loca et terras nostras adquisitas et acquirendas, tam scilicet per terram quam per aquam salsam et dulcem, sicut melius potest dici et intelligi ad vestrum salvamentum ac bonum etiam intellectum sine aliqua condicione, vinculo et retencione. Et, ut predicta maiori gaudeant ruboris firmitate, iuramus per dominum deum et eius sancta quatuor evangelia, a nobis corporaliter tacta, predictam franquitatem et immunitatem per nos, ex certa scientia et consulte, ex causis et rationibus supradictis factam, ac omnia alia et singula predicta tenere firmiter et inviolabiliter observare ac observari facere perpetuo inconcusse, et in nullo contrafacere vel venire nec per aliquem contravenire facere vel permitere ullo tempore quibuscumque rationibus sive causis. Est tamen verum quod pro dicta franquitate seu concessione dedistis et tribuistis curie nostre mille et octingentos solidos barchinonenses, quos dilecto consiliario et thesaurario nostro Iacobo Rubei nostro nomine exsolvistis, de quibus vobis et vestris cum presenti facimus perpetuum finem. Mandantes omnibus heredibus et successoribus nostris necnon etiam procuratoribus, vicariis, subvicariis, baiulis, iusticiis, gubernatoribus, iudicibus, castelanis, çalmedinis, merinis, gardianis et custodibus terre et maris, iuratis et consulibus, lezdariis, portalaris, porteriis, barreriis et sagionibus et aliis universis quibuscumque officialibus nostris et etiam locatenentibus presentibus et futuris, quatenus franquitatem et immunitatem nostram huiusmodi

vobis, dictis universitati et probis hominibus et singulis vestrum ac omnibus et singulis in dicta villa et eius terminis habitantibus et habitaturis, perpetuo teneant ac observent et teneri ac observari inviolabiliter perpetuo faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire faciant seu permitant aliqua racione, imo vos dictos universitatem et probos homines et singulares ex vobis et vestros et singulos vestrum presentes et futuros et omnia bona vestra et vestrorum in et super dicta franquitate et immunitate manuteneant et defendant, sub pena centum morabetinorum auri a quolibet contrafaciente, in vice qualibet exigenda de bonis suis propriis exsolvenda nostreque curie applicanda, et ultra ipsam penam, iram et indignacionem nostram, si contrafecerint, se noverint incururos. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostra bulla plumbea communitam.

Data in villa Muriveteris, quarto kalendas ffebruarii, anno a nativitate domini Millesimo CCC^oXL^oseptimo. Examinavit Petrus.

Signum (signe) Petri dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie.

Testes sunt: inclitus infans Petrus, Rippacurcie et Montanearum de Pratis comes, Hugo, vicecomes Cardone, Petrus de Fonelleto, vicecomes Insule, Petrus dominus de Exerica, Petrus de Queralto.

Sig(signe)num mei Dominici Petri de Laçano, serenissimi domini regis Aragonum scriptoris, qui de mandato ipsius hec scribi feci et clausi cum raso et emendato in undecima linea ubi dicitur "quibusvis" et in quintadecima, ubi scribitur "nostra bulla plumbea communitam".

Mandantes tenore presentis cunctis valiture temporibus inclito et magnifico infanti Iohanni, primogenito nostro carissimo et in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori, ac post nos universali, deo propicio, successori eiusque vicesgerentibus, baiulis, curiis, iustitiis, çalmedinis, lezdariis, pedigiariis et aliis universis et singulis oficialibus et subditis nostris presentibus et futuris et dictorum oficialium locatenentibus, sub nostre ire et indignationis incurso penaque mille florenorum auri, a quolibet contrafaciente habendorum et nostro applicandorum erario, quatenus huic reparationi fidem plenam adhibeant ac si preinsertum privilegium eis in sui prima figura ostenderetur ad oculum, contentaque in ipso privilegio teneant perpetuo et observent firmiter iuxta sui seriem et tenorem. In cuius rei testimonium hanc fieri et bulla nostra plumbea iussimus comuniri.

Data Barchinone, septima die aprilis, anno a Nativitate Domini millesimo CCC^o LXXX° sexto, regnique nostri quinquagesimo primo. Raymundus cancellarius.

Signum Petri [espai en blanc] Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie.

Testes sunt: Franciscus, archiepiscopus Burdegalensis, domini pape legatus, Iohannes, archiepiscopus Turritanus, confessor, Raimundus,

episcopus Elnensis, cancellarius, Hugo de Angularia, camerlengus, Berengarius de Apilia, maiordomus, milites.

Sig(signe)num mei Bonanati Egidi, predicti domini regis scriptoris, qui de eius mandato hec scribi feci et clausi cum raso et correcto in lineis XXV, "curie" et alibi in eadem "contrafecerint se noverint" et XXVII^a "Petri".

Bonanatus Egidii, mandato domini regis facto per cancellarium.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

53

1387 març 8. Barcelona

El rei Joan I confirma a la vila de Figueres els privilegis, usos i costums concedits pels seus predecessors.

A. *Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1891, fol. 71r.-72r.*

B. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 10, núm. 12.*

Ville de Ffigueriis

In Dei nomine. Pateat universis quod nos Iohannes et cetera, gratis et ex certa scientia per nos et omnes heredes et successores nostros presentes et futuros, laudamus, approbamus, ratificamus et in omnibus confirmamus vobis Nicholau de Podiattis nuntio, sindico et procuratori universitatis ville nostre de Ffigueriis, ad nos nunc noviter pro faciendo nobis fidelitatem nomine dicte universitatis, ratione nostri novi domini sui nove successionis misso, et etiam consulibus et probis hominibus ac universitati dicte ville de Ffigueriis et omnibus habitatoribus eiusdem ville presentibus et futuris in perpetuum omnes libertates, franquitates, immunitates, privilegia, constitutiones et concessionem factas et concessas vobis et antecessoribus vestris habitatoribus dicte ville et universitati eiusdem, per illustres dominos reges,¹ Iacobum retavum, Petrum abavum, Iacobum proavum, Alfonso avum et Petrum patrem nostros memorie recolende, ac per nos, prout in instrumentis et privilegiis inde factis plenius continetur, etiam et omnes consuetudines et usus dicte ville, prout omnibus et singulis supradictis ipsa villa et eius singulares melius et plenius usi fuerunt et hodie utuntur. Volentes, statuentes et etiam mandantes predicta omnia et singula perpetuo et inviolabiliter observari, mandantes gubernatori generali eiusque vices gerentibus, vicariis, baiulis, curiis, merinis, çalmedinis, suppraiunctariis et aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris omnium civitatum, villarum et locorum terre et dominationis nostre, quod dictas libertates, franquitates, immunitates, privilegia, constitutiones, consuetudines, ordinationes, stilus et usus, de quibus attamen

usi fuistis et utimini pro nunc, teneant et observent et faciant ab omnibus perpetuo teneri et observaari. Et ut predicta omnia maioris gaudeant firmitate, promittimus et iuramus vobis, per dominum deum et crucem domini nostri Ihesus Christi ac eius sancta quattuor evangelia, manibus nostris corporaliter tacta, quod predicta omnia et singula tenebimus, complebimus et observabimus perpetuo, ac teneri et observari ab omnibus faciemus et in aliquo non contraveniemus quavis causa vel ratione. Quicumque autem de officialibus² aut subditis nostris qui contra predicta vel aliquid predictorum venerint, iram et indignationem nostras, prius damna in dupplo passis plenarie restituitis, et penam mille morabatorum auri sine ullo remedio, se noverit incurrisse, ipsa tamen pena nostro erario aplicetur. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Barchinone, die octava marcii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXXVII°, regnique nostri anno primo. Ffranciscus Ça Costa.

Signum [espai en blanc] Iohannis, Dei gratia regis Aragonum et cetera, qui hec laudamus, concedimus, firmamus et iuramus.

Testes sunt: nobilis Eximius Petrus de Arenosio, Ffranciscus Ça Costa, vicecancellarius, Domenicus Masconi, legum doctor, Petrus Ça Costa, baiulus Cathalonie generalis et Bernardus de Ponte, legum doctor, dicti domini regis consilarii.

Sig [espai en blanc] num mei Galcerandi de Ortigis, dicti domini regis prothonotarii regiaeque autoritate notarii publici per totam terram et dominationem regiam, qui predicis omnibus interfui et hec scribi feci, et cum raso et correcto in linea VII^a, ubi dicitur "stilus et" clausi.

Dominus rex mandavit michi Galcerando de Ortigis in cuius posse firmavit et iuravit.

Probata.

1. Aragonum ratllat. 2. De officialibus sobreescrit.

54

1389 juny 11. Montsó

El rei Joan I dona llicència a la universitat de Figueres perquè pugui vendre un censal mort fins a la quantitat de vint mil sous per tal de poder comprar la notaria de la vila.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1897, fol. 33v-34r.

No esmentat al regist del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Figueriis

Nos Iohannes, et cetera. Locum dare volentes empcioni, redempcioni aut luicioni, quam vos, fideles nostri iurati et probi homines ville de Figueres, de nostri licencia et permissu, facere debetis

de scribania seu notaria publica eiusdem ville per solucionem aut restitutionem precii pro quo a nostris predecessoribus extitit vendita seu alienata, damus licenciam et plenariam potestatem vobis, iuratis et probis hominibus dicte ville, quod pro emenda seu luenda aut redimenda ipsa scribania possitis et vobis liceat libere et impune vendere, medio tamen gracie instrumento, super bonis dicte universitatis et eius singulorum, censuale mortuum, in nuda tamen percepcione, usque ad quantitatem seu valorem viginti quinque mille solidorum barchinonensium, cum illis obligacionibus, renunciacionibus, solemnitatibus, clausulis et cautelis in similibus contractibus fieri seu apponi assuetis. Quosquidem viginti mille solidos convertatis et convertere habeatis in empcionem seu luicionem predictam et in sumptus inde fiendos et non in alios quosvis usus. Nos siquidem omnes et singulos contractus seu intrumenta inde emergentia, tanquam facta per vos de nostri licencia et permissu, laudamus, approbamus, nunc pro tunc, et etiam confirmamus. Mandantes universis et singulis officialibus nostris vel eorum locatenentibus et aliis ad quos spectet, quod non obstantibus quibusvis provisionibus, pracmaticis sancctionibus seu ordinacionibus contrariis, hanc nostram licenciam vobis teneant et observent et contra non faciant aut veniant aliqua racione. Etiam mandamus quibuscumque notariis quod instrumenta conficiant necessaria ad predicta quociens a vobis fuerint requisiti. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Data in Montissono, XI^a die iunii, anno a Nativitate Domini millesimo CCC LXXX nono. Dominicus Mascho.

Berengarius de Busquets, mandato regio facto per subthesaurarium. Probata.

55

1389 juny 15. Montsó

El rei Joan I dóna llicència a la universitat de Figueres per vendre un censal mort fins a la quantitat de seixanta mil sous per tal de sufragar la compra de la notaria de la vila, que val dotze mil sous, als hereus de Pere Desvall, i per altres necessitats de la universitat.

A. Còpia registral ACA, Cancelleria, reg. 1897, fol. 49v-50r.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Ffigueriis

Nos Iohannes, et cetera. Annuentes supplicationi vestri, consulum, consiliariorum et proborum hominum universitatis ville de Ffigueriis, qui nobis humiliter postulastis ut, cum ad supportandum onera que habetis et etiam ad solvendum seu bistrahendum pro nobis seu curia nostra heredibus Petri de Vallo, thesaurarii quondam domini genitoris

nostri, memorie recolende, illos duodecim mille solidos barchinonenses, qui eisdem solvendi sunt per nos, et per vos ad nostri preces, bistrahendos in redempcionem seu luicionem quam ab eis facimus de scribania seu notaria publica dicte ville, quam a nobis seu a curia nostra tenent, possident, medio gracia instrumento, precio dictorum duodecim mille solidorum, sufficere non possitis nisi per viam vendicionis censualium mortuorum super bonis vestris et dicte universitatis vendendorum que minus vobis dampnosa et onerosa censeatur, tenore presentis, damus vobis licenciam et plenariam facultatem quod super bonis vestris et dicte universitatis et eius singularium, possitis vendere censuale mortuum usque ad quantitatem precii seu valoris sexaginta mille solidorum barchinonensium, medio tamen gracia instrumento, quos convertatis et convertere debeatis in redimendo violaria que facitis seu prestatis ad censualia mortua, et etiam in redimendo censualia mortua minoris precii et in vendendo alia maioris precii, nec minus in solucionem seu luicionem quam, ut predicatur, facimus de dicta scribania, et in alios usus et necessitates universitatis iamdicte, et pro ipsis vendicionibus faciendis omnes contractus et instrumenta firmare bonaque dicte universitatis et eius singularium proinde obligare in iudicio vel extra, sub illis pactis, promissionibus, securitatibus, solempnitatibus, renunciacionibus et cautelis in similibus contractibus fieri assuetis, et prout melius cum emptoribus poteritis convenire. Nos enim vendiciones ipsas et omnia instrumenta et quasvis scripturas, quas pro predictis feceritis, concesseritis aut firmaveritis, laudamus, nunc pro tunc, approbamus, auctorizamus et confirmamus. Mandantes quibuscumque notariis in posse quorum eligeritis ipsas fieri vendiciones, sub pena privacionis suorum officiorum, quod non obstantibus quibusvis ordinationibus, provisionibus ac practamicis sanccionibus, si que facta sint in contrarium, quod omnia instrumenta et scripturas ad predicta neccessaria faciant et conficiant quando a vobis fuerint requisiti, satisfacto eis per vos in salario competenti. Etiam mandamus universis et singulis officialibus nostris vel eorum loca tenentibus et aliis ad quos spectet, quod hanc nostram provisionem et concessionem teneant et observent et contra non faciant aut veniant aliqua racione. In cuius rei testimonium hanc vobis fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Data in Montissono, XV^a die iunii, anno a Nativitate Domini M^o CCC LXXXIX. Rex Iohannes.

Dominus rex mandavit michi, Bernardo de Jonquerio et fuit tradita per subthesaurarium.

Probata.

56

1389 juny 18. Montsó

El rei Joan I ordena que s'observin els privilegis atorgats a la vila de Figueres que manen que tots aquells que tinguin causes civils pendents no podran ser detinguts, arrestats o embargats, quan van a Figueres el dia de mercat per vendre la seva mercaderia o quan hi porten vitualles que són necessàries per als seus habitants.

A. Còpia registral ACA, Cancelleria, reg. 1896, fol. 82v-83v.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Ffigueriis

Iohannes, et cetera. Universis et singulis officialibus, iudicibus, comissariis et portariis nostris et ipsorum locatenentibus, necnon baiulo ville de Figueriis vel eius locum tenenti et aliis omnibus ad quos pertineant infrascripta, salutem et dilectionem. Querelose fuit expositum coram nobis pro parte universitatis et proborum hominum ville predictae, quod licet iuxta tenorem et mentem privilegiorum, provisionum et concessionum, tam per nos quam per nostros predecessores illustres, universitati dicte ville et pro eius populacione et reparacione indultorum et concessorum, sit provisum et etiam ordinatum quod aliquis, in diebus mercati intrans villam predictam pro mercando seu mercedoniando in eadem, non possit per totam diem mercati capi per aliquem seu impeti, demandari seu arrestari, racione alicuius cause civilis; et ulterius, quod ulla persona, cuiuscumque status aut condicionis existat, que ad dictam villam cum animali vel sine venerit et victualia seu alia ad usum personarum necessaria ad ipsam villam tulerit quacumque die, dum tamen tertia pars illius seu mate seu carrice quam adduxerit fuerit ex dictis victualibus vel aliis predictis, non possit capi, detineri vel alias quocumquemodo aggravari in dicta villa vel intra iurisdiccione suam, pretextu quorumvis debitorum vel obligacionum seu licenciarum pignorandi seu mercandi per quosvis officiales regios concessarum seu concedendarum sub quoruncumque forma verborum sint conceptarum, illa die qua in dicta villa cum dictis victualibus venerit, immo possit ad dictam villam cum dictis victualibus venire et inibi stare et abinde recedere salve pariter et secure ac si in aliquo non teneretur vel esset modo aliquo obligatus, ut ista et alia plura in suis privilegiis et concessionibus contineri dicuntur. Vos tamen seu aliqui vestrum, ad instanciam seu requisicionem diversorum creditorum, contra tenorem et mentem privilegiorum et concessionum predictorum, capitum, arrestatis, pigneratis, retinetis et emparatis et alias gravatis personas et bona veniencium seu intrancium dictam villam in die mercati, seu alio die cum victualibus seu aliis ad usum personarum necessariis, in maximum dampnum et periudicium universitatis predictae ac in derogacionem et detraccionem suorum privilegiorum et concessionum, unde sequitur

et potest sequi rei publice dicte ville, que sita est quasi in medio comitatus Impuriarum et vicecomitatus de Ruppebertino, dampnum irreparabile et totalis depopulacio, quod debemus totaliter evitare, nam vicinis eorum degentes in ipsis comitatu et vicecomitatu et alii, videntes se et bona sua capi, impediri et arrestari, cessabunt eorum res et merces ad ipsam villam deportare et omnimodo ad ipsam declinare. Quapropter, supplicaverunt nobis humiliter probi homines ville iamdicte, ut cum boni principis intersit privilegia et concessionones facere observari, dignemur eis super his debite providere. Nos itaque eorum supplicationi annuentes benigne, considerantes quod si in predictis vertitur interesse supplicancium predictorum et etiam proprium nostrum et nostre rei publice versari, videmus causis plurimis, quas hic narrare ommitimus. Prospicientes etiam quod bene sedet in principe privilegia et concessiones facere observari, volumus, providemus, disponimus et ordinamus, vobisque et vestrum singulis ad quos spectet dicimus et precipiendo mandamus, sub incursu nostre ire et indignacionis, vestrorum officiorum amissione, a quibus vos sentiatis amotos nisi feceritis seu observaveritis que mandamus, ac pena mille florenorum auri a bonis cuiuslibet contrafacientis habendorum, quatenus observando ad unguem et inviolabiliter, prout reperitis fuisse actenus observata, omnia et singula privilegia, provisiones, cartas, litteras et concessionones quasvis, per nos aut nostros predecesores illustres, universitati dicte ville, quomodolibet indulta, concessa et data in favorem veniencium seu declinancium ad dictam vilam seu in ea moram seu residenciam faciendum, cum bonis, rebus et mercibus suis in diebus mercati seu alias, nullum arrestum, capcionem, pignoracionem, obstaculum seu impedimentum eisdem intransibus, portantibus seu declinantibus, et bonis suis faciatis seu quomodolibet attentetis contra formam, mentem et usum dictorum privilegiorum et concessionum; quinimmo si in aliquo processistis, dicto pretextu, contra ipsos aut eorum bona, per modum marche, pignoris, arresti seu alias contra dictorum privilegiorum et concessionum mentem et usum observatum actenus, totum id ad statum pristinum reducatis, sicut nos ea omnia reducimus cum presenti. Nos siquidem, ad cautelam vobis et vestrum singulis omnem tollimus potestatem contrarium faciendi, censentes irritum et inane quicquid per vos sit aut fuerit in contrarium quomodolibet attentatum, quibusvis litteris aut provisionibus in contrarium a nostra curia impetratis, quas in quantum huic contrariare videantur tollimus et revocamus, obsistentibus nullomodo.

Data in Montissono, sub nostro sigillo comuni, XVIII^a die iunii, anno a Nativitate Domini MCCCLXXXIX. Dominicus Mascho.

Petrus Martinus, ex provisione facta per regentem cancellariam principatus Cathalonie.

1389 juliol 31. Montsó.

El rei Joan I ven l'escrivania de la cúria de la batllia de Figueres i la notaria pública de la mateixa vila per divuit mil sous, dotze mil dels quals s'han de pagar als hereus de Pere Desvall en concepte de redempció.

A. Còpia ACA, Cancelleria, reg. 1930, fol. 115r-120r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueres* (sig. top. núm. O), pàg. 52, núm. 91.

Hi ha una còpia anterior al mateix registre, fol. 99r-104v, però en un marge del foli 99r. Diu: "fuit mutata in alia meliori forma, prout in fine continetur".

L'apoca de pagament es troba als folis 120v-121r d'aquest mateix registre.

Pro villa de Figueriis

In nomine domini. Cunctis pateat evidenter quod nos, Iohannes et cetera, attendentes quod in luitione¹ seu redemptione quam hiis diebus fieri fecimus per vos fideles nostros consules, consiliarios aut probos homines universitatis ville de Figueriis, ab heredibus Petri de Vallo, quondam thesaurarii domini regis Petri genitoris nostri memorie recolende, de scribania curie baiulie ville de Figueriis et terminorum suorum et pertinentiarum suarum, necnon de notaria publica ville et baiulie predictarum et terminorum earundem, quiquidem heredes ipsas tenebant impigneratas ab ipso domino rege pro duodecim mille solidis barchinonensibus, medio gratie instrumento, vos dicti consules, consiliarii et probi homines universitatis ipsius ville dictos duodecim mille solidos pro nobis et nostra curia de vestro proprio exsolvistis et bistraxistis dictis heredibus dicti Petri de Vallo, quondam, data per nos vobis certa fiducia et spe quod ipsas scribaniam et notariam vobis et dicte universitati vendamus seu impignoremus, cum vobis multum expediat pro bono et utilitate rei publice ipsius ville ipsas scribaniam et notariam habere certis ex causis iustis et rationabilibus, quas nobis patule hostendistis. Et tenore presentis publici instrumenti firmiter valituri, ex certa scientia vendimus ac titulo pure et perfecte venditionis concedimus et impignoramus per nos et successores nostros quoscumque presentes et futuros, vobis dictis consulibus, consiliariis et probis hominibus ac toti universitati ville iamdicte ac successoribus habitatoribus eiusdem presentibus et futuris, et quibus velitis, perpetuo per proprium, liberum et franchum alodium, scribaniam curie baiulie ville predicte de Figueriis et terminorum suorum, necnon notariam publicam ville et baiulie predictarum et terminorum earundem, cum omni integritate omnibusque iuribus, emolumentis et aliis pertinentiis earundem scribanie et notarie. Ita quod vos, dicta universitas et quos volueritis, scribaniam et notariam iamdictas cum omnibus scilicet pertinentiis et iuribus suis ac lucris et emolumentis earundem decetero habeatis, teneatis et possideatis

plenarie et potenter, iuraque salaria et emolumenta ipsarum habeatis et exigatis vestrisque utilitatibus applicetis. Tamen ea que ex fructibus et emolumentis ipsarum provenient queque iusta fore iudicamus et ea gratiose ac ex pacto vobis damus² in sortem nolumus computari, et ipsas scribaniam et notariam regatis seu regi et exerceri per sufficientes et aptos notarios faciatis, quos volueritis, et ad ipsas exercendas noveritis opportunos, quos semel et pluries ponere et eligere ipsosque destituere et iterum resumere valeatis ad vestri libitum voluntatis. Dantes et concedentes notario seu notariis illis, quos ad dictas scribaniam et notariam eligeritis exercendas, licentiam et facultatem³ quod possint recipere, scribere et recipi ac scribi facere et in formam publicam redigere ac redigi facere, claudere et perficere seu claudi et perfici facere quascumque et quecumque acta, attestaciones, sententias, testamenta et quelibet alia instrumenta quoruncumque contractuum fuerint et per quoscumque etiam inibi ea fieri contingat, et quaslibet alias scripturas auctenticas et publicas etiam per scriptorem seu scriptores et notarios preteritos receptas et stipulatas, prout quilibet notarius publicus facere potest. Quibus scriptis sic receptis fidem volumus adhiberi in iudicio et extra tanquam manu publica factis, dum tamen per scriptorem seu scriptores et notarios per vos ibi positos subscripte fuerint et clause. Adiciamus et declaramus tamen quod nos nec nostri successores possumus unquam decetero in aliquo loco seu locis baiulie predictae etiam si limites baiulie ipsius suscipient in futurum quomodolibet incrementum, inibi ponere seu creare alium vel alios scriptores et notarios, sed vos dicti consules et consilarii ac probi homines dicte ville de Figueriis tantum et vestri successores in eorum officio id facere valeatis sicut vobis videbitur faciendum. Hanc siquidem venditionem seu impignorationem de predictis facimus vobis dicte universitati et quibus velitis perpetuo, pure, libere et absolute ad habendum, tenendum et possidendum, vendendum et arrendandum seu impignorandum et alias ad omnes vestras voluntates inde libere faciendum, sicut melius dici potest et intelligi, ad vestri salvamentum ac bonum et sincerum intellectum. Et extrahimus predicta que vobis vendimus seu impignoramus de iure, dominio, proprietate et posse nostra et nostrorum successorum eademque in vestri vestrorumque ius, dominium, proprietatem et posse ac possessionem mitimus et transferimus irrevocabiliter, pleno iure, sine impedimento et contradictione nostra et nostrorum et alterius cuiuscumque persone, promittentes vobis quod de predictis que vobis vendimus trademus vobis possessionem corporalem seu quasi vacuum et expeditam, et in eis faciemus vos et dictam universitatem perpetuo potiores ceteris quibuscumque, vel vos vestra propria auctoritate possitis dictam possessionem quandocumque vobis placuerit apprehendere et apprehensa licite retinere. Et ex causa huiusmodi venditionis, concessionis et impignorationis damus vobis et vestris successoribus totum locum nostrum et omnia iura, voces et

actiones reales et personales et mixtas, utiles et directas, ordinarias et extraordinarias et alias quascumque nobis competentes in predictis et que competere possunt et debent, contra cunctas personas et res ratione predictorum. Quibus iuribus, vocibus et actionibus possitis vos, dicta universitas et posteri vestri et quos volueritis, uti, agere et experiri in iudicio et extra, quemadmodum nos poteramus ante huiusmodi venditionem et iurium cessionem, et possemus nunc, et etiam postea quandocumque, instituentes vos et posteros aut successores vestros super hiis dominos et procuratores ut in rem vestram propriam, ad faciendum inde vestras in omnibus voluntates. Pro pretio vero huiusmodi venditionis habuimus et recepimus a vobis decem et octo mille solidos monete Barchinone de terno, quos a vobis fatemur habuisse in hunc modum: videlicet quod de voluntate, ordinatione et mandato nostris dedistis et solvistis realiter et de facto iamdictis heredibus dicti Petri de Vallo duodecim mille solidos dicte monete, pro quorum pretio ab ipsis, ut predictur, redemistis pro nobis et loco nostri scribaniam et notariam iamdictas; residuos vero sex mille solidos solvistis nobis aut nostro thesaurario. Et ideo renuntiando exceptioni peccunie non numerate et per dictum modum non habite et non solute et doli mali et actioni in factum et legi qua deceptis ultra dimidiam iusti pretii subvenitur, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus. Si vero predicta que vobis vendimus valent seu valebunt plus pretio memorato, illud quicquid et quantumcumque sit vel fuerit damus et concedimus vobis pura et irrevocabili donatione inter vivos, promittentes in nostra fide regia vobis per firmam solemnem stipulationem in posse notarii et secretarii infrascripti stipulantis ut infra, quod non movebimus, faciemus nec inferemus contra vos vel vestros aliquo tempore questionem vel demandam, littem vel controversiam de iure vel de facto, in iudicio vel extra iudicium, in predictis que vobis vendimus, ratione nullitatis contractus vel dicti pretii non habiti vel non recepti vel alia quacumque ratione seu causa, nec consentiemus inferenti, imo promittimus et convenimus vobis quod predicta omnia que vobis vendimus nos et nostri successores, faciemus vos et vestros successores et quos volueritis, habere, tenere et possidere, tam in iudicio quam extra, tam de iure quam de facto, ex pacto speciali et de nostra certa scientia et eisdem uti in pace contra omnes personas cuiuscumque status et condicionis existant. Et quod tenebimus vobis et vestris successoribus semper de firma et legali evictione ipsius. Et si forsitan pro predictis que superius dicta sunt, aliqui cuiuscumque status, dignitatis seu preheminentie vel condicionis existant, in predictis obstant seu contradicerent aut facerent, proponerent vel monerent contra vos vel successores vestros, ullo unquam tempore, aliquam questionem, petitionem vel demandam, littem vel controversiam de iure vel de facto, in iudicio vel extra iudicium, in predictis vel aliquo predictorum que vobis vendimus, vel in aliqua parte eorum aut ratione

*seu occasione ipsorum, convenimus et promittimus vobis quod nos aut successores vel officiales nostri ipsos opposcentes vel contradicentes seu impediētes aut questionem monventes, non audiemus aut prebebitus, imo denegabimus audientiam contra vos vel vestros successores, quia predictas scribaniam et notariam inducti iustis de causis vobis venditis, idep quibuscumque in predictis per nos vobis venditis moventibus vel facientibus vobis vel vestris questionem, non debet contra vos seu ipsos audientiam concedi, sed potius denegari. Casu autem quo de iure forsitan vel de facto, per aliquam personam cuiusvis condicionis vobis vel vestris in hiis successoribus, fieret unquam questio, petitio vel demanda in predictis que vobis vendimus vel aliqua parte eorum, promittimus vobis quod incontinentum inde a vobis vel vestris fuerimus requisiti, opponemus nos vel officiales nostri deffensionem vestri et vestrorum in hiis successoribus, et respondebimus et satisfaciemus pro vobis et vestris successoribus cuilibet querelanti. Et quod in principio litis suscipiemus in nos onus litigii et agemus et ducemus causam seu causas nostris propriis sumptibus et expensis, et si vos vel successores vestri volueritis agere et ducere per vos ipsos dictas causas, hoc sit in electione vestri et vestrorum, nos enim remittimus vobis et vestris successoribus gratis et ex certa scientia, ex pacto, necessitatem denuntiationis. Et si vos vel vestri successores eligeritis ipsam causam agere et ducere per vos ipsos, convenimus et promittimus vobis ex pacto quod nos et nostri successores restituemus et solvemus vobis et vestris ad vestram voluntatem omnes expensas que circa litem vel lites fient, et quicquid et quantum a vobis vel vestris fuerit evictum de predictis, simul cum omni dampno et interesse que inde vos et vestri facietis et sustinebitis quoquodo, sive obtineatis in causa vel causis sive etiam subcumbatis. Et quod alias super premisis omnibus et singulis provabimus vos et vestros successores penitus sine dampno. Et credatur vobis et vestris super ipsis missionibus, dampnis et interesse solo, simplici iure, quod nunc pro tunc vobis et eis defferimus et pro delato haberi volumus ex certa scientia et ex pacto, nullo alio probationum genere requisito. Et paciscimur et agimus vobiscum et vobis convenimus expresse quod nos seu successores nostri non possimus seu possint obicere, nec opponemus nec excipiemus super ipsa evictione quod imperitia, negligentia vel culpa advocati seu procuratoris nostri aut etiam iudicis res ipsa fuisset evicta. Nos enim renuntiamus omnibus hiis exceptionibus, obiectionibus et aliis iuribus pro nobis et nostris successoribus facientibus in hac parte, et signanter lege *Si per imprudentiam*, ff. *De evictionibus*. Et pro predictis omnibus et singulis supradictis et infrascriptis complendis et attendendis ac observandis, et pro evictione predictorum, obligamus vobis et vestris omnia bona nostra mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, iuramus in animam nostram per deum et eius sancta quattuor evangelia, a nobis corporaliter tacta,*

predicta omnia et singula rata et firma habere, tenere et observare, attendere et complere, et contra ea non facere vel venire ullo unquam tempore, aliquo iure, causa vel etiam ratione. Mandantes ex certa scientia et expresse cum hoc presenti publico instrumento, vicem epistule in hiis partibus gerenti, carissimo primogenito nostro et inclito infanti Martino, fratri et generali gubernatori nostro carissimo, gubernatori Cathalonie ceterisque officialibus nostris presentibus et futuris, firmiter et sub ire et indignationis nostre incurso, quod premissa omnia et singula firma habeant, teneant et observent et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua ratione; imo vos et vestros in predictis contra quascumque personas manuteneant et deffendant. Et nichilominus compescant firmiter quoscumque volentes seu attentantes predictis in aliquo resistere seu quomodolibet contraire. Retinemus tamen nobis et predictam venditionem facimus sub hac forma et condicione, quod liceat nostris et successoribus nostris quandocumque voluerimus a vobis seu successoribus vestris predictas scribaniam et notariam recuperari cum restituerimus vobis dictos decem et octo mille solidos barchinonenses, qui sunt pretium supradictum, vos et vestri successores teneamini nobis seu successoribus nostris reddere et restituere absolute et diffiniter in perpetuum cum publico instrumento dictas scribaniam et notariam, et omnia iura et actiones vobis in eisdem pertinentes et pertinentia vigore venditionis huiusmodi, et reddere nobis seu nostris successoribus presens instrumentum et alia instrumenta pro huiusmodi contractu facientia. Hec autem que dicta sunt facimus, paciscimur et promitimus in posse secretarii nostri ac notarii subscripti, tanquam publice persone hec a nobis pro vobis et aliis quorum interest et poterit interesse recipientis et paciscentis ac etiam legitime stipulantis.

Quod est actum in Montesono, XXXI die iulii, anno a Nativitate Domini MCCCLXXXIX^o, regnique nostri tertio.

Signum (+) Iohannis et cetera, qui predicta laudamus, firmamus et iuramus huicque instrumento sigillum nostrum apponi iussimus impendenti. Rex Iohannes.

Testes sunt qui presentes fuerunt: nobilis Eymericus de Scintillis, miles consiliarius et camerlengus, Guillemus de Vilarnau, Luppus Sancii Dalhuero, domicellus et Stephanus Salvatoris, camerarii dicti domini regis.

Ffuit clausum per Bernardum de Ionquerio, domini regis secretarium.

Dominus rex mandavit michi Bernardo de Ionquerio, in cuius posse firmavit et iuravit.

Probatum.

1. Fuit recuperatum in luicione et est in archivo et ceterea afegit al marge. 2. ex fructibus... damus escrit al marge. 3. licentiam et facultatem escrit a sobre.

1389 setembre 10. Sant Cugat del Vallès

El rei Joan I concedeix a la universitat de Figueres que, per tal de poder dur a terme el manteniment de muralles i per altres obres necessàries per a la vila, pugui imposar durant quatre anys l'onzena sobre el blat, els esplets i els fruits que s'hi recullen, sobre les mercaderies, censos, pensions, violaris, censals morts que hi reben, així com sobre els lucre, salaris, etc. La universitat també podrà decidir si prefereix arrendar aquest impost.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 1904, fol. 59v-60r.

No esmentat al regest del segle xx del *Llibre de Privilegis de Figueres*.

Pro villa de Ffigueriis

Nos Iohannes, et cetera, volentes et animo affectantes vos, consules et probos homines ac universitatem ville de Figueriis et contribucionum eiusdem, qui universaliter mole debitorum estis oppressi, ut melius possitis et valeatis pensionibus violariorum et censualium mortuorum, pro succurrendo necessitatibus vestris per vos venditorum sufficere, murosque et valla dicte ville operari facere ac eciam reparari, et alia opera ad que dicta universitas et vos, nomine eiusdem, necessario tenemini supportare, favore prosequi, tenore presentis concedimus vobis, dictis consulibus et probis hominibus et universitati dicte ville, et licenciam plenariam elargimur, quod pro solvendis predictis et aliis necessitatibus supportandis, possitis et valeatis per quattuor annos, coniunctim vel divisim vel in pluribus vicibus aut per temporum intervalla, prout vobis bene visum fuerit, tantummodo et non ultra, undecimum in dicta villa imponere et ordinare et ipsum vendere, ita quod omnes et singuli habitantes nunc in dicta villa et alibi qui decetero in eadem villa habitabunt et familie eorundem, durante dicto tempore, exsolvatis et exsolvant de omnibus et singulis bladis, expletis et fructibus quos et que colligitis seu colligent infra dictum tempus, tam infra terminos dicte ville quam alibi, necnon de omnibus et singulis mercibus, mercimoniis, lucris et comoditatibus, censibus, redditibus et pensionibus violariorum et censualium mortuorum, quos, quas et que vos et ipsi nunc recipitis et recipient aut recipiunt et facient quocumque modo, dicto tempore durante ubicumque, et eciam de omnibus lucris, salariis, laboribus, pernariis, eorundem et aliorum eciam de quibus et prout vobis, dictis consulibus et probis hominibus ac illis qui ad hoc electi fuerint, per vos et dictam universitatem videatur; possitis eciam taxare et talliare ac taxari facere quoscumque et illorum singulares et personas dicte ville habitantes in eadem, excepto quod non sint extranei, ad illam quantitatem pecunie per vos exsolvenda, de et pro illis rebus, mercibus, lucris, bladis, salariis, fructibus et aliis predictis, prout vobis visum fuerit faciendum; et eciam

taxari lucrum illorum quorum vobis bene visum fuerit faciendum et predictum undecimum colligere seu colligi facere, vel si vobis videbitur fore melius et utilius dicte universitati dictum undecimum palam et publice ad dictos quattuor annos, insimul vel divisim, aut per temporum intervalla, ut predicatur, et alias vendere et precium sive precia eiusdem undecimi recipere et habere et in predicta omnia seu in redemptionem eorundem convertere et ponere; possitis eciam et valeatis, et possint illi qui iam electi sunt per consules et probos homines dicte ville, pro premissis insimul et pluries congregare et consilium tenere, presente baiulo dicte ville, et in dicto consilio personas tertias in collectores seu venditores dicti undecimi et determinatores questionum seu controversiarum, que oriri possent in predictis, eligere et constituere, et constitutos distituere et mutare; quasque questiones et controversias, si forsan orirentur, determinent consules qui nunc sunt vel illo tunc erunt et non alii, et omnia alia facere, omni appellacione remota, que circa predicta necessaria fuerint, et utilia et eciam opportuna in eisdem. Mandamus per hanc eandem baiulo dicte ville ceterisque officialibus nostris vel dictorum officialium locatinentibus, presentibus et futuris, et unicuique ipsorum, sub pena quingentorum florenorum auri, nostro erario applicandorum, si contrafacierint absque spe venie, quatenus presentem nostram licenciam teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant, necnon compulsiones et iuramenta fieri facere quod bene et legaliter dent dictum decimum et alia enantamenta circa ea necessaria faciant, cum per vos seu alios ad predictum eligendos requisiti fuerint, exsequantur et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri iussimus nostro sigillo comuni munitam.

Data in monasterio Sancti Cucuphatis Vallensis, X^a die septembris, anno a Nativitate Domini millesimo CCC^o nonagesimo secundo. Rex Iohannes.

De regio mandato michi Guillelmo Gebellini, cui fecit tradere in hac forma. Petrus de Berga, regens cancellariam, qui eam vidit, dixit eam posse expediri Petrus de Puteo. Thesaurarius habuit eam pro visa. Berengarius de Busquets.

1400 octubre 26. Barcelona

El rei Martí I confirma els capítols que descriuen les condicions de la recuperació de les jurisdiccions reials de les parroquies, viles i llocs de les vegueries i batllies de Girona, Camprodon i Besalú, entre elles Figueres, en altre temps alienades.¹

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2296, fol. 109v-133r.

- B. Còpia de principis del segle xv, conservada en el *Llibre Verd de Girona*, fol. 233v-252v.
- C. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 44, núm. 69.
- a. ed. C. GUILLERÉ, *Llibre Verd...*, doc. 349.

1. El text sencer d'aquest document, que no fa referència explícita a la ciutat de Figueres, el trobareu a l'edició que designem amb la lletra a. No creiem oportuna, doncs, una nova transcripció íntegra del document i us hi remetem.

60

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I concedeix a la vila de Figueres que les qüestions sobre les mesures, pesos, mides i altres que són responsabilitat del mostassaf, es puguin discutir amb els còsols i la universitat de Figueres.

- A. Còpia registral: ACA, *Cancelleria*, reg. 2195, fol. 109r.
- B. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi*. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 10, núm. 13.

Pro eadem universitate

Nos Martinus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera. Volentes vos universitatem ville de Ffigueriis, quam nostro servicio et honori promptam semper et avidam prescentimus favore prosequi gratiose, et ut habitatores ville eiusdem ab inquietacionibus et molestiis possint melius preservari, tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture, volumus¹ vobis, fidelibus nostris consulibus et probis hominibus ac univertati et singularibus eiusdem ville de Ffigueriis, liberaliter concedimus quod in omnibus et singulis recognicionibus quas faciet baiulus antedecte ville, qui nunc est et pro tempore fuerit, vel quivis alius officialis de mensuris, pensis, cannis et aliis que pertinent officio mostasafie, habeat et teneatur de facto vocare vos, dictos consules presentes et futuros. Et si oportuerit facere qualitercumque puniciones, composiciones seu aumencias aliquas de et pro premissis, eas dictus baiulus vel quivis alius noster officialis facere habeat et teneatur de et cum consilio vestri, dictorum consulum, et non alias, penas tamen exinde provenientes in nostris utilitatibus penitus² convertendis. Iniungentes firmiter per presentem illustri regi Sicilie et duci Neopatrie, primogenito nostro percaro et in omnibus regnis et terris nostris, deo propicio, post dies nostros felici successori, et baiulo iamdicte ville de Ffigueriis ceterisque universis et singulis officialibus est subditis nostris et ipsorum officialium locatenentibus presentibus et futuris, quatenus huiusmodi nostram concessionem et alia supradicta teneant firmiter et observent tenerique et observari inviolabiliter faciant et non

contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostre sigillo magestatis impendenti munitam.

Data Barchinone XVI^a die novembris anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o regnique nostri V^o. Matias vicecancellarius.

Signum [espai en blanc] Martini, Dei gratia regis Aragonum, et cetera.

Testes sunt: Rogerius de MontheCATENO, Petrus Cardinalis Cathanie, Petrus de Queralto Geraldus de Cervilione et Olfo de Proxida, consiliarii et camerlengi.

Sig [espai en blanc] num mei Bartholomei Gras, iamdicti domini regis scriptoris, qui hec de ipsius mandato scribi feci et clausi. Constat autem de raso et correcto in linea VIII^a "penitus". Barthomeus Gras mandato regio facto per thesaurarium qui eam vidit.

Probata.

1. *Sembla que falta text.*
2. *penitus sobreecrit.*

61

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I concedeix que la vila de Figueres pugui renovar el pont de la riera que discorre davant les seves portes i imposar-ne un pontatge durant cinc anys, per sufragar els costos del pont. El preu serà d'un òbol per als peatons, un diner per als genets i un diner per cada animal carregat.

A. *Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2195, fol. 109v.*

B. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 10, núm. 14.*

Eiusdem universitatis

Nos Martinus, et cetera. Quia vos, consules ac probi homines ville de Ffigueriis, pro bono ac utilitate rei publice ipsius ville deliberastis ut novus pons adifficetur seu construatur in riaría aque que labitur ante portalem dicte ville, tenore presentis vobis, eisdem consulibus ac probis hominibus et universitati et singularibus de eadem, concedimus et licenciam plenariam impartimur quod licite et impune possitis et liceat vobis construere ac hedifficare supradictum pontem, ut vobis fuerit benevisum in dicta riaría discurrante ante dictam villam de Ffigueriis. Et ut melius supportare valeatis sumptus et expensas quos et quas feceritis qualitercumque pro predictis, concedimus ulterius vobis et licenciam plenissimam elargimur quod possitis ibidem imponere et statuere ac ordinare barram seu pontagium per quinque annos completos. Ita quod a quibusvis personis, exceptis nostris et nostrorum

coniugis et primogeniti¹ et domesticis et familiaribus et comensalibus² et qui per privilegium a talibus sunt exempti, quitii et immunes, petatis et exhigatis seu peti et exhigi faciatis, scilicet pro quolibet pedite unum obolum, et a quolibet equite unum denarium, et a quolibet animali onerato alium denarium, et ipsum ius barre seu pontagii possitis distrahere, arrendare, vendere seu alienare plus offerenti seu offerentibus, et pro illis preciiis quibus vobis fuerit benevisum, peccunias vero et emolumenta quecumque ex predictis proventura nedum in constructione dicti pontis et misiones inde fiendas, immo eciam in omnia onera dicte universitatis ad vestri libitum committere valeatis, omni contradiccione cessante, sic quod exinde nullum de predictis nobis seu nostris officialibus et comissariis teneamini reddere comptum seu rationem. Mandantes per hanc eandem universis et singulis officialibus et subditis nostris et ipsorum officialium loca tenentibus quatenus nostram huiusmodi licenciam et concessionem teneant firmiter et observent tenerique et observari inviolabiliter faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro impendenti iussimus communiri.

Data Barchinone, sexta decima die novembris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo, regnique nostri quinto. Matias vicecancellarius.

Bartholomeus Gras mandato regio facto per thesaurarium qui eam vidit.

Probata.

- 1. et nostrorum coniugis et primogeniti sobreescrit. 2. et comensalibus sobreescrit.*

62

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I concedeix a la vila de Figueres que pugui establir-s'hi una aljama de jueus.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2195, fol. 107r-v.
B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 11, núm. 15.*

Universitatis ville de Figueriis

Nos Martinus, dei gratia rex Aragonum, et cetera. Erga utilitates et comoda nostri regii patrimonii, ac eciam vestri, fidelium nostrorum consulum et proborum hominum universitatis ville de Figueriis, intendere cupientes, volentesque villam eandem, que populo valde est diminuta, favore prosequi gratiose, scilicet tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture, vobis, dictis consulibus et probis hominibus ac universitati prefate et singularibus de eadem, liberaliter concedimus

ac potestatem et licenciam plenariam impartimus quod possitis et valeatis infra dictam villam, videlicet in illa parte seu illis partibus ipsius ville quam seu quas vos dicti consules duxeritis eligendas seu destinandas, novam iudeorum undecumque venientium, dum tamen ipsi iudei minime de realenco existant, facere, construere et creare aliamam, sicuti nos eandem de novo facimus, constituimus et creamus serie cum presenti. Volentes contextu huiusmodi, ac etiam declaramus quod nec iudei in dictam novam aliamam venientes et in eadem eorum domicilium et habitacionem peragentes seu facientes, nec eorum bona de cetero teneantur, obligentur seu etiam modo aliquo astringentur nec ipsi vel ipsorum bona atque iura per baiulum dicte ville de Ffigueriis vel alios quoscumque officiales et subditos nostros compellantur et distringatur nec compelli et distringi possint aliqualiter ad solvendum et contribuendum in quibuscumque talliis, impositionibus, peytis, sisis, adiutis, contributionibus, pensionibus censualium mortuorum quaruncumque regnorum et terrarum nostrarum, nisi dumtaxat in omnibus negociis, oneribus et necessitatibus universitatis dicte ville de Figueriis, de cuius contribucione ipsos iudeos facimus de certa scientia, et fieri volumus in perpetuum, omni excepcione remota, ut ipsis iudei melius deffendi et tueri valeant ab inquietacionibus et molestiis ac vexacionibus quibuscumque. Concedentes ulterius iudeis facientibus et representantibus dictam aliamam novam in dicta villa de Ffigueriis, quod possint licite et impune eligere et constituere anno quolibet in secretarios illos iudeos quos voluerint et alia facere et libere exercere in et circa negocia communia dicte aliame, prout faciunt et facere possunt qualitercumque alie aliame nostre regie dicionis. Mandamus itaque gubernatori nostro generali, vicario et baiulo Gerunde ac baiulo dicte ville de Ffigueriis ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et ipsorum officialium loca tenentibus presentibus et futuris, sub pena mille florenorum auri, nostro si contrafecerint applicandorum erario, quatenus huiusmodi provisionem et alia supradicta perpetuo teneant firmiter et observent tenerique et observari inviolabiliter faciant, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo maiestatis¹ nostre impendenti iussimus communiri.

Data Barchinone, sexta decima die novembris² anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo, regnique nostri quinto. Matias vicecancellarius.

Signum [espai en blanc] Martini, dei gratia regis Aragonum, et cetera.

Testes huius rei sunt: Rogerius de MontheCATENO, Petrus Cardinalis Cathanie, Petrus de Queralto, Geraldus de Cervelione et Olfo de Proxida, milites, consilarii et camerlengi.

Sig[espai en blanc]num mei Bartholomei Gras, iamdicti domini regis scriptoris, qui hec de ipsius mandato scribi feci et clausi. Constat

autem de raso et correcto in lineis X^a "seu" in XI, "cione", in XVIII^a "sigillo maiestatis", in XIX° "novembris".

Bartholomeus Gras mandato regio facto per thesaurarium qui eam vidit.

Probata.

1. maiestatis sobreescrit. 2. novembris sobreescrit Augusti ratllat.

63

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Figueres per ell i pels seus antecessors.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2195, fol. 107v-108r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 11, núm. 16.

Pro eadem

Nos Martinus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera. Ad humilem supplicationem pro parte vestri, consulum et proborum hominum ville de Ffigueriis, propterea nobis factam, scilicet tenore presentis carte nostre, laudamus, approbamus, ratificamus ac nostre validacionis et plenarie¹ confirmationis presidio roboramus omnia et singula privilegia, gratias, concessionones, franquicias, immunitates, libertates et bonos usus vobis et universitati iamdicte ville per nos ac predecessores nostros illustres concessos et indultos, prout actenus eisdem melius usi fuistis. Mandantes per hanc eandem illustri regis Sicilie et duci Neopatrie, primogenito nostro carissimo ac post dies nostros in omnibus regnis et terris nostris, deo propicio, felici successori, sub nostre paterne² benedictionis obtentu, universisque et singulis officialibus³ et subditis nostris et ipsorum officialium locatenentibus presentibus et futuris, sub nostre ire et indignacionis incurso, quatenus confirmacionem nostram huiusmodi teneant firmiter et observent tenerique et observari inviolabiliter faciant et non contraveninat nec aliquem contravenire permittant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus sigillo nostre magestatis impendenti munitam.

Data Barchinone, XVI die novembris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo, regnique nostro quinto. Matias vicecancellarius.

Signum [espai en blanc] Martini, Dei gratia regis Aragonum, et cetera.

Testes huius rei sunt: Rogerius de MontheCATENO, Petrus Cardinalis Cathanie, Petrus de Queralto, Geraldus de Cervelione et Olfo de Proxida, consilarii et camerlengi.

Sig[espai en blanc]num mei Bartholomei Gras, iamdicti domini regis scriptoris, qui hec de ipsius mandato scribi feci et clausi. Constat autem de raso et correcto in II^a et III^a lineis "ac nostre validacionis et plenarie".

Bartholomeus Gras mandato regio facto per thesaurarium qui eam vidit.

Probata.

1. plenarie sobreescrit. 2. proteccionis presidio ratllat. 3. nostris ratllat.

64

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I posa sota la seva protecció especial els habitants de la vila de Figueres.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2195, fol. 108r-v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 11, núm. 17.

Pro eadem

Nos Martinus, Dei gratia, et cetera. Cum spectet ad principum potestatem futuris subditorum periculis precavere et a calumpniantium viribus deffendere¹ debiles et inermes, ut per sue provisionis industriam conantem offendere retrahat a delicto et oppressum liberet a maligno. Idcirco ut vos, consules et probi homines ac universitas et singularis ville de Ffigueriis, a vestris malivolis et persecutoribus quibuscumque valeatis salubrius preservari, quia plus timeri solent que specialiter iniunguntur, quamquam generaliter imperantur, et ut presens protectio generaliter omnibus innotescat ac a pravo malignandi proposito² cohibeat audaciam perversorum, tenore presentis carte nostre ponimus, recipimus et constituimus vos, dictos consules et probos homines ac universitatem et singulares iamdicte ville de Ffigueriis, vestros filios, familias ac omnia et singula bona vestra et cuiuslibet vestrum, que nunc habetis et habeatis in futurum, sub nostra speciali proteccione, custodia, guidatico et comanda. Ita quod nullus de nostris confidens gratia vel amore temptet, audeat vel presumat per se vel alium aut alios palam quomodolibet vel occulte vobis, dictis consulibus et probis hominibus ac universitati et singularibus de eadem, vestris filiis, familiis et omnibus bonis vestris habitis et habendis, aliquod damnum, malum, iniuriam, violenciam aut offensam facere vel inferre seu alteros aut eos vel aliquem ex ipsis invadere, capere, ledere, detinere, arrestari seu marchare culpa, crimine vel debitis alienis, nisi in eisdem debitis vos vel ipsi principales fueritis aut fideiusorio nomine obligati, nec eciam in his casibus nisi prius in vobis fatiga reperta fuerit de directo, et in

quantum ius et ratio ac constitutiones Cathalonie generales fieri hoc permittant. Mandantes per hanc eandem universis et singulis officialibus et subditis nostris et ipsorum officialibus locatenentibus presentibus et qui³ pro tempore fuerint, quatenus huiusmodi proteccionem nostram, custodiam, guidaticum et comandam firmam habeant, teneant et observent et faciant ab omnibus inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. Quicumque autem, ausu temerario ducti, contra proteccionem hanc, custodiam, guidaticum et comandam venire presumpserit, iram et indignacionem nostram ac penam mille florenorum auri, nostro applicandorum erario, noverint se ipso facto absque remedio aliquo incurrisse, damno et iniuria primitus et plenarie restituti. Adicientes quod vos et quilibet vestrum eisdem causis et casibus in penam presentis proteccionis censeamini incidisse, in quibus quicumque alii vos vel aliquem ex vobis, ut premittitur, offendentes vel irrogantes offensam vobis inciderent ipso facto, ut utrique equalitas observetur. Mandamus insuper dictis officialibus nostris qui de hiis fuerint requisiti, quatenus hanc nostram proteccionem in locis iurisdictionum eis commissarum voce preconis faciant publice nunciari, ut inde nullus valeat ignoranciam allegare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo impendenti munitam.

Data Barchinone, XVI^a die novembris, anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o, regnique nostri quinti. Matias vicecancellarius.

Bartholomeus Gras, mandato regio facto per thesaurarium qui eam vidit.

Probata.

1. precavere ratllat. 2. prohibeat ratllat. 3. futuris ratllat.

65

1401 abril 1. Barcelona

El rei Martí I concedeix que, per tal de poder lluir uns censals morts, venuts a carta de gràcia, la vila de Figueres pugui vendre a qualsevol comunitat o persona particular 1.500 sous anuals sobre els hospicis, cases, propietats i altres béns mobles i immobles.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2197, fol. 82v.-83v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 11, núm. 18 i pàg. 12, núm. 19.

Ville de Ffigueriis vendicio censualis mortui ad imperpetuum

Nos Martinus, et cetera. Dum solemniter attendimus quanta prudentia et gravia villa nostra de Figueriis a quibusdam citra

temporibus, diversis ex causis, suscepit dispendia, maxime ad executionem, quam annis exactis, dominus rex Petrus, bone memorie pater noster, fecit adversus comitem Impuriarum tunc temporis et comitatum eiusdem, in qua executione bestiarum et alia bona nonnulla, que extra muros habitatores ville eiusdem habebant, totaliter amiserunt, surriperuntque eis gentes armigere extere nacionis, que in sucursum predicti comitis tunc venerunt, necnon ob magnarum frequentiumque mortalitatum voragines ac bladorum et aliarum victualium caristias ingentes, que, exactis temporibus nutu divino, in nostro vigerunt dominio, subsidiaque generosa et dona que predecessoribus nostris solitis fieri naturali instinctu, prout et alia loca regalia, universitas et singulares predicti libentius prebuere. Et in quantum, propter censualium ac violariorum annuas pensiones, quibus est iamdiu in quantitibus excessivis multiplem obligata, ob quod et eciam alias depauperata est, populo et facultatibus denudata, in tantum quod iam facta est fere suis creditoribus non solvendo, et subiacet propterea diversis executionibus et interdicti sententiis, a quibus per impotenciam absolvi non potest, sic quod nisi festine et de subscripto salubri sibi succurratur remedio desolabili depopulationis exicio subiaceret in breve, cum iam multi ex habitatoribus dicte ville sarcinam sufferre onerum non valetis, ad alia loca transilerent et multi transferre proponant suum continuum incolatum pro predictis; quippe et liberali promissione que pro parte dicte ville nobis facta extitit, his diebus, de restituendo et tornando ac dando nobis gratuito animo loca et parrochias de Sancta Logaya d'Algama et de Palol de la Bauoira, situatis infra baiuliam ville predicte, induamur et merito ac movemur rationabilibus causis, que nostrum tangunt non mediocriter interesse, tante necessitati ville predicte consulere ac sustentacioni et conservacioni eiusdem, quibus possumus remediis congruis et salutaribus subvenire. Quam ob rem cum nulla via nullusque modus immineat, cunctis diligentius immo diligentissime exquisitis, et solerti discussis examine, per quem ab hoc providere, sic prompte, sic comode sicque salubriter non valemus quod per concessionem, de qua inferius agitur, cuius obtentu villa ipsa alleviabitur multum ab oneribus quibus, ut predicatur, pressa iacet, magnumque suscipiet respiramen ac ex tunc proficiet, domino propicio, felicibus incrementis. Tenore presentis carte nostre, ad suplicacionem perhumilem et ingentem factam nobis pro parte vestri, fidelium nostrorum consulum et proborum hominum ac tocius universitatis et singularium ville iamdicte, deliberacione in nostro consilio super hiis habita diligenti, vobis, eisdem consulibus, probis hominibus, universitati et singularibus presentibus et futuris, expresse concedimus quod pro luendis censualibus mortuis venditis mediante perpetue gracie instrumento, possitis licite, libere et impune in encanto vel sine, quando, quociens et ubi vobis libuerit, universitatibus, collegiis, monasteriis et personis quibuslibet, et eciam militibus, generosis atque clericis, et ad opus beneficiorum

sacerdotalium seu anniversariorum vel aliarum piarum causarum aut aliarum quarumlibet vendere, cum vel absque ullo gratie instrumento, et cum vel sine spe aliquod retinendi per purum, liberum et franchum alodium, in nuda tamen perceptione, videlicet sine terciis, laudimiis, foriscapiis et aliis directis dominiis, sed cum omni iure et cohercione percipiendi eosdem, precii, modis et formis quibus ad utilitatem rei publice ville predictae vobis seu procuratoribus aut sindicis vestris magis expediens videatur, mille quingentos solidos barchinonenses annuales, censuales, rendales et perpetuales, omnes insimul vel per partes, et eos annis singulis solvendo imponere ac etiam assignare perpetuo super hospiciis, domibus, honoribus, possessionibus et aliis universis et singulis vestris mobilibus et immobilibus, et etiam privilegiatis ac habitis et habendis vestri universitatis et singularium predictorum et cuiuslibet vestrum insolidum, que in et pro predictis vendicionibus obligare possitis, nedum generaliter, sed etiam specialiter ac efficaciter et expresse tam nomine universitatis quam nominibus etiam propriis et utroque nomine insolidum; et instrumenta vendicionum ipsarum et aliorum quorumvis contractuum resultantium ex premissis, ac securitates quaslibet facere et firmare pactis, paccionibus, penis, provisionibus, obligationibus, clausulis et cautelis et aliis necessariis seu quomodolibet opportunis, necnon precia supradicta recipere convertenda precise quatenus sufficeret in lutionem censualium predictorum, quibus nunc estis, ut predictur, obligati, et non in alios quosvis usus, et omnia alia facere, que ad effectum et perfectum totale vendicionum et contractuum predictorum necessaria seu utilia sint vel quomodolibet requirantur, ac de quibus et prout vobis et dictis procuratoribus et sindicis vestris videbitur expedire. Nos enim vendiciones predictas et omnes contractus confirmationis nostre presidio roboramus de certa scientia et consulte, serie cum presenti, eaque omnia volumus obtinere, in iudicio et extra iudicium, perpetui roboris firmitatem, non obstantibus quibuscumque practamicis, paccionibus, ordinationibus, statutis, usaticis, constitutionibus, provisionibus et iuribus nec aliis quantumlibet fortibus, que concessionem presenti seu vendicionibus et contractibus supradictis possent obicere seu aliquantum corrigere. Quoniam nos practamicas sanctiones, usaticos, constitutiones, provisiones ac iura et omnia alia contraria seu adversaria in predictis penitus tollimus et esse decernimus ac volumus, quo ad ea, nullius efficacie seu valoris, imo prorsus carere viribus et effectum, impendentes vendicionibus et contractibus supradictis auctoritatem nostram pariter et decretum, ac tollentes et suppletentes de plenitudine nostre regie¹ potestatis, omnem defectum et nullitatem quancumque, si qua forsitan in concessione huiusmodi ac etiam in predictis contractibus, ratione solemnitatis, ommisse seu alias reperiri posset ullatenus seu notari. Mandamus igitur per hanc eandem serenissimo principi Martino regi sicilie, primogenito nostro percaro et in regnis et terris nostris post dies nostros generali, deo propicio,

successori, sub paterne benedictionis obtentu, gubernatori Cathalonie, necnon vicario, subvicario et baiulo Gerunde, ceterisque universis et singulis officialibus nostris et subditis, dictorumque officialium locatenentibus presentibus et futuris, sub pena decem mille morabatinorum auri, de bonis contrafacientis cuiuslibet, sic quociens contrafactum fuerit, habendorum et nostre eciam gracie et mercedis, quatenus concessionem presentem et vendicionis contractus et instrumenta predicta, que per quoscumque notarios, qui inde fuerint requisiti, recipi et partibus tradi volumus et iubemus, firma habeant, teneant et observent servarique faciant inconcusse, et in factis predictis, illi ex officialibus prelibatis qui requisiti extiterint, auctoritatem suam prebeant et decretum obstantibus minime supradictis. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri iussimus sigillo nostro pendenti munitam.

Data Barchinone, prima die aprilis, anno a Nativitate Domini M^oCCCCI^o regni nostri sexto. Matias vicecancellarius.

Guillelmus Poncii mandato regio facto ad relacionem thesaurarii, qui eam vidit. Dominus rex iussit de certa scientia expediri.

Idem.

Probata.

1. regie sobreescrit.

66

1401 novembre 12. Figueres

Els còsols de la vila de Figueres fan donació de la jurisdicció dels llocs de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria al rei Martí I.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 52, núm. 89.

Ab acte rebut en poder de Pere Sastre, notari públic de Figueres, als 12 novembre 1401, los còsols de la universitat de la vila de Figueres, feta donació de jurisdicció dels llocs de Santa Llogaya de Algama y de Palol Cebaldònia a lo señor Don Martí, rey de Aragó.

Com és més llargament de veurer en dit acte de donació, lo qual és a lo Llibre de privilegis en los fulls 143 retro fins 146, signat de la present lletra T, núm. 19. És ab Hoc est translatum autèntich en pregamí, també signat de dita lletra T, núm. 19, y és en lo fexet núm. 4, lletra D.

67

1403 juny 24. [Figueres]

Els cònsols de la vila de Figueres fixen la taxa sobre els emoluments que han de percebre els notaris pels seus serveis.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 54, núm. 95.

La taxa dels salaris dels actes dels notaris, que se ordenà y ordenaren ab conclusió los cònsols y concells de la vila de Figueres, feta als 24 juny 1403, seguint la deliberació se prengué en las corts de Montsó, ab lo señor rey Don Alfonso, lo qual donà poder a les universitats que los cònsols y concells de les universitats poguessen fer taxa dels salaris dels actes del notari.

Trobaran, y és sens clouer, en lo Llibre de privilegis, en los fulls 158 fins 162, signada de la present lletra B, núm. 2. Lo original és en lo fexet quint, signat de lletra E dit fexet, y dit original signat de lletra B, núm. 2.

68

1405 febrer 20. Barcelona

El rei Martí I concedeix que els habitants de Cistella, encara que siguin de la recollita de Figueres, no restin obligats a recollir-se dins d'aquesta vila, però hauran d'enviar-hi deu homes armats per a defensar-la. Tampoc restaran obligats a contribuir a la reparació de les defenses de Figueres, però sí a pagar tres sous per cada foc de Cistella per ajudar a reparar les muralles i defenses d'aquella.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2200, fol. 183r.-v.
 B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 51, núm. 85.

Malgrat que el privilegi, tal com es pot observar pel títol, estigui adreçat a la parròquia de Cistella, el Llibre de Privilegis de Figueres també el recollia.

Parrochie de Cistella

Martinus et cetera. Volentes opportunitatibus vestri, proborum hominum parrochie de Cistella, quem possumus dare locum et ne ex necessitate precisa ville de Figueriis, cum alibi vos possitis salvare et recolligere commode, sustineatis dispendium sive damnum, quia inter universitatem ville de Figueriis ex parte una et vos, dictos probos homines, ex altera sic iam alias actum extitit et conventum, tenore presentis providemus et volumus vobisque, dictis probis hominibus parrochie antedictae, concedimus quod, servata forma conventionis predictae, tempore guerre aut alterius periculi imminentis non teneamini

recoligere vos nec uxores, filios, familias, bestiarum aut alia bona vestra intus dictam villam de Ffigueriis, dum tamen vos ad villam predictam pro eius deffensione vel tuicione decem¹ homines armipotentes et aptos deffensioni predictae miseritis et ad deffensionem predictam duxeritis deputandos, quos semel et pluries, quotiens vobis libuerit mutare et variari possitis; volumus insuper et utique providemus vobisque huius scripti nostri vigore concedimus quod ad opera murorum seu valorum vel ad scubias sive guaytes ipsius ville teneamini minime² aut sitis astricti; vobis tamen, consulibus dicte ville in auxilium dictorum operum pro unoquoque foco parrochie antedicte tres solidos quibus per unumquodque focum dicte parrochie exsolutis, ad faciendum predicta opera seu dictas excubias distringi minime valeatis, sed in predictis omnibus servetur conventio antedicta. Mandantes per hanc eandem gubernatori Cathalonie generali ac baiulo dicte ville ceterisque universis et singulis officialibus nostris, presentibus et futuris, quatenus provisionem et concessionem nostras huiusmodi quamdiu nobis placuerit duraturam teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque, et contra non veniant aut aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Data Barchinone, XX^a die february, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC^o quinto. Sperendus.

Petrus Margall, ex provisione facta per vicecancellarium ad relacionem thesaurarii. Dominus rex ad relacionem Petri de Turrillis, militis consilarii, mandavit hanc expediri. Iacobus Cavasthanii.

Probata.

1. decem sobreescrit. 2. Minime sobreescrit.

69

1406 abril 20. Barcelona

El rei Martí I dóna llicència als cònsols i consellers de Figueres perquè amb el consentiment del batlle i per un període de tres anys puguin fer ordenances que regulin els preus i la qualitat del vi, el pa i altres mercaderies que venen els hostalers. Quant a les multes que se'n derivin, la meitat dels diners seran per al fisc del rei i l'altra meitat es destinarà a la reparació de les muralles de Figueres. El rei reconeix haver rebut cinquanta florins d'or per aquesta concessió.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2204, fol. 24r-v.

No esmentat al regest del segle xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Ville de Figueriis

Nos Martinus, et cetera, expositione perhumili consulum et proborum hominum ville de Figueriis percepimus quod grandis pars

conservacionis rei publice dicte ville persistere dicitur in ordinacione, prohibicione ac reduccione congruentis status hostaleriorum ville eiusdem, qui propter eorum abusiones, absolencias evidentes, vias quaslibet preparare non cessant intenderi, et etiam quilibet viri singulares ville predicte sua mercimonia et fructus bonorum suorum omnium fortunarum vendere nunquam possunt, et quod a viatoribus de pane, vino, carnibus, annona et aliis rebus diversis, non licite imo illicite habeant quantum possint, ut igitur hostalerii predicti sub debita ordinacione et regula sua hospitia valeant gubernari sine iactura singularium ville predicte et absque evidente damno viatorum concurrentium in dicta villa persepius, hoc nostro rescripto per tres annos, a data huiusmodi in antea continue numerandos, et post dum de nostro processit beneplacito voluntateque, damus, concedimus et licentiam plenariam imperpetuum vobis, dictis consulibus et consilio ville predicte aut parti vestrorum maiori, quod possit et vobis liceat una cum baiulo dicte ville et non sine eo, sine alicuius pene incurso ratione dictorum hostaleriorum sive hospitem et abusionum eorum, pro bono ville prefate et publice rei eiusdem ac comodo viatorum facere, stabilire et etiam ordinare omnes illas ordinaciones et stabilimenta, promisiones et prohibiciones, tam circa temperanda precia panis et vini qui vendi contingere per flaquerias, pincernas sive tabernarios et hostalerios in dicta villa, quam bladorum, paliarum vendendorum per nominatos superius pro necessitatibus itinerantium seu viatorum et animalium eorundem, quam circa alia minuta usu hominum debitata vendenda viatoribus prelibatis, prout vobis et dicto baiulo secundum qualitatem predictorum et eorum utilitatem expediet faciendum, et sub penis corporalibus aut peccuniariis quibus vobis et dicto baiulo videbitur expedire, ac ordinaciones et stabilimenta predicta, si experientia pratice vobis rei demonstravit utilius mutare, corrigere, addere sive minuere, et ipsos in dicta villa facere publice nuntiari, et eorum penas dum tamen comisse fuerint per baiulum dicte ville exigi et levare requirere; quarum penarum medietas nobis seu nostro fisco in dicta villa, et altera medietas operi murorum dicte universitatis volumus aplicari, ut sic, ipsis penis affecti, ipsi hostalerii et alii qui sub dictis erunt ordinationibus innodati, servare dictas ordinationes fiendas, ut convenit, compellantur; per vos tamen provideri volumus quod viatores, cum et quando ad ipsam villam eos contingerit declinare victualia, secundum loci et temporis qualitatem, pecuniis suis congruenti foro in...nt' ut per hanc viam res publica non ledatur. Nos enim ipsas ordinationes et stabilimenta, mutationes, additiones et diminutiones eorundem et omnia et singula que contineantur in eis iuxta eorum tenorem huiusmodi serie nunc pro tunc et tunc pro nunc de nostra certa scientia et expresse per dictum tempus trium annorum et post dum nobis placuerit, ut predicatur, laudamus, approbamus, ratificamus ac nostre speciali confirmacionis presidio roboramus et tantam robori firmitatem obtinere volumus, quantam

obtinerent si tenor earum de verbo ad verbum esset omnimode hic inserta. Quoniam nos promittentes vobis, dictis consulibus et consilio ac singularibus dicte ville presentibus et futuris, presentem nostram concessionem servare, ut predicatur, mandamus per hanc eandem illustri Martino, regi Sicilie, Athenarum et Neopatrie duci, primogenito nostro carissimo ac in omnibus regnis et terris generali gubernatori eiusque vices gerenti in Cathalonie principatu, et baiulo dicte ville de Figueriis, per quem baiulum prefatas penas specialiter exigi volumus et levari, cum comisse fuerint et per consules seu consiliarios dicte ville requisitus extiterit, sub pena privationis officii, ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et ipsorum officialium locatentibus presentibus et futuris quatenus predictas litteras, ordinationes et stabilimenta fienda, vera, grata atque firma, cum facta fuerint, habeant, teneant et observent et faciant ab omnibus inviolabiliter custodiri per tempus superius expressatum, et non contraveniant nec aliquem contravenire sinant quavis ratione vel causa, si penam ipsi nostri officio ducentorum florenorum, quam nos eis cum presenti imponimus et ad eorum bonis exigi volumus et levari totiens quotiens contra predicta vel aliqua premissorum fuerint quomodolibet attentatum, cupiunt evitare; quibusvis nostris provisionibus a nostra curia obtentis et obtinendis, nisi de hoc nostro indulto et concessione plenam facerent mentionem que predictis adversari quomodolibet viderentur obsistentibus nullo modo. Per hanc vero concessionem fatemur habuisse et recepisse a vobis, dictis consulibus et probis hominibus dicte ville, per manum Iohannis Barcelo, quinquaginta florenos auri de Aragona, quos in manibus nostris tradidit numerando. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Barchinone, XX^a die aprilis, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o VI°, regnique nostri XI°. Bernardus Michaelis.

Iohannes de Leytago, mandato regio facto per Iacobum Pallaresii consiliarium et promotorem.

Dominus rex habuit hanc pro visa et mandavit expediri.

Idem.

Probata.

Paulus.

1. Mot il·legible.

70

1413 març 12. Barcelona

El rei Ferran I confirma els privilegis atorgats pels seus antecessors a la vila de Figueres.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2392, fol. 78.

- B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 12, núm. 20.

Universitatis ville de Ffigueriis

In Dei nomine. Pateat universis quod nos Fferdinandus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera, tenore presentis carte nostre perpetuis temporibus valiture per nos et omnes heredes et succesores nostros presentes et futuros ex certa scientia et consulte laudamus, approbamus, ratificamus ac in omnibus confirmamus vobis Petro Puiada, nuntio et sindico ville de Ffigueriis, ad nos nunc noviter pro faciendo nobis fidelitatem nomine universitatis dicte ville de Ffigueriis et eius singularibus ratione nostri novi dominii seu nove successionis misso, et etiam consulibus et sindicis et probis hominibus et universitati dicte ville et omnibus habitantibus in eadem et in eius terminis presentibus pariter et futuris, perpetuum omnes et singulas libertates, privilegia et immunitates dicte ville vobis et antecessoribus vestris ac dicte universitati et eius et suorum terminorum et habitatoribus ville ipsius indutas et concessas per illustrem dominum regem Petrum avum et alios dicti domini regis Petri predecesores ac per dominum regem Martinum avunculum nostrum et eorum quemlibet, prout melius et plenius in instrumentis inde factis continetur. Item omnes consuetudines et usus eiusdem ville, prout melius et plenius ipsa villa et eius et suorum terminorum habitatores eis actenus et ab antiquo usu fuerint et hodie utuntur; volentes et statuentes et etiam mandantes predicta omnia et singula perpetuo inviolabiliter servari. Mandantes etiam inclito ac magnifico infanti Alfonso, primogenito nostro carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori et post dictos nostros longevos, deo propicio, legitimo successori eiusque vicesgerentibus et omnibus vicariis, baiulis, curiis, merinis, çalmedinis, supramentariis et aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris dicte ville de Ffigueriis et omnium civitatum villarum, castrorum et locorum terre et dominationis nostre, quod dicta privilegia, immunitates, libertates, consuetudines et usus teneant et inconcuse perpetuo observent et faciant ab omnibus perpetuo teneri et inviolabiliter observari. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate promittimus vobis, dicto sindico et nuntio presenti et hanc confirmationem modo quo supra acceptanti nomine et vice dicte ville, ac etiam consulibus et probis hominibus dicte ville et universitati eiusdem vile presentibus et futuris, et sponte iuramus per dominum deum et crucem domini nostri Ihesu Christi et eius sancta quattuor evangelia manibus nostris corporaliter tacta quod predicta omnia et singula per nos et nostros vobis tenebimus, complebimus et inviolabiliter observabimus perpetuo, prout in dictis privilegiis, libertatibus et immunitatibus, consuetudinibus et usibus continetur, et nunquam in aliquo

nos vel successores nostri contra predicta vel aliquod predictorum veniemus vel venire aliquatenus faciemus aut permittemus ratione aliqua sive causa. Quicumque autem de officialibus aut subditis nostris qui contra predicta vel aliquod predictorum venerit iram et indignationem nostram, prius damna passis in duplo dampnis plenarie restituitis, penam mille morabetinorum auri nostro erario applicandam irremisibilter se noverit incurrisse. In cuius rei testimonium hanc fieri sigillo nostro comuniri, cum sigillum magestatis nostre nondum sit perfectum, impendenti iussimus.

Data Barchinone, XII^a die martii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o XIII° regnique nostri secundo.

Signum [espai en blanc] Fferdinandi, Dei gratia regis Aragonum, et cetera. Rex Fferdinandus.

Testes sunt:

Petrus archiepiscopus Tarrachone, Iohannes comes Cardone, Petrus vicecomes de Insula, Berengarius Arnaldi de Cervilione et Bernardus de Centelles, milites.

Sig[espai en blanc]num mei Raimundi de Cumbis, prothonotarii dicti domini regis, auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominationem ipsius, qui de mandato dicti domini regis hec scribi feci et clausi, corrigitur tamen in III^a linea "ville".

Dominus rex michi mandavit Raimundo de Cumbis, in cuius posse iuravit.

Probata.

71

1413 març 16. Barcelona

El rei Ferran I sentència a favor de la vila de Figueres i contra els homes de la universitat de Cistella en la causa d'apel·lació que aquests feren contra una sentència en què s'obligava els habitants de Cistella a col·laborar en les despeses de les muralles i defenses de Figueres.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2417, fol. 44.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 12, núm. 21 i pàg. 51, núm. 86.

Ville de Ffigueriis

Christi nomine invocato. Pateat universis quod nos Fferdinandus, et cetera, visa appellatione interposita pro parte universitatis hominum de Cistella a quadam sententia lata per Simonem de Fonte, in decretis batallarum, iudicem ordinarium ville et baiulie de Ffigueriis, in quadam causa seu questione que coram dicto iudice ducta fuit inter consules

dicte ville de Ffigueriis, agentes ex una parte, et syndicos dictorum hominum de Cistella ex altera deffendentes, super contributione murorum, vallorum et aliorum operum deffensionis dicte ville ac recollecte eiusdem; visisque rationibus in dicta appellatione positis, visis insuper libellis appellatoriis utriusque partium predictarum, viso demum primitivo processu et omnibus et singulis in dictis processibus occasione premissorum accitatis, factaque relatione in nostra audientia et qua aderant doctores, licenciati et alii in utroque iure periti in multitudine copiosa per fidelem nostrum Petrum de Colle, in legibus licenciatum, auditisque dictarum partium advocatis ad plenum, sacrosantis evangeliiis coram nobis positis ac reverenter impositis ut de vultu dei procedat iudicium et oculi nostre mentis cernere valeant equitatem nostram, proferimus diffinitivam sententiam in modum qui sequitur: Qum per merita primitivorum processuum nobis constet bene per dictum primitivum iudicem fuisse pronunciatum et in processu cause dicte appellationis non fuit talia producta seu ostensa propter que dicta primitiva sententia debeat in aliquo immutari, corrigi seu emmendari, ideo pronunciamus et declaramus per dictum Simonem de Fonte, iudicem primitivum, bene fuisse pronunciatum et male pro parte dictorum hominum de Cistella fuisse appellatum, dictam primitivam sententiam confirmando, partemque dictorum hominum de Cistella in expensis occasione cause dicte appellationis factis condemnando, quorum taxationem nobis imposterum reservamus. Lata fuit hec sententia per nos seu in nostri personam per fidelem consiliarium et vicecancellarium nostrum Bernardum de Gualbis, utriusque iuris doctorem, et lecta de nostri mandato per fidelem scriptorem nostrum Guillelmum Guitardi, regia auctoritate notarium publicum in nostro consilio quod more solito celebrabatur in quadam domo monasterii predicatorum Barchinone, die videlicet Iovis, intitulata XVI° martii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o XIII°, regnique nostri secundo, presentibus Petro Puiada, sindico universitatis ville de Ffigueriis predicte, pro parte una, pro altera vero parte Dalmatio de Cellers, sindico universitatis hominum parrochie de Cistella predicte, ac pro testibus fidelibus Bernardo Micheli et Ffrancisco Ammela, licenciatis in legibus, Ludovico de Xulbe ac Martino d'Angusolis, scriptoribus nostris, ac pro pluribus in multitudine copiosa. De Gualbis vicecancellarius.

Signum[*espai en blanc*]Fferdinandi et cetera, qui hanc sententiam tulimus eidemque sigillum nostrum appendicium iussimus apponendum.

72

1413 març 30. Barcelona

L'infant Alfons, fill de Ferran I, confirma tots els privilegis atorgats pels seus antecessors a la vila de Figueres.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2445, fol. 22r-v.
B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres.
Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 13, núm. 22.

Ville de Ffigueriis

In Dei nomine. Pateat universis quod nos, infans Alfonsus, serenissimi domini regis Aragonum et Sicilie primogenitus eiusque regnorum et terrarum gubernator, ad instanciam et supplicacionem humilem per vos fidelem nostrum Petrum Puiada, nuncium, sindicum et procuratorem ville de Ffigueriis, ad curias generales quas dominus rex antedictus in monasterio fratrum predicatorum civitatis Barchinone Cathalonie nunc celebrata destinatum, qui nomine universitatis dicte ville et singularium eiusdem, una cum ceteris cathalanis in curiis supradictis, nos de presenti in dominum et post dicti domini regis dies longevos in comitem Barchinone ac regem et eciam successorem in omnibus regnis et terris eiusdem iurastis nobis fidelitates, tenore presentis carte nostre perpetuis temporibus valiture per nos et omnes heredes et successores nostros presentes et futuros, ex certa scientia et consulte laudamus, approbamus, ratificamus et in omnibus confirmamus vobis Petro, sindico predicto, et eciam consulibus, sindicis et probis hominibus ac universitati dicte ville et omnibus habitantibus in eadem et eius terminis presentibus pariter et futuris in perpetuum omnes et singulas libertates, privilegia et immunitates dicte ville vobis et antecessoribus vestris ac dicte universitati et eius et suorum terminorum habitantibus indulta et concessas per illustrem dominum regem Petrum, avum dicti domini regis presentis nostri et ipsius domini regis Petri predecessoris ac per dictum regem Martinum memorie gloriose avunculum prefati domini patris nostri et eorum quemlibet, prout melius et plenius ipsa villa et eius et suorum terminorum habitatores eis actenus et ab antiquo usu fuerint et hodie utuntur. Volentes et statuentes eciam et mandantes predicta omnia et singula perpetuo inviolabiliter observari. Mandantes eciam gerentibus vices nostras necnon vicariis, baiulis, iusticiis, curiis, merinis, çalmedinis, supramentariis et aliis universis et singulis officialibus dicti domini regis atque nostris presentibus et futuris dicte ville de Ffigueriis et omnium civitatum, villarum, castrorum et locorum terre et dominacionis prefate domini regis patris nostri et nostre quod dicta privilegia, immunitates, libertates, consuetudines et usus teneant et inconcusse perpetuo observent et faciant ab omnibus perpetuo teneri et inviolabiliter observari. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate promittimus vobis, sindico et nuncio presenti et hanc confirmacionem modo quo supra acceptanti nomine et vice dicte ville, et eciam consulibus et probis hominibus dicte ville et universitati eiusdem ville presentibus et futuris; et sponte iuramus per dominum deum et crucem

domini nostri Ihesu Christi et eius sancta quatuor evangelia corporaliter tacta quod predicta omnia et singula per nos et nostros vobis tenebimus, complebimus et inviolabiliter observabimus perpetuo, prout in dictis privilegiis, libertatibus et immunitatibus, consuetudinibus et usibus continetur; et quod nunquam in aliquo nos vel successores nostri contra predicta vel aliquod predictorum veniemus vel veniri aliquatenus faciemus aut permittemus racione aliqua sive causa. Quicumque autem de officialibus dicti domini regis et nostris contra predicta vel aliquod predictorum venerit iram et indignacionem nostram, prius damna passis in duplo damnis plenarie restitutis, penam mille morabatinorum auri nostro erario applicandam irremisibiliter se noverit incurrisse. In cuius rei testimonium presentem fieri, et quia sigilla nostra maiora nondum facta sint, nostro secreto sigillo impendenti iussimus comuniri.

Data Barchinone XXX^a die marcii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o XIII°.

Signum [espai en blanc] infantis Alfonsi, serenissimi domini regis Aragonum et Sicilie primogeniti eiusque regnorum et terrarum generalis gubernatoris. Alfonsus primogenitus.

Testes sunt Iohannes comes Cardone, Petrus vicecomes Insule et Caneti, Geraldus Alamany de Cervilione et Guillelmus Raimundi de Montecatheno milites.

Sig[espai en blanc]num mei Ffrancisci Fonolleda, dicti domini primogeniti scriptoris auctoritateque illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui premissis interfui eaque scribi feci. Et cum raso et correcto in linea XIII^a "tudi" clausi.

Dominus primogenitus mandavit mihi Ffrancisco Ffonolleda, in cuius posse iuravit.

Probata.

73

1414 juny 27. Barcelona

Pere Fèlix i Ramon Ponsí (?), procuradors de la vila de Figueres, presenten una reclamació al governador general de Catalunya, Guerau Alemany, perquè la vila de Figueres no es pugui separar de la corona d'Aragó.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 44, núm. 70.

Als 27 juny 1414. Pere Fèlix y Ramon Peati, procuradors de la universitat de Figueras, constituhiets personalment davant del señor Garau Alemany de Servelló, governador general de Catalunya, trobat

personalment en sa casa, en la plassa de Santa Anna de Barcelona assituada, presentaren una requesta a dit señor noticiant-li que los señors reys Don Jaume y Don Pedro, reys de Aragó, concediren privilegi a la ciutat de Gerona y vila de Figueras que no poguessen ésser venudas ni empenyoradas, lo que ell volia fer.

Com en la qual és més llargament de veurer en lo dit llibre, y en los fulls 120 y 121 de dit *Llibre de exemples*, signat de la present lletra Z, núm. 23. És lo original en pregamí, a lo fexet tercer, signat de lletra C, núm. 3, y dit original signat de la mateixa lletra Z, núm. 23.

74

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix que els cònsols i la universitat de Figueres puguin nomenar uns supervisors per als paraires i per als teixidors de llana, amb les mateixes competències que els de la ciutat de Girona per tal d'evitar els fraus que es produeixen en la confecció de teixits de llana. El rei prohibeix expressament que els teixidors de llana de Figueres lliurin la roba als seus compradors fins que ho hagi estat supervisada.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2591, fol. 41r-v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 44, núm. 71.

Ville de Ffigueriis

Nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera, ad reprimendum et evitandum fraudes que sepe multimodoque in factione seu apparatu pannorum lane per facientes seu operantes eisdem sepissime comittuntur, tenore presentis privilegii nostri perpetuis temporibus firmiter valituri ad humilem supplicationem pro parte vestri, fidelium nostrorum consulum et proborum hominum ville nostre de Ffigueriis, propterea nobis factam, providemus vobisque eisdem consulibus et universitati dicte ville concedimus quod vos dicti consules presentes et qui pro tempore fuerint, una cum aliquibus probis hominibus paratoribus pannorum lane seu aliis utentibus arte draperie in dicta villa, quos citra hec bonum et certum iudicium sanamque intencionem habere noveritis, possitis et possint eligere, ponere et assignare quolibet anno, certa die et totiens quotiens necessitas hoc exposcat et vobis dictis consulibus fuerit bene visum, suprapositos, visores et recognitores in et supra arte seu officio draperie lane dicte ville omniumque et singulorum pannorum tam crudorum quam etiam iam apparatorum et perfectorum qui in dicta villa fiunt et operantur seu fieri et operari contingerit in futurum;

volentes et expresse concedentes in vim privilegii nostri huiusmodi vobis, consulibus antedictis et successoribus vestris in dicto officio consulatus, quod dicti suprapositi, visores et recognitores dictorum pannorum possint ordinare et ordinationes facere super dicto officio, tales quales ipsis suprapositis visum fuerint, illamque et eandem ac similem et tantam habeant potestatem qualem et quantam habent et habere consueverunt et possunt suprapositi, visores et recognitores pannorum lane civitatis Gerunde in et super dicto officio. Hoc etiam adiecto intellecto specialiter et expresse, quod textores pannorum lane dicte ville de Ffigueriis pannos quos fecerint seu texuerint tradere seu deliberare non audeant dominis eorundem nec eorum proprios alicui alii preterquam dictis suprapositis, et etiam nisi primitus visi et recogniti ac canviati et ponderati et denuc bullati fuerint per suprapositos visores et recognitores predictos. Mandantes per presentem cartam nostram seu privilegium nostrum inclito Ioanni, duci Montisalbi et de Penyafiel, fratri nostro carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori, etiamque eius vices gerenti gubernatoris in Catahalonia, baiulo et iudici ordinario iamdicte ville ceterisque universis et singulis officialibus nostris dictorumque officialium locorum presentibus et futuris ad quos premissa modo aliquo spectent, quatenus predictam provisionem et concessionem seu presens nostrum privilegium perpetuum valitutum teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inconcusse et non contrafaciant seu veniant seu aliquem contrafacere seu venire permittant aliqua ratione; iungentes necminus paratoribus textoribusque pannorum lane iamdicte ville qui nunc sunt et pro tempore fuerint, quatenus provisionibus et ordinationibus dictorum suprapositorum, visorum et recognitorum fiendis super factione et apparatu et aliis dictum officium tangentibus pareant, obediant et attendant et non contraveniant seu veniant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram seu presens nostrum privilegium fieri iusimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Barchinone, XXVIII^a die septembris, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o XVIII°, regnique nostri quarto.

Signum [espai en blanc] Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie. Rex Alfonsus.

Testes sunt:

Alfonsus, archiepiscopus Cesarauguste, cancellarius, Rogerius Bernardi comes Pallariensis, Bernardus de Capraria comes de Moab, Eximinus Petri Durrea et Petrus de Centillis, camerlengi.

Sig(signe)num mei Raimundi, dicti domini regis locumtenentis prothonotarii, qui de ipsius domini regis mandato hec scribi feci et clausi, cum raso et correcto in linea XVI "sigillo maiestatis nostre impendenti munitam".

Dominus rex mandavit michi Raimundo Baiuli, et fuit visum per Bernardum de Boscho, fiscii advocatum, et Bernardum Servent, locumtenentem thesaurarii.

Probatum.

75

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix a la vila de Figueres que ningú pugui vendre-hi vi a la menuda, excepte les personas que els cònsols designin per fer-ho, en dues, tres o quatre cases. Es fa excepció sis dies cada any, durant les festes de Sant Lluç i Santa Creu de maig. També els habitants podran comprar-ne per a l'ús particular, a somades. Els hostalers de la ciutat tampoc no podran vendre pa ni aviram.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2591, fol. 42r-43r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 16, núm. 32.

Dicte ville de Ffigueriis

Nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera. Est nobis inter alia cure potissimum ut res publica villarum et locorum nostrorum, presertim insignium, regantur, sic proinde nostris quotienscumque expediat adiutare subventionibus congruis, ne detrimentum suscipiat, quinimmo, sublatis incomodis et nocivis quibuslibet, suo felici servetur instatu et prospera domino largenter suscipiat incrementa. Cum igitur in villa nostra de Ffigueriis, que ex sui situ et alias est notabilis et insignis, causantibus hostaleriis et aliis ville eiusdem, ut pro parte vestri, consulum et proborum hominum dicte ville, fuit nobis expositum reverenter in venditione panis, vini, gallinarum, pullorum et aliorum animalium volatilium et aliorum, etiam ac rerum aliarum ad usum vite hominis necessariarum, fraudem, collusionem et alia illicita per modum quasi gabelle et alias diversimode comitantur, ex quibus singularibus et universitati ville iamdicte damna eveniunt multimode et diversa, propter que aliquotiens inter ipsos hostalerios et eorum hospites ac singulares predictos scandala et incomoda sepius subsequuntur, volentes et ideo hiis et aliis incomodis et insolentiis obviare et viam precludere ne sequantur universitati et singularibus dicte ville comoditatibus locum dare, tenore presentis privilegii nostri perpetuis temporibus firmiter valituri per nos et successores nostros quoscumque, revocatis quibuscumque litteris, provisionibus seu concessionibus per nos seu predecessores nostros illustres reges Aragonum aut alios nostri ex parte vel alias super predictis vel infrascriptis quomodocumque factis seu concessis usque nunc hostaleriis supradictis aut alicui seu aliquibus ex

ipsis, providemus ac vobis, dictis consulibus iuratis et probis hominibus et universitati et singularibus dicte ville de Ffigueriis presentibus et futuris, ad vestri supplicationem perhumilem per speciale privilegium, ut predicatur, duraturum concedimus quod in eadem villa non¹ valeat neque possit² vinum minutim vendi seu vendi facere³ per aliquem seu aliquos singulares ipsius ville seu degentes in eadem extraneos vel privatos palam quomodolibet vel occulte, nisi tantum per certas personas dicte ville eligendas, nominandas et deputandas per vos seu successores vestros in dicto consulatus officio, et in duabus, tribus vel quattuor domibus ville ipsius deputandis, eligendis et nominandis per vos dictos consules qui nunc estis et alios consules qui, ut predicatur, fuerint temporibus successivis, et prout per vos seu ipsos ac consilium dicte ville fuerit ordinatum et regulatum, et nisi per duos vel tres probos homines ipsius ville per vos nominandos et eligendos visum et extimatum fuerit. Quas quidem personas nominandas domosque etiam deputandas et eligendas, et dictos duos vel tres probos homines nominandos et eligendos mutare, variare et remutare possitis et possint vestri in dicto consulatus officio successores quolibet anno et totiens quotiens vobis et ipsis placuerit et fuerit bene visum. Ex quod ementes seu emere facientes et volentes vinum in dicta villa minutim vinum ipsum emant seu emi faciant et teneantur et habeant ab illo seu illis seu eorum aliquo qui in dictis tunc deputatis, electis et nominatis domibus dicte ville, seu alique ipsarum vinum vendent in dicta villa minutim, ut superius continetur. Et hoc sub pena decem librarum Barchinonensium de bonis contrafacientis cuiuslibet et pro vice qualibet qua contrafactum fuerit irremisibiliter exhibenda; cuius pene medietas in fischo nostro et altera medietas operibus murorum dicte ville totaliter applicetur. Hoc tamen declarato et expresse retento singularibus et habitatoribus dicte ville et aliis qui in sex diebus tantum cuiuslibet anni, videlicet vespere vel die ante festum beati Luce Evangeliste immediate, ipsa die festi predicti Sancti Luce et in die crastina subsequenti, necnon in vespere seu die ante festum Sancte Crucis mensis madii immediate, et ipsa die festi predicti Sancte Crucis et in die crastina subsequenti, in quibus sex diebus nundine et retorae in dicta villa fiunt et celebrantur, fient utique et celebrabuntur, habitantes et habitaturi quicumque in dicta villa de Ffigueriis possunt et valeant vinum minutim vendere et emere ubicumque voluerint libere, licite et impune ad forum sive pretium quod extimatum fuerit, ut prefertur. Et ad idem declarato et retento expresse quod si et ubi aliqui singulares et habitatores dicte ville vendere et emere voluerint ad saumatas, garrigas vel ad begetes vinum pro eorum provisionibus seu necessitatibus hoc facere valeant atque possint tam in dictis sex diebus quam etiam ante et post quo et quotiens ac prout voluerint et secum venerint ementes et vendentes, presenti nostro privilegio non obstante dumtamen impositio seu ius impositum et seu imponendum per universitatem seu consilium dicte ville super vino per ipsos vinum

ementes sic et vendentes, omni fraude cessanti, penitus exsolvatur. Item etiam providemus et vobis, dictis consulibus et probis hominibus ac universitati dicte ville de Ffigueriis presentibus et futuris, in vim privilegii nostri huiusmodi perpetuo, ut premititur, valituri, concedimus quod aliquis seu aliqui ex hostaleriis dicte ville qui nunc sunt et pro tempore fuerint non audeant seu presumant per se vel alium seu alios palam quomodolibet vel occulte pincere pro vendendo neque panes eorum hospitibus neque eisdem hospitibus ac aliis vendere neque pro ipsis emere seu vendi et emi facere palam vel occulte pullos, gallinas, perdices neque alia animalia volatilia ad usum ipsorum hospitium vel aliorum necessaria, sub dicta pena decem librarum a quolibet contrafacienti et vice qualibet que contrafactum fuerit exhigenda et nobis ac fisco nostro pro medietate et pro altera medietate operibus murorum dicte ville, ut predicatur, convertenda. Mandantes per presentem cartam nostram de certa scientia et expresse inclito infanti Iohanni, duci Montisalbi et de Penyafiel, fratri nostro carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori, eiusque vicesgerenti in Catahalonia, vicario et baiulo ac iudici ordinario dicte ville de Ffigueriis ceterisque universis et singulis officialibus nostris dictorumque officialium vel eorum locatenentium presentibus et futuris et aliis etiam ad quos spectent, sub obtento nostre gratie et mercedis ac pena mille florenorum auri nostro applicandorum erario, quatenus presens nostrum privilegium, quod vim legis incomutabilis obtinere volumus et habere, teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contrafaciant vel veniant seu aliquem contravenire permittant aliqua ratione. Et si forsitan quovis casu per nos seu alios inde potestatem habentes quidquam in contrarium premissorum, scienter vel ignoranter, factum seu provisum extiterit, illud ex nunc pro tunc omnino revocamus et carere volumus viribus et effectu. In cuius rei testimonium presentem fieri iusimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Barchinone, XXVIII^a die septembris, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o XVIII°, regnique nostri quarto.

Signum [espai en blanc] Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie. Rex Alfonsus.

Testes sunt: Alfonsus archiepiscopus Cesarauguste, cancellarius, Rogerius Bernardi comes Pallariensis, Bernardus de Capraria comes de Moab, Eximinus Petri Durrea et Petrus de Centillis, camerlengi.

Sig [espai en blanc] num mei Raimundi, dicti domini regis locumtenentis prothonotarii, qui de ipsius domini regis mandato hec scribi feci et clausi. Constat de raso et correcto in linea nona "non valeat neque possit" cum raso et correcto in linea XXX "sigillo maiestatis nostre independenti".

Dominus rex mandavit michi Raimundo Baiuli, et fuit visa per Bernardum de Boscho, fischi advocatum, et Bernardum Servent, locumtenentem thesaurarii.

Probata.

1. non sobreescrit. 2. possit sobreescrit. 3. non posse ratllat.

76

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix que el batlle de la vila de Figueres, conjuntament amb els cònsols, pugui decidir de forma sumària i sense apel·lació sobre qualsevol queixa, controvèrsia o disputa entre els habitants de la vila sobre fites, propietats, conduccions d'aigua, etc.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2591, fol. 43v-44r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 16, núm. 31.

Dicte ville de Ffigueriis

Nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera. Soliciti nomine regio circa comodum subditorum illas eis concedimus gratias quas eorum utilitatibus cognoscimus oportunas. Igitur, tenore presentis nostri privilegii cunctis et perpetuis temporibus firmiter duraturi et valituri pro evitandis amfractibus littium et dispèndia iurgiorum que pro subscriptis sepissime oriuntur et ex quibus resultant scandala, odia, iurgia et rancores, providemus et concedimus vobis, consulibus et probis hominibus ac toti universitati ville nostre de Ffigueriis, quod baiulus dicte ville qui nunc est et pro tempore fuerit una vobiscum consulibus et successoribus vestris in dicto officio consulatus et non sine vobis et eis absque aliquo salario decidatis, decidant, determinent et declarent simpliciter, sumarie et de plano sine omni litte ac strepitu iudicii et, figura tantum facti veritatis attenda, quascumque questiones, controversias et contentiones que pro nunc sunt vel erunt seu esse et evenire contingerit successivis temporibus inter habitantes et habitatores iamdicte ville et eius parrochie ad invicem ratione quoruncumque honorum et possessionum, hospitiorum, virorum, examinatorum tabularum, aque ductorum, retorum, casarum et fitarum sive térmens et dependentium seu emergentium ex eisdem, omni appellatione remota. Nos enim ad uberiorem cautelam super predictis ipsi baiulo una vobiscum, dictis consulibus et successoribus vestris in eodem consulatus officio et non alias, cognoscendi de predictis et ea decidendi, determinandi et declarandi comittimus vices nostras plenarie cum presenti, per quam mandamus inclito Ioanni, duci Montisalbi et de Penyafiel et fratri nostro carissimo et in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori,

eiusque vices gerenti in Catahalonia, necnon baiulo, iudici ordinario et aliis officialibus nostris dicte ville et aliis etiam ad quos spectent et ipsorum officialibus locatenentibus presentibus et futuris, sub obtenti nostre gratie ac mercedis ac pena quingentorum florenorum auri nostro erario applicandorum, quatenus provisionem, concessionem et comissionem ac privilegium nostrum huiusmodi cunctis temporibus, ut prescribitur, valituri firmiter observantes et observari utique facientes, quascumque declarationes, decissiones et determinationes per dictum baiulum una vobiscum, dictis consulibus seu successoribus vestris in dicto consulatus officio et non sine vobis ac eis super predictis faciendas, firmiter exequantur iuxta series earundem, quacumque appellatione repulsa, postposita et remota. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri iusimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Barchinone, vicesima octava die septembris, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC^o XVIII°, regnique nostri quarto.

Signum [espai en blanc] Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie. Rex Alfonsus.

Testes sunt: Alfonsus archiepiscopus Cesarauguste, cancellarius, Rogerius Bernardi comes Pallariensis, Bernardus de Capraria comes Moab, Eximinus Petri Durrea et Petrus de Centillis, camerlengi.

Sig [espai en blanc] num mei Raimundi, dicti domini regis locumtenentis prothonotarii, qui de ipsius domini regis mandato hec scribi feci et clausi. Constat de rasis et correctis in lineis V "absque aliquo salario decidatis, decidant, determinent et de" et VII^a "tantum". Cum raso et correcto in linea XIII "sigillo maiestatis nostre impendenti".

Dominus rex mandavit michi Raimundo Baiuli, et fuit visa per Bernardum de Boscho, fisci advocatum, et Bernardum Servent, locumtenentem thesaurarii.

Probata.

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix a la vila de Figueres que aquesta pugui celebrar cada any les fires de Retorn, que començaran vuit dies abans de la festa de Santa Creu de maig (3 de maig) i acabaran vuit dies després d'aquesta festa. Durant les fires els homes podran transportar a Figueres qualsevol mena de mercaderia lliurement i no podran ser detinguts, tret dels culpables per deutes, si són el deutor principal, així com els traïdors, falsificadors de moneda, saltejadors de camins, sodomites, lladres i els culpables de lesa majestat.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2591, fol. 44r-v.

- B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 13, núm. 23.

Eiusdem ville de Ffigueriis

Nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, et cetera. Circa meliorationem ville nostre de Ffigueriis et ut villa ipsa incrementum sucipiat, ut convenit, intendentes, tenore presentis ad humilem supplicationem pro parte vestri, consulum et proborum hominum universitatis dicte ville, pro subscriptis utique nobis factam, vobis eisdem consulibus presentibus et futuris universitatique et singularibus eiusdem ville concedimus quod ultra nundinas que celebrantur et celebrari consueverunt quolibet anno ex concessione regia in dicta villa in festo Sancti Luche Evangeliste, sic et celebretur *Retorn* amodo quolibet anno perpetuo in eadem villa. Quod quidem *Retorn* incipiat octava die ante festum Sancte Crucis mensis madii, quod festum celebratur tertia die dicti mensis madii, et duret usque ad dictum festum inclusive et per alios octo dies post festum eundem immediate sequentes. Volentes et expresse concedentes quod omnes et singuli cuiuscumque legis, status et condicionis existant ad ipsum *Retorn* venientes cum omnibus bonis, rebus et mercibus quas secum defferent sint salvi et securi in veniendo, stando et etiam redeundo, et sub nostra speciali protectione, comanda et guidatico constituti, sic quod non possint capi, impedi, impignorari, marchari seu aliquatenus impediri culpa, crimine vel debitis alienis, nisi in eis principales fuerint aut fideiusorio nomine obligati, nec etiam in hiis rationibus nisi prius in eis fatica inventa fuerit de directo. Excepimus tamen et excludimus ab hiis proditores, bausatores, falsatores monete, violatores itinerum, sodomitas, latrones et crimine legis magestatis comittentes. Mandantes per presentem cartam nostram inclito infanti duci Montisalbi et de Penyafiel et fratri nostro carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori eiusque vices gerenti in Catahalonia, vicariis, subvicariis, baiulis, ceterisque universis et singulis officialibus nostris et subditis presentibus et futuris dictorumque officialium locatenentibus, quatenus concessionem nostram huiusmodi et omnia et singula in ea contenta firma habeant perpetuo et observent et contra non veniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. Quicumque autem ausu temerario dicta contra premissa venire presumerit iram et indignationem nostram penamque mille florenorum auri se noverit absque remedio aliquo incurrisse, damno illato primitus et plenarie restituto. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri iusimus nostro sigillo pendenti munitam.

Data Barchinone, vicesima octava die septembris, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o XVIII°, regnique nostri quarto. De Ortigis.

Signum [espai en blanc] Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, ducis

Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie. Rex Alfonsus.

Testes sunt: Alfonsus archiepiscopus Cesarauguste, cancellarius, Rogerius Bernardi comes Pallariensis, Bernardus de Capraria comes Moab, Eximinus Petri Durrea et Petrus de Centillis, camerlengi.

Sig [espaï en blanc] num mei Simonis de Podio Grosso, dicti domini regis scriptoris autoritateque regia notarii publici ipsius domini per terram et dominationem, qui hec scribi feci et clausi. Constat autem de rasis et correctis in lineis X, ubi scribitur "et alios ad quos pertinet quatenus concessionem nostram huiusmodi", et duodecima et ultima, ubi scribitur "sigillo magestatis nostre impendenti".

Simeo de Podio Grosso, mandato regio facto per Bernardum Servent, locumtenentem thesaurarii, qui hanc vidi.

Probata.

78

1421 juliol 30. Barcelona

La reina Maria concedeix que els habitants de la vila de Figueres puguin vendre vi a mitges botes i a quartons, i que quan el preu del quartó sigui de vuit diners o inferior no es necessitarà cap estimació prèvia; per als quartons de nou diners o més, serà necessària l'estimació.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3117, fol. 124.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 17, núm. 33.

Cf. *supra*, doc. 75.

In favorem consulum iuratorum et proborum hominum universitatis ville de Figueriis

Nos Maria, et cetera. Sicut humili expositione pro parte vestri, fidelium nostrorum consulum iuratorum et proborum hominum universitatis ville de Figueriis, nobis facta, percepimus, cum quiddam privilegium per dictum dominum regem tunc consulibus, probis hominibus, universitati et singularibus dicte ville presentibus et futuris super vino, scilicet quod in dicta villa venditur, et eciam super pane pincendo et vendendo, et pullis, gallinis, perdicibus et aliis animalibus seu volatilibus per hospites dicte ville eorum hospicibus vendendis et emendis seu vendi et emi faciendis concessum, prout in dicto privilegio, cuius data fuit Barchinona, vicesima octava die septembris, anno a Nativitate Domini M^oCCCC^o decimonono, regnique dicti domini regis quarto, nobis in sui prima figura exhibito et ostenso lacius et extensius, vidimus contineri, indigeat ampliacionibus et addicionibus infrascriptis ex quibus res publica dicte ville suscipiet incrementum, ad humilem

supplicacionem pro parte vestri, dictorum consulum iuratorum et proborum hominum et universitatis ac singularium dicte ville, et ob specialem afeccionem quam erga villam predictam, que ex sui situ est satis notabilis et insignis, gerimus, et circa eius melioramentum ut continuis proficiat incrementis, ut conveniet, intendentes, tenore presentis privilegii regii seu nostri perpetuis temporibus firmiter valituri per dictum regem seu nos et eius seu nostros successores quoscumque ampliantes privilegium antedictum providemus et concedimus vobis, dictis consulibus iuratis et probis hominibus et universitati et singularibus dicte ville de Ffigueriis presentibus et futuris pro communi utilitate ville predicte quod de cetero in villa predicta non solum in tribus et quatuor, sed eciam in pluribus domibus vinum possit per quemvis et cuivis vendi, eciam ad mensuram mediarum botarum sive colleresas ad arbitrium vestri, dictorum consulum et virorum in dicto consulatus officio successorum, et quod vinum fori octo denariorum pro quolibet quartono vel minoris precii libere possit vendi, non preheunte aliquali extimacione; si vero dictum vinum fuerit maioris precii, veluti novem denariorum vel ultra pro quartono, quod id vinum oporteat extimari per vos, dictos consules seu extimatores per vos seu vestros in dicto consulatus officio successores ad id deputatos. In aliis vero omnibus et singulis dicto privilegio iamdicti domini regis, cui per presentem nec econverso nullum volumus directe vel indirecte, tacite vel expresse periudicium aliquatenus generari, ibi sitis permanente robore, eficacia et valore. Mandantes per presentem cartam nostram de certa scientia et expresse vices gerenti gubernatoris in principatu Cathalonie, vicario et baiulo ac iudici ordinario dicte ville de Ffigueriis ceterisque universis et singulis officialibus dicti domini regis et nostris vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris et aliis eciam ad quos spectet, sub regis atque nostre gracie et mercedis obtentu ac pena mille florenorum auri regio applicandorum erario, quatenus presens nostrum privilegium teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contrafaciant vel veniant seu aliquem contravenire permitant aliqua racione. Et si forsam quovis casu per nos seu alios inde potestatem habentes quicquam in contrarium premisorum, scienter vel ignoranter, factum seu provisum extiterit, ex nunc pro tunc omnino revocamus et carere volumus viribus et effectu. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus sigillo regio comuni inpendenti munitam.

Data Barchinone, tricesima die iulii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo primo, regnique dicti domini regis sexto.

Signum [espai en blanc] Marie, Dei gratia regine Aragonum, Sicilie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comitisse Barchinone, ducisse Athenarum et Neopatrie ac eciam comitisse Rossilionis et Ceritanie, primogenite regni Castelle, locumtenentis generalis illustrisissimi domini regis viri et domini nostri carissimi. La Reyna.

Testes sunt Berengarius Rogerii comes Pallarensis, Berengarius de Queralto camerlengus, Bernardus de Centiliis maiordomus, Iohannes Raymundus Fulconis comes Cardone, Alfonsus archiepiscopus Cesarau guste, cancellarius.

Sig(signe)num mei Raymundi Baiuli, dictorum dominorum regis et regine locumtenentis prothonotarii, qui de ipsius domine regine mandato hec scribi feci et clausi.

Quam regina mandavit michi Raymundo Baiuli, et fuit visa per Iaufridum de Ortigis consiliarium.

Probata.

79

1423 setembre 12. Nàpols

El rei Alfons IV estableix la notaria de Figueres a Jaume Fàbregues, per mil florins d'or d'entrada.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 33, núm. 46.

No hem pogut localitzar aquest document, però s'esmenta aquest establiment en altres documents no continguts al *Llibre de Privilegis de Figueres*; vegeu *infra* doc. 81 i ACA, *Cancelleria*, reg. 2592, fol. 57v-58v i reg. 2593, fol. 164v-166r. Per a més detall sobre la notaria, cf. *supra*, a la introducció.

Ab acte rebut en poder de l'honorable senyor Francesch Darmio, secretari del rey, clos per Nicolau Aymerich, notari, dats i aite fou fet en lo Castell Nou Real de Neapolis, als 12 setembre 1423, lo rey Alfonso establí la notaria de Figueras a Jaume Fàbragas de Barcelona, per mil florins de or de entrada.

És més llargament de veurer a lo Llibre de Exemples, en los fulls 80 retro, 81 y 82, lo qual és trasllat autèntich, y de dit trasllat se ha fet exemple a dit llibre y full signat de Lletra Z, número 23.

80

1423 setembre 27. Nàpols

Àpoca de pagament on es fa constar que Jaume Fàbregues ha pagat mil florins d'or per l'establiment de la notaria de Figueres.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 33, núm. 47.

Ab acte rebut en la ciutat de Nàpols y en poder de Joan Serdà, notari públich ab autoritat real per todas las terras del rey, als 27 del mes de setembre 1423, Ramon Verenguer de Lorach, cavaller del rei,

conceller y tesorero, confessà y reconagué haver rebut de Jaume Fàbregas, patró de la nau de la ciutat de Barcelona dos mil florins de or per lo establiment de dita notaria.

És més llargament de veurer en lo dit *Llibre de Exemples*, y a los fulls 82 y 83 signat de la lletra Z, número 23.

1. Sembla un error del registador, ja que tots els documents referits a la notaria en aquesta època parlen de mil florins d'or o d'onze mil sous de Barcelona.

81

1424 maig 27. Figueres

Jaume Fàbregues ven a Pere de Torrent l'escrivania de la cúria de Figueres i la notaria de la vila per mil florins d'or d'Aragó, equivalents a onze mil sous de Barcelona, a carta de gràcia en favor del rei. El cens anual serà d'un parell de paons pagadors al rei. S'hi inclou l'època de pagament i l'acta de possessió corporal.

A. Còpia registral: ACA, *Real Patrimoni, Batllia*, núm. 644, fol. 18r-22r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O)*, pàg. 34, núm. 48.

Vendicio scribanie de Figueres¹

In Dei nomine. Noverint universi quod ego, Iacobus Fabregues, patronus navis civis Barchinone, gratis et ex certa scientia per me et meos heredes et successores quoscumque vendo et racione huius vendicionis concedo vobis, venerabili Petro dez Torrent, civi predictae civitatis, absentis, et vestris et quibus volueritis perpetuo scribaniam curie et notariam publicam ville et baiulie de Ffigueriis, diocesis Gerundensis, et eius terminorum cum iuribus, emolumentis, lucris et salariis eisdem scribanie et notarie et utriusque earum debitis et pertinentiis quoquo modo. Et spectant ad me predicta que vobis vendo titulo accapiti et nove ac perpetue emphiteosis de scribania et notaria predictis per serenissimum dominum regem Alfonsum, nunc feliciter regnantem, instrumento gracie redimendi mediante michi facti, sub annuo censu infrascripto ac intrata mille florenorum auri de Aragona, et sub hoc etiam pacto, quod si dictus dominus rex et sui vellent restituere et tornare michi et meis intratam predictam, id facere valeant et quod satisfacto michi in eadem intrata eadem scribania et notaria ad dominium ipsius domini regis ilico revertantur, quemadmodum de predictis stabilimento et nova ac perpetua emphiteosi plene constat instrumento publico sigillo ipsius domini regis minori impendenti sigillo dato et acto in Castro Novo Regali Neapolis, XII die septembris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo tertio, et clausum per discretum Nicholaum Aymerich, dicti domini regis scrip-

torem et eius auctoritate notarium publicum per totam terram et dominationem suam. Hanc autem vendicionem et ex causa vendicionis concessionem facio vobis sicut melius, plenius et utilius dici, scribi et intelligi potest et poterit ad bonum et sanum intellectum vestri et vestrorum, ita quod vos et vestri sitis de cetero domini dicte scribanie et notarie, ipsasque teneatis et possideatis ac teneri et exerceri per idoneum notarium sive notarios faciatis ad vestri heredum et successorum vestrorum liberam voluntatem. Et extraho predicta que vobis vendo de iure, dominio et posse mei et meorum, eademque in vestrum vestrorumque ius, dominium et posse mitto et transfero irrevocabiliter pleno iure ad habendum, tenendum omnique tempore pacifice possidendum et ad faciendum inde vestras omnimodas voluntates, promittentes vobis tradere vobis possessionem corporalem seu quasi predictorum que vos vendo et in ea vos et vestros facere existere perpetuo potiores. Propterea ex causa huiusmodi venditionis do, cedo et mando vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo omnia iura omnesque actiones reales et personales et alias quascumque inde michi competentias et competentes, debentia et debentes et contra quascumque personas et res ratione et actione earundem et extra iudicium etiam meum ipsarum actionum et iurium. Quibus iuribus et actionibus ac exercitio supradictis possitis vos et vestri et quos volueritis perpetuo uti et experiri agendo et respondendo, deffendendo, excipiendo, proponendo et replicando, et omnia alia faciendo in iudicio, extra iudicium quemcumque et quemadmodum ego facere poterim ante huiusmodi venditionem et iurium cessionem et possem nunc et etiam postea quandocumque ipsa non facta. Ego enim facio et constituo vos et vestros in his dominos et procuratores in rem vestram propriam ad faciendum inde vestras omnimodas voluntates sine contradictione et impedimento cuiuscumque; salvo tamen semper in et super predictis que vobis vendo iure et directo dominio prefati domini regis et suorum, in omnibus videlicet envanis, terris firmis et faticis XXX^a dierum et aliis iuribus quotiens iamdicte scribanie et notarie vendantur seu alium in totum vel parte alienentur; et salvo etiam quod vos et vestri teneamini dare et solvere annis singulis perpetuo ipso domino regi et suis in festo nativitatis domini unum par pahonum de censu, teneamini etiam restituere et tornare dicto domino regi et suis prefatam scribaniam et notariam incotinenti cum vobis satisfactum fuerit in predictis mille florenis dicti auri iuxta seriem et tenorem accapiti suprtracti. Pro pretio vero predictorum que vobis vendo dedistis et solvistis michi et confiteor me a vobis habuisse et recepisse mille florenos auri de Aragon valentes undecim mille solidos barchinonenses. Et ideo renuntio exceptioni non numerate et non solute peccunie et pretii predicti non habiti et non recepti, et legi que subvenit deceptis ultra dimidia iusti pretii legi rationi et consuetudini premissis, adversantibus quoviscumquemodo, dando et remittendo vobis et vestris perpetuo irrevocabiliter inter vivos, siquid predicta que vobis vendo plus

valent seu valere possunt pretio supradicto. Insuper convenio et promitto vobis quod predicta que vobis vendo faciam vos et quos volueritis perpetuo habere, tenere et possidere in pace contra omnes personas, quodque tenebor vobis et vestris de et pro factis et contractibus meis propriis et non aliter semper de firma et legali evictione ipsorum et legitima deffensione eorundem in hunc videlicet modum, quod si forsan pro dictis factis et contractibus meis porpriis aliqua seu alique persone aliquo tempore facerent, proponerent seu moverent contra vos seu vestros aliquam questionem, actionem, petitionem et demandam, littem vel controversiam, de iure vel de facto aut aliter, in iudicio vel extra iudicium, in predictis vel aliquo predictorum aut ratione seu occasione eorum, convenio et promitto vobis quod incontinenti cum a vobis seu vestris inde fuero requisitus opponam me deffensioni vestri et vestrorum in hiis successorum et quod respondebo et satisfaciam pro vobis et vestris quibuslibet inde querentibus, et quod in principio litis suscipiam in me onus litigii et quod agam, et quodam causam seu causas, si que inde duci habeant, meis propriis sumptibus et expensis a principio litis usque ad finem, vel vos vel vestri, si volueritis, possitis ipsam causam seu causas agere, ducere per vos ipsos, et hoc sit in electione vestri et vestrorum. Ego enim remitto vobis et vestris necessitatem denuntiationis ex pacto, et si vos et vestri eligeritis ipsam causam seu causas agere et ducere per vos ipsos in omni casu convenio et promitto vobis quod restituam et solvam vobis et vestris omnes missiones et expensas, dampna et interesse que circa littem seu lites fient, et totum id quidquid evictum fuerit de predictis, simul cum toto damno et interesse vestris, sive obtineatis in ipsa causa seu causis, sive etiam subcumbatis, et quod alias super predictis omnibus et singulis servabo vos et vestros penitus sine damno; super quibus siquidem missionibus et expensis, damnis et interesse credatur vobis et vestris et vestro et eorum plano et simplici verbo, nullo alio probationum genere requisito. Et pro his omnibus et singulis supradictis complendis, firmiter attendendis, tenendis et observandis, obligo vobis et vestris omnia bona mea mobilia et immobilia ubique habita et habenda.

Ad hec ego Margarita, uxor dicti Iacobi Fabregues, de voluntate et consensu ipsius viri mei, hic presentis, laudans, approbans, ratificans et confirmans vobis dicto emptori et vestris perpetuo predictam venditionem per dictum virum meum vobis factam de eisdem notaria et scribania ac earum suis iuribus universis, necnon obligationem quam inde vobis fecit de ceteris bonis ipsius viri mei pro ratihtione et evictione predictorum per vos emptorum et omnia et singula supra, in presenti instrumento contenta, que michi in romancio lecta fuerit, prout melius et plenius superius continetur, prout melius dici potest et intelligi ad salvamentum et bonum intellectum vestri et vestrorum gratis et ex certa scientia convenio et promitto vobis dicto emptori et vestris quod contra

predicta non veniam nec in dictis scribania et notaria per vos emptis nec ratione earum faciam, proponam seu movebo ullo unquam tempore aliquam actionem, questionem, petitionem vel demandam, litem vel controversiam de iure vel de facto aut alias, nec inferenti consentiam ratione vel occasione sponsaliti mei dicte Margarith, dotis scilicet et augmenti et ypotecarum nostrarum que habeo et habere debeo in et super bonis dicti viri mei. Sciens enim predicta per vos empta et cetera bona dicti viri mei mihi fore penitus obligata pro dictis dote et augmento meis, immo cerciorata ad plenum de iuribus meis per notarium infrascriptum, renuntio quantum ad hec ipsis dote et sponsaliti et iuri ypotecarum mearum et aliis iuribus et actionibus quibuslibet que et quas habeam et habere possim in predictis, ratione predicta vel alia quacumque, et ipsa iura et actione vobis dicto emptori et vestris et quibus velitis perpetuo absolvo, difinio et remitto, ac vos eundem emptorem in locum meum pono cum presenti. Renuntio etiam ad hec cerciorata, ut predixi, de iuribus meis, beneficio auxilii senatus consulti et Autentice, Si qua mulier posite, C., Ad Velleianum, et omni alii iuri, rationi et consuetudini premissis adversantibus quoquomodo. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate non vi nec dolo sed sponte iuramus nos dicti coniuges in animas nostras per dominum deum et eius sancta quattuor evangelia manibus nostris corporaliter tacta predicta omnia et singula, scilicet uterque nostrum antedicta et promissa attendere et complere et observare et in nullo contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Hec igitur omnia et singula supradicta facimus, paciscimur et promittimus nos predicti coniuges, videlicet uterque nostrum, dicta et promissa vobis dicto emptori necnon et notario subscripto ut publice persone pro vobis et aliis etiam personis omnibus quarum interest et intererit recipienti et paciscenti ac legitime stipulanti.

Quod fuit actum in villa de Figueriis, predicta vicesima septima die madii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto.

Sig(+)-num Iacobi Fabregues venditoris predicti qui predicta laudo, firmo et iuro, die et anno proxime dictis, presentibus pro testibus venerabili Dalmacio de Palaciolo domicello in baiulia de Figueriis domiciliato, discreto Petro Barrera notario dicte ville habitatore, et Anthonio Salat sutore Gerunde.

Sig(+)-num Margarith consentientis predicte que hec laudo, firmo et iuro in civitate Barchinone, quinta die iunii, anno proxime scripto, presentibus in his pro testibus Bartholomeo Quintana et Anthonio Margarit, flassaderiis civibus Barchinone.

Sig(+)-num Petri Ça Tria, civis Gerunde, locumtenentis in civitate et diocesi Gerunde honorabilis Petri Becet, legum doctoris, serenissimi domini regis consilarii eiusque baiuli Cathalonie generalis, qui vigore cuiusdam patentis papiri littere predicti honorabilis baiuli generalis, sigillo sui officii in ipsius dorso sigillate.

Datum Barchinone, XXIII die predicti mensi madii.

Sit omnibus notum quod ego Iacobus Fabregues, patronus navis, civis Barchinone, gratis et ex certa scientia confiteor et recognosco vobis venerabili Petro Torrent, civi Barchinone, quod dedistis et solvistis michi plenarie ad meam voluntatem omnes illos mille florenos auri de Aragona, valentes undecim mille solidos barchinonenses de terno, pro quibus seu quorum pretio ego vendidi vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo scribaniam curie et notariam publicam ville et baiulie de Figueriis, diocesis Gerundensis, et eius terminorum, cum iuribus, emolumentis, litteris et salariis eiusdem scribanie et notarie et utrique earum et pertinentibus quoquomodo, prout de dicta venditione constat instrumento publico acto in posse notarii infrascripti, die presenti. Unde renuntiando exceptione dicte pecunie non numerate, non habite et non recepte, et dolo malo, et in factum actioni omnique alii exceptioni, facio inde vobis presentem apocham de soluto in testimonium veritatis.

Quod est actum in villa de Figueriis, vicesima septima die madii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o vicesimo quarto.

Sig(+)^{num} Iacobi Fabregues predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt:

Venerabilis Dalmacius de Palaciolo, domicellus in baiulia de Figueriis domiciliatus, discretus Petrus Barrera, notarius habitator dicte ville de Ffigueriis et Anthonius Salat, sabaterius Gerunde.

Traditio possessionis scribanie predictae²

Noverint universi quod, cum venerabilis Iacobus Fabregues, patronus navis, civis Barchinone, vendidisset et ex causa venditionis consessisset venerabili Petro dez Torrent, civi dicte civitatis Barchinone et suis et cui seu quibus vellet perpetuo scribaniam curie et notariam publicam ville et baiulie de Figueriis, diocesis Gerundensis, et eius terminorum, cum iuribus, emolumentis, lucris et salariis eiusdem scribanie et notarie et utrique earum debitis et pertinentibus quoquomodo, et ratione dicte venditionis idem Iacobus Fabregues promisit tradere dicto Petro dez Torrent seu eius procuratori corporalem possessionem seu quasi vacuum et expeditam de dictis scribania et notaria iuribusque, emolumentis, lucris et salariis earundem, prout de predictis constat plene instrumento publico de dicta venditione confecto, in posse notarii infrascripti, die et anno infrascriptis, idcirco, die sabati, intitulata vicesima septima mensis madii, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o vicesimo quarto, in presentia Iohannis Scuderii, notarii Gerunde et scriptoris iurati sub me, Iohanne Texera, regia auctoritate notario et scriptore officii baiulie Cathalonie generalis infrascripto, et testium infrascriptorum, predictus Iacobus Fabregues, existens et personaliter constitutus intus dictam villam de Ffigueriis, videlicet ante domum ubi dicte scribania et notaria tunc tenebantur, tradidit discreto Iacobo Sauri, scriptori Gerunde, procuratori dicti venerabilis Petris de Torrente, ad

hec specialiter constituto cum publico instrumento acto Barchinone vicesima quarta die madii, anno predicto, per notarium infrascriptum recepto in predicta villa de Ffigueriis, et ante dictam domum etiam personaliter constituto procuratori nomine predicto ac vice et nomine venerabilis Petri de Torrente recipienti corporalem possessionem de predictis scribania et notaria ac iuribus, emolumentis, lucris, salariis ipsarum et utrique earum in hunc modum, videlicet, quod dictus Iacobus Fabregues accepit dictum Iacobum Sauri per manum et immisit ipsum intus dictam domum et traducit eidem Iacobo Sauri et in manibus suis de libris, registris et scripturis dictarum scribanie et notarie, et confestim hiis sic factis dictus Iacobus Fabregues foras a dicta domo exiit, dicto Iacobo Sauri intus remanente; et continuo dominus Iacobus Sauri ianuas dicte domus clausit et aperuit in signum possessionis sibi, dicto nomine, tradite et per eum accepte de predictis. Et nihilominus dictus Iacobus Fabregues non divertendo ad alios actus existentes ad hunc ante dictam domum scribanie et notarie predictarum, presentibus dicto scriptore iurato et testibus pre et infrascriptis, mandavit discreto Michaeli Ombert, notario arrendatori scribanie et notarie predictarum ibidem presenti et personaliter existenti, quatenus a dicta die in antea respondeat et satisfaciat de pretio dicti arrendamenti et aliis iuribus et pertinentiis scribanie et notarie predictarum supradicto venerabili Petro de Torrente et suis, sicut et prout eidem Iacobo Fabregues et suis respondere et satisfacere debebat et tenebatur ante dictam venditionem. Quiquidem Michael Ombert, notarius arrendator predictus, acceptando dictum mandatum obtulit se presto et paratum illud adimplere iuxta ipsius seriem et tenorem, et in signum obedientie ac pro ampliori traditione possessionis predictae ad requisitionem predicti Iacobi Sauri, procuratoris predicti, idem arrendator, presentibus scriptore iurato et testibus ante dictis, tradidit dicto Iacobo Sauri, procuratorio nomine predicto recipienti, in solum prorata pretii dicti arrendamenti medium regale argenti valoris novem denariorum barchinonensium de terno, volens et concedens predictus venerabilis Iacobus Fabregues predicto venerabili Petro de Torrente quod ipsa possessionis traditio per modum predictum facta tantum valeat quantum faceret si tradidisset sibi corporalem possessionem omnium ipsi Petro venditorum et in dicto venditionis instrumento contentorum. Quibus omnibus sic gestis, incontinenti dictus Iacobus Sauri, predicto nomine, verbo protestatus fuit quod ipse dicto nomine prefatas scribaniam et notariam cum iuribus, emolumentis, lucris et salariis ipsarum et utriusque earum non tantum re, sed etiam animo possidebat et possidere intendebat. Et petiit ac requisivit de predictis omnibus et singulis sibi dicto nomine et dicto principali suo et suis fieri et tradi per me notarium infrascriptum, tot quod petierit et habere voluerit: publica consimilia instrumenta que fuerunt acta in dicta villa de Figueriis, die, mense, anno et loco predictis perpetuo, dicto Iohanne Scuder, notario et scriptore iurato sub me,

Iohanne Texera, notario et scriptore pre et infrascripto, et presentibus etiam Petro Sancti Ciriac Gerunde, Anthonio Salat sabatario, et Iohanne Textoris, scriptore dicte ville de Ffigueriis. Post predicta autem die et anno predictis, quasi incontinenti post premissa, venerabilis Ça Tria, civis Gerunde, locumtenentis in civitate et diocesi Gerundensi honorabilis Petri Becet, legum doctoris, baiuli Cathalonie generalis, constitutus personaliter in dicta villa de Ffigueriis, notificatis prius sibi per dictum scriptorem iuratum ad requisitionem prefati Iacobo Sauri, procuratoris predicti, omnibus et singulis supra in presenti instrumento contentis, ad instantiam et requisitionem eiusdem procuratoris mandavit fieri per solita loca dicte ville sono tube, alta voce publicari per Petrum Buygues, alias Lendrich, preconem et curritorem publicum et iuratum ipsius ville in sui presentia constitutum, preconizationem sequentem: "Oriats tot hom generalment que-us notifica e-us fa a-saber lo honorable en Pere Ça Tria, lochtinent del honorable batle general de Cathalunya, de part del senyor rey, a-instància e requesta per part de l'honorable en Pere Torrent, ciutedà de Barchelona,³ a ell feta, que lo die present, l-honrat en Jacme Fàbregues, patró de nau, ciutedà de Barchelona, qui era senyor útil de les scrivania e notaria de la dita vila et batlia de Ffigueres, ha venuda al dit Pere Torrent e als seus e a-qui ell volrà en per tostemps, salvada la carta de gràcia al senyor rey, les dites scrivania e notaria ab lurs drets e emoluments, e de aquelles notaria e scrivania e dels drets e emoluments d'aquelles ha liurada possessió al dit Pere Torrent o a son procurador, en nom seu axí constituït. De les dites coses al dit honorable lochtinent és estada feta fe ab cartes públiques fetes per què lo dit honorable lochtinent de batle general intima et notifica a tot hom generalment les dites coses, e mana que tot hom haia e tenga per senyor útil de les dites scrivania e notaria lo dit Pere Torrent e los seus, e que dels fruyts, drets e emoluments de aquells li responen d'aquí avant." Quiquidem Petrus Buygues, precon et curritor memoratus, suscepto in se reverenter dicto mandato, iens et paulo post rediens retulit se preconizationem preinsertam, sono tube prius emisso, publicasse et notificasse alta ac intelligibili voce per dictam villam de Ffigueriis et eius solita loca, die et anno predictis, prout sibi fuerat traditum in mandatis. Et facta dicta relatione, confestim dictus Iacobus Sauri sepe dicto nomine petiit et requisivit predicta omnia in simul continuari et adiungi, et inde sibi dicto nomine et dicto eius principali et suis fieri et tradi per me dictum et subscriptum notarium tot quot inde petierint et habere voluerint publica instrumenta.

Que fuerunt acta die, mense, anno et loco supradictis, presentibus et intervenientibus scriptore iurato et testibus supradictis.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.* 2. *Títol escrit per una altra mà, més recent.* 3. *qui era senyor útil de les scrivania e notaria de la vila et batlia ratllat.*

1426 febrer 8. València

El rei Alfons IV nomena procurador Pere Basset perquè pugui lluir la notaria de la vila de Figueres i l'escrivania de la seva batllia, atès que amb els canvis continuats de notaris es perdien molts documents, i vendre-la a la universitat de Figueres, a carta de gràcia, pel preu de divuit mil sous, quatre mil dels quals ja han estat pagats per la universitat. Els altres catorze mil seran per al pagament de la lluïció de la notaria.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2593, fol. 167v-168v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 34, núm. 49.

Pro eadem universitate

In Dei nomine. Pateat universis quod nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Sicilie et cetera, attendentes pro parte universitatis ville de Ffigueriis seu eius consulum et consilii nobis fuisse humiliter supplicatum ut, cum notariam et scribaniamdicte ville et eius baiulie dudum impigneraverimus Iacobo Fabregues, patrono navis, civi Barchinone, qui postea eadem notariam et scribaniam cessit, vendidit seu etiam transportavit Petro dez Torrent, civi Barchinone, notuleque et prothocola seu regestia et alie scripture predictarum notarie et scribanie, dum per varios arrendatores, notarii et scriptores reguntur, ex novis ipsorum notariorum mutationibus deperdantur in damnum eiusdem universitatis et singularium ville et baiulie de Ffigueriis antedictarum eadem scribaniam et notariam luere atque quitare nostro regno, dominio et patrimonio implicare, unire et inseparabiliter agregare, aut si secus delliberaverimus eiusdem consulibus et probis hominibus vendere et impignerare pre aliis quibuslibet dignaremur, nosque' indempnitati habitantium in dicta villa et baiulia eisdem postremus in hoc providere volentes, ex nostra certa scientia consulte et deliberate tenore presentis carte nostre constituimus, facimus et ordinamus procuratorem nostrum certum et specialem vos fidelem consiliarium nostrum Petrum Becet, baiulum generalem in Cathalonie principatu, licet absentem tanquam presentem, ad exhibendum, dandum et offerendum pro nobis et nomine nostro ac curie nostre dicto Iacobo Fabregues et seu dicto Petro Torrent aut aliis personis quarum intersit pretium seu peccunie quantitatem pro quo seu qua dicte notaria et scribania, ut premittitur, impignorate fuerunt seu etiam obligate, dictumque pretium seu peccunie quantitatem sibi realiter tradendum et exsolvendum vel alias, si expedierit, deponendum in posse officialium aut tabule quoruncumque, et proinde quitandum, luendum, redimendum et recuperandum manus ad nostras ac pro nobis et nomine curie nostre a dicto Iacobo Fabregues et seu

a predicto Petro dez Torrent et aliis quibusvis personis inde ius in premissis habentibus, eis videlicet utilioribus titulo et forma quibus melius fieri valeat, iamdictas notariam et scribaniam cum omnibus et singulis emolumentis, iuribus, redditibus et pertinentiis earundem, et pro hiis et aliis, si opportuerit, adversus eum vel eos et bona sua protestandum, instandum, faciendum, easdemque notariam et scribaniam sic tunc eo redemptas cum emolumentis et iuribus, redditibus ac pertinentiis omnibus supradictis ad nostrum patrimonium et dominium agregandum seu etiam adiungendum, incorporandum, tornandum, reddendum atque restituendum possessionem realem et corporalem seu quasi vacuum et expeditam de eisdem, nostro nomine recipiendum et adipiscendum, adeptamque manutenendum et deffendendum,² custodiendum et protegendum, necnon ad vendendum mediante gratie redimendi instrumento, impignerandum et alienandum eisdem consulibus, probis hominibus et universitati ville de Ffigueriis easdem notariam et scribaniam cum universis earum iuribus, redditibus, emolumentis et pertinentiis, pretio videlicet decem octo mille solidorum ex et de quibus iam de nostri mandato solvit pro dicta universitate Simeo Giro, nuntius et habitator ville eiusdem, dilecto consiliario et thesaurario nostro Ffrancisco Sarçola, militi et legum doctori, quattuor mille solidos barchinonenses, residuum vero convertemus in dictas luitionem et quitationem, cum per nos seu vos dictum procuratorem nostrum dicto Petro Torrent aut alii cuius ad quem nunc pertineat seu spectet facere. Et proinde venditionem seu impignerationem ipsius faciatis atque firmetis sub et cum clausulis, cautelis, securitatibus, verborum expressionibus, evictionibus, iuramentis, renuntiationibus et obligationibus vobis bene visis, dictamque peccunie quantitatem, sic ut prefertur, restantem recipiendum et habere seu recepisse confitendum et de eadem apocham firmandum³ premissorumque possessionem tradendum dictarumque scribanie et notarie regimen dictis consulibus et universitati relinquendum eisque concedendum, quod illam possint regi facere et exerceri per notarios seu scribas eis bene visos illam, eis, si voluerint, arrendando aut alias comittendo et instrumento quecumque de predictis et eorum singulis confici per quosvis notarios et vos tradi petendum utique et requirendum. Et generaliter universa alia et singula faciendum, firmandum, concedendum et libere exercendum, que predictorum qualitas, necessitas et seu merita fieri expostulent et requirantur, et que nos ipsi possemus in premissis et circa ea predicta omnia et singula et dependentia seu eisdem annexa vices nostras et posse plenum concedimus atque comittimus plenarie cum presenti, cum libera et generali administratione et omnimoda facultate. Promittentes in nostra bona fide regia vobis ipsi procuratori nostro in posse notarii et secretarii nostri subscripti pro vobis et omnibus illis quorum intersit aut interesse poterit iusu nostro, stipulantes ac iurantes sponte per dominum deum et eius sancta quattuor evangelia nostris manibus corporaliter tacta nos

semper habere ratum, gratum et firmum quidquid per vos in et circa predicta et eorum singula actum et procuratum, concessum, venditum, impigneratum et alienatum fuerit sive gestum, et nullo tempore revocare sub bonorum nostrorum omnium ypotheca.

Datum et actum in palatio nostro regali civitatis Valentie, octava die february, anno a Nativitate Domini, M^o CCCC^oXXVI^o, regnique nostri undecimo.

Signum [espai en blanc] Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum et cetera, qui predicta laudamus, firmamus atque iuramus huicque instrumento publico sigillum nostrum apponi iussimus impendenti pro maiori corroboracione permissorum. Rex Alfonsus.

Testes sunt qui predictis interfuerunt Ffranciscus Sarçola thesaurarius, Guillelmus de Vico camerarius, milites, et Franciscus Darinyo secretarius domini regis.

Sig [espai en blanc] num mei Iohannis de Olzina, secret arii domini regis predicti eiusque auctoritate notarii publici per universam ditionem suam, qui predictis interfui eaque de eiusdem domini regis mandato scribi feci et clausi.

Dominus rex mandavit michi Iohanni Olzina, in cuius posse firmavit atque iuravit, et vidit eam thesaurarius.

Probata.

1. eadem scribaniam et notariam luere... nosque escrit al marge. 2. et deffendum sobreescrit. 3. et de eadem apocham firmandum sobreescrit.

1426 febrer 8. València

El rei Alfons IV atorga als habitants de la vila de Figueres un privilegi gràcies al qual no podran ser empresonats per culpes, crims i deutes aliens, excepte si són declarats culpables com a deutors principals o fidejussors. A canvi, el rei confessa haver rebut mil cinc-cents sous de la universitat.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 2593, fol. 166v-167r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 13, núm. 24.

In favorem universitatis ville de Ffigueriis

In nomine domini. Pateat universis quod nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Sicilie, et cetera, ad grata et accepta servitia per vos, probos homines et universitatem ac singulares personas ville de Ffigueriis, nobis et nostris predecessoribus regibus Aragonum, memorie celebris, longevis temporibus prestita et impensa bono corde dirigentes aciem mentis nostre in aliqualem remunerationem dictorum servitiorum

utque melius liberiusque ac sine metu possitis, carte nostre ac privilegii cunctis temporibus valituri, per nos et omnes susccessores nostros quoscumque imperpetuum concedimus vobis, dictis consulibus et probis hominibus et universitati et singularibus ville predictae de Ffigueriis presentibus et futuris et tam coniunctim quam divisim, quod pretextu quarumvis licentiarum et adiudicationum marchandi per nos aut officiales nostros et alios quoscumque hactenus quibuscumque et contra quascumque personas concessarum et adiudicarum seu concedendarum et adiudicandarum imposterum, vos dicti consules et probi homines et singulares persone dicte universitatis presentes et futuri, uxores et familie ac bona eorum et cuiuslibet eorundem, nec dicta universitas tam coniunctim quam divisim imperpetuum non possitis neque possint ac possit dicta universitas ac persone singulares eiusdem pignorari, marchari, represaliari, capi seu alias detineri in personis aut bonis culpa, crimine aut debitis alienis, nisi forte eadem universitas aut singulares persone ipsius firmiter in predictis culpabiles, hoc est quod eius vel eorum facto represaliandi, pignorandi seu marchandi licentia concedatur vel etiam concessa existat et principaliter aut fideiussorio nomine debitis vel actionibus pro quibus represaliandi seu marchandi aut pignorandi licentia concedatur obligati existant, nec etiam in hiis casibus nisi quatenus ius et ratio fieri hoc permittant, vobis tamen et dicte universitati ac singularibus personis eiusdem facientibus, conquerentibus de vobis et ipsis, casu proxime dicto, iustitie complementum. Nos enim universitatem predictam ac vos, dictos consules ac singulares personas ipsius universitatis presentes et futuros, uxores et familias ac bona eorum et cuiuslibet eorundem coniunctim vel divisim, ab huiusmodi marchis, pignoribus et represaliis per nos et quosvis nostros officiales et alios quoscumque officiales baronum et militum ac etiam ecclesiasticarum personarum et aliorum quorumlibet concessis et adiudicatis concedendis et adiudicandis, de gratia nostra speciali guidamus et eximimus ac volumus in eisdem non comprehendere, nisi per modum predictum dumtaxat. Mandamus itaque per hanc eandem universis et singulis gubernatoribus generalibus, vicariis, subvicariis, baiulis, subbaiulis et iudicibus ordinariis ac aliis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris, de certa scientia et expresse, quatenus huiusmodi nostrum privilegium, concessionem et exemptionem ac omnia alia et singula supradicta dicte universitati et eiusdem personis singularibus presentibus et futuris teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contra faciant vel veniant aut aliquem contrafacere vel venire permittant aliqua ratione, si iram et indignationem nostram ac penam duorum mille florenorum auri cupiant evitare. Pro huiusmodi vero concessione, confitemur habuisse et recepisse per manus Simonis Giro, mercatoris dicte ville de Ffigueriis, mille quingentos solidos quos de nostra voluntate ac mandato tradidit dilecto consiliario et thesaurario nostro

Ffrancisco Sarçola, militi ac legum doctori. In cuius rei testi-monium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro comuni sigillo impendenti munitam.

Data Valentie, octava die ffebruarii, anno a Nativitate M^oCCCC^oXXVI^o, regnique nostri undecimo.

Signum [espai en blanc] Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, et cetera. Rex Alfonsus.

Testes sunt infans Henricus magister ordinis et militie Sancti Iacobi, Ffredericus de Aragone comes de Luna, Iohanes episcoppus Tirasonensis, Iohannes Martini de Luna camerlengus et Petrus Maça de Liçana maiordomus, milites consiliari domini regis predicti.

Sig [espai en blanc] num mei Ioannis Olzina, secretarii domini regis predicti eiusque auctoritate notarii publici per universam ditionem suam, qui predicta de mandato eiusdem domini regis scribi feci et clausi.

Dominus rex mandavit michi Iohanni Olzina, et vidit eam thesaurarius.

Probata.

84

1426 febrer 13. València

La reina Maria confirma alguns capítols sobre la notaria de Figueres.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 34, núm. 50.*

Ab privilegi dat en València als 13 de febrer 1426. La reyna doña Maria confirmà, aprobà y llohà alguns capítols y cartas, y en particular de la notaria de la vila y batllia real de Figueres.

*Com és més llargament de veurer al *Llibre de privilegis*, en los fulls 90 retro y 91 a la plana signat de lletra C, núm. 3. Y així també és a lo original en pregamí, a lo fexet tercer, que-s signat dit fexet de la lletra C y núm. 3, y dit privilegi també és signat de dita lletra C, núm. 3.*

85

1426 març 14. Figueres

Pere Basset, batlle general de Catalunya, lliura la notaria de Figueres a Pere Compte i Guillem Moner, cònsols de la mateixa vila, i a Joan Vilafant, síndic, que en prenen possessió.¹

A. Regest del principi del segle xx: ACF, *Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 35-36, núm. 53.*

Ab acte rebut en la vila de Figueras, als 14 mars 1426, Pere Catria, lloch tinent batlle general, com a procurador del señor rey, en assò especialment substituhit per lo venerable Pere Bacet, en lleys doctor, batlle general y procurador del rey Don Alfonso, donà y lliurà pocsessió corporal y real y actual a los venerables Pere Compte y Guillem Moner, cònsols, y a Joan Vilafant, sindich de la universitat de la vila de Figueras, en nom de la dita universitat de Figueras.

Com és més llargament de veurer de les seremònies posadas en dit acte de pocsessió, que és en lo Llibre de exemples y en los fulls 94 retro, 95 y 96, signat de lletra F, núm. 6. És també autèntich en pregamí, en lo fexet tercer, signat lo fexet de lletra C, y dit acte de pocsessió signat de dita lletra F, núm. 6.

1. Creiem que el document s'ha de referir a la notaria de Figueras, especialment per la situació al Llibre de Privilegis, enmig d'altres documents que hi fan referència (doc. 81-83 i 86-89).

86

1426 abril 16. Barcelona

Pere de Torrent confessa haver rebut de Pere Basset, batlle general i procurador del rei, mil florins d'or per la venda de la notaria de Figueras.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueras. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 36, núm. 54.*

Ab acte rebut en Barcelona y en poder de Jaume Nadal, notari públic y escrivent de l'ofici de la batllia general de Catalunya, als 16 abril 1426, Pere de Torrent, ciutadà de Barcelona, pocsessor a carta de gràcia de la notaria y escrivania de la vila y batllia reals de Figueras, confessà y reconegué al honorable Pere Bacet, batlle general y procurador del señor rey Don Alfonso, que ell, en lo nom dit y ab ànimo de lluhir y redimir a ell y a lo real patrimoni encorporar y revendre la escrivania y notaria de la present vila y batllia real de Figueras ab tots los drets y pertenençias de aquellas y per lo predit confessà haver rebut milt florins de or, valent onze mil sous barcelonesos, que li donà y aportà dit señor Pere Basset, batlle general, procurador del dit señor rey.

Com és més llargament de veurer de dit acte, que és en lo Llibre de exemples y en los fulls 96 retro, 97 y 98, signat de lletra G, núm. 7; també és de veurer en lo original que és en pergamí, faciculum tercium, signat dit fexet de lletra C, núm. 3, y dit original signat de lletra G, núm. 7.

87

1426 abril 20. Barcelona

Pere Basset, batlle general de Catalunya, firma època en favor d'Antoni Riba i Joan Vilafant, síndics de Figueres, pel pagament de divuit mil sous per la notaria i l'escrivania de Figueres.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 36, núm. 55.*

Ab acte revut en Barcelona, en poder del dit Jaume Nadal, notari públic y escrivent de l'ofici de la batllia general de Catalunya, als 20 de abril 1426, lo señor Pere Bacet, en lleys doctor, del sereníssim señor rey don Alfonso conceller y batlle general del present principat de Cataluña, y aixibé procurador del señor rey, firmà èpocha a los honorables Antoni Riba y a Joan Vilfan, síndichs de la universitat de Figueras, confessant haver rebut dit señor Pere Bacet dels dits síndichs, pagant de diners de la universitat, divuyt mil sous barcelonesos per lo preu de las notarias y escribanias de la vila y notaria reals de Figueras.

Com més llargament és de veurer en dita èpocha, la qual és en lo Llibre de Exemples, en los foleos 99 y 100, signat de dita lletra C, núm. 3.

88

1426 abril 22. Barcelona

Pere Basset, batlle general de Catalunya, nomena procurador Pere Satria per donar possessió corporal de la notaria de la vila de Figueres.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 35, núm. 51.*

Ab acte revut en Barcelona, y en poder del dit Jaume Nadal, ab autoritat real notari de Barcelona, escrivent de l'ofici de la batllia general de Catalunya, als 22 de abril de 1426, lo magnífic Pere Basset, doctor en lleys, batlle general de Cathalunya en Barcelona, populat procurador del rey don Alfonso, substituhí y en lloc seu ba pular en procurador venerable Pere Catria, llochtinent de batlle general en la ciutat y bisbat de Gerona, para que donàs possessió de la notaria y escrivania de la vila y batllia real de Figueras.

Com és de veurer llargament de la dita substitució, al cos de la qual és la constitució féu dit señor rey. La qual substitució és en lo Llibre de Privilegis, en los fulls 91 retro, 92 y 93, signat dit acte de substitució ab lletra D, núm. 4. Lo original és en pregamí, en lo fexet

tercer, signat dit fexet de lletra C, núm. 3, y dit original de pregamí és signat de la mateixa lletra D, núm. 4.

89

1426 abril 24. Barcelona

Pere de Torrent nomena procuradors Jaume Nadal i Jaume Saurí perquè puguin traspassar la possessió de la notaria i escrivania de Figueres.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 35, núm. 52.

Ab acte revut en poder de Jaume Nadal, ab autoritat real notari públich y escrivent del ofici de la Batllia General de Catalunya, dat en Barcelona als 24 abril 1424¹ Pere de Torrent, ciutadà de Barcelona, òlim señor útil de la escrivania de la vila y batllia real de Figueras, fou procurador y constituí en procuradors seus a Jaume Nadal, texidor de lli de Figueras, y a Jaume Saurí, escrivent de Gerona, perquè per ell pogessen donar poscessió de les ditas notarias y escrivanies a lo señor rey o al honorable Pere Becet, del dit rey batlle general y procurador, com més llargament és de veurer en dit acte de procura.

Lo qual és en lo Llibre de Privilegis, en los foleos 93 retro y 94, que-s signat de lletra E, número 5, y és en pregamí lo original, en lo fexet signat de lletra C, número 3, y dit privilegi signat de lletra E, núm. 5.

1. Creiem que el regestador s'equivoca d'any. El 24 d'abril de 1424 Pere de Torrent no podia donar una notaria que havia comprat el 27 de maig del mateix any (doc. 81).

90

1446 juliol 8. Barcelona

Sentència de la reina Maria contra el vescomte de Rocabertí i a favor del batlle, jutge i altres oficials de Figueres que reclamaven poder continuar el sometent fins a Peralada per tal de capturar-hi Antoni Berta i Martí Peris, habitants de l'esmentada vila, que havien comès un crim al terme de Figueres i injuriat el batlle mentre aquest exercia les seves funcions.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3248, fol. 7r-8v.
B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 14, núm. 25.

Sententie ville de Ffigueriis

Pateat universis quod nos Maria, et cetera, in causa seu questione que in nostro ducitur consistorio inter procuratorem fiscalem curie regie

et sindicum ville de Ffigueriis ex una parte et nobilem vicecomitem de Ruppebertino parte ex altera, causis et rationibus in processu inde accitato contentis, die et anno subscriptis, tulimus sententiam sub hac forma:

Domina regina, visis in primis quibusdam literis a sui reginali curia emanatis atque obtentis et impetratis pro parte vicecomitis de Ruppebertino, directis baiulo de Ffigeriis ac etiam domino vicecomiti de Ruppebertino¹ super sono emisso contra Anthonium Berta et Martinum Periz et alios ville Petrelate ratione iniurie et offensee facte in dicta villa Petralate Iohanni Mares baiulo predicto de Ffigueriis, quibus erat inter alia provissum quod inquisitiones recepte super dicta offensa, invasione et iniuria, tam per dictum baiulum et etiam iudicem ordinarium et curiam de Ffigueriis, quam etiam per dictum vicecomitem in cuius territorio invasio predicta facta fuit contra dictum baiulum ducerentur et reportarentur ad eius audientiam, adeo ut eis visis posset super dicti soni emissionis supersedendo; visis itaque informationibus tam in curia dicte ville de Ffigueriis per baiulum et iudicem regios dicte ville receptis atque per dictam villam de Ffigueriis² seu eius nuntium pro conservatione privilegiorum ipsius et conservatione rei publice eiusdem, quam etiam in curia dicte ville Petrelate per officiales dicti vicecomitis recepte et pro parte dicti vicecomitis, pariter productis oculatim aliquibus provisionibus a curia et audientia gerentis vices gubernatoris, tam pro parte dicti vicecomitis quam etiam pro parte ville de Figueriis predictae obtentis super dicta soni emissionem; pensata deinde atque decisa quadam soni emissionem et delicto per dictos Anthonium Berta et Martinum Periz in territorio dicte ville de Ffigueriis comisso, incitata et prosequuta, ut est moris, per aliquos dies ante dictam invasionem contra dictum baiulum per dictos Anthonium et Martinum factam in dicta villa Petralate; preterea ponderata soni emissionem emissa et initiata in dicta villa Petrelate, tam per dictum baiulum offensum quam per diversos singulares dicte ville de Ffigueriis tunc videntes dictum baiulum offendi et maltractari, ob id ipsum sonum emitentes, quemque sonum a dicta villa Petrelate usque ad dictam villam de Ffigueriis et eius curiam continuantes adduxerunt se iniurias, et offensas dicto baiulo factas retulerunt coram iudice ordinario et etiam consulibus et proceribus dicte ville; itidem excogitata deliberatione per dictum iudicem absente aduch a dicta villa de Ffigueriis dicto baiulo et in loco dicte offense detento facta, per quam constat delliberasse iuxta eorum mores antiquos locum fuisse dicto sono emisso contra malefactores in ea deductos, quod per tactum cimbolorum iuxta eorum morem continuari mandarunt; visa ceterum extractione vexilli dicte ville de Ffigueriis atque pennonis regionum facta per baiulum dicte ville de Ffigueriis in signum deliberate executionis dicti soni et eius processus, pro qua diversa enantamenta facta fuerunt per dictum baiulum et eius curiam preparatoria dicte executionis successive maturo consilio; digestis dictis informationibus dictorum baiuli et iudicis atque curie de Ffigueriis et

informatione dicti vicecomitis productis et reportatis in audientia regia relatis atque lectis, facta prius de ipsis relatione per Anthonium Devesa, legum doctorem, consiliarium suum et in sui audientia, in qua doctorum et aliorum in iure peritorum aderat multitudo et in qua partium dicte ville de Ffigueriis et dicti vicecomitis advocati fuerunt auditi, aliisque in istis videndis et considerandis visis et consideratis; facta de hiis consultatione in audientia et assignato ad sententiam et declarationem nedum semel, sed bis, instantibus parte fisci et dicte ville de Ffigueris, uterque pro suo interesse, pronuntiat et declarat in modum qui sequitur:

Quia per processum predictorum constat dictum baiulum ville de Ffigueriis fore et esse invasum et offensum in dicta villa Petrelate per dictos Anthonium Berta et Martinum Periç, ratione officii dicte baiulie, et propter procedimenta et extracionem officii baiulie que fecerat contra ipsos dictus baiulus ratione delictorum per eos commissorum et perpetratorum in dicta baiulia et eius terminis, ob que, quia personam dicti baiuli offenderunt, fuerunt et sunt ubique effecti in foro et iurisdictione domini regis, offensaque sit ratione dicti officii, quod adhuc rationis et cause quod soni emissio propterea emanata contra predictos habuit et habet locum merito, dicta cause qualitate considerata, pronuntiat et declarat dictos Anthonium Berta et Martinum Periz et causa predicta fuisse et fore de foro et iurisdictione domini regis, et sonum emissum et deliberatum in curia dicte ville de Ffigueriis habuisse et habere locum et posse et debere continuari et prosequi per dictum baiulum de Ffigueriis contra dictos Anthonium Berta et Martinum Periz, et ipsum sonum prosequendo et continuando dictum baiulum posse et debere ire ad dictam villam Petrelate, ubi dictus Anthonius Berta et Martinus Periz morantur, ad eos capiendum et scrutinium pro ipsis capiendum, habendum in dicta villa Petralate et alibi ubi sint, hoc provisso, quod si dicti Anthonius Berta et Martinus Peris³ capti fuerint per dictum baiulum de Ffigeriis tenentur causis predictis eos et utrumque eorum remittere dicte domine regine et eius curie, ut super eorum punitione, exigente iustitia exemplare, valeat eius celsitudo iustitiam ministrare neutram partem, et ex causa in expensis condemnando [...] ⁴ alios deliberatione suo in arte reservata. Lata fuit hec sententia seu declaratio per nos seu nostram personam per fidelem consiliarium et regentem cancellariam dicti domini regis et nostri Jaufredi d'Ortigiis, legum doctoris, et de nostro seu ipsius mandato lecta et publicata per fidelem secretarium dicti domini regis et nostrum Bartholomeum Sellent, in quadam domo de n'Alós, sita satis prope monasterium Montis Alacris, dicte civitatis Barchinone, ubi audientia regia, ut moris est, celebrabatur, die videlicet Veneris ad ipsam audientiam assignata intitulata octava mensis iulii, anno a nativitate domini M^o CCCC^o quadragésimo sexto, regnique dicti domini regis Sicilie citra Farum anno duodecimo, aliorum vero regnorum tricesimo primo, presentibus, instantibus et dicta sententiam ferri supplicantibus

Garcia de Borau, fisci regii procuratore pro interesse domini regis, Petro Comte et Iohanne Vitalis, consulibus et nuntiis dicte ville de Ffigueriis pro una parte, pro parte vero altera Iohanne Foxa, procuratore dicti nobilis vicecomitis, qui partem fecit in hac causa, et presentibus testibus Michaelae Anglada, Matheo de Casis et Iacobo Ferrarii, iurisperitis dicte civitatis Barchinone, ac Iacobo Oliverii et Bartholomeo Valls, regiiis scriptoribus, nencon pluribus aliis in multitudine copiosa. De Ortigiis regens.

Signum [espai en blanc] Marie, et cetera, que hanc sententiam sive declarationem tulimus eidemque sigillum regium apponi iussimus impendenti.

Sig [espai en blanc] num Bartholomei Sellent, dictorum serenissimorum dominorum regis et regine secretarii et auctoritate regia notarii publici, qui de mandato dicti honorabili regentis cancelleriam dictam sententiam legi et publicavi eamque in hanc publicam formam redigens scribi feci et clausi, cum rasis in linea XIII ubi dicitur "super dicta invasione receptis".

Bartholomeus Sellent ex declaratione in audientia lata.

Probata.

1. directis... Ruppebertino escrit al marge. 2. per baiulum ... Ffigueriis escrit al marge. 3. morantur ... Periz escrit al marge. 4. hi ha dues paraules il·legibles.

91

1449 agost 26. Perpinyà

Sentència de la reina Maria que obliga els habitants de Vilanant a aturar les obres de fortificació que estaven fent-hi i a contribuir en la reparació de les muralles de Figueres, perquè són de la seva recollita.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3252, fol. 180r-182r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 14, núm. 26.

Cf. doc. 36, 4 i 7.

Consulum ville de Figueriis adversus homines loci de Vilahonant

Christi et eius genitricis Marie virgine nominibus humiliter invocatis, pateat universis quod nos Maria, Dei gracia regina Aragonum, et cetera, visa supplicatione magestati nostre oblata pro parte consulum ville de Ffigueriis contra homines loci de Vilahonant, baiulie dicte ville de Ffigueriis, per quam supplicatum extitit quod per nos mandaretur dictis hominibus parrochie de Villahonant quod ab opere nouo quod faciebant se abstinerent, et quod in illo opere non procederent, cum superet privationem possessionis dicte ville de Ffigueriis et hominum

de eadem, in qua dicta villa de Ffigueriis et homines de eadem sunt et fuerunt receptandi et recolligendi homines dicte loci de Vilahonant et parrochie eiusdem, qui soliti sint astricti et consueti se recolligere et de recollecta dicte ville de Ffigueriis esse et esse debere, necnon contribuere et contibuere debere in operibus valluum et refectione murorum, et alias supplicarunt ipsis iusticiam ministrari; visa citacione inde emanata et presentacione dicti citatorii cum publico instrumento facta; visa comparacione dicti sindici dicti loci de Vilahonant, qui comparando sui cedula incipienti "Comparente coram vobis", cum qua dixit quod supplicata pro parte consulum de Ffigueriis sunt fundata super ipsius verbo, quoniam opus quod inceptum et finitum est in ecclesia de Vilahonant non est factum, quod aliquid fortalicium fieret, sed pro necessitate et reparacione ipsius¹ ecclesie; identidem quod homines universitatis predicte de Vilahonant minime tenentur operari in dictis muris et vallibus nec aliis operibus necessariis in dicta villa de Ffigueriis; item quod nec sunt nec esse coguntur de recollecta nec esse consueverunt, propter que supplicarunt ulterius non inquietari, sed ipsos a indebita instancia relexari, partem dicte ville in expensis condemnando; visa potestate dicti sindici de Vilahonant et substitutione dicti sindici facta Armando Nigri; visis demum articulis pro parte consulum dicte ville de Ffigueriis oblatis; visa assignacione facta ad respondendum dictis articulis; visa acusacione ymmo et acusacionibus continuacionum factarum dicto sindico de Villahonant, qui noluit dictis articulis respondere; visa potestate Michaelis Gilabert, sindici dicte ville de Ffigueriis; visis delacionibus datis dicto sindico de Ffigueriis ad probandum dictos articulos ex quo pars de Vilahonant excusavit illis respondere; visis probacionibus pro parte dicte ville de Ffigueriis datis et productis tam litteram Berengarii de Apilia, consilarii domini regis, necnon execucionem penarum contra homines de Cistella; visa comissione et potestate datis per serenissimum regem Petrum Guillermo de Ortall, militi, super capitania dicte ville de Ffigueriis; visa litteram dicti serenissimi regis Petri, per quam sui ordinationem fuit provisum, mandatum et voce preconata publicatum quod omnes homines haberent se et bona mobilia recolligere in fortaliis et locis deffensabilibus; viso mandato et relacione nuntii super execucionem dicte recollecte facta; viso quodam privilegio per serenissimum regem Iacobum concesso et facto, per quod constat dictum locum et parrochiam de Vilahonant fore et esse de baiulia de Ffigueriis, una cum multis aliis locis et parrochiis in eo insertis; viso quodam instrumento cum quo constat de questione anno M^o CCCC^o XI° coram Simeone de Fonte, iudice dicte ville de Ffigueriis, mota super recollecta et contribucionem inter dictam villam et homines parrochie de Cistella dicte baiulie de Ffigueriis; visa quadam provisione per serenissimum dominum regem Martinum memorie recolende facta, per quam declaravit expresse privilegium regis Iacobi predicti et consuetudinem de qua ipsi constitit et possessionem esse

ville de Ffigueriis servandam; visa responsione per homines de Cistella dicte petitioni facta; visa sententia per dictum Simeonem de Fonte inter dictas partes lata, per quam dicti homines de Cistella condemnati fuerunt esse et esse debere de recolleta dicte ville de Ffigueriis, et contribuere debere in operibus et refectione murorum et valluum, ut in dicta sententia continetur, a qua, licet non constet fuisse appellatum, tamen constat de dicta causa litigium suscitatum fuisse in curia regia, in qua eciam pronunciatum est per serenissimum regem Fferdinandum, memorie recolende; visa dicta sententia per dictum regem Fferdinandum lata per quam sententiam dicti Simeonis de Fonte fuit penitus confirmata et pars de Cistella in omnibus expensis condemnata; visis similiter nonnullis impositionibus penarum et execucionibus eorum ac conventionibus hominum de Vilahonant impositis et exactis ea racione, quia nolebant iuxta mandata regis contribuere in operibus murorum et valluum nec aliis operibus necessariis contribuere in dicta villa de Figueriis; visa quadam littera Iohannis de Cerbarie militis, tunc gubernatoris Catalonie, per quam extitit mandatum hominibus de Vilahonant ut iuxta consuetudine contribuant in operibus et se recolligant in dicta villa de Figueriis; visa opposicione dicte littere et presentacione eiusdem per homines de Vilahonant facta; visisque aliis videndis et attentis attendendis, facta assignatione partibus predictis ad audiendam delacionem in nostri audiencia, que facta extitit per fideles nostros Iohannem Dalmacii et Petrum Iohannis alias Roig, in legibus licenciatis et in eadem conclusione secuta ad diem et horam presentibus, assignavimus ad audiendam nostram sententiam ad quam, sacrosantis evangeliiis coram nobis prepositis et illis reverenter inspectis, ut de dei vultu nostrum procedat rectum iudicium et oculi mentis nostre videre valeant equitatem, procedimus prout ecce: Cum per merita presentis procesus nobis bene constat intencionem dictorum consulum dicte ville de Ffigueriis et sindici dicte ville fore et fuisse fundatam tam per retroprincipum et regum voluntates quam eciam per consuetudinem et alias, pro tanto, premissis attentis et aliis animum nostrum monentibus, pronunciamus, sentenciamus et declaramus hac nostra sententia quod homines predicti de Vilahonant et parrochie eiusdem sint de recolleta dicte ville de Ffigueriis ac eciam teneantur contribuere in operibus et refectione murorum et valluum et ad predictam recolletam et contribucionem operum et refectionem vallum et murorum eosdem homines de Vilahonant hac nostra diffinitiva sententia condemnamus. Et eciam dictum sindicum et homines de Vilahonant in expensis condemnamus, taxacione nobis reservata.

Lata fuit hec sententia per nos seu in nostri personam per dilectum consiliarium et vicecancellarium dicti domini regis et nostrum Iohannem Pages, legum doctorem, et de nostro seu ipsius mandato lecta et publicata per fidelem scribam dicti domini regis et nostrum Iacobum Oliverii vice et loco fidelis secretarii eiusdem domini regis et protonotarii

nostri *Bartholomei Sellent*, notarii *infrascripti* in *audiencia regia* que publice, ut moris est, celebrabatur intus *Aulam Maiorice castri regii ville Perpiniani*, die videlicet *intitulata vicesima sexta mensis augusti*, anno a *Nativitate Domini M^o CCCC^o XXXXVIII°*, regnique dicti domini regis *Sicilie citra Farum*, anno *XV°*, aliorumque regnorum anno *XXXIII°*; instante et dictam sentenciam ferri humiliter supplicante *Michaele Gilabert*, *sindico et procuratore universitatis dicte ville de Ffigueriis* pro una parte, altera vero parte *absente*. Et presentibus pro testibus *Antonio de Mesa*, *Laurentio Tord*, *legum doctoribus*, *Urbano Sala* et *Michaele Ça Coma regis scriptoribus*, et pluribus aliis in *multitudine copiosa*.

Pages vicecancellarius.

Signum [espai en blanc] Marie, et cetera, que hanc sentenciam tulimus eidemque sigillum regium apponi iussimus inpendenti.

Sig [espai en blanc] num mei Bartholomei Sellent, dicti serenissimi domini regis secretarii eiusque auctoritate notarii publici, qui huiusmodi sentenciam per dictum Iacobum Oliverii, regium scriptorem, lectam, vice et nomine meo de mandato dicti domini vicecancellarii in hanc publicam formam redigens, scribi feci et clausi, cum rasis et correctis in linea VI "instancia".

Bartholomeus Sellent, ex sentencia lata in audiencia.

Probata.

1. *ville ratllat.*

1453 juny 27. Barcelona

Sentència de la reina Maria a favor de la vila de Figueres contra Jaume Hospital, el qual pretenia ésser senyor del lloc de Biure.

A. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 14, núm. 27.*

Als 27 juny 1453, regnant la reyna Dona Maria, en Barcelona fou declarada sentència en favor de la vila de Figueras contra Jaume Espital, qui pretenia ésser señor de Biura, per haver-lo comprat sos passats. Ab la qual sentència fou declarat se era ben lluhit y que lo dit lloch de Biura no podia ésser ceparat de la corona.

Com és de veurer a la dita declaració. És ab pregamí, a lo fexet núm. 2, signat de lletra B. Y dita sentència és en pregamí com és dit, signat de la present lletra E, núm. 5, y també és al Llibre de exemples, a los foleos trenta hú a lo envés, 32 a la plana, signat de dita lletra E, núm. 5.

1453 agost 11. Barcelona

La reina Maria concedeix que pel dia de Carnestoltes, cada tres anys, els cònsols i Consell de la vila de Figueres puguin triar dues persones perquè el rei o el batlle general de Catalunya en nomenés una com a batlle de la vila i batllia de Figueres. Igualment podran presentar dues persones perquè siguin triades com a jutge. La reina també concedeix dues fires de quatre dies, anomenades "de retorn": una per la festa de Sant Pere i l'altra a partir del quatre d'agost, amb els mateixos privilegis que les ja concedides anteriorment.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3158, fol. 180.

B. Regest del principi del segle XX: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueres (sig. top. núm. O), pàg. 15, núm. 30.

Privilegium pro villa de Ffigueriis

Nos Maria, et cetera. Respectum habentes ad grata quam plurima et accepta servicia dicto domino regi prestita per vos, fideles nostros consules, probos homines et universitatem ville de Ffigueriis in reintegracione ad regum patrimonium de parrochia de Biure, sita intra baiuliam dicte ville de Figueriis, et de mero et mixto imperio et iurisdiccione omnimoda civili et criminali, alta et baxia et alia quacumque dicto domino regi pertinenti in dicta parrochia et eius terminis, que per Guillelmum de Avinione militem detinentur et possidentur, precio quadringentorum florenorum, et quorum omnium luicioni et recuperacioni locum fuisse et esse per nos nuper pronunciatum fuit causa cognita, prout in sententia per nos lata, ad quam nos referimus, continetur, quoniam quidem vos expensas factas in causa obtulistis et pacati estis solvere dicto Guillelmo de Avinione dictos quadringentos florenos pro precio predictorum ipso rivenditorum faciente et firmante et tradente possessionem de eisdem dicto domino regi, prout facere tenetur iuxta dictam sententiam et ultra predicta omnia dicto domino regi servire et graciose donare obtulistis centum florenos auri de Aragone, que eciam vestra iurata fidelitate et liberalitate pro domini regis servicio, ut alias, vos vestrique predecessores soliti fuistis et fuerunt laudabiliter servire liberaliter facturos obtulistis longe antequam hanc graciam seu privilegium vobis concedi supplicaretis. Propter que volentes ut dignum arbitramur vos, dictos consules, probos homines et universitatem dicte ville de Ffigueriis aliquo prosequi gracioso favore, tenore presentis carte nostre perpetuo valiture de nostra certa scientia, delliberate et consulte per dictum dominum regem et suos successores concedimus vobis, consulibus, probis hominibus et universitati dicte ville de Ffigueriis presentibus et futuris in Carniprivo anni millesimi quadringentesimi quinquagesimi quinti et deinde

successivis temporibus perpetuo de triennio in triennium per dictos consules, probos homines et consilium dicte ville vel per maiorem partem eiusdem eligantur due persone sive dicte ville sive extranee, prout videbitur esse: due ad officium baiulie dicte ville et alie due persone ad officium iudicature ville ipsius obtinendum; quequidem persone, sicut premittitur ad dicta officia baiulie et iudicature obtinenda electe, presentari habeant dicto domino regi eiusque successoribus vel locumtenentibus eorundem si presentes fuerint in Cathalonie principatu, sin autem baiulo Cathalonie generali vel eius locumtenenti aut ipsam baiuliam regenti, presentibus et futuris, ex quibus personis, ut premittitur electis et sic presentatis ad dicta officia baiulie et iudicature obtinenda, dominus rex eiusque successores et eorum locumtenentes vel, ipsis absentibus a dicto Cathalonie principatu, dictus baiulus generalis Cathalonie vel eius locumtenens aut ipsam baiuliam regens, qui nunc sunt et pro tempore fuerint, accipiant et acceptent accipereque et acceptare habeant et teneantur unam pro baiulo ex electis et presentatis ad dictum baiulie officium obtinendi eisque et non aliis providere de officiis baiulie et iudicature predictis cum prehemenciis, salariis, emolumentis et lucris debitis et assuetis. Et si forte per inadvertenciam vel alias contrarium predictorum ullo unquam tempore factum seu attentatum fuerit, id nunc pro tunc decernimus irritum et nullum esse, presenti privilegio quod perpetuo durare volumus in suo robore permanente. Propterea concedimus vobis, dictis consulibus, probis hominibus et universitati dicte ville de Ffigueriis, tanquam bene meritis, quod ultra nundinas et retronundinas que sunt et celebrantur anno quolibet in dicta villa iuxta regias concessionem vobis factas, eciam sint et celebrentur anno quolibet perpetuo in eadem villa retronundine sive reteras dictarum nundinarum die seu festo cathedre Sancti Petri et duret quattuor diebus, et die quarto augusti et duret aliis quatuor continuis diebus, ad quasquidem retronundinas sive reteras venientes cuiuscumque legis aut condicionis fuerint cum rebus et mercibus quas secum deferent gaudeant privilegiis, libertatibus, guidaticis, immunitatibus, graciis et prerrogativis concessis venientibus ad dictas nundinas et in carta seu privilegio dictarum nundinarum contentis et expressis. Mandamus itaque per hanc eandem gubernatori generali eiusque vices gerenti et baiulo generali in Cathalonie principatu, consulibus, probis hominibus dicte ville de Ffigueriis et aliis universis et singulis officialibus et subditis dicti domini regis et nostris et dictorum officialium locumtenentibus presentibus et futuris quod presens privilegium et alia omnia et singula teneant et inviolabiliter perpetuo observent tenerique et observari faciant et in aliquo non contrafaciant vel veniant aliqua ratione seu causa. Et ad cautelam eis et eorum cuique faciendi contrarium omnem cum nullitatis decreto potestatem abdicamus. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus regio sigillo inpendenti munitam.

Data Barchinone, die undecima augusti, anno a Nativitate Domini M^o CCCC LIII° regnique dicti domini regis Sicilie citra Farum anno XVIII° aliorumque vero regnorum anno XXXVIII°.

Signum [espai en blanc] Marie, et cetera. La reyna.

Testes sunt Petrus, archiepiscopus Terracone, nobiles Galcerandus Galcerandi de Pinoso, vicecomes de Insula et de Caneto, Grisolgus de Centelles cuius esse dicitur baronia de Centelles, Iohannes Pages vicecancellarius et Andreas de Biure camarlengus, consiliarii dicti domini regis.

Sig[espai en blanc]num mei Bartholomeu Sellent, dicti serenissimi domini regis secretarii eiusque auctoritate notarii publici qui premissa scribi feci et clausi cum rasis in lineis VIII^a ubi dicitur "anni M CCCC LV" et in secunda linea ubi dicitur "locumtenens generalis serenissimi domini regis viri et domini nostri carissimi".

Domina regina mandavit mihi Bartholomeo Sellent. Visa per Anthonium de Mesa et Anthonium Cathala pro thesaurario.

Probata.

94

1455 juny 4. Barcelona

El rei Joan de Navarra, lloctinent d'Alfons IV de Catalunya-Aragó, concedeix que la celebració de les fires de quatre dies que se celebraven a partir del quatre d'agost, anomenades vulgarment "de retorn", es facin d'ara endavant per Sant Bartomeu, el mateix mes d'agost, a causa de la coincidència amb les fires de Sant Llorenç de la Muga. El rei confessa haver rebut 15 florins d'or per aquest canvi.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3294, fol. 175v-176r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 14. núm. 28.

Cf. doc. 93.

Licencia concessa consulibus et universitati ville de Figueriis mutandi retronundinas dicte ville

Nos Iohannes, Dei gratia rex Navarre, et cetera, quoniam serenissima domina regina Maria, consorts et generalis locumtenens dicti serenissimi domini regis, soror nostra carissima, in quodam privilegio per eius serenitatem concessio vobis, dilectis nostris consulibus, probis hominibus et universitati ville de Ffigueriis, inter cetera concessit quod, ultra nundinas et retronundinas que erant et celebrabantur anno quolibet iuxta regias concessionones vobis factas, etiam essent et celebrarentur anno quolibet perpetuo in dicta villa retronundine sive retoras dictarum nundinarum die seu festo cathedre Sancti Petri, et

durarent quattuor diebus ex die quarto augusti et durarent aliis quattuor continuis diebus, prout hec et alia in carta dicti privilegii dati Barchinone, die undecima augusti, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, continentur.¹ Et quoniam dictis retronundinis incipientibus quarta augusti et quattuor continuis diebus duraturis vobis non licuit neque licet nec eiusmodi concessio ullam vobis atulit neque afert comoditatem, cum eo tempore in villa Sancti Laurentii de Sambuca, que non longe distat a dicta villa de Ffigueriis, nundine celebrentur ex privilegio regio universitati ville ipsius multo ante concesso, propterea ne quo ad hec dictum privilegium vobis inutile reddatur tenore presentis dictas retronundinas quarta die augusti et quattuor sequentibus diebus duraturas mutamus ad festum Sancti Bartholomei eiusdem mensis augusti, volentes et concedentes vobis quod, ultra alias nundinas et retronundinas que tam ex prementionato quam aliis regiis privilegiis sunt et celebrantur in dicta villa de Ffigueriis anno quolibet, sint et celebrentur retronundine dicto festo Santi Bartholomei mensis augusti que durent quattuor continuis sequentibus diebus cum franquitatibus, immunitatibus, prerogativis et gratiis ac guidaticis in dictis privilegiis concessis, que quo ad alia omnia in eiusdem contenta in eorum remanere volumus viribus et effectu. Mandantes per hanc eandem gerentantes in Cathalonie principatu vicem generalis gubernatoris officii, vicariis, baiulis et aliis universis et singulis officialibus et subditis dicti domini regis atque nostris et dictorum officialium locatenentium presentibus et futuris, quod mutationem nostram huiusmodi et alia omnia et singula preexpressa teneant inviolabiliter perpetuoque observent et non contraveniant aliqua ratione. Pro huiusmodi autem mutatione nobis dedistis seu de nostre voluntate dilecto consiliario et locumtenenti thesaurarii dicti domini regis, Anthonii Catala, quindecim florenos auri. In cuius rei testimonim presentem fieri iussimus, regio sigillo impendenti munitam.

Data Barchinone, quarta die iunii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, regnique dicti domini regis Sicilie citra Farum anno vicesimo primo, aliorum vero regnorum anno quadragesimmo. El rey Juan.

Dominus rex locumtenens mandavit michi Petro de Sames. Visa per Anthonium Catala, locumtenentem thesaurarii generalis. Probata.

95

1462 abril 14. Girona

La reina Joana concedeix a la vila de Figueres la facultat de triar mostassaf el dia 1 de gener de cada any i que aquest tingui cura dels pesos i mesures. També atorga que els habitants de la vila que formin

part d'un sometent puguin tornar a llurs cases si no troben la persona causant del sometent.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 17, núm. 34.

Ab privilegi concedit per la senhora reyna Doña Joana, dat el Gerona, als 14 de abril 1462, concedí a la vila de Figueras que tots anys lo dia primer de janer, dia en què se trauhen los cònsols, també se fes extracció de una persona de mostassà, y que aquesta conagués de pesos y mesuras y altres cosas, axí com ho fa lo mostassà de Gerona.

Com consta llargament en lo dit privilegi, a dit llibre, y la part hont són les paraulas següents: "Primerament, com fet sia." Davant les quals està la present lletra A, núm. primer, y va discorrint dita part fins a les paraules següents: "Item con se esdevingué." Lo qual ítem en dit privilegi conté que si per algun temps lo batlle per alguna cosa tocarà sometent, y que las singulars personas de la present vila lo seguiran ab dit so, y lo qui hauria causat lo tal sometent no-s trobarà, avisat qui sia lo batlle per un home que envien los cònsols, la gent se'n puguian tornar sens incórrer pena alguna.

Com consta en dit ítem, llargament, a tres del qual està la present lletra B y lo present núm. 2. Y tot dit privilegi en dit llibre és en los fulls 42 a lo envés, 43 y a la plana 44, signat de lletra M, núm. 12. Lo original és en pregamí, a lo fexet núm. 2, signat de lletra B dit fexet; y lo privilegi és signat de lletra M, núm. 12.

96

1468 febrer 5. Torroella de Montgrí

L'infant Joan, primogènit del rei Renat I, dóna a la vila de Figueres les pensions i censals dels qui eren rebels al rei.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 15, núm. 29.

Als 5 febrer 1468, lo sereníssim príncep Don Joan, infant, primogènit del rey y general governador, en Torroella de Mongrí donà ab privilegi a la universitat de la vila de Figueras, tant en los preus com las pencions degudas, tots los censals <de> dita universitat de la vila de Figueras a los qui a dit señor rey eran reveldes.

Com és de veurer llargament en dit privilegi de donació, qui és en pregamí, en lo fexet 2, signat de lletra B. Y axí també és en dit privilegi en lo Llibre de privilegis, en los fulls 34 y 35 a lo envés, signat en una part y altre de la present lletra G, núm. 17,¹ a la plana de dits fulls.

1. Sembla un error del regestador. La lectura correcta és "7".

1472 gener 12. Vilabertran

El rei Joan II aprova uns capitols lliurats per la universitat de Figueres, en què es demanaven tot un seguit de mesures de gràcia, atès que Figueres havia decidit lliurement i espontània tornar a l'obediència al rei Joan II, durant algun temps abandonada.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3456, fol. 129r-133r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 18, núm. 35.¹

Capitulatio ville de Figueriis

Pateat universis quod nos Iohannes, et cetera, quia vos, dilecti et fideles nostri consules, probi homines, universitas et singulares persone ville nostre de Figueriis dyocesis Gerundensis, cognito ac deposito errore in quo per aliquod tempus durante rebellione civitatis Barchinone et aliarum civitatum, villarum ac locorum huiusmodi principatus Cathalonie, eidem adbenentium perseverastis, voluntarie ad nostram venire cuppitis obedientiam et ad nostrum reduci dominium, nobisque, ut decet, naturales fideles vassallos et subditos servire ac nostris obedire mandatis, in actu reductionis vestri et dicte ville de Figueriis maiestati nostre oblata et humiliter presentata fuerunt capitula tenoris sequentis:

“Molt alt e molt excel·lent senyor: Si la vila de Figueres, la qual del principi de la sua població ençà és estada e és de patrimoni reyal e a aquell inseparablement unida, per seducció de alguns o per ignoràntia dels singulars de la dita vila e en altra manera en lo passat és estada desobedient a vostra magestat e en-la dita desobediència ha perseverat, e aquella durant ha deservida vostra senyoria, e encara damaniats alguns de aquells qui vostra altesa servien e en obediència de aquella staven, ara, conoxent la error en què era cayguda e ha perseverat, volent tornar al prístin ésser e servir de son poder vostra excel·lència com bon vassalls deuen fer a lur rey e senyor, del-libera reduir-se e de fet se reduex a la obediència de vostra senyoria e sobre la dita reducció supplicant humilment demana a vostra clement excel·lència li plàcia consentir et atorgar les coses següents:

E primerament que sia mercè de vostra altesa perdonar, remetre e absolutament relaxar a la dita vila, batlia e reculleta e als singulars de aquella tots e qualsevols actes e enantaments fins ací fets qui fossen dignes o merexedors en qualsevol manera de repremsió o punició e tots e qualsevol damages donats a qualsevol persones dels quals se degué o-s meresqués fer esmena o satisfacció. En axí que la dita vila e reculleta ne los singulars de aquella en general ne en particular per vós, senyor, ne vostre il·lustre primogènit ne per oficials vestres o sens no puga o puguen per causa o ocasió de aquells ésser punits ne compel·lits a

satisfacció o esmena dels dits damnatges, ne en alguna altra manera contra la dita vila, batllia, reculleta o singulars de aquella en general o en particular puga ésser proceyt o enontat per via alguna. Plau al senyor rey.

Ítem que plàcia a la excel·lència vostra confirmar a la dita vila, batlia e reculleta de aquella e als singulars de aquella tots e qualssevols privilegis, franqueses, libertats e immunitats, usos e bons costums, tant per vós, senyor, com per antecessors vostres a les dites vila, batlia e reculleta de aquella e singulars persones tant en general com en particular, consentits e atorgats, havent en aquestes coses a maior cautela per exprés lo privilegi de la unió feta de la dita vila al patrimoni reyal, e que de aquell en manera alguna la dita vila e batlia no puga ésser separada, ab prometensa e iurament solemne de tenir e observar e fer tenir e observar aquells per los inferiors oficials e ministres de vostra senyoria. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, la dita vila prestarà a vostra alteza fidelitat, aquella que per vassalls deu e pertany ésser prestada a señor, sens perjudici e derogació de la fidelitat en temps passat per la dita vila prestada al molt il·lustre don Ferrando, primogènit de vostra excel·lència, la qual, en quant a ell se esguarda e-li pertanga, vol ab tota integritat li romangue salva e il·lesa. Emperò, senyor, per quant se tem de intrada de potència pus fort que la vostra gent d'armes per aquells qui a vostra altesa fan contradicció e guerra en lo present principat, demana la dita vila e humilment supplica la excel·lència vostra li consente que, si en cas que potència de gent d'armes de altre senyor venia sobre la dita vila, e la terra era desemperada de gent d'armes vostres totalment, que la dita vila no-s pugués defendre, la dita vila no puga pendre aquell partit que vist serà a la dita vila, e que en tal cas vostra senyoria la haie per escusade e reste il·lesa de la dita fidelitat. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que sia mercè vostra relevar a la dita vila, batlia e reculleta e singulars de aquella tots drets, talls, e qualsevol altres impòsits qui del principi de la guerra, qui fonch el any mil CCCCLXII ençà, sien stats imposats per los diputats del general de Cathalunya residents en Barcelona e o per altres qualsevol persones, e que d'aquí avant a-les dites vila, batlia e reculleta e singulars de aquella non puguen de nou ésser alguns impostats sens celebratió de Corts Cenerals en Cathalunya e assentiment de tots los tres staments de aquella, e que en açó consenten si e en quant necessari sia los diputats fets en aquella part de Cathalunya qui està huy en la obediència de vostra altesa. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que sia vostra mercè que si alguns heretatges o béns de algunes persones qui vuy estiguen en la dita vila, batlia, reculleta, de qualsevol condició sien, a causa de la guerra són stats presos e ocupats per algunes persones inimicants a la dita vila o per concessió per vostra altesa o altra qualsevol persona feta o per avant per aquells

que desobediens o inimichs són a vostra senyoria ne fèran presos o ocupats, los dits heretatges e béns sien restituïts e reintegrats a les dites singulars persones ab tota integritat en aquella forma que aquells tenien e poussehien abans del principi de la dita guerra. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que si per ventura algun o alguns desobedients a vostra altesa han algun heretatge e patrimoni en la dita vila o batlia de Figueres e dins espay de hun mes los qui-s troben dins lo principat e los qui-s troben fore lo dit principat dins dos mesos se seran reduïts e tornats a la obediència vostra, que aquells tals lurs heretatges e patrimonis lus sien salves e reservats e aquells puguen recobrar e posseyr ab tota integritat, axí com fahien abans del principi de la guerra, e si dins lo dit temps lo dit reduït no fèran a vostra obediència, que los dits heretatges e patrimonis sien e romanguen de la dita vila, tant com inobediència e inimicitia durarà. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, si algun o alguns de aquells qui vuy se atroben en la dita vila, de qualsevol condició sien, non volran star sots domini e obediència vostra o se'n volran anar en altra part, encara que sia desobedient e inimiga a vostra altesa, que ho puguen fer ab tots lurs béns que portar-se volran, salvament e segura, dins temps de deu jorns. Plau al senyor rey, puix no se'n porten virtualles algunes, ans aquelles romanguen en la vila e batlia.

Ítem, senyor, per quant la dita vila a causa de la guerra ha sostengudes infinides despeses e damnatges, e los emoluments de aquella per ninguna via ne abasten a pagar los interessos que la dita vila fa ne altres càrrechs ordinaris que sosté, sia mercè vostra relaxar e remetre a la dita vila e a qualsevol universitats de la batlia e reculleta de aquella e a singulars persones de aquelles totes pensions cessades que la dita vila e qualsevol de les dites universitats e singulars persones, per si fassen a qualsevol cresadors qui fins a la iornada present sien degudes, en tal manera que del passat no n-haien res a pagar, restants als dits cresadors salves les propietats dels dits censals e les pensions de aquells esdevendores. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, per quant a causa de la guerra les mesades e terres dels pagesos e de altres terres tenents han stat quasi per tot lo temps de la guerra rònegues e no són pogudes conresar ne de aquelles los senyors útils han pogut haver fruyt, e axí romanen quasi del tot destroyts, e si havien a pagar los censos qui per aquells són deguts nunqua tornarien habitar en les masades, ans lus convindria cercar partit de viure en altres parts, de què-s causaria depopulació de la terra, sia mercè vostra enfranquir e fer quitis los dits pagesos e terres tenents tant de la dita vila com de la batlia e reculleta de aquella de qualsevol censos e censals per ells deguts fins a la iornada present, e que de res del passat no sien tenguts pagar alguna cosa, sinó solament de açò que per avant exirà e-s deurà, e sol de aquelles terres e possessions que-s conrearan e cultivaran. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que si la dita vila e altres universitats de la dita balia e reculleta fan censals a persones desobedients o enemigues a vostra senyoria sia mercè vostra consentir e atorgar que durant la desobediència de aquelles les pensions dels dits censals qui exiran, tant com la lur desobediència durarà, romanguen e sien pròpies de la dita vila e o de cascuna de les dites universitats qui los dits censals fa. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, com la dita vila sia pobre e estreta de vitualles, qui vuy se troben en la dita vila stant en mans de algunes persones, qui per ventura aquelles voldrien vendre a lur arbitre e preu immoderat, en-lo qual los pobres mesquins de la dita no porien suplir e lus convindria desenparar la vila e anar mendicant per lo món, sia mercè vostra no permetre ne consentir en manera alguna que vitualles algunes isquen de la vila sens que primer de tot la dita vila no sia complidament proveyda de vitualles a coneguda dels cònsols e consell de la dita vila, e que lo preu de aquelles sia tachat e arreglat en aquells, a arbitre e coneguda dels dits cònsols e consell de la dita vila. Plau al senyor rey, emperò que haien a donar vitualles per a l'exèrcit de sa magestat als preus rahonables.

Ítem, senyor, sia mercè vostra no consentir ne permetre que per ara la gent de vostre exèrcit sia aposentada en la dita vila si necessari no serà, com segons és dit aquella sia pobre de vitualles e en poch dies seria afamada e portada a total destructió, no entenent emperò gens a contradir en la intrada e stada de vostra altesa, ne encara dels consellers e cortesans de vostra cort e altres, si necessari serà, ne encara entenent a contradir que de les vitualles que són en la dita vila ne rest complidament proveyda, no sien comunicades e portades a les gents de vostre exèrcit. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, per donat loch que la dita vila, qui a causa de la guerra és venguda a gran depopulació, se puga tornar refer e poblar, sia mercè vostra consentir e atorgar a la dita vila haien guiatge e sobreyment de qualsevol deutes en què tenguts e obligats sien a lurs cresadors per temps de deu anys, e que durant aquells per alguna via no puguen ésser executats dels dits deutes. Plau al senyor rey atorgar-lus lo dit sobreyment per cinch anys.

Ítem, demana e suplica la dita vila que per vostra altesa li sia consentit per nova concessió que cascun singular de la dita vila puga fer e tenir forn en sa casa per son propi ús e coure son propi pa. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, en dies passats per la molt il·lustre senyora la senyora reyna, muller vostra de gloriosa recordatió, com a tudriu de l'il·lustre don Ferrando, primogènit de vostra excel·lència, fon consentit privilegi de ofici de mostaçaf a la dita vila ab condició que dels bants que lo dit mostaçaf exhigirà hagués a donar les dues parts al batle de la dita vila, e com lo dit ofici e los emoluments qui de aquell proceeixen sien

de tan poqua quantitat que no-s troba qui lo dit offici en la dita vila vulla exercir, per ço demane e suplica la dita vila vostra senyoria li vulla consentir que tots los bants qui del dit offici proceyran sien íntegrament de aquell qui per la dita vila en lo dit offici cascun any serà elegit segons forma del dit privilegi. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, demana e humilment supplica la dita vila a la excel·lència vostra, sia mercè vostra esmenar e satisfer los damnages que les gents de vostre exèrcit en aquells dies prop passats han fets a alguns singulars de la dita vila en tallar dos olivars e cremar dos masos de hòmens de la dita vila. Lo senyor rey los haurà per recomanats en altres gràties ab les quals los dits dans sian esmenats.

Ítem, senyor, sia mercè vostra fer desliurar e soltar tots e sengles hòmens de la dita vila e batlia e recullea de aquella qui sien detenguts persones en qualsevol manera per qualsevol persones de vostra part e exèrcit, e exhimir qualsevol hòmens de la dita vila, batlia e recullea de rescats deguts, si alguns deuen, e messions de aquelles dependents. Plau al senyor rey fer soltar sobre la fe los presos que Banyelos, Sancho, Saravia e Iohan de Salzedo prengueren e promet que dels primers presos que en lo seu exèrcit se pendran dar de aquells fins en quantitat de cent sexanta cinch florins, dat e que los dits presos no puguen en lo endemig ésser requests e que los que són stats presos sobre guiatge de mossèn Bach, en fe de sa senyoria, la dita magestat los farà soltar, e en lo fet de'n Benet Serra ab mossèn Jaume Alamany farà iustícia expedita.

Ítem, senyor, per quant la vila és edificada en part que ha ésser frontera de aquella part da-on s'espera venir guerra al present principat, e axí de molta necessitat per poder-la conservar en obediència vostra ha mester ésser fortificada, e sia en tanta pobresa que no puga suplir a la despesa necessària a la dita fortificació, per ço demana e humilment suplica a vostra excel·lència que de temps de deu anys props esdevenidors la dita vila e singulars de aquella e los lochs de la dita batlia e singulars de aquella no sia tenguda pagar a sos cresadors sinó la mitat de les pensions dels censals que lus fa e l'altra mitat sia consignada a fortificació de la muralla de la dita vila. Plau al senyor rey.

Ítem demana e humilment suplica la dita vila a vostra magestat li plàtia fer liurar la present capitulació e concessió franca e quita de dret de sagell. Plau al senyor rey fer-los franquesa de la mitat de dret de sagell.

Encara més, demana e humilment supplica la dita vila a vostra clemència li plàtia fer remissió a qualsevol singulars de la dita vila, batlia e recullea de aquella de tots e sengles crims, delictes e excessos per ells fins ací comesos, quantsevol gratias sien, e de tots bans e penes civils e criminals a què fins aui sien tenguts. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, si en la reducció que ab lo auxili divinal se espera ésser de la ciutat de Barcelona a la obediència de vostra altesa seran

per vostra senyoria fetes o atorgades algunes concessions generals al principat de Cathalunya, que de aquelles la dita vila puga usar e-s puga alegrar, no obstant la present capitulatió, ne a les coses en aquella contengudes. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, en dies passats los deputats del general residents en Barcelona se confiscaren una casa qui era d'en Vinyoles de Mallorca, e après aquella han venuda a-n Pere Sant Pol de la dita vila per preu de cent florins d'or, lo qual preu han assignat a la dita vila per satisfacció de consemblant quantitat que lo dit general devia a la dita vila e en la dita venda la dita vila ha feta evicció, per ço supplica a vostra altesa vulla la dita venda loar e confirmar en manera que per avant la dita vila per la dita evicció no puga ésser inquietada. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que plàtia a vostra altesa confirmar lo capità qui vuy en dia és de la dita vila, e haver aquell per capità en la dita vila e batlia, tant com la dita vila ho volrà, aquell per capità, e que après mort del dit capità o mutatió faedora de aquell, que la dita vila ne puga elegir hun altre e que a vostra senyoria plàcia haver per capità de la dita vila e batlia aquell que la dita vila elegirà, e per semblant sia mercè vostra confirmar lo qui vuy té la batlia de la dita vila en lo dit offici de batlia. Plau al senyor rey confirmar los dits capità e batle.

Ítem, senyor, sia mercè vostra consentir e atorgar a la dita vila que si per esdevenidor la dita vila o singulars de aquella faran portar gra de parts estrangeres e aquell passaran per lo comptat d'Ampúries, que de tal gra no haien ne sien tenguts de pagar dret de treta. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que sia mercè vostra consentir, proveyr e manar que certa executió que micer Guillem Jacme, prevere obtinent lo benifet d'en Vilar de Vilasacra, ha feta contra la dita vila per causa de hun censal que la dita vila li fa, e la venda que en la dita executió és estada feta de hun censal que en Matheu Puiada de la dita vila ha sobre la vila de Castelló sia retractada, e lo dit censal ab ses pensions sia restituït al dit Matheu Puiada, e li haien a pendre en compte les pensions del dit censal que seran exides fins lo dia que de poder lur serà quitat, pus sia satisfet al dit micer Guillem Jacme sol en lo que per la dita vila li era degut en temps que principià la dita executió. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, sia mercè vostra consentir, provehyr e manar que hun privilegi antich que la dita vila ha de franquesa de barres e leudes sie tengut e servat a la dita vila e singulars de aquella en la vila de Castelló d'Ampúries. Plau al senyor rey.

Nobisque vestri pro parte humiliter supplicatum fuit ut capitula preinserta et contenta in eis vobis concedere, laudare, approbare, confirmare et iurare de nostra benignitate regia dignaremur, atque nos regio more moti erga vos clementius et gratiose habere volentes vestris

inclinati supplicationibus capitula preinserta, tanquam nobis grata et placida, libenter admisimus et eorum singulis certas decretationes, modificationes et responsiones fecimus, prout in fine cuiuslibet eorum, iuxta decretationes, modificationes et responsiones per nos eorum cuilibet factas observari tenore presentis publici instrumenti ubique firmiter valituri de nostra certa scientia et deliberate per nos et omnes heredes et successores nostros iamdicta capitula, iuxta dictas decretationes, modificationes et responsiones per nos eis factas et in cuiuslibet eorum fine descriptas laudamus, approbamus, ratificamus et concedimus ac firmamus, nostreque laudationis, approbationis, ratificationis, concessionis ac firme presidio roboramus, sicut melius sanius et utilius ad vestri et vestrorum heredum et successorum presentium et futurorum bonum, sanum et sincerum intellectum potest intelligi sive dici; volentes eius efficacem sortiri effectum vimque et robur obtinere debite ac perpetue firmitatis, et promittimus in nostra regia bona fide vobis, dictis consulibus, probis hominibus et universitati ac singularibus personis ville predictae de Figueriis presentibus et futuris, et iuramus per dominum deum et crucem domini nostri Ihesu Christi ac eius sacrosancta quatuor evangelia, coram nobis posita et propriis manibus nostris corporaliter tacta, in posse et manibus et secretarii nostri et notarii infrascripti, ut publice persone nomine nostro et omnium quorum interest et intererit ac interesse poterit in futurum hec pro nobis stipulantis et legitime recipientis, quod predicta et preinserta capitula et omnia et singula in eis et quolibet eorum contenta et specificata, iuxta tamen decretationes, modificationes et responsiones predictas tenebimus et servabimus ac attendemus et complebimus, et teneri, servari ac attendi et compleri faciemus cum effectu, et nil in contrarium faciemus vel permittemus per aliquem fieri, iure aliquo, ratione vel causa. Et cum hoc quidem publico instrumento quod vicem epistule gerere volumus in hac parte dicimus, precipimus et mandamus de dicta nostra certa scientia et expresse nostro generali gubernatori Cathalonie et eius vicesgerenti quibuscunque locumtenentibus generalibus, capitaneis, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis et aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris et successorum nostrorum presentibus et futuris et eorum locumtenentibus, quatenus preinserta capitula, iuxta tamen decretationes, modificationes et responsiones predictas nostramque huiusmodi laudationem, approbationem, ratificationem, concessionem ac firmam et omnia et singula in eis contenta et specificata firmiter teneant et observent et exequantur et compleant, ac teneri et observari, exequi et compleri faciant inviolabiliter per quoscunque vice qualibet qua pro parte vestri, predictorum consulum, proborum hominum et universitatis ville predictae de Figueriis presentium et futurorum, requisiti fuerint et alter eorum fuerit requisitus, et non contrafaciant vel veniant nec aliquem contrafacere aut contravenire permittant aliqua ratione, modo vel causa, si gratia

nostra eis coram est iramque et indignationem nostram ac penam florenorum quinque milium erario nostro applicandorum cupiunt non incurrere, contrarium vero attendandi officialibus predictis cunctam adimimus seu tollimus potestatem et facultatem, nullumque propterea decernimus et inane nulliusque fore roboris seu momenti si quid et quicquid fuerit in contrarium attentatum seu factum.

Quod est actum in loco de Vilabertrando, duodecimo die mensis ianuarii, anno a Nativitate Domini M^o CCCCLXXII, regni que nostri Navarre anno XXXXVII, aliorum vero regnorum nostrorum XV.

Signum (+) Iohannis, Dei gratia, et cetera, qui predicta concedimus, laudamus, approbamus, ratificamus, firmamus et iuramus huicque publico instrumento sigillum nostrum comune apponi iussimus inpendenti. Rex Iohannes.

Testes sunt qui premissi interfuerunt reverendi in Christo patres Iohannes episcopus gerundensis et Franciscus episcopus Maioricensis, frater Bernardus Hugo de Rupebertino, castellanus Emposte, egregius Iohannes comes de Cardona et Montanearum de Prades, nobiles Rodericus de Recolledo camarlengus, Perotus de Moncada, magnifici Iohannes de Villalpando et Iohannes de Riaria, milites, predicti domini regis consilarii.

Sig+num mei Michaelis Vitalis, serenissimi domini regis predicti secretarii eiusque auctoritate per universam dicionem suam publici notarii, qui predictis una cum prenominatis testibus interefui eaque de dicti domini regis mandato recepi, scribi, feci et clausi, cum rasis et emendatis in lineis vicesima ubi scribitur "Matheu Puiada e li haren a prene en compte les pensions del dit censal que seran exides fins lo dia que de poder lur serà quitat, pus sia satisfet al dit micer Guillem Jacme, sol en lo que per la dita", et in quinquagesima prima "vila li era degut en temps que principia la dita executió. Plau al senyor rey", et in quinquagesima tertia "observari".

Dominus rex mandavit mihi Michaeli Vitalis, in cuius posse concessit, firmavit et iuravit, et vidit eam Guillelmus de Peralta, regens thesaurariam.

Probata.

1. aquest document es troba també inserit al doc. 105, d'aquesta edició.

1499 gener 19. Ocaña

El rei Ferran II concedeix un privilegi a la vila de Figueres mitjançant el qual s'ordena el funcionament de les insaculacions per al nomenament de cònsols, Consell, mostassaf, estimadors de virtualles i clavari.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3654, fol. 159r-165v.

- B. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 23, núm. 36.*

Universitatis ville de Figueres

Nos Ferdinandus, et cetera. Ex veridica relatione maiestati nostre facta comperimus quod consules, consilarii, ediles et alii officiales universitatis nostre ville et termini de Figueres, in provincia Empuritani, constructorum [sic] per electionem soliti sunt actenus fieri et creari, ex qua electione inter homines dictarum ville et termini dissensiones et odia intestina oriri et pulullare solent, quare pro parte dictorum consulum, Consilii, universitatis et habitatorum dictorum ville et termini de Figueriis, fuimus humiliter supplicati ut ad evitandum dictas dissensiones, inimicicias et odia intestina que ex eadem electione procedunt, quatenus dicta officia deinde fierent et crearentur in dictis villa et terminis de Figueres modo et forma inferius in hoc presenti nostro privilegio expressis. Nos vero cupientes obviare dissensionibus et debite providere beneficio et tranquillo statui ac paci et concordie dicte rei publice dictorum ville et termini, memoria tenentes ea fructuosa et utilia servicia tempore comocionum dicti principatus Cathalonie nobis et serenissimo domino regi Ioanni, patri nostro carissimo memorie immortalis, per eandem universitatem de Figueres prestita et impensa, que memoratu et retributione propter eorum iuratam fidelitatem digna sunt, propterea et alias tenore presentis carte nostre ad regie dignitatis maiestatis beneplacitum vobis, predictis consulibus et universitati, formam creandorum consulum et aliorum officialium et alia infra expressa in modum capitulorum infrascriptorum concedere decrevimus, prout serie cum presenti concedimus sub forma sequenti:

E primerament, volent contendre a la supplicació de la universitat de la vila e terme de Figueres e singulars de aquella per repòs, pacificació e augment de aquella sens perjudici de altres privilegis posam, constituim e ordenam regiment de sacs o de sort o de redolins de boses sobre la elecció fahedora de cònsols, consellers, mustesaf, stimadors de vitualles e clavari de la dita universitat e terme de aquella; proveym e manam que per quant per la causa de la elecció de cònsols, consellers, stimadors de vitualles, mostasaf e clavari en dita universitat, en la orde fins ací servat se seguexen entre els poblats, habitants e singulars de aquella malvolències, discòrdies, gavelles, opprencions, remors e debats e altres enconvenients, que d'aquí avant sia feta la elecció de dits offïcis ab elecció de redolins en les quals sien quatre per nombre.

Ítem statuim, proveim e manam que los noms de les persones que de present són en dita vila de Figueres aptes et sufficients en ésser cònsols en cap de aquella universitat a coneguda de nostre balle general

per aquesta vegada sien fetes en sengles llenques de pergami, e aquelles sean encloses en sengles redolins de cera, los quals redolins sien de una matexa color, pes e forma, e sien mesos en una bossa, la qual, après que mesos y seran, sia tencada e segellada felment ab lo segell de dita vila, e en la part de fora haja un títol de paraules següents: "bossa de cònsol en cap"; e en semblant forma sien fets redolins en què sian mesos e enclosos los noms de les persones de dita vila aptes e sufficients a ésser cònsols segons, e aquets sien posades e tençats e segellats en la forma damunt dita en una bossa, en la qual a part de fora sia posat títol de paraules següents: "bossa de cònsol segon"; e axí matex sien fets redolins en què sien enclosos los noms de les persones de dita vila de Figueres e terme de aquella aptes e sufficients a ésser cònsols ters, a dita coneguda de dit badle general, e aquells redolins sean mesos et tanquats e segellats e una altra bossa, e a part de fora haja títol de paraules següents: "bossa de cònsol ters". E més, proveym, statuym e manam sien fets redolins de cera en què sien encloses llenques de pergami on sien scrits los noms de alguns singulars de dita vila abtes e sufficients a coneguda de dit badle general per ésser conseller, e de aquí poran muntar en les bosses de cònsols, los quals sien mesos, tanquats e sigillats dins una altra bossa, la qual sie intitulada de paraules següents: "bosa comuna de la vila".

Ítem statuym, proveym e manam que, per tal que algú no-s puxa agabellar dits oficis, com lo redolí del seu nom serà en una bossa, no puga ésser en altra bossa, e axí algú de dita universitat no pot ésser sinó solament en una bossa.

Ítem statuym, proveym e manam que en la bossa de cònsol en cap no pujan ésser sinó deu redolins o menys de persones aptes a ésser cònsol en cap e en ésser consellers.

Ítem en la segona bossa de cònsols segon pujan ésser deu redolins o menys de persones aptes a ésser cònsols segon e consellers.

Ítem en la terça bossa de cònsol ters puxan ésser deu o menys de persones aptes a ésser cònsol ters e consellers.

Ítem en la quarta bossa comuna puxan ésser trenta redolins o menys de persones de dita vila aptas per a ésser de consell e entrevenir en dit regiment.

Ítem statuym, proveym e manam per apartar los poblats en la dita vila e terme de Figueras de inconvenients e sospites, lo dit badle general nostre del principat de Cathaluña que vuy és face e haie a fer la insaculació que-s farà ara en lo principi en tot los sacs o bosses sobredites de cònsols, consellers et altres oficis de aquelles personas que lo dit badle general tindrà plena informació de lur suficiència, confiança, probitat e bondat e a ell porrà ésser sufficient per a dit regiment.

Ítem statuym, proveym e manam que sien fetas duas caxas, una gran e de gran pes e no movediça, ab tres tanquadors, e més una caxeta

ab una tanquadura, movedissa, dins la qual staran les dites quatre bossas; e la dita caxeta on staran ditas bossas sarà dintra la gran caxa, e en dita caxa gran poran star los actes, privilegis e altres cosses de dita universitat e terme, e en la caxa petita sol staran las quatre bossas.

Ítem statuyem, proveym e manam que lo primer de ganer en què celebrarà la festivitad de la circumcissió de Nostre Señor Iesu Christ, en semblan die cascun ayn se farà elecció e nominació de tres cònsols, de vuyt conselleres, un mostassaf, stimadors de virtualles, tres per la universitat de Figueres, en la forma següent:

Ço és que en la dita festa dematí sia feta crida per la vila de Figueres en la forma acostumada, que nengú no isca fora de la dita vila fins tant que la elecció de cònsols sia feta, e oyda en dit dia de la festa primerament la missa de Sant Spirit per dits cònsols e consellers e los que ésser y volran dematí, dita la dita missa de Sant Spirit, lo qual vulla il·luminar los ànimos y conçièncias dels regidors e vulla ésser present en lur elecció, e dits tres cònsols ab lo notari iran a ont és la caxa e reconexeran la dita caxa ab gran diligència e les tanquaduras de aquella ab alguns de consell, e vejan si novitat o frau s-i ha fet en ditas caxas et tanquaduras, e axí vista e reconeguda, los dits tres cònsols obriran la dita caxa, e encontinent serà uberta, lo dit notari prendrà la caxeta petita e en presència de dits cònsols e consellers e altres posarà dita caxa en una taula, e lo dit notari obrirà la dita caxa e en presència de dits cònsols e consellers traurà la bossa intitulada "bossa de cònsol en cap", e dessegellada e uberta pendran un infant de edat menor de vuyt anyns, segons prefat se porà conèxer, lo qual infant, trosades primerament les mànegas de la roba, gipó e camisa, pendrà los redolins de hu en hu comptant-los tots los redolins qui dintra dita bossa seran, e aquells traen mesa en un baçí mich d'aygua, e con tots seran en lo baçí, lo dit infant menarà los dits redolins en presència de tots, e en après lo dit infant prengue hu dels dits redolins e don-lo al dit notari, lo qual notari ab les mans amplament mostrades prenga de dit infant lo dit redolí, e lo nom qui serà scrit en la llenqua qui stava dins dit redolí serà cònsol en cap per aquell ayn, e lo dit notari haja a cridar o legir ab alta veu lo nom scrit de dita leuta, e los qui mirar volran pugan llegir la dita leuta. En après lo dit infant trasca de dit basí tres redolins, hun e après de altre e don-los al dit notari, e aiximateix lo dit notari descloga dits redolins, e lo nom de les lenques de dits tres redolins seran cònsols e de consell per aquell ayn. En après lo dit infant prenga un redolí de dit bací e don-lo a dit notari, e lo dit notari descloga dit redolí, e lo nom de la leuta serà stimador de virtualles per aquell ayn.

E per quant lo mostassaf se farà de tres un, elegits de cada braç hú, lo dit infant de aquesta primera bossa prenga hun altre redolí de dit bací e don-lo al dit notari, e lo nom scrit en la lleuta de dit redolí correrà per mostassaf per aquell ayn.

E fet tot açò, lo dit notari, en presència dels dits cònsols de consell, torn dites llenques en dit redolin ab lur perfecció, e torn dits redolins en dita bossa, e dita bossa torn en dita caxa. E lo dit notari toc acte com tal és exit cònsol e tals de consell e tal stimadors de vitalles e per mostasaf. E enaprés lo dit notari en presència de dits cònsols e consellers prenga la bossa segona intitulada "bossa de cònsols segon" e per la forma e manera demunt dita sia tret continuat lo cònsol segon e tres del consells, hun stimador de vitalles e hun per ésser mostasaf.

Enaprés lo dit notari prengue la bossa intitulada "cònsol ters" e per la forma e manera demunt dita sien trets los redolins, e continuat e fet lo cònsol ters e tres consellers e hun stimador de vitalles e hun per ésser mostasaf. E après dins aquella bossa sien tornats dits redolins e tornada dita bossa en dita caxa e sia tocat acte de dita elecció.

Enaprés dit notari prendrà la quarta bossa apel·lada "bossa comuna" e buydarà tots los redolins en dit bací e lo dit infant prendrà dos redolins, un après altre, e donar-lo ha al dit notari, e los noms scríts en les llenques de dits redolins seran consellers per aquell ayn ab los altres demunt dits, e après lo dit notari tornarà dites lenques en dits redolins e tornar-los ha en dita bossa, e dita bossa tornarà en dita caxa, qui per nombre seran tres cònsols d'hyut consellers, ab los tres cònsols passats qui sens electió tostemp restaran de consell lo segon ayn, los quals bé e degudament aconsellaran e ensemps ab los dits cònsols novament elegíts regiran e governaran la universitat de Figueres e terme de aquella per temps de un ayn.

E més proveym, statuym e manam que per servey e bé de la cosa pública de la dita vila de Figueres lo dit Consell puxe elegir hobrers, baciners e altres regidors necessaris e altres per regiment de la dita universitat qui compresos no fossen en los sobradits capítols.

Ítem statuym, proveym e manam que los tres redolins, que seran trets de les tres bosses de cònsols, hun de cada una bossa demun dites per ésser fet de hun dels noms enclosos en dits redolins mostasaf de dita universitat, sien fins tres mesos per lo sobredit notari en lo dit bací, e lo predit infant trague d'aquell a hun dels dits tres redolins, lo qual lo dit notari prengue, e lo nom qui serà scrít en la lenqua qui serà dins dit redolí ab cera ben sia legít per dit notari, e aquell sia mostasaf de la dita universitat per aquell ayn. E après dit notari torn dita lengua de pergami en dit redolí, e clos per aquell sien tornats dins tres redolins en les sobredites bosses de cònsols. Emperò si a nós o nostres oficials era acostumat fer-se presentació de terra, e per nós o per nostres oficials fer-ne electió e nominació de hun per a mostassaff, volem sia presentada dita terra, ja per lo present no sia fet a vós perjudici.

E per lo semblant statuym, proveym e manam que, trets los dits tres redolins per cònsols e altres abtes per los sobredits oficials de les sobredites tres bosses de cònsols condites, sient trets altres tres redolins,

un de cada huna bossa, e donats al dit notari, com dalt és dit. E per aquell messa en dita bossa per lo dit infant sia tret de aquell hun de dits tres redolins, lo qual pres e desclòs per lo dit notari lo nom qui serà scrit en la lenqua qui serà dins dit redolí ab cera ben legit, aquell sia clavari de la dita universitat de Figueres per aquell ayn, e tornat a cloure dit redolí ab dita lenqua de pergami mesa en aquell per dit notari sien tornats dits tres redolins en les sobredites bossa de consell e aquelles sien tornades a la dita caxa, com dit és.

Ítem statuyem, proveym e manam que cascun de cònsols tingan una clau de la caxa major e lo notari la clau de la caxa petita e, après que los cònsols novells hauran jurat, los cònsol vells donaran les claus de dita caxa als dits cònsols novement intrats en presència del Consell, los quals cònsols nunca puguen hobrir en dita caxa sens consulta e intervenció del dit notari e alguns de consell.

Ítem statuyem, proveym e manam que ningú dels dits cònsols, mostasaf e stimador de vitualles no puxa tornar ni exercitar dits oficis que haurà regits fins passat spay de tres ayns nets, ço és que ja hun cònsol en tornar ésser cònsol ha estar tres ayns nets, e lo mostasaf tornar ésser mostasaf ha star spay de tres ayns nets, e lo clavari per semblant, e los stimadors de vitualles axí mateix.

Ítem statuyem, proveym e manam que pare e fill ne dos germans, avi e nét, sogre e gendre, en un mateix ayn no pusquen exir cònsol e de consell, ans volem que si cas serà que lo pare o avi o sogre isquen cònsols o de consell, que lo dit fill e lo nét e lo gendre no pusquen exir cònsol ne de consell, ans hage exir altre redolí o altres redolins en lloch de aquells, axí inhàbils per lur grau de parentela.

E més statuyem, proveym e manam ésser inhàbils e no poder entrevenir en dits regiments cavallers, gentils hòmens, relligiosos, ecclesiàstichs qui tinguen òrdens alguns, hòmens vedats e fora orde cristià, òmens gitats de pau e de treva fins que sien tornats en pau e treva, e més qualsevol persona que tinga ofici de jurisdicció tant quan tindrà dita jurisdicció.

Ítem statuyem, proveym e manam que los dits cònsols e consellers, mostasaf e clavari e stimador de vitualles sien tenguts prestar jurament aquell dia mateix en poder de l'official que bé e degudament se haurà quiscun d'ells en lo ofici en què és constituït, e que los dits cònsols bé e degudament e segons Déu e lur consciència regiran e governaran la dita universitat a tot bé e utilitat de aquella, e los consellers que bé e degudamet e segons Déu e llur consciència aconsellaran ha dits cònsols lo bé, útil e profit de dita universitat e que tindran les coses de dit consell secretes.

Ítem statuyem, proveym e manam que los dit mostasaf e clavari dins huyt jorns après que seran elegits presentaran e daran seguretat, idònea e sustinent en poder de notari a coneguda de dits cònsols.

Ítem statuytm, proveym e manam que los cònsols e clavari dins dos mesos après que seran fora de llur regiment daran bé e degudament leal compte de totes coses per ells administrades en poder de aquells hoydors de comptes elegits per los cònsols e consell, sota pena de X lliures, guanyadores la meytat a la cort e l'altre meytat ha la obra de la sglésia.

Ítem statuytm, proveym e manam que los dits cònsols e qualsevol dels sobredits oficials qui serà tramès per o bé de la dita vila e universitat de aquella fora de dita vila per causa de dit lur offici, i cada hun per llurs treballs no puguen haver de salaris de diètns sinó sinch sous e sis diners per dia, e lo clavari haja per lo trebala de son offici lo acostumat.

Ítem statuytm, proveym e manam que si cas serà que en lo dit consell se tractarà de interès de algun cònsol o de Consell, que en tal cas aquell o aquells de qui és lo interès haja exir fora lo Consell e no pusca votar, e axí mateix si algú de consell tenia alguna imposició, que con s-i tractarà de dita imposició hage exir fora.

E més proveym que qualsevol imposicioner o arrendador no puga ésser cònsol, ans lo redolí haja ésser tornat en la bossa.

Encara més statuytm, proveym e manam que si cas serà que en lo Consell hage algun negoci de importància o de gran necessitat, que los cònsols pusquen aplicar en dit Consell algunes persones per haver lo parer de aquelles per necessitat de dits negocis e, dit que hajan son parer, iscan de dit Consell e no pusquen entrevenir en la conclusió de dit Consell.

Ítem statuytm, proveym e manam que qualsevol persona de dita universitat que serà deutora a dita universitat o per retiment de compta de qualsevol manera per regiment que haurà tengut no pusca entrevenir a dits regiment de consolat ne de consell, clavari o mastasaffari ni negun altre offici de la dita universitat fins que haja satisfet a la dita universitat, e en lloch d'aquell ne sia tret altre si seran passats dos mesos après que seran stats deutors e no hauran pagat.

Ítem statuytm, proveym e manam que lo dit cònsol e Consell de tres en tres ayns pusquen tractar de muntar alguna o algunes personas per sos mèrits de una bossa en altra o de ésser admeses en alguna bossa, prestat primerament per quiscú de dit Consell jurament en poder del notari de haver-se bé e degudament en donar son vot o vots sobre les admisions o repulsions de tals personas hal dit Consell notificades e encara de altres sobre les quals hauran ha votar, tota amor, odi, favor e malvolensa e pregàries ha part posats, havent sols respecte hal bé e profit de dita universitat e ha la virtut e mèrit de tal persona o personas que merex o merexen muntar de bossa en bossa o ésser admès en bossa o admesos. Encontinent lo dit notari da ha quiscun dels dits cònsols e de consell qui presents seran en dit Consell dues fava, una blanca e una negre, e fet assò lo dit notari pos en una taula una bossa uberta

qui stiga dreta, dins la qual quiscun dels dits cònsols e de consell meta e metra haga, com pus cubertament pusca a fi que no-s pusca saber son vot, una de las ditas favas tan solament aquella que arbitraran o dir volran que deu muntar o ésser admesa en bossa la fava blanca, e aquells qui arbitraran que tal persona o personas de què-s té lo consell no deven muntar de bossa o no ésser admeses en bossa posaran la fava negra; e asò fet lo dit notari ab les mànegas ben trossades buyt dites favas en un bací e si se n'hi trobaran més de blanques que de negras aquella persona o personas deuen muntar de bossa en bossa o ésser admeses o admesos en bossa, e si se n'hi troban més de negras que de blanques, tal persona o personas deuen restar en lo stament en què se stava o staven, per quant la fava negra significa negror; e en tal manera no-s pot saber qui ha dats los vots o de fava blanca o de fava negra. E si cas serà que tal persona o personas axí votadas per ditas favas deurà o deuran muntar o ésser admeses, sia fet un redolí o redolins ab senglas lenguas de pergamí hont sia scrit lo nom de tal persona o personas e sia posat o posats en aquella bossa per hon és stada votada o votadas, e après cascú de dits cònsols e de consell meta la fava que li és romàs en la bossa secretament. E axí de tres en tres ayns poran reconèxer dites bossas, e si cas serà que dites bossas fossen molt disminuïdes, en tal cas los dits cònsols e Consell pusquen ans del temps provehir en la forma predita.

Ítem statuyem, proveym e manam que lo dit clavari sia tengut bé e lealment regir la dita Claveria e assegur e fassa obligació e do fermanses a coneguda dels dits cònsols e prest jurament en poder de lo official bé e degudament regir la dita Clavaria e totes coses per la vila comandades en nom de clavari, e dels pagaments que ells farà farà tret compte en poder dels hoydors de comptes, e de les coses havia ministrades se mostrarà cautela o cautelas de àpoques o albarans anteriors.

E finalment statuyem, proveym e manam que los dits cònsol en lo dit Consell precehescan, e après los dits cònsols exits e après cascun serà elegit ab redolí tinga son orde.

Quare volentes regimen predictum et omnia et singula contenta in capitulis supradictis et provisa ad nostre dignitatis regie maiestatis beneplacitum, iuxta eorum modum, formam, series et tenores pleniores prout in eisdem continetur, teneantur et inviolabiliter per quoscunque observentur, prout melius et utilius ad omne commodum et utilitatem dicte reipublice dictorum ville et terminorum de Figueriis, consiliariorum et Consilii universitatis eiusdem dici potest et intelligi; illustrissimo propterea Michaeli, principe Asturiarum, Gerunde et Portugalie, primogenito ac nepoti nostro carissimo postque longevos et felices dies nostros, Deo propicio, in omnibus regnis et terris nostris immediato ac legitimo heredi et successori, intentum nostrum aperientes sub nostre benedictionis obtentu, dicimus inclito Iohanne de Aragonia, comiti

Ripapurcie, locumtenenti generali nostro in Cathalonie principatu et comitatibus Rossilionis et Ceritanie magnificisque et dilectis consiliariis nostris, gerenti vices nostri generalis gubernatoris in dicto Cathalonie principatu, baiulo generali, vicariis, baiulis, necnon consiliariis, consilio, universitati et probis hominibus dicte ville et termini de Figueriis ceterisque officialibus et personis ad quos spectet et dictorum officialium locumtenentibus presentibus et futuris, sub nostre gracie et amoris obtentu dicimus et mandamus expresse et de nostra certa scientia ac pena duorum mille florenorum auri nostris, si contrafecerint, inferendorum erariis, quatenus omnia et singula in preinsertis capitulis et eorum quolibet expressata et contenta singula singulis, referendo dicto beneplacito durante, teneant et observent tenerique et observari faciant en non contrafaciant vel veniant aut aliquem contrafacere vel venire permitant racione aliqua sive casu, presentemque nostram cartam et concessionem ac novum regimen, prout superius continetur, inconcuse observent et faciant ab omnibus inviolabiliter observari, pro quanto gracia nostra eis chara est et dictam penam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro communi sigillo impendenti munitam.

Data in vila de Ocanya, die decimonono mensi ianuarii, anno a Nativitate Domini millesimo quadrigentesimo nonagesimo nono regnorumque nostrorum, videlicet Sicilie tricesimo secundo, Castelle et Legionis vicesimo sexto, Aragonum et aliorum vicesimo primo, Granate autem octavo. Yo el rey.

Dominus rex mandavit mihi Antonio Boneti. Visa per Malferitum, doctorem de regio consilio, et Simonem Ruiz pro generali thesaurario, et Iohannem de Comalonga pro generali conservatore.

Probata.

1499 novembre 27. Barcelona

Joan Sàriera, batlle general de Catalunya, fa la primera insaculació per a l'elecció dels cònsols de la universitat de Figueres.

A. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 27, núm. 37.*

Ab acte revut eb Barcelona per Dalmau Ombert, als 27 nobembre 1499, se féu la primera insiculació y extracció de cònsols y demés oficis, dins del qual acte està assentat lo pròxim escrit privilegi. Y dita insiculació féu señor Don Joan Serriera, batlle general.

Com és de veurer a lo dit llibre, en los fulls 54, 55, 56, 57, 58, 59, y 60. Lo qual acte de inciculació en dit llibre, signat de la mateixa

lleta O y del mateix núm. 14, és també a lo fexet signat de lletra B, núm. 2, y dit acte és en pregamí hont és al cos de ell lo privilegi, signat de la mateixa lletra O, núm. 14.

100

1509 octubre 15. Barcelona

A instància del síndic de Figueres, el batlle general de Catalunya, Jaime de Luna, confirma unes ordinacions fetes pels cònsols de la vila: que els habitants de la vila i del seu terme no puguin tenir més de cinquanta bèsties menudes, que els forasters no hi puguin introduir-hi bestiar, ni gros ni menut, i que els carnisers no puguin tenir més de cent-cinquanta bèsties menudes.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3810, fol. 130v-131v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 45, núm. 72.

Sindici universitatis ville de Figueriis

Nos Iacobus de Luna, et cetera. Ut autentice vidimus apparere per fideles dicti domini regis consules, probos homines et Consilium universitatis ville de Ffigueriis, ad id ut asseratur plenum posse habentis, fuerunt facte et ordinate ordinaciones sub forma sequenti:

Primerament ordonan sens preiudici de altres ordinacions per lo dit Consell fins assí fetes, ans aquellas avistant e avadint, que no sia algú de qualsevol ley, stament o condició sia qui gos ni presumesca tenir en la dita vila o término d'aquella més de cinquanta bèsties menudes, sots bant e pena de LX sous guanyadors la meytat a la cort e l'altra meytat an aquella persona o persones qui dit bant acusaren, e dita pena sia adquirida e gonyada tantes vegades quantes serà comesa.

Ítem més, ordonan que no sia algun stranger de qualsevol ley, stament o condició sia, qui gos ni presumesca metra dins lo terme de dita vila de Figueres ninguna manera de bestiar, tant gran com menut, sots bant e pena dels dits xexanta sous en lo modo e forma damunt dit adquisidora e ganyadora, com damunt és dit.

Ítem, ordenen que lo carnicer de la present vila no gos ni presumesca tenir en dita vila o término de aquella més avant de cent cinquanta bèsties menudes, sots lo bant et pena damunt dita.

Et ita per syndicum universitatis predictae fuit nobis humiliter supplicatum ut preinsertas ordinaciones et contenta in eis et qualibet earum universitati predictae laudare, approbare, ratificare et confirmare ac concedere dignaremur. Nos itaque dictis ordinationibus plenis et tanquam iustis et rationi consonis bonumque publicum totius universitatis et in eadem populorum convertentibus, preunte prius

matura deliberacione sacre regie audiencie et sine tamen preiudicio alieni ac eciam dum de regio processerit beneplacito voluntatis eas admisimus. Ea propter ad sindici universitatis predicte humilem supplicacionem propterea nobis factam, tenore presentis privilegii ad regum beneplacitum duraturi, ordinaciones preinsertas et omnia et singula in eis et qualibet earum contenta et specificata laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus et nostre presentis confirmacionis presidio roboramur. Quocirca gerenti vices generalis gubernatoris in dicto principatu Cathalonie, vicario Gerunde et Bisulduni, necnon baiulo dicte ville de Figueriis ceterisque universis et singulis officialibus presentibus et futuris et eorum locatenentibus et aliis ad quos spectet dicimus et mandamus scienter et expresse ac consulto penam florenorum auri mille Aragonum regiis aplicandorum erariis, quatenus laudacionem, approbacionem, ratificacionem et confirmacionem nostras huiusmodi dictasque ordinaciones et omnia et singula in eis et quolibet earum contenta et expecificata iuxta earum series et tenores teneant firmiter et observent, exequantur et compleant prout ad eos spectet, et non contrafaciant vel veniant nec aliquem contrafacere vel venire permitant racione aliqua sive causa, quanto gratiam regiam charam habent et iram et indignacionem regias cupiunt evitare, mandantes sub eisdem penis officialibus predictis quocienscumque instati et requisiti fuerint pro parte consulum dicte ville de Figueriis et seu illius sindici voce preconia predictas ordinaciones et seu illorum effectum nunciari faciant, adeo ut omnibus innotescat. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus regio sigillo independenti munitam.

Data Barchinone, die undecimo mensis octobris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo nono regnorumque dicti domini regis, videlicet Sicilie ultra Farum anno quadragesimo secundo, Aragonum et aliorum tricesimo primo, Sicilie autem citra Farum anno septimo. Don Jayme, lugarteniente general.

Dominus locumtenens generalis. Visa prius per Franciscum regentem cancellariam, mandavit michi Francisco Geraldo Fogassot. Visa etiam per Ferrer regentem thesaureriam.

Probata.

101

1519 novembre 30. Barcelona

L'emperador Carles I mana que les mesures de la bóta de vi i la bóta d'oli de Figueres tinguin la mateixa capacitat.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3883, fol. 171v.

No esmentat al regest del s. xx del Llibre de Privilegis de Figueres.

Universitatis ville de Figueriis

Nós don Carlos, et cetera. Una de les principals coses en què consisteix la justícia és que lo pes y mesura sia ab igualtat y també que la diversitat del pes y mesures que són en nostres regnes sien desiguals, emperò diversitat de pes y mesura en una mateixa vila porten gran desigualtat, e com tingam relació que en la nostra vila de Figueres haja diversitat de mesures en lo vi y en lo oli, qua sia major la bóta o mesura de oli que no és del vi, y a causa que la dita bóta del vi és poca mesura y menor de les altres lochs circumvehins, per ço molt reculen venir comprar vi en la dita vila de Figueres. Volent provehir a la desigualtat de la dita mesura y que la mesura sia igual del vi ab la del oli, per tant ab tenor de les presents de nostra certa sciència deliberadament y consulta, com a rey y señor a qui pertany provehir en los pesos y mesures de nostra real auctoritat, igualam la mesura del vi que en la dita vila de Figueres y térmens de aquella se ven y per avant vendrà ab la mesura de l'oli, en axí que la mesura o bóta del vi sia augmentada e igualada ab la bota del oli y la bota del vi y de l'oli sien iguals. Per tant al balle, cònsols, mostaçaf de la dita vila qui ara són e per temps seran diem y manam, sots la ira e indignació nostra y pena de mil florins d'or de lurs béns, si lo contrariaran, exigidors y a nostres còfrens aplicadors, que encontinent que les presents seran presentades igualen la bóta y mesura del vi ab la bóta y mesura de l'oli en axí que sia tot una bota y una mesura del vi e lo oli, no fent per res lo contrari, si ultra la ira e indignació nostra la pena damunt dita desigen no incórrer. En testimoni de les quals coses havem manat fer les persones ab lo nostre segell comú, lo qual usàvam abans que al regne dels hòmans y al sacre imperi fóssem elets, com los altres encara no sien fabricats, en lo dors segellades.

Dat en la nostra ciutat de Barcelona a XXX dies del mes de novembre, en l'any de la Nativitat de Nostre Señor M. D y denou.

Yo el rey.

Sacra cesarea et catholica maiestas mandavit mihi Ioanni Haunart.

Visa per cancellarium, Augustinum regentem [...]

1. el foli està tallat.

1520 gener 5. Molins de Rei

L'emperador Carles I concedeix que els habitants de la vila de Figueres puguin vendre els alls que cullin i exportar-los sense cap impediment.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3882, fol. 245v-246v.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 27, núm. 38.

Existeix un redactat anterior del mateix privilegi al reg. 3883, fol. 214v-216v amb una anotació marginal que diu: "Non fuit expeditum sub hac forma sed prout in Diversorum IIIº, folio CCXXXV", referència que correspon al present document.

Ville et baiulie de Figueres

Nos Carolus, et cetera. Pro villa vestra et baiulia de Figueriis et habitantes in ea ut veridice informamur ad solvendum debita et redita ad que tenentur et obligati existunt faciliorem viam neque modum non habent, cum non habeant alios fructus, ita uberiores neque comercia aliqua ita comode ad eorum necessitates supportandas et alias, nisi ex vendicione aliorum¹ que in dicta baiulia et illius termino colliguntur, et ob prohibitiones que sepe numero per aliquos ex nostris officialibus fiunt, et signanter per officiales dictorum comitatum Rossilionis et Ceritanie, dicta olea non possint vendi et si vendantur non equivalenti pretio sed minus congruo, ibi grave preiudicium dictarum ville et baiulie, et cum dicte ville et baiulia non sunt constante intra dictos comitatus Rossilionis et Ceritanie nec de illorum pertinenciis frui, propterea per iudicem eiusdem magestati nostre humiliter supplicatum ut pro bono et conservacione dicte universitatis et habitatorum illius licenciam et facultatem eis concedere vendendi dicta olea quibusvis personis et illa extrahendi a dictis baiulia et comitatibus Rossilionis et Ceritanie et alias de opportuno iuris remedio eidem providere dignemur. Nos vero eius supplicacione, velut iuste, benigne annuentes, et in comodis subditorum nostrorum et presertim universitatum, ut par est, providere volentes, tenore presentis de nostra certa scientia, deliberate et consulto, predictis et aliis nostrum animum ad hec iuste monentibus attentis, regia auctoritate nostra, vobis, dicte universitati de Figariis et baiulie et habitatoribus illarum, licenciam et facultatem plenarias impartimur quod, non obstantibus quibusvis prohibicionibus quorumvis officialium nostrorum tam factis quam fiendis quibus cum presenti derogamus et derogatum esse volumus absque metu et alicuius pena incursu, positis et valeatis dicta olea vestra dicte universitatis et baiulie et habitatorum in ea vendere et vendi facere quibusvis personis, etiam magestati nostra non subditis, precio seu preciis quibus potueritis et volueritis, et illa ementes seu mercatores possint etiam ipsi habitatores in dictis villa et baiulia vehi, et extrahi facere et extrahere a dicta baiulia et etiam a dictis comitatibus Rossilionis et Ceritanie, tam per mare quam per terram et tam cum bestiis quam navigiis libere, salve et secure, absque contradiccione et impedimento alicuius persone et seu officialis nostri et seu alterius cuiuscunque persone, cum sic respectibus supradictis et alias volumus fieri et complere, omni contradiccione et obstaculo cessante, non obstantibus quibusvis consuetudinibus, statutis, estillis et ordinationibus virtute quorum eis competere posset, tales prohibitiones posset facere. Mandantes per presentem cartam nostram

eadem regia auctoritate cuicumque futuro locumtenenti generali, gerenti vices generalis gubernatoris iudicique Cathalonie principatu et comitatibus Rossilionis et Ceritanie, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris ad quos patet ad penam florenorum auri duorum milium nostris fiscus fiat insolvendum erariis, quatenus presentes nostras licenciam et facultatem et permissum et omnia et singula in eis contentam vobis, dicte universitati et baiulie et singularibus et habitatoribus in ea ac dicta olea ementibus et exportantibus seu exportari facientibus, teneant semper et observent tenerique et observari inviolabiliter faciant per quos decet, et caveant secus agere quavis ratione seu causa si gratiam nostram charam habent et prepositam penam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri iussimus nostro comuni quo antequam ad regnum Aragonum Sacrumque Imperium electi essemus utebamur sigillo, cum nondum alia fabricata fuerint, impendenti munitam.

Data in loco de Molin de Rey, die quinto mensis ianuarii, anno a Nativitate Domini mille quingentesimo vicesimo, regnorumque nostrorum, videlicet electionis Sacri Imperii anno secundo, regine Castelle, Legionis, Granate XVII°, Navarre sexto, Aragonum vero utriusque Sicilie quartus et aliorum quinto, regis vero omnium quinto. Yo el rey.

Sacra cesarea et catholica regia magiestas mandavit mihi Petro Ioanni. Visa per cancellarium et Alfonso Sanchez thesaurarium.

Probata.

1. El mot aliorum sembla corregit a partir de olearum; a la resta del document, en canvi, totes les vegades que surt el mot olea no ha estat corregit en un més que probable alia. Agraïxo aquesta observació a Jaume Riera, arxiver de l'ACA, que ha vist el manuscrit original.

103

1528 juliol 19. Montsó

L'emperador Carles I confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Figueres pels seus antecessors.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3914, fol. 245v-247r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 28, núm. 39.

Ffigueras. Ville de Figueriis¹

Nos Carolus, et cetera. Confirmationis regie auctoritas antiquis iuribus non solum robur adicit verum eciam regalis munificentie dignum adque honestum testimonium perhibet, dum subditi ipsi ad reges, tanquam ad supremos dominos, pro confirmandis iuribus suis suppliciter recurrunt, et reges ipsi humilibus honestisque subditorum

supplicationibus non minus iuste quam liberaliter ammittunt. Hinc est quoad humilem supplicacionis instanciam dilecti nostri Ioannis de Media Villa, legum doctoris, syndici et procuratoris consulum et universitatis ach proborum hominum ville nostre de Figueris, thenore presentis nostre carte cunctis futuris temporibus perpetuo valiture de certa scientia regiaque actoritate nostra, deliberate et consulto omnia et quecunque regia privilegia, gratias, prerrogativas, libertates et immunitates, usus et consuetudines ac alia per retro reges Aragonum et comites Barchinone vel eorum locumtenentes, quales alie sue personas ab eis potestatem et auctoritatem habentes, concessos, concessas et concessa predictis consulibus et universitati ach probis hominibus dicte ville de Ffigueris et illius baiulie, quorum et quarum affectum et continentiam hic pro sufficienter expressis haberi volumus et habemus, prout actenus illis melius et plenius dicti consules, universitas et probi homines dictarum ville et baiulie usi ergo visi ffuerunt poteruntque seu debuerint semperque impresentiarum in eorum et earum posesione, laudamus, aprobamus, ratificamus et confirmamus ac quathenus opus sit de novo concedimus, huiusmodi laudacionis, aprobacionis, confirmacionis, ac quathenus opus sit nove concesionis munimine seu presidio roboramus et balidamus, volentes et decernentes quod nostra huiusmodi confirmacio et quathenus opus sit nova concessa interesse debeat pro effatis consulibus, universitati et probis hominibus dictarum ville et baiulie presentibus et futuris, stabilis, realis atque valida sit, adque firma, nullum sanciens in iudicio vel extra dubietatis obiectum aut noxe alterius detrimentum, quinimo in suo semper robore et firmitate persistat. Propterea Ffelippo, principi Asturiarum et Gerunde et filio primogenito et nepoti nostro carissimo et post ffelices et longevos dies nostros in homnibus regnis et dominiis nostris immediato heredi et subcessori, intencium nostrum aperientes, futuro locumtenenti generali nostro, ach gerentibus vices nostri generalis gubernatoris in principatu Cathalonie utroque Gerunde et Bisulduni ac baiulo dicte ville de Figueris cetherisque demum universis et singulis officialibus et subditis nostris in dicto principatu constitutis et constituendis eadem auctoritate, dicimus et mandamus, ad incursum nostre indignacionis et ire peneque florenorum auri Aragonum mille nostris infferendorum erariis, nostreque huiusmodi confirmacionis et nove consesionis cartam homniaque et singula precontenta teneant ffirmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscunque, contrarium nullatenus tentaturi racione aliqua sive causa, pro quanto dicti officiales et subditi nostri preter iram et indignacionem nostram, pennam prepositam, cupiunt ebitare. In cuius rei testimonium presentem ffieri iusimus nostro comuni quo ante qua ad sacrum imperium electi essemus utebamur sigillo, cum nondum alia ffrabricata ffuerint, impendenti munitam.

Data in villa Montissoni, die decimo nono mensis iuli, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo vicesimo octavo, regno-

rumque nostrorum, videlicet Sacri Imperii, anno decimo, regine Castelle, Legionis, Granate, vicesimo quarto, Nabarre, quartodecimo, Aragonum vero utriusque Sicilie, Hierusalem et aliorum terciodecimo, regis vero homnium terciodecimo.

Yo, el rey.

Cesarea et Catholica maiestas mandavit michi Ioanni de Comalonga. Visa per locumtenentem generalem thesaurarii. De Fferrera, de Galbis, regentes cancellariam; Ioannes Urries, pro conservatore et Ioannes Vaquer pro relathore gerentibus.

Probata.

1. *Títol escrit per una altra mà, més recent.*

104

1542 setembre 10. Montsó

L'emperador Carles I i la seva mare, la reina Joana, donen llicència perquè la universitat de la vila de Figueres poguï quitar el forn comú i la lleuda. També es regula el procediment de la insaculació per a la tria del batlle.

A. *Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 28-29, núm. 40.*

Ab privilegi concedit per lo señor emperador Don Carlos y la Señora Reyna Doña Joana, sa mare, rey de Castella y Aragón, dat en Monsó als 10 setembre 1542, en primer lloch concediren llicència que la universitat pogués quitar lo forn comú y la lleuda.

Com és més llargament de veurer en dit privilegi, a lo Llibre de exemples, lo qual privilegi en dit llibre és signat de la present lletra R, núm. 17, fol. 63 retro, 64, 65 y principi 66. Lo dit capítol trobaran que comensa a lo full 64 y diu "Sacra Cesaria Catolica y Real Magestat", devant de les quals paraules és la present lletra A, núm. primer.

Ítem, en dit privilegi concediren que se pogués fer la extracció de batlle ab veu secreta en esta forma: Que se fes una bolsa y dins de ella posar deu personas abilitadas, primer per lo Concell de dita universitat o concellers. Los quals primer presos de jurament y posadas deu personas abilitadas dins dita bolsa, de aquella se'n trauran dos, y aquelles presentar a lo señor virrey, perquè provehesca la una de las dos extractas, y dita extracció se fasse de tres en tres anys per Carnastoltas.

Com és de veurer a lo ítem segon, que és detrás del full 64, a dit llibre, signat dit ítem de lletra B, núm. 2, al marge, devant de ell apar també llargament a lo original privilegi, que és en pregamí, fexet signat de lletra B, núm. 2, y lo privilegi és signat de la seu dita lletra R, núm. 17.

105

1542 setembre 10. Montsó

L'emperador Carles I i la seva mare, la reina Joana, confirmen el privilegi de la carta de poblament de Figueres i el privilegi concedit per Joan II a la vila.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 3926, fol. 111r-123r (segona numeració).
 B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 29, núm. 41.
 Cf. doc. 1 i 97.

Universitati de Figueriis

Nos Carolus, et cetera. Licet adiectione plenitudo non egeat nec firmitatem exigat quod est firmum confirmant, tamen interdum quod robur obtinet non quia necessitas id exposcat sed ut habundantibus cautele robur accedat. Sane pro parte vestri, universitatis et hominum ville nostre et baiulie de Figueriis fuerunt maiestati nostre exhibita privilegia infrascripta, unionem inseparabilem eiusdem ville et baiulie de Figueriis corone nostre Aragonum concernentia, quorum tenores sic se habent:

“Pateat universis quod coram nobis Iacobo, Dei gratia rege Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comite Barchinone, comparuerunt nuncii seu procuratores universitatis hominum de Figueriis nobis humiliter supplicantes ut quoddam privilegium illustrissimi domini regis Iacobi, recordacionis inclite avi nostri, sigillo independenti cereo sigillatum, quod privilegium propter vetustatem et antiquitatem erat destructum, corrosum ac tinei demolitum, de benignitate regia reparari facere mandarem, quorum supplicationes annuentes, ut pote iustis, nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum supradictus, dictum privilegium et omnia possita et contenta in ipso privilegio reparari mandamus, tenor vero privilegii antedicti subsequitur in hunc modum:

‘Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maiorice et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispessulani, volentes populationem et villam construere et edificare in loco qui dicitur parrochia de Figeres et quod omnes qui ibi populabunt seu habitabunt huiusmodi libertatibus et bonis consuetudinibus infrascriptis debeant congaudere; idcirco per nos et successores nostros damus et concedimus vobis, Raimundo Berengarii, Raimundo Torti, Iohanni Mir, Guillelmo Arnaldi, Bernardo Laurentii, Arnaldo Malerii, Bernardo Renardi, Petro Iuliani, Petro de Ortis, Guillelmo Corcoy, Petro Iacobis, Arnaldo Letonis, Perpiniانو Daviu, Petro Ramonelli, Guillelmo Aynsa, Guillelmo Suynerii, Bernardo Cherig, Raymundo Maçot, Castillon de Salellis, Guillelmo Rotbaldi, Iohanni Calin, Bernardo Anelet et

Guillelmo Servienti et universis aliis dicte parrochie de Figeriis et quibuslibet aliis qui in dicta populacione sive villa habitabunt et populabunt et vestris ac eorum successoribus uni-versis, franquitates et consuetudines, que sequuntur:

In primis statuimus quod vocetur dicta villa regalis et habeat terminos unius milliarii in circuitu ipsius ville, et quod in dicta villa vel dictis terminis suis curia Bisulduni nec aliqua alia curia non intret pro aliqua querimonia vel aliquo alio maleficio, sed quod ibi sit baiulus noster vel vicarius, qui audiat et distringat ipsas querimonia et iustitias.

Item concedimus vobis quod non teneamini facere nec faciatis unquam nobis nec nostris boaticum, terragium, erbagium, cuguciam, intestiam nec exorquiam nec aliquid racione predictorum, nec questiam nobis vel nostris dare, immo ab ipsis omnibus sitis semper vos et successores vestri franchi et liberi penitus ac immunes.

Item, concedimus et indulgemus vobis quod de aliquibus mercaturis vestris nobis non detis nec teneamini dare lezdam, sed sitis inde franchi sicut homines Bisulduni.

Item, concedimus vobis quod habeatis in dicta villa macellum, prout est in Gerunda, quod quidem sit de dominio nostro tantum.

Item, concedimus vobis quod illi a quibus hereditates vel possessiones ad censum tenetis vel tenebunt illi qui in dicta villa populabunt, non possint a vobis petere nisi tantum censum quod eis facere debetis pro honoribus seu possessionibus quos vel quas pro eis tenetis ad censum, nec vos compellere alia racione.

Item, statuimus quod nullus miles vel aliquis extraneus vel privatus audeat mittere neque mittant equos, mulos vel aliquas alias bestias in campis, trillis, ortis vel locis aliis in quibus blada sint et quod in dicta villa non sit desuetum de vino, sed quilibet possit undecunque voluerit aportare et vendere vinum.

Item, statuimus quod furnus vel furni qui in dicta villa erunt, sint nostri et non teneamini dare de pane quem ibi coquetis nisi de viginti et quatuor panibus unum panem.

Item, concedimus vobis quod de aquis terminorum dicte ville possitis accipere ad vestram voluntatem ad rigandum blada et vineas et ortos vestros, ita quod illi qui habebunt necesse dictam aquam, teneant ipsam, quisque ipsorum per unam diem, et sic secundum numerum competenter.

Item, quod de cepis, porris, caulibus et quibuslibet aliis erbis sive ortaliza detis lezdam nobis sicut Gerunde datur, et non aliter.

Item, indulgemus vobis quod aliquis qui in dicta villa populabit, qui sit ecclesie, militis, vel hominis ville, et in dicta villa permaneat, non teneatur se redimere a domino cuius erit, sed quod incontinenti sit noster.

Item, concedimus vobis et statuimus quod in dicta villa sit mercatum in die lune in unaquaque septimana, et sit ibidem fira semel

in unoquoque anno, que incipiat in prima die dominica mensis septembris et duret per octo dies; ad quam firmam omnes qui ad eam venire voluerint et venerint sint salvi et securi et sub guidatico nostro in veniendo ad eam et stando et redeundo ad domos suas, nisi fuerint banditi seu preconizati vel homicide aut raptores sive latrones.

Item, concedimus vobis quod si aliquis extraneus a dicta villa percuteret aliquem de dicta villa, quod baiulus seu vicarius aut aliquis alius non possit ipsum ibi guidare nec assecurare intus villam ipsam sine licencia ipsius qui vilipensus fuerit vel percusus; quod si fieret et ille qui esset percussus vel vilipensus aut amici eius seu homines dicte ville per se de eo acciperent idoneam ultionem, quod non teneatur inde curie sive nobis nec illi a quo ipsam acciperet ultionem.

Item, concedimus vobis quod omnes habitatores dicte ville teneantur per sacramentum et sub certa pena baiulo curie nostre dicte ville quod si aliquis vel aliqui eiusdem ville esset ab aliquo extraneo vilipensus sive percusus, et hoc ostenderet baiulo vel curie dicte ville, quod ipse baiulus vel curia teneatur facere preconizare consilium, et quod omnes homines teneantur se congregare in loco in quo ipse baiulus seu curia vel vicarius et omnes homines dicte ville teneantur sequi signariam, si consilium est ipsorum et curie nostre et quod de aliquo malo quod dicto extraneo facient non teneantur.

Item, statuimus quod si aliquis vel aliqui extranei tenerent in reguardo aliquem vel aliquos habitatores dicte ville, et ipse habitator dicte ville assecuraverit ius facere ipsi extraneo in posse baiuli vel vicarii dicte ville, et ille extraneus noluerit hoc recipere, quod dictus baiulus seu vicarius et homines ipsius ville teneant ipsum similiter in reguardo, et vicarius seu baiulus ville capiat ipsum donec assecuraverit quod non faciat malum hominibus dicte ville.

Item, concedimus vobis quod, si ab aliquo habitatore dicte ville querimonia facta fuerit ratione debiti vel comande aut cuiuslibet rei mobilis de qua tertium solvi deberet, et ille de quo querimonia fiet cum querelante composuerit vel solverit rem petitam suo querelanti, infra X dies post querimoniam curie factam, ille reus non teneatur domino aliquid ratione tertii dare inde.

Item, volumus et statuimus quod nullus se possit tueri privilegiis nostris regalibus, licet in dicta villa permaneat, nec homines eiusdem ville eum iuvare teneantur, donec iuraverit fidelitatem nobis et nostris; et quod aliquis, licet fidelitatem nobis iuraverit, ut est dictum, non habeatur pro vicino dicte ville nec deffendatur privilegiis nostris, donec domum habeat in dicta villa et ibi suam faciat continue mansionem.

Concedimus etiam vobis et statuimus quod quicumque fuerit baiulus vel curia dicte ville pro nobis teneatur iurare, cum de ipsa se emparaverit baiulia vel nos seu nostri eum ibi ponemus, servare ibi iustitiam et privilegium nostrum presens et omnia hic contenta.

Insuper etiam promittimus vobis quod in dicta villa faciemus forciam sive castrum aut staticum ad opus nostri, et quod nos vel successores nostri vos vel successores vestros aut dictam villam vel terminos eius comiti Empuriarum nec vicecomiti Rocabertini, presentibus vel futuris, nec alicui alii richohomini vel militi comitatus vel vicecomitatus predictorum non dabimus seu alienabimus in excambium vel alio quoque modo, nec eisdem in redditibus seu iuribus nostris dicte ville aliquid dabimus seu assignabimus, sed vos et vestros successores seu dictam villam cum terminis suis omnibus et redditibus ac iuribus nostris eiusdem ville retinebimus ad opus nostri perpetuo nos et nostri etiam successores. Promittentes etiam vobis quod predicta omnia observabimus nos et nostri vobis et vestris, ut superius continetur, et contra ipsa vel eorum aliquid non veniemus nec aliquem faciemus nec permitemus contravenire aliqua ratione; mandantes firmiter vicariis, baiulis, curiis et universis aliis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia firma habeant et observent ac faciant observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione.

Data Caesarauguste, XI kalendas iulii, anno Domini millesimo CCLX septimo.

Signum [+] Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Maiorice et Valencie, comitis Barchinone et Urgeliis et domini Monstispeulani.

Testes sunt Raymundum de Montecatheno, Garcias Tomeri, Arnaldus de Luna, Eximinus de Urrea, Garcias Ortis de Açagra.

Sig[+]num Simonis de Sancto Felicio, qui mandato domini regis predicti et scribi fecit cum suprascripto in decima octava linea, ubi dicitur baiulus vel curia, et clausit loco, die et anno prefixis.'

Volumus tamen quod tam dicti homines utantu prout hactenus usi sunt privilegia antedicta, sic quod ex presenti reparatione nulla fiat novitas in premissis.

In testimonium vero reparationis predictae sigillum maiestatis nostre hic iussimus apponendum.

Datum Barchinone, quarto mensis aprilis, anno domini millesimo tercentesimo vigesimo quarto. Subscripsit B.

Sig[+]num Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes sunt reverendus Ioannes Toletanus archiepiscopus, domini regis filius inclitus, infans Petrus dicti domini regis natus, Poncius Barchinonensis episcopus, Otho de Montecatheno, Bernardus de Portella.

Sig[+]num Bertrandi de Vallo, scriptoris domini regis, qui mandato eiusdem hec scribi fecit cum literis rasis et emendatis in linea decima, ubi dicitur terminorum dicte ville et in linea duodecima, ubi dicitur et sic, et in linea vicesima, ubi dicitur ipsa se, et clausit. Rex Aragonum."

"Pateat universis quod nos Iohannes, et cetera, quia vos, dilecti et fideles nostri consules, probi homines, universitas et singulares

persone ville nostre de Figueriis dyocesis Gerundensis, cognito ac deposito errore in quo per aliquod tempus durante rebellione civitatis Barchinone et aliarum civitatum, villarum ac locorum huiusmodi principatus Cathalonie, eidem adbenentium perseverastis, voluntarie ad nostram venire cuppitis obedientiam et ad nostrum reduci dominium, nobisque, ut decet, naturales fideles vassallos et subditos servire ac nostris obedire mandatis, in actu reductionis vestri et dicte ville de Figueriis maiestati nostre oblata et humiliter presentata fuerunt capitula tenoris sequentis:

Molt alt e molt excel·lent senyor: Si la vila de Figueres, la qual del principi de la sua població ençà és estada e és de patrimoni reyal e a aquell inseparablement unida, per seducció de alguns o per ignoràntia dels singulars de la dita vila e en altra manera en lo passat és estada desobedient a vostra magestat e en-la dita desobediència ha perseverat, e aquella durant ha deservida vostra senyoria, e encara damaniats alguns de aquells qui vostra alttesa servien e en obediència de aquella staven, ara, conoxent la error en què era cayguda e ha perseverat, volent tornar al prístiu ésser e servir de son poder vostra excel·lència com bon vassalls deuen fer a lur rey e senyor, del·libera reduir-se e de fet se reduex a la obediència de vostra senyoria e sobre la dita reducció supplicant humilment demana a vostra clement excel·lència li plàcia consentir et atorgar les coses segènts:

E primerament que sia mercè de vostra altesa perdonar, remetre e absolutament relaxar a la dita vila, batlia e reculleta e als singulars de aquella tots e qualsevols actes e enantaments fins ací fets qui fossen dignes o merexedors en qualsevol manera de repremsió o punició e tots e qualsevol damnages donats a qualsevol persones dels quals se degués o-s meresqués fer esmena o satisfacció. En axí que la dita vila e reculleta ne los singulars de aquella en general ne en particular per vós, senyor, ne vostre i·lustre primogènit ne per oficials vestres o sens no puga o puguen per causa o ocasió de aquells ésser punits ne compel·lits a satisfacció o esmena dels dits damnatges, ne en alguna altra manera contra la dita vila, batllia, reculleta o singulars de aquella en general o en particular puga ésser proceyt o enontat per via alguna. Plau al senyor rey.

Ítem que plàcia a la excel·lència vostra confirmar a la dita vila, batlia e reculleta de aquella e als singulars de aquella tots e qualssevols privilegis, franqueses, libertats e immunitats, usos e bons costums, tant per vós, senyor, com per antecessors vostres a les dites vila, batlia e reculleta de aquella e singulars persones tant en general com en particular, consentits e atorgats, havent en aquestes coses a maior cautela per exprés lo privilegi de la unió feta de la dita vila al patrimoni reyal, e que de aquell en manera alguna la dita vila e batlia no puga ésser separada, ab prometensa e iurament solemne de tenir e observar e fer tenir e observar aquells per los inferiors oficials e ministres de vostra senyoria. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, la dita vila prestarà a vostra alteza fidelitat, aquella que per vassalls deu e pertany ésser prestada a señor, sens perjudici e derogatió de la fidelitat en temps passat per la dita vila prestada al molt il·lustre don Ferrando, primogènit de vostra excel·lència, la qual, en quant a ell se esguarda e-li pertanga, vol ab tota integritat li romanguen salva e il·lesa. Emperò, senyor, per quant se tem de intrada de potència pus fort que la vostra gent d'armes per aquells qui a vostra altesa fan contradicció e guerra en lo present principat, demana la dita vila e humilment supplica la excel·lència vostra li consente que, si en cas que potència de gent d'armes de altre senyor venia sobre la dita vila, e la terra era desemperada de gent d'armes vostres totalment, que la dita vila no-s pogués defendre, la dita vila no puga pendre aquell partit que vist serà a la dita vila, e que en tal cas vostra senyoria la haie per escusade e reste il·lesa de la dita fidelitat. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que sia mercè vostra relevar a la dita vila, batlia e reculleta e singulars de aquella tots drets, talls, e qualsevol altres imposats qui del principi de la guerra, qui fonch el any mil CCCCLXII ençà, sien stats imposats per los diputats del general de Cathalunya residents en Barcelona e o per altres qualsevol persones, e que d'aquí avant a-les dites vila, batlia e reculleta e singulars de aquella non puguen de nou ésser alguns impostats sens celebratió de Corts Cenerals en Cathalunya e assentiment de tots los tres staments de aquella, e que en açò consenten si e en quant necessari sia los diputats fets en aquella part de Cathalunya qui està huy en la obediència de vostra altesa. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que sia vostra mercè que si alguns heretatges o béns de algunes persones qui vuy estiguen en la dita vila, batlia, reculleta, de qualsevol condició sien, a causa de la guerra són stats presos e ocupats per algunes persones inimicants a la dita vila o per concessió per vostra altesa o altra qualsevol persona feta o per avant per aquells que desobediens o inimichs són a vostra senyoria ne feren presos o ocupats, los dits heretatges e béns sien restituïts e reintegrats a les dites singulars persones ab tota integritat en aquella forma que aquells tenien e poossehien abans del principi de la dita guerra. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que si per ventura algun o alguns desobediens a vostra altesa han algun heretatge e patrimoni en la dita vila o batlia de Figueres e dins espay de hun mes los qui-s troben dins lo principat e los qui-s troben fore lo dit principat dins dos mesos se seran reduïts e tornats a la obediència vostra, que aquells tals lurs heretatges e patrimonis lus sien salves e reservats e aquells puguen recobrar e posseyr ab tota integritat, axí com fahien abans del principi de la guerra, e si dins lo dit temps lo dit reduït no feren a vostra obediència, que los dits heretatges e patrimonis sien e romanguen de la dita vila, tant com inobediència e inimicitia durarà. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, si algun o alguns de aquells qui vuy se atroben en la dita vila, de qualsevol condició sien, non volran star sots domini e obediència vostra o se'n volran anar en altra part, encara que sia desobedient e inimiga a vostra altesa, que ho puguen fer ab tots lurs béns que portar-se volran, salvament e segura, dins temps de deu jorns. Plau al senyor rey, puix no se'n porten vitualles algunes, ans aquelles romanguen en la vila e batlia.

Ítem, senyor, per quant la dita vila a causa de la guerra ha sostengudes infinides despeses e damnatges, e los emoluments de aquella per ninguna via ne abasten a pagar los interessos que la dita vila fa ne altres càrrechs ordinaris que sosté, sia mercè vostra relaxar e remetre a la dita vila e a qualsevol universitats de la batlia e reculleta de aquella e a singulars persones de aquelles totes pensions cessades que la dita vila e qualsevol de les dites universitats e singulars persones, per si fassen a qualsevol cresadors qui fins a la iornada present sien degudes, en tal manera que del passat no n-haien res a pagar, restants als dits cresadors salves les propietats dels dits censals e les pensions de aquells esdevendores. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, per quant a causa de la guerra les mesades e terres dels pagesos e de altres terres tenents han stat quasi per tot lo temps de la guerra rònegues e no són pogudes conresar ne de aquelles los senyors útils han pogut haver fruyt, e axí romanen quasi del tot destroyts, e si havien a pagar los censos qui per aquells són deguts nunca tornarien habitar en les masades, ans lus convindria cercar partit de viure en altres parts, de què-s causaria depopulació de la terra, sia mercè vostra enfranquir e fer quitis los dits pagesos e terres tenents tant de la dita vila com de la batlia e reculleta de aquella de qualsevol censos e censals per ells deguts fins a la iornada present, e que de res del passat no sien tenguts pagar alguna cosa, sinó solament de açò que per avant exirà e-s deurà, e sol de aquelles terres e possessions que-s conrearan e cultivaran. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que si la dita vila e altres universitats de la dita balia e reculleta fan censals a persones desobedients o enemigues a vostra senyoria sia mercè vostra consentir e atorgar que durant la desobediència de aquelles les pensions dels dits censals qui exiran, tant com la lur desobediència durarà, romanguen e sien pròpies de la dita vila e o de cascuna de les dites universitats qui los dits censals fa. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, com la dita vila sia pobre e estreta de vitualles, qui vuy se troben en la dita vila stant en mans de algunes persones, qui per ventura aquelles voldrien vendre a lur arbitre e preu immoderat, en-lo qual los pobres mesquins de la dita no porien suplir e lus convindria desenparar la vila e anar mendicant per lo món, sia mercè vostra no permetre ne consentir en manera alguna que vitualles algunes isquen de la vila sens que primer de tot la dita vila no sia complidament

proveyda de vitualles a coneguda dels cònsols e consell de la dita vila, e que lo preu de aquelles sia tachat e arreglat en aquells, a arbitre e coneguda dels dits cònsols e consell de la dita vila. Plau al senyor rey, emperò que haien a donar vitualles per al exèrcit de sa magestat als preus rahonables.

Ítem, senyor, sia mercè vostra no consentir ne permetre que per ara la gent de vostre exèrcit sia aposentada en la dita vila si necessari no serà, com segons és dit aquella sia pobre de vitualles e en poch dies seria afamada e portada a total destructió, no entenent emperò gens a contradir en la intrada e stada de vostra altesa, ne encara dels consellers e cortesans de vostra cort e altres, si necessari serà, ne encara entenent a contradir que de les vitualles que són en la dita vila ne rest complidament proveyda, no sien comunicades e portades a les gents de vostre exèrcit. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, per donat loch que la dita vila, qui a causa de la guerra és venguda a gran depopulació, se puga tornar refer e poblar, sia mercè vostra consentir e atorgar a la dita vila haien guiatge e sobreyment de qualsevol deutes en què tenguts e obligats sien a lurs cresadors per temps de deu anys, e que durant aquells per alguna via no puguen ésser executats dels dits deutes. Plau al senyor rey atorgar-lus lo dit sobreyment per cinch anys.

Ítem, demana e suplica la dita vila que per vostra altesa li sia consentit per nova concessió que cascun singular de la dita vila puga fer e tenir forn en sa casa per son propi ús e coure son propi pa. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, en dies passats per la molt il·lustre senyora la senyora reyna, muller vostra de gloriosa recordatió, com a tudriu de l'il·lustre don Ferrando, primogènit de vostra excel·lència, fon consentit privilegi de offici de mostaçaf a la dita vila ab condició que dels bants que lo dit mostaçaf exhigirà hagués a donar les dues parts al batle de la dita vila, e com lo dit offici e los emoluments qui de aquell proceeixen sien de tan poqua quantitat que no-s troba qui lo dit offici en la dita vila vulla exercir, per ço demane e suplica la dita vila vostra senyoria li vulla consentir que tots los bants qui del dit offici proceyan sien íntegrament de aquell qui per la dita vila en lo dit offici cascun any serà elegit segons forma del dit privilegi. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, demana e humilement supplica la dita vila a la excel·lència vostra, sia mercè vostra esmenar e satisfer los damages que les gents de vostre exèrcit en aquells dies prop passats han fets a alguns singulars de la dita vila en tallar dos olivars e cremar dos masos de hòmens de la dita vila. Lo senyor rey los haurà per recomanats en altres gràties ab les quals los dits dans sian esmenats.

Ítem, senyor, sia mercè vostra fer desliurar e soltar tots e sengles hòmens de la dita vila e batlia e reculleta de aquella qui sien detenguts persones en qualsevol manera per qualsevol persones de vostra part

e exèrcit, e exhimir qualsevol hòmens de la dita vila, batlia e reculleta de rescats deguts, si alguns deuen, e messions de aquelles dependents. Plau al senyor rey fer soltar sobre la fe los presos que Banyelos, Sancho, Saravia e Iohan de Salzedo prengueren e promet que dels primers presos que en lo seu exèrcit se pendran dar de aquells fins en quantitat de cent sexanta cinch florins, dat e que los dits presos no puguen en lo endemig ésser requests e que los que són stats presos sobre guiatge de mossèn Bach, en fe de sa senyoria, la dita magestat los farà soltar, e en lo fet de'n Benet Serra ab mossèn Jaume Alamany farà iustícia expedita.

Ítem, senyor, per quant la vila és edificada en part que ha ésser frontera de aquella part da-on s'espera venir guerra al present principat, e axí de molta necessitat per poder-la conservar en obediència vostra ha mester ésse fortificada, e sia en tanta pobresa que no puga suplir a la despesa necessària a la dita fortificació, per ço demana e humilment suplica a vostra excel·lència que de temps de deu anys props esdevenidors la dita vila e singulars de aquella e los lochs de la dita batlia e singulars de aquella no sia tenguda pagar a sos cresadors sinó la mitat de les pensions dels censals que lus fa e l'altra mitat sia consignada a fortificació de la muralla de la dita vila. Plau al senyor rey.

Ítem demana e humilment suplica la dita vila a vostra magestat li plàtia fer liurar la present capitulació e concessió franca e quita de dret de sagell. Plau al senyor rey fer-los franquesa de la mitat de dret de sagell.

Encara més, demana e humilment suplica la dita vila a vostra clemència li plàtia fer remissió a qualsevol singulars de la dita vila, batlia e reculleta de aquella de tots e sengles crims, delictes e excessos per ells fins ací comesos, quantsevol gràtias sien, e de tots bans e penes civils e criminals a què fins aui sien tenguts. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, si en la reducció que ab lo auxili divinal se espera ésser de la ciutat de Barcelona a la obediència de vostra altesa seran per vostra senyoria fetes o atorgades algunes concessions generals al principat de Cathalunya, que de aquelles la dita vila puga usar e-s puga alegrar, no obstant la present capitulació, ne a les coses en aquella contengudes. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, en dies passats los deputats del general residents en Barcelona se confiscaren una casa qui era d'en Vinyoles de Mallorca, e après aquella han venuda a-n Pere Sant Pol de la dita vila per preu de cent florins d'or, lo qual preu han assignat a la dita vila per satisfacció de consemblant quantitat que lo dit general devia a la dita vila e en la dita venda la dita vila ha feta evicció, per ço suplica a vostra altesa vulla la dita venda loar e confirmar en manera que per avant la dita vila per la dita evicció no puga ésser inquietada. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que plàtia a vostra altesa confirmar lo capità qui vuy en dia és de la dita vila, e haver aquell per capità en la dita vila e batlia, tant com la dita vila ho volrà, aquell per capità, e que après mort del dit capità o mutatió faedora de aquell, que la dita vila ne puga elegir hun altre e que a vostra senyoria plàcia haver per capità de la dita vila e batlia aquell que la dita vila elegirà, e per semblant sia mercè vostra confirmar lo qui vuy té la batlia de la dita vila en lo dit offici de batlia. Plau al senyor rey confirmar los dits capità e batle.

Ítem, senyor, sia mercè vostra consentir e atorgar a la dita vila que si per esdevenidor la dita vila o singulars de aquella faran portar gra de parts estrangeres e aquell passaran per lo comptat d'Ampúries, que de tal gra no haien ne sien tenguts de pagar dret de treta. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, que sia mercè vostra consentir, proveyr e manar que certa executió que micer Guillem Jacme, prevere obtinent lo benifet d'en Vilar de Vilasaca, ha feta contra la dita vila per causa de hun censal que la dita vila li fa, e la venda que en la dita executió és estada feta de hun censal que en Matheu Puiada de la dita vila ha sobre la vila de Castelló sia retractada, e lo dit censal ab ses pensions sia restituït al dit Matheu Puiada, e li haien a pendre en compte les pensions del dit censal que seran exides fins lo dia que de poder lur serà quitat, pus sia satisfet al dit micer Guillem Jacme sol en lo que per la dita vila li era degut en temps que principià la dita executió. Plau al senyor rey.

Ítem, senyor, sia mercè vostra consentir, provehyr e manar que hun privilegi antich que la dita vila ha de franquesa de barres e leudes sie tengut e servat a la dita vila e singulars de aquella en la vila de Castelló d'Ampúries. Plau al senyor rey.

Nobisque vestri pro parte humiliter supplicatum fuit ut capitula preinserta et contenta in eis vobis concedere, laudare, approbare, confirmare et iurare de nostra benignitate regia dignemur, atque nos regio more moti erga vos clementius et gratiose habere volentes vestris inclinati supplicationibus capitula preinserta, tanquam nobis grata et placida, libenter admisimus et eorum singulis certas decretationes, modificationes et responsiones fecimus, prout in fine cuiuslibet eorum, iuxta decretationes, modificationes et responsiones per nos eorum cuilibet factas observari tenore presentis publici instrumenti ubique firmiter valituri de nostra certa scientia et deliberate per nos et omnes heredes et successores nostros iamdicta capitula, iuxta dictas decretationes, modificationes et responsiones per nos eis factas et in cuiuslibet eorum fine descriptas laudamus, approbamus, ratificamus et concedimus ac firmamus, nostreque laudationis, approbationis, ratificationis, concessionis ac firme presidio roboramus, sicut melius sanius et utilius ad vestri et vestrorum heredum et successorum presentium et futurorum bonum, sanum et sincerum intellectum potest intelligi sive

dici; volentes eius efficacem sortiri effectum vimque et robur obtinere debite ac perpetue firmitatis, et promittimus in nostra regia bona fide vobis, dictis consulibus, probis hominibus et universitati ac singularibus personis ville predicte de Figueriis presentibus et futuris, et iuramus per dominum deum et crucem domini nostri Ihesu Christi ac eius sacrosancta quatuor evangelia, coram nobis posita et propriis manibus nostris corporaliter tacta, in posse et manibus et secretarii nostri et notarii infrascripti, ut publice persone nomine nostro et omnium quorum interest et intererit ac interesse poterit in futurum hec pro nobis stipulantis et legitime recipientis, quod predicta et preinserta capitula et omnia et singula in eis et quolibet eorum contenta et specificata, iuxta tamen decretationes, modificationes et responsiones predictas tenebimus et servabimus ac attendemus et complebimus, et teneri, servari ac attendi et compleri faciemus cum effectu, et nil in contrarium faciemus vel permittemus per aliquem fieri, iure aliquo, ratione vel causa. Et cum hoc quidem publico instrumento quod vicem epistule gerere volumus in hac parte dicimus, precipimus et mandamus de dicta nostra certa scientia et expresse nostro generali gubernatori Cathalonie et eius vicesgerenti quibuscumque locumtenentibus generalibus, capitaneis, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis et aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris et successorum nostrorum presentibus et futuris et eorum locumtenentibus, quatenus preinserta capitula, iuxta tamen decretationes, modificationes et responsiones predictas nostramque huiusmodi laudationem, approbationem, ratificationem, concessionem ac firmam et omnia et singula in eis contenta et specificata firmiter teneant et observent et exequantur et compleant, ac teneri et observari, exequi et compleri faciant inviolabiliter per quoscunque vice qualibet qua pro parte vestri, predictorum consulum, proborum hominum et universitatis ville predicte de Figueriis presentium et futurorum, requisiti fuerint et alter eorum fuerit requisitus, et non contrafaciant vel veniant nec aliquem contrafacere aut contravenire permittant aliqua ratione, modo vel causa, si gratia nostra eis coram est iramque et indignationem nostram ac penam florenorum quinque milium erario nostro applicandorum cupiunt non incurrere, contrarium vero attendandi officialibus predictis cunctam adimimus seu tollimus potestatem et facultatem, nullumque propterea decernimus et inane nulliusque fore roboris seu momenti si quid et quicquid fuerit in contrarium attentatum seu factum.

Quod est actum in loco de Vilabertrando, duodecimo die mensis ianuarii, anno a Nativitate Domini M^o CCCCLXXII, regnique nostri Navarre anno XXXVII, aliorum vero regnorum nostrorum XV.

Signum (+) Iohannis, Dei gratia, et cetera, qui predicta concedimus, laudamus, approbamus, ratificamus, firmamus et iuramus huicque publico instrumento sigillum nostrum comune apponi iussimus independenti. Rex Iohannes.

Testes sunt qui premissi interfuerunt reverendi in Christo patres Iohannes episcopus Gerundensis et Franciscus episcopus Maioricensis, frater Bernardus Hugo de Rupebertino, castellanus Emposte, egregius Iohannes comes de Cardona et Montanearum de Prades, nobiles Rodericus de Recolledo camarlengus, Perotus de Moncada, magnifici Iohannes de Villalpando et Iohannes de Riaria, milites, predicti domini regis consiliarii.

Sig+num mei Michaelis Vitalis, serenissimi domini regis predicti secretarii eiusque auctoritate per universam dicionem suam publici notarii, qui predictis una cum prenominatis testibus interefui eaque de dicti domini regis mandato recepi, scribi, feci et clausi, cum rasis et emendatis in lineis vicesima ubi scribitur Matheu Puiada e li haren a prenre en compte les pensions del dit censal que seran exides fins lo dia que de poder lur serà quitat, pus sia satisfet al dit micer Guillem Jacme, sol en lo que per la dita, et in quinquagesima prima vila li era degut en temps que principià la dita executió. Plau al senyor rey, et in quinquagesima tertia observari."

Exhibuistis etiam maiestati nostre quoddam alidu privilegium seu copiam eiusdem fidem facientem in et cum quo serenissimi rex Martinus et regina Maria, coniuges confirmant concordiam inter dictos serenissimos regem et reginam ex una parte eet episcopum Gerunde parte ex altera, super dicta unione et reintegratione regii patrimonii in quo comprehenditur dicta villa et baiulia de Figueriis, prout hec et alia in dicto confirmationis et concordie privilegio, quod datum fuits ub diversis calendarii, quorum primum fuit in regio maiori Palacio Barchinone, die vicesimo sexto octobris, anno Domini millesimo quadrigentesimo, ad quod nos referimus, latius continetur, qumque preinserta et calendata privilegia iam alias per nos generaliter confirmata et in generali confirmatione quam incolis Cathalonie fecimus fuit comprehensa, tam ea specialiter per nos confirmari humiliter petistis, nos supplicatione huiusmodi benigne annuentes, tenor presentis, de certa scientia regiaque auctoritate nostra et consulto, preinserta et calendata privilegia et omnia et singula in eis et quolibet eorum a prima linea usque ad ultimam contenta, specialiter dictam unionem inseparabilem ville et baiulie predictam de Figueriis corone nostre Aragonum vel ex eis deppendentis seu emergentis quoquomodo concernentia vobis eisdem universitati et singularibus personis ville et baiulie de Figueriis presentibus et futuris, prout et quemdamodum eis hactenus melius et plenius usi fuistis estisque, nunc in eorum possessione laudamus, approbamus et ratificamus et confirmamus, et quatenus opus sit de novo concedimus nostreque huiusmodi confirmationis et quatenus opus sit nove concessionis munime seu presidio roboramus et validamus. Volentes et expresse decernentes quod nostra huiusmodi confirmatio et quatenus opsu sit nova concessio sit dicte universitati et singularibus personis eisudem presentibus et futuris

imperpetuum stabilis, realis, valida atque firma, nullum sencients in iudicio vel extra dubietatis obiectum aut noxe alterius detrimentum, quinimmo in suo semper robore et firmitate consistat, illustrissimo propterea Philippo Asturiarum Gerundeque principi, filio primogenito et nepoti nostro carissimo ac post longevos et felices dies nostros in omnibus regnis et dominis nostris, deo propicio, immediato heredi et legitimo successori, intentum apperientes nostrum sub paterne aviteque benedictionis obtentu dicimus, eumque rogamus futurove locumtenenti generali nostro in Cathalonie principatu, cancellario, vicecancellario, regenti thesaureriam, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis ceterisque demum universis et singulis officialibus et subditis nostris in dicto principatu constitutis et constituendis ad ire et indignationis nostre incursum penamque florenorum auri Aragonum mille nostris inferendorum erariis, quatenus nostram huiusmodi confirmationem omniaque et singula precontenta vobis, eisdem universitati et singularibus personis ville nostre et baiulie de Figueriis presentibus et futuris, perpetuo teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter quoscumque cautis secus agere fierive permittere ratione aliqua sive causa, pro quanto dicti officiales et subditi nostri gratiam nostram charam habent penamque prepositam cupiunt evitare.

In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro comuni sigillo impendenti munitam.

Data in oppido Montissoni, die decima mensis spetembris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo secundo imperi nostri, et cetera.

Yo el rey.

Caesarea et catholica maiestas mandavit mihi Ioanni de Comalonga. Visa per Maium vicecancellarium generalem thesaurarii et Iohannem Urries pro generalem conservatorem.

106

1547 desembre 6. Montsó

El príncep Felip confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Figueres pels seus antecessors i n'afegeix d'altres sobre la construcció d'unes botigues, sobre el bestiar menut, la prohibició de fer basses de fems, l'obligació de no tenir deutes amb la universitat de la vila per accedir a cap càrrec, l'embelliment de la ciutat, la distribució de llocs als marxants, etc.

- A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 30-32, núm. 42.

Ab privilegi dat en la vila de Monsó als 6 del mes de desembre 1547, lo príncep Don Felip, primogènit dels regnes de Castella, Aragó,

etc., a petició y demanda del síndich de la universitat de la vila de Figueras, otorgà privilegi a la dita universitat ab lo qual concedí moltes gràcias y prerrogativas a la dita universitat, y aquellas són las que se aniran dient, arxibonat y declarant quiscuna per son ordre, com estant continuadas a lo dit privilegi. Lo qual privilegi és a lo dit *Llibre de privilegis*, explicít [sic] y a los fulls 73, 74, 75 y 76. Lo qual privilegi a dit llibre és signat lo original de lletra F, núm. 19, que se trobaran ab pregamí, *fáciculum secundum*, signat de lletra B, núm. 2, Y las gràcias, concecions y prerrogativas <que> són en dit privilegi y ab ell concedidas són las que assí se aniran apuntant y dient y axí signant y nombran ab sa lletra y nombre, que axí ho trobaran a dit llibre, en lo modo següent:

Primo a dit privilegi, que és a dit llibre y en lo full 73, al capdevall de la plana hont són las paraulas següents: "Primerament suplica a vostra altesa li plàcia confirmar y si en quant menester sie de nou consentir y otorgar a la dita vila y universitat de aquella tots y segles privilegis, llibertats, immunitats, usos, estils y concuetuts a la dita universitat y singulars de aquella consentits y otorgats per los antecessors reys de Aragó". Com més llargament és de veurer a dit capítol. Lo qual és signat de lletra A, núm. primer. Y respongué: "Plau a sa altesa".

Ítem, suplica dit síndich a altesa que confirmàs eo de nou concedís un privilegi a dita vila ja concedit y otorgat per Don Jaume de Luna, en temps passat lloch tinent y capità general, y és que en lo terme de dita vila no-s pogués tenir sinó sert número de vestiar menut, que fos de son servey de consentir pogués sentir a fins al número de cent, y lo carnicer lo número <que> seria ben vist a los cònsols y Concell, creixent y disminuhint aquell tantas vegadas apareixerà als cònsols. Al lo que vingué sa altesa dien "Plau". Consta a lo segon ítem, que és al principi dit full 73 retro, signat de lletra B, núm. 2.¹

Més, suplicà dit síndich que consentís de fer unas botigas y magatsems sobre de unas arcadas eran a la plassa, prenent lo espay <que> se hauria de menester de dita plassa per lo peu de la escala se hauria de fer per pujar a las botigas, restant libero lo trànsit dejús ditas arcadas. Plagué a sa altesa. Com és llargament de veurer a lo dit ítem que és a dit full retro, signat de lletra C, núm. 3.

Més, demanà dit síndich que la universitat o cònsols pogués fer imposar penas a totes personas que farian bassa de fems y plantarian arbres a los balls de dita vila y, si n-i fujan o hi tiraben immundícias, fos sinquanta passos llunch dels quatre portals majors y que tinguessen de trauer los que hi eren. Lo que plagué a sa altesa. És de veurer més llargament a lo ítem lo qual és a dit full 73 en dit llibre, al capdevall del envés y pren de la plana del full 74 y diu "Ítem", és signat de lletra D, núm. 4.

Més, suplicà dit síndich que lloàs, confirmàs y de nou concedís privilegi que ningú que tingua plet a la dita vila o sia deutor de aquella

en qualsevol manera, no puga concórrer en oficis ninguns de Concell de dita vila, y que ab lo present capítol sie comprès lo ofici de batlle. Respongué "Plau a sa altesa que los qui deuran a la dita vila, tant quant no pagaran no puguian concórrer en offici d'ella". Consta llargament a dit ítem. És a la plana del full 74, signat de lletra E, núm. 5.

Més, suplicà dit síndich y sa altesa concedí que se puguia fer la extracció de cònsols, concellers y demés oficials de la universitat lo dia de la circuncisió, ab las portas tancades per-a que sols allí asistescan los dits cònsols, concellers y notari. És més llargament de veurer a lo ítem, és a lo full 74 més avall de mitja plana, signat de lletra F, núm. 6.

Més, suplicà lo dit síndich otorgàs fer gràcia y mercè a la universitat del dret tocant a sa altesa pertanyén en los àlbers blancs y altres <que> eran en la ribera de la present vila, per ser ayguallexos reals, perquè aquells pogués convertir la universitat. Respongué "Plau a sa altesa", si era real ab que servis per lo que-s demanà y no fos perjudici de tercer persona. Com és més llargament de veure a dit ítem, a dit llibre, foleo 74 retro, signat de letra G, núm. 7.

Més, ab dit privilegi y altre ítem demanà que per quant la plasa o firal a lo spay <que> és devant lo portal de Gerona, pus no era perjudici de ningú sinó embelliment de la vila y bé de la república, a fi y efecte que en los dias de concurs y marcat los cònsols pugian repartir la dita plassa als marxants y ha altres persona, tant de dita vila com forasters que vindran per vendre y comprar; y que ningun, tant natural com foraster, no gòsia ni permesca posar ni plantar pals ni taulas, y allí hont serà assenyalat per dits cònsols, sots pena de 20 <...> aplicadora a la obra de la yglesia. Estigué bé a sa altesa y ho otorgà. Com és de veurer a dit ítem, lo qual és a dit privilegi, al llibre, en lo foleo 74 retro, devant del qual la lletra o spiració H, núm. 8.

Més, ab altre capítol o ítem se demanà que los cavallers estiguessen obligats en contribuir en los talls y na'ls que los altres personas ordinàrias estaban subjectes en contribuir. Estigué bé a sa altesa ab que los tals talls sien posats per autoritat real. És més llargament de veurer a lo dit ítem, que és posat ab dit privilegi al llibre y en foleo 75 a la plana, lo qual és signat a lo endret de lletra I, núm. 9.

Més, ab altre ítem suplicà que lo batlle o lloch tinent de batlle general de Gerona o Besalú, no pogués fer ningunas extorcions contra de ninguns habitants de la vila y batllia a cerca de camins, rechs ni altres cosas, que primer no hagués fetas cridas venint en ellas los cònsols, sols ab pena de 20 <...> sens exigir altres salaris ni dietas. A lo que plagué bé a sa altesa. Consta llargament en lo ítem és en lo privilegi dit a lo llibre y en lo foleo 75 a la plana, en dret del qual la lletra K, núm. 10.

Més, ab altre ítem en dit privilegi que és en dit llibre demanà dit síndich que lo batlle general o son lloch tinent no se'n pogués aportar

ningunas peñoras dels que se penyorarian, que les pretencions ell tindran de haver caigut en pena, los particulars de la vila y batllia, antes de ditas peñoras, se posian a la Cort de la present vila, y aquellas venudas per lo corredor de dita Cort perquè se <...> aquí seran venudas las peñoras y se fasse relació a lo <...> de la cort, y així dit lloch tinent no púguia aportar-se'n aquellas. Com és més llargament de veurer a dit ítem. Lo que estigué bé a sa altesa. Lo qual ítem al marge del full 75 retro és signat de lletra L, núm. 11. Manant a tots oficials que fassen observar dits capítols y observian a pena de mil florins de or. Com és de veurer a la conclusió y fi de dit privilegi.

1. cf. supra, doc. 100.

107

1553 desembre 25. Montsó

El príncep Felip atorga a la vila de Figueres que aquesta pugui nomenar capità el cònsol en cap.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 33, núm. 44.

A petició y demanda del síndich de la vila de Figueras, lo príncep Don Felip, primogènit rey de Castella, Aragó, etc., dat en la vila de Monsó als 25 desembre 1553, concedí privilegi que la universitat pogués elegir capità lo cònsol en cap o altre persona <que> aparexeria més convenient. Y concedí dit señor rey, ab que estigués dit capità súbdit al capità general del present principat.

Com és de veurer dit privilegi llargament en lo *Llibre de privilegis*, al full 78, signat de lletra X, núm. 21, y axí és de veurer en lo original, que és en pregamí a lo fexet núm. 2, lletra B, y lo privilegi signat de la mateixa lletra X, núm. 21.

108

1559 abril 1. Barcelona

El batlle general de Catalunya, Ferran Maymó, ordena respectar el privilegi concedit a la universitat de Figueres pel príncep Felip el 6 de desembre de 1547.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 47-48, núm. 77.

Cf. doc. 106.

Al primer del mes de abril 1559, Fernando Maymó, donzell en la ciutat de Barcelona domiciliat, lloch tinent general en lo ofici de batlle

general de Catalunya, manà ab mandato a los llochs tinents de batlle general de les estacions de Gerona y Basclis,² que un real privilegi, en forma de públich jurament pres, dat en Montsó 6 desembre 1547 per lo señor rey Don Feliph, primogènit dels regnes de Castilla, Aragó, a la universitat de Figueras, en lo qual dit señor rey llohà, aprobà, retificà certs capítols en aquells posats. Lo qual privilegi ho feran, y són dits capítols axibé entregà a lo dit señor rey Fernando Maymó, lloch tinent general, Francesc Joher, notari, síndich de la vila de Figueras, que dits llochs tinents de batlle general de Gerona y Besalú guardassen y contra aquells en manera alguna contra fussen que ningú contra de aquells contravinguessen ni presumissen contravenir.

Com és més llargament de veurer en lo mandato, lo qual és a lo dit *Llibre de exemples*, ab exemple de privilegi, en lo full 127, signat de lletra G, núm. 7, y també és en pregamí lo original. En lo qual hi ha una capseta fusta ab vetas vermelles que en ell penja, y és posat dit original axí a lo fexet quart, signat de lletra D, núm. 4, y lo original és signat de dita lletra G, núm. 7.

2. *sic pro Besalú.*

109

1565 març 31. Madrid

El rei Felip II atorga a la vila de Figueres que el jutge ordinari i el mostassaf puguin delegar les seves funcions en una altra persona.

A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 4302, fol. 116v-118r.

B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 45, núm. 74.

Sindici ville et baiulie de Figueras

Nos Philippus, et cetera, supplicationes magestati nostre porrectas pro parte universitatum nostri principatus Cathalonie, precipue de nobis benemeritarum libenter non solum exaudimus, verum etiam super contentis in eis providemus et que concedenda veniunt liberaliter elargimur. Cum itaque per dilectum nostrum Ioanem Gravaleda, sindicum ville et baiulie de Figueriis, in principatu Cathalonie ad generales quas novissime celebravimus curias destinatum, fuerint nobis oblata cum eius supplicatione, quedam capitula que non solum admissimus verum etiam provideri et decretari mandavimus, prout in fine sive calçe dictorum capitulorum continentur, quorum capitulorum tenores sic se habent:

Sacra catòlica e real megestat: Joan Gravaleda, síndic de la villa y batlia de Figueres, et cetera.

Ítem que lo jutge ordinari de dita vila y batllia en cas de maltia e absència pugue substituir en lloc seu e delegar algú savi en dret, axí en causes criminals com civils, quomodo durent dicta absència o malaltia del dit jutge ordinari, en los casos y maneras que acostuma de surrogar lo jutge ordinari de la vila de Barcelona. Plau a sa magestat, en cas de maltia y de absència necessària, a coneguda del batle.

Ítem supplica a vostra magestat dita vila y batllia que lo mostaçaph de dita vila en cas de absència o maltia o altre just y pertinent pugua surrogar en son lloc de mostaçaph algú enseculat en una de les tres bosses de cònsols, talment que lo surrogant sie tingut de culpes del surrogat per ell en dit ofici, e si cas bagasse per mort, lo consell ne pugue elegir altre que per sò no sie impedit concórrer, après los altres anys, y tot asó serà reputat a vostra magestat en singular gràcia y mercè, la real dignitat de vostra magestat implorant, que licet, et cetera, altissimus, et cetera. Plau a sa magestat.

Et fuit nobis per dictum syndicum humiliter supplicatum preinserta duo capitula et omnia et singula in eis et unoquoque eorum contenta iuxta decretationes in eorum calçe appositas concedere, laudare, acceptare de nostra solita munificentia dignemur. Nos vero debitum habentes respectum ad fidelitatem et servitia per dictam villam nobis prestita, presertim cum superiore anno millesimo quingentesimo quadragentesimo secundo agallis comitatus Rossilionis fuit agressus, supplicationi predictae favorabiliter annuimus. Tenore igitur presentis, ex nostra certa scientia, deliberate et expresse, regia auctoritate predicta, capitula et omnia et singula in eis et quolibet eorum contenta, iuxta continentiam et tenorem nostreque huiusmodi concessionis et elargitionis munimine seu presidio roboramus et validamus; volentes et expresse decernentes quod huiusmodi nostra concessio et largitio sit et esse debeat prefate ville et baiulie de Figueriis et illius singularibus stabilis, valida, realis et firma, nullumque in iudicio vel extra iudicium sentiat diminutionis incomodum, dubietatis obiectum vel noxe alterius detrimentum, sed in suo semper robore et firmitate persistat. Serenissimo propterea Carolo, Asturiarum et Gerunde principi ducique Calabriae, filio primogenito nostro clarissimo ac post felices et longevos dies nostros in omnibus regnis et dominiis nostris, deo propitio, immediato heredi et legitimo successori nostro, intentum nostrum aperientes, sub paterne benedictionis obtentu dicimus, ceteris vero nobilibus magnificis dilectis consiliariis et fidelibus nostris futuro locumtenenti et capitaneo generali nostro, cancellario, vicecancellario regenti nostram cancelleriam, baiulo generali, magistro rationali, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis ceterisque demum universis et singulis officialibus et subditis nostris in dicto Cathalonie principatu constitutis et constituendis eorumque locum tenentibus, dicimus, precipimus et iubemus ad ire et indignationis nostre incursum penamque florenorum auri Aragonum mille contrafacientes irremisibiliter exigendorum et nostris inferendorum erariis,

quatenus huiusmodi nostram gratiam et concessionem et omnia et singula in ea contenta teneant firmiter perpetuo et observent tenerique et inviolabiliter observari faciant per quos deceat prefate vile et baiulie de Figueriis, cautis secus agere, fieri nec permittere ratione aliqua sive causa pro quanto dictus serenissimus princeps nobis morem gerere, ceteri vero officiales et subditi nostri predicti propter ire et indignationis nostre incursum penam prepositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro regio comuni sigillo impendenti munitam.

Data Madriti, die trigesimo primo mensis marcii, anno a nativitate domini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto, regnorumque nostrorum videlicet Citerioris Sicilie duodecim, Hispaniarum vero et aliorum decimo.

Yo el rey.

Dominus rex mandavit mihi Michaeli Amat. Visa per Don Bernardum,¹ comitem generalem thesaurarium, Loris, Sentis et Sora, regentes cancellariam.

Probata.

1. Hi ha un mot que no es llegeix.

110

1584 juny 5. Barcelona

Sentència a favor de Figueres i contra Bernat Saló, per una qüestió sobre les balances del peix fresc.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins Privilegis de la vila de Figueras (sig. top. núm. O), pàg. 54, núm. 96.

Als 5 del mes de juny 1584, en lo concistori dins la casa del ofici de la Batllia General de Catalunya, situada en la ciutat de Barcelona, y en lo costat de la casa vulgarment dita lo Palau del Governador, en lo concistori del dit ofici, fou declarada sentència a favor de la vila de Figueras y en dit odi de Bernat Saló, de la vila de Figueras, en y a cerca de las balanças del peix fresch.

Com és més llargament de veurer en la dita sentència, la qual és en lo Llibre de exemples de privilegis, en los fulls 162 y 163, signada de lletra C, núm. 3, y és també a lo fexet lo original en pregamí núm. 5, lletra E, en lo qual hi-a una planxa de fusta, y dit original és també signat de lletra C [C. coní.: E ms.], núm. 3.

1585 novembre 26. Montsó

El rei Felip II atorga a la vila de Figueres la renovació de les bosses d'insaculació per a la tria de batlle. Augmenta també el sou dels batlles i jutges a trenta i vint lliures respectivament.

- A. Còpia registral: ACA, Cancelleria, reg. 4314, fol. 1r-4r.
 B. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi. Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 46, núm. 75.
 Cf. doc. 98.

Villae de Figueres

Nos Philippus, Dei gratia rex Castellae, Aragonum, Legionis, utriusque Sicilie, Hierusalem, Portugaliae, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Navarrae, Granatae, Toleti, Valentiae, Gallitiae, Maioricarum, Hispalis, Sardiniae, Cordubae, Corsicae, Murtiae, Gienis, Algarbi, Algechirae, Gibraltaris, Insularum Canariae, Indiarum Orientalium et Occidentalium, Insularum et terrae firme maris Oceani, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Mediolani, Athenarum et Neopatriae, comes Abspurgiae, Flandriae, Tirolis, Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, marchis Oristani et comes Gotiani. Cum subditorum nostrorum petitiones benigne exaudimus erga nos eorum fidem adaugemus et animos ad obsequendum promptiores incitamus, sane per dilectum nostrum Franciscium Oliveres, sindicum villae nostrae de Figueriis, principatus nostri Cathaloniae, fuerunt exhibita et presentata quedam capitula ad commodum et bonum dictae villae regimen tendentiae huiusmodi sub tenore:

Sacra catòlica e reial magestat: Lo síndich de la villa de Figueras, real, pròpria de vostra magestat, és cap de batllia real contenint gran nombre de parròquies y alguns llochs, segreras y viletas, supplica a vostra magestat concedir-li privilegi y mercè de las cosas següents:

Primo, atent que ja per altres privilegis reals ser costhume de tres en tres anys en lo diumenge abans de Carnestoltes fer extractió de batlle per la dita vila y ballia de Figueres, y de las personas ya molts anys enseculadas en la bossa de dit offici se troben ésser molt vellas e malaltissas e altrament poch hàbils y no despostas per exercir aquex offici, per tant y altrament se suplique a vostra magestat que de assí al davant de trieni en trieni en dit diumenge de Carnestoles abans de fer la extractió de las duas personas per al dit offici de balle per los cònsols y altres persones del concell stret y ordinari de la universitat de la dita vila sie feta nova enseculació de deu persones per al dit offici de balle, servant en lo ensecular la forma acostumada conforme als dits precedents privilegis.¹ E la persona que per vostra magestat o per son loctinent general o, per falta de aquell, per lo portant veus de

governador de Catalunya, serà obtada y acceptada de la dita duena presentada, de que y sie obligada acceptar y exercir lo dit offici de balle per lo trieni prosegüent i-n sie forçat y compel·lit sots las penas imposadores y executadores per vostra magestat lo altre al dit qui l'haurà optat y acceptat. Plau a sa magestat.

Ítem, per quant moltes veguades s'esdevé que com se fa la nova extractió de cònsols y concells y altres officis los extrets per dits officis no volen acceptar, absentant-se de la villa, y los que han acceptat no-n volen exercir llurs officis y convocant-se a consell en la forma acostumada no-y volen anar, per ço se-supplica a vostra magestat concedir privilegi a dita universitat de Figueres que los qui seran extrets y elegits per qualsevol officis y càrrechs per a dita vila hagen acceptar aquells i-n sien forçats per lo balle a instància del síndic de dita universitat exequutivament. E quant se convocarà lo consell ab lo so de la campana acostumat sien obligats de-anar a la casa del concell y assistir-hi sota la pena imposadora en la crida acostumada per dita convocació aplicadora y executadora rigorosament per lo dit balle, a-semblant instància de dit síndich. Plau a sa magestat.

Ítem, attès que en las bosas de dit concell y ha moltes persones que han transferit llur domicili en altrs parts més de dos anys ha sens senyal de retenir domicili algú en dita villa de Figueres, plàcia a vostra magestat concedir a dits consells y concell que los per dos anys absentats y en altre universitat domiciliats ara y per avant sien indeseulats y en llur lloch sie feta nova inseculació en la forma acostumada. Plau a sa magestat.

Ítem, duc, que per ésser lo salari del balle y del jutge de la dita vila molt poch, que-l mestre rational no-ls passa en compte més de quinse lliures per lo balle y deu per lo jutge, no-s troba ningú qui vulla acceptar dit càrrech a causa que los traballs són molt grans per ésser aquella ballia y los llochs de aquella spargits y en part montanyosa y boscosa, y per los casos que-s fan y s'offerexen cada dia per los dits llochs tenen de anar fora, y també per estar dita villa en camí real se succehexen casos que dit balle té necessitat de consultà, y com ningun doctor vulla ésser jutge y residir en dita villa patex molt la justícia, y succehexen molts inconvenients en desservey de Deu y de vostra magestat y malgovern de la dita ballia, supplica per tant humilment a vostra magestat dit síndich que per remediar assò sie servit manar-lo créxer dit salari, señalant al balle trenta lliures y al jutge vint lliures, manant al mestre rational que-ls o pas en compta, perquè ab assò dits officis seran acceptats personas expertas y aptes per a d'aquells, y la ballia serà ben governada, y ultra que axí convé per a la bona administració de la justícia y quietut y descans dels vehins de dita ballia, e rebran a molt señalada mercè. Plau a sa magestat.

Fuitque magestati nostre per supradictum Franciscum Oliveres quo supra nomine humiliter supplicatum ut prae inserta capitula et

unumquodque eorum concedere, decretare et confirmare, ac de eis nostrum opportunum privilegium expediri mandare de nostra solita benignitate dignemur. Nos vero, qui fidelium nostrorum honestis precibus faciles aures prebere consuevimus, supplicationi praemisse benigne duximus annuendum, tenore igitur presentis deque nostris certa scientia et autoritate, deliberate et consulto ex gratia speciali, preinserta capitula et unumquodque eorum iuxta decretationum et responsionum nostrorum in fine cuiuslibet ipsorum appositarum tenorem universitati dicte ville de Figueriis et habitatoribus eiusdem presentibus et futuris perpetuo concedimus, consentimus et liberaliter elargimur nostreque huiusmodi concessionis et elargitionis munimine seu praesidio roboramus et validamus autoritatemque nostram eisdem interponimus pariter et decretum, volentes et decernentes quod nostra huiusmodi concessio et elargitio sit et esse debeat dicte ville de Figueriis et eius universitati ac singularibus eiusdem, stabilis, realis, valida atque firma, nullumque in iudicio vel extra sanciet diminutionis obiectum aut noxe alterius detrimentum, sed in suo semper robore et firmitate persistat. Propterea Philippo, principi Asturiarum et Gerunde, ducique Calabrie et Montissalbi, filio primogenito nostro charissimo ac post felices et longevos dies nostros in omnibus regnis et dominiis nostris, Deo propitio, immediato heredi et successori, intentum aperientes nostrum, sub paterne benedictionis obtentu dicimus et rogamus, futuro vero nostro locumtenenti et capitaneo generali, cancellario, vicecancellario et doctoribus nostre regie audientie, gerentibusque vices nostri generalis gubernatoris et magistro rationali et eius locumtenenti, baiulo generali, regiis procuratoribus, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis, alguasiriis, virgariis et portariis ceterisque demum universis et singulis officialibus et subditis nostris maioribus et minoribus intus principatu Cathalonie et comitatibus Rossilionis et Ceritanie constitutis et constituendis dictorumque officialibus locatentibus seu officia ipsa regentibus et subrogatis dicimus, precipimus et iubemus ad incursum nostre regie indignationis et ire peneque florenorum auri Aragonum mille nostris infferendorum erariis quod prae inserta capitula et unumquodque ipsorum et omnia in eis contenta iuxta decretationes et responsiones in fine cuiuslibet ipsorum appositas dicte universitati ville de Figueriis et singularibus eiusdem ad unguem teneant firmiter et obserbent tenerique et inviolabiliter observari faciant per quoscunque, cauti secus agere fieri nec ratione aliqua sive causa, si dictus serenissimus princeps nobis morem gerere, ceteri autem officiales et subditi nostri praedictam gratiam nostram charam habeant ac preterire indignationis nostre incursum, pennam prepositam, cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iusimus nostro regio comuni sigillo pendenti munitam.

Data in oppido Montissoni, die vicesima sexta novembris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, reg-

norumque nostrorum, videlicet Citerioris Siciliae et Hierusalem trigesimo secundo, Hispaniarum vero, ulterioris Siciliae et aliorum trigesimo, Portugaliae tamen sexto.

Yo el rey.

Dominus rex mandavit mihi Ioanni Maria Serra. Visa per Figuerola, comitem generalem thesaurarium. Sa Pena, Campi, Serta, regentes Cancellariam.

112

s/d [s. XVI?]

Demanda al rei per tal que no permetí que els salaris dels capitans, en cas de guerra, vagin a càrrec de les ciutats, viles i llocs de Catalunya.

A. Regest del principi del segle xx: ACF, Fons Municipal de Figueres. *Administració general: Privilegis, franquícies, títols del municipi.* Dins *Privilegis de la vila de Figueras* (sig. top. núm. O), pàg. 47, núm. 76.

En lo full 127 del *Llibre de exemples de privilegis* trobaran un exemple allí ab *Hoc est exemplum*, de un ítem que és tret de un *Hoc est traslatum ab alio autentico traslatum*. Lo qual trasllat tret de altre trasllat és en pregamí a lo fexet quart, signat de lletra D, núm. 4, y lo trasllat de trasllat en pregamí que és a dit fexet, és signat de la present lletra F, núm. 6, y així lo dit ítem que està ab trasllat de trasllat és en lo dit *Llibre de privilegis*, ab *Hoc est exemplum*, en los fulls 127 de dit llibre, signat de dita lletra F, núm. 6. Lo qual ítem conté en substància:

Ítem, com per alguns capitans, posats per lo señor rey en les ciutats, vilas y llocs de Catalunya, sien estat demanat y aguts grans salaris, y fetas grans extrorcions als pobles en diverses maneras, avian regosat solta [sic], y no ser cosa. Que se servís lo señor rey de ordenar que de allí al devant en las ciutats, vilas y llocs de la Catalunya, en cas de concurs de guerra, o se esparàs, no posàs capitats a salaris, ni assò a càrrech llur, com dit señor rey per justícia ni per rahó, parlant ab reverència de sa altesa, ne dexàs fer pagar aquells.

Com és de veurer més llargament en lo dit ítem, full 127 de dit llibre, hont és dit exemple de dit ítem, signat de dita lletra F, núm. 6.

1

1267 juny 21. Saragossa

El rei Jaume I, volent que al lloc anomenat parròquia de Figueres es construeixi una vila, atorga als seus habitants la carta de poblament i els concedeix diverses franqueses i costums; entre altres, que la vila tingui un terme d'una milla tot voltant, que la jurisdicció correspongui al batlle del rei, que els que hi habitin estiguin afranquits d'herbatges i lleudes reials, que puguin tenir carnisseria, que puguin vendre i transportar vi, que hagin de coure pa al forn del rei i pagar un pa de cada vint-i-quatre que hi portin a coure, que puguin regar amb les aigües del terme, que el dilluns hi tinguin mercat, que el primer diumenge de setembre tinguin una fira de vuit dies, etcètera.

2

1269 gener 11. Osca

L'infant Pere confirma la carta de poblament atorgada pel seu pare, Jaume I, a la vila de Figueres.

3

1269, març, 12. Barcelona

L'infant Pere enfranqueix de qualsevol tribut o servei els jueus que no siguin de la questia de Girona o Besalú i que vagin a poblar Figueres i hi visquin durant cinc anys seguits a partir de la data del document. Pel que fa als jueus de la questia de Girona o Besalú que vagin a poblar Figueres, no hauran de pagar més del que paguen a Girona.

4

1295 gener 13. Barcelona

El rei Jaume II ratifica els privilegis anteriors i assenyala quins llocs són compresos dins els termes de la vila, trasllada la fira de setembre a Sant Joan Evangelista. Ordena que si algun foraster colpejava un habitant de Figueres s'hauria de sotmetre a l'autoritat del batlle del rei. Estableix que no han de pagar lluïisme els nous habitants que comprin una casa a la vila, que el bestiar foraster no podrà pasturar dins dels seus termes i que el batlle, jutge i missatge seran francs de bagatge.

5

1295 gener 13. Barcelona

El rei Jaume II concedeix als homes de la vila de Figueres que siguin francs i lliures d'host i cavalcada durant deu anys.

6

1295 gener 17. Barcelona

El rei Jaume II aprova, ratifica i confirma tots els privilegis anteriors atorgats pels seus antecessors a la ciutat de Figueres.

7

s/d (c. 1300?)

El rei Jaume [II?] concedeix als homes de Figueres que el jutge de la vila i batllia reial no podrà exigir res dels qui estiguin en manlleuta.

8

1313 juliol 1. Vilabertran

El bisbe Guillem de Girona aprova la fundació d'un hospital a Figueres per part dels cònjuges Bernat Jaume i Gasenda; els accepta com a donants de l'hospital els concedeix un hàbit distintiu i els imposa un cens anual d'una lliura de cera.

9

1323 desembre 16. Barcelona

El rei Jaume II concedeix als ciutadans de la vila de Figueres que puguin triar dos o tres pròcers com a jurats o cònsols per administrar els afers de la vila.

10

1323 desembre 16. Barcelona

El rei Jaume II ordena al batlle de la vila de Figueres que no permeti que els criminals guiats o assegurats puguin dur armes dins la ciutat, perquè aquesta prohibició també és vigent per als habitants de la vila.

11

1324 maig 10. Sant Llorenç de la Muga

Arnau de Cabrera i la seva esposa Francesca venen a Pere Ponsic de Massanet la notaria de Massanet de Cabrenys per 500 sous barcelonesos.

12

1333 maig 29. Montblanc

El rei Alfons III mana al batlle de la vila de Figueres que no permeti que els notaris dels comtes de Peralada o d'altres senyors, ni tampoc el notari de Lladó puguin fer escriptures públiques a la vila.

13

1333 agost 20. Poblet

El rei Alfons concedeix a les ciutats i les viles reials, entre elles Figueres, que puguin constituir impostos durant dos anys per obtenir els diners per a l'ajuda que li han atorgat per finançar la guerra contra Granada.

14

1339 juny 30. Barcelona

El rei Pere III estipula que la ciutat de Girona i diverses viles i poblacions del seu bisbat, entre elles Figueres, no puguin ser separades de la corona d'Aragó.

15

1346 febrer 1. Barcelona

El rei Pere III enfranqueix la universitat de Figueres de la prestació de cena.

16

1347 octubre 11. Monells

Requeriment per part de Pere Grasi, de Figueres, a Jaume Roses, batlle de Monells, perquè no canviï les dates de les fires de Monells.

17

1347 novembre 1. Barcelona

El rei Pere III confirma la venda feta pel seu procurador a Pere Sacosta (Barcelona, 18 setembre 1347) de tots els censos i lluïsmes que el rei posseïa a Figueres, pel preu de 20.000 sous destinats a l'armada que tenia a Sardenya.

18

1348 gener 15. Barcelona

Rectificació de la venda feta pels procuradors del rei Pere III a Ramon de Vall de dos forns a Torroella de Montgrí, de tots els aigualleixos des dels dos caps de pont fins al mar per divuit mil sous barcelonesos; un forn i la lleuda reial de Figueres per vint mil sous, i tots els rèdits que tenia a Besalú per set mil sous barcelonesos. Segueix la carta de gràcia atorgada pel comprador, amb data del 25 de març.

19

1348 gener 29. Morvedre

El rei Pere III concedeix als habitants de la vila de Figueres un privilegi que els eximeix de pagar lleuda, peatges, mesuratges, passatges, portatges, herbatges, ribatges, pontatges, usatges, barres i altres drets reials similars quan vulguin transportar els seus béns i mercaderies per qualsevol vila, ciutat, lloc o terra, a canvi de 1.800 sous.

20

1351 gener 21. Perpinyà

El rei Pere III crea el ducat de Girona, relaciona els llocs que en formaran part, entre ells Figueres, i en nomena duc el seu fill primogènit, amb el benentès que la creació del ducat no suposa l'alienació d'aquest de la corona d'Aragó ni del comtat de Barcelona.

21

1351 febrer 21. Perpinyà

El rei Pere III estableix que els llocs que formen part del ducat de Girona, de nova creació, entre ells Figueres, no poden ser separats del comtat de Barcelona i que la instauració del ducat no va contra cap dels privilegis anteriors de les ciutats, viles i llocs que en formen part.

22

1354 març 20. Barcelona

Huguet Cardona, escrivà de la Tresoreria Reial, firma àpoca a Bartomeu Samasó, síndic de Figueres, pels sis-cents setanta-sis sous donats al rei Pere III per a la seva expedició a Sardenya.

23

1354 setembre 14. Barcelona

Huguet Cardona, escrivà de la Tresoreria Reial, firma àpoca a la universitat de Figueres per les dues-centes vuitanta-quatre lliures, vuit sous i vuit diners donats al rei per a la seva expedició a Sardenya.

24

1355 novembre 16. Perpinyà

El rei Pere III declara que la prohibició d'alienació per als comtats de Girona i Besalú, el vescomtat de Bas i els llocs que té al bisbat de Girona no implica la infeudació.

25

1356 novembre 3. Girona

Joan Adrià, de la Tresoreria Reial, confessa haver rebut de Bernat Campmany en nom de la universitat de Figueres, cent vin-i-vuit lliures, tres sous i cinc diners barcelonesos en concepte de donació al rei Pere III per a les guerres contra Castella.

26

1357 febrer 18. Sarinyena

El rei Pere III ha convocat els síndics de Catalunya per demanar-los diners per a la guerra contra Castella, però els síndics han contestat que hi eren convocats com a persones particulars i que havien de tornar a les seves universitats per demanar-los parer sobre aquesta qüestió.

27

1357 març 4. Saragossa

Les ciutats de Catalunya prometen donar al rei Pere III setanta mil lliures per a la guerra contra Castella. El rei els concedeix que les imposicions corresponents seran fetes pels consellers, paers, cònsols o jurats de les ciutats, viles i llocs; que els oficials del rei no podran forçar per raó d'host; que el rei no podrà obligar les ciutats ni les persones a prestar-li diners.

28

1358 maig 1. Girona

El rei Pere III, com a pare i administrador legal de l'infant Joan, declara que el donatiu atorgat pels síndics de Figueres no pot anar contra els privilegis de la vila.

29

1358 maig 1. Girona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres que, durant els dos anys següents a la data de la concessió, la host de Figueres no serà convocada fora de la vegueria de Girona.

30

1358 maig 5. Girona

El rei Pere III concedeix als cònsols de la vila de Figueres que puguin posar impostos, en la forma acostumada, per poder reunir la quantitat de diners que havien acordat donar al rei.

31

1358 maig 16. Girona.

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres que pugui triar vint homes, escollits de les tres mans: major, mitjana i menor, perquè decideixin sobre afers de la universitat, i que el que aquests homes acordin sigui vàlid en nom de la universitat.

32

1358 juliol 23. Barcelona

Època de la Tresoreria General de la Corona d'Aragó en favor de la vila de Figueres de mil tres-cents quaranta-un sous.

33

1359 maig 10. Barcelona?

El rei Pere III concedeix un privilegi pel qual es regula el salari dels notaris de la vila de Figueres.

34

1361 desembre 10. Barcelona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres que, per tal de fer front a les despeses de reparació de les fortificacions de la vila i a l'arranjament dels camins del seu terme, pugui posar barra, durant dos anys, passats els quals serà a benefici reial, a les portes de la ciutat als llocs que considerin adients; el preu serà de: els genets, un diner; un peató, un òbol; un animal carregat, un diner; un animal sense càrrega, un òbol, i cada vintena de bestiar, un diner. Queda a arbitri dels jurats si els habitants de la vila i terme han de pagar l'impost. Queden lliures de pagament el rei, la reina i llurs familiars.

35

1362 octubre 21. Girona

El rei Pere III concedeix a la vila de Figueres el contingut d'uns capítols presentats amb motius de la proferta de tres mil quatre-cents setanta-cinc sous: que fins a Nadal no es pugui treure la host de Figueres, que es remetin al notari de la vila totes les penes en què pot haver incorregut per la no-observança de la constitució de Perpinyà i que no es pugui fer sortir cap home de la vila per dur-lo a la frontera o a l'armada.

36

1363 gener 29. Montsó

El rei Pere III concedeix que els habitants de la batllia i terme de la vila de Figueres puguin refugiar-s'hi en temps de guerra, i que per això aquests han de contribuir en les despeses de manteniment de les muralles i defenses de la vila.

37

1366 maig 11. Castelló d'Empúries

Àpoca firmada pel clavari de Castelló d'Empúries a Guillem Grasi, clavari de Figueres, de setanta-tres lliures, sis sous i cinc diners melgrosos

pel blat, l'ordi i la farina que hi havia comprat la vila de Figueres quan passaven els exèrcits estrangers.

38

1372 abril 3. Cistella

Acta notarial de la presència davant el castell de Cistella de Pere Palau, porter reial, el qual expressa la voluntat, en nom del rei, de redimir la jurisdicció.

39

1376 maig 10. Barcelona

L'infant Joan, primogènit de Pere III, enfranqueix de questies, peites, cavalcadures i altres exaccions reials per cinc anys als qui vulguin anar a la vila de Figueres per habitar-hi. L'infant estén el privilegi als habitants de la vila i atorga que les persones que hi vagin no puguin ser penyorades o arrestades per deutes, excepte si són el deutor principal o fidejussors.

40

1377 octubre 31. Girona

L'infant Joan, primogènit de Pere III, concedeix a la vila de Figueres que el seu batlle pugui designar com a jutge i assessor qualsevol jurista.

41

1379 abril 28. Barcelona

L'infant Joan, primogènit del rei Pere III, atorga a la vila de Figueres que els nou consellers i dotze homes de la vila elegits per ells formin el Consell General.

42

1379 juny 15. Figueres?

Els de Cistella es reten a la vila de Figueres.

43

1379 octubre 31. Barcelona

El rei Pere III lloa i ratifica l'acte de concòrdia fet entre Galceran de Vilarig i els síndics de la ciutat de Figueres, pel que fa a la jurisdicció de Cistella.

44

1379 octubre 31. Barcelona

El rei Pere III remet als cònsols i la universitat de Figueres la multa de 10.000 sous que els havia estat imposada per haver-se dirigit amb ànim hostil a Cistella i haver-hi destruït i cremat algunes forques i altres insígnies de poder de Galceran de Vilarig.

45

1382 març 3. Figueres

La universitat de Figueres nomena els síndics que la representaran en la compra de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria.

46

1382 març 14. Tarragona

L'infant Joan, fill de Pere III, refà la venda que la reina Elionor havia fet de la jurisdicció de Santa Llogaia, Palol i Borrassà en favor de Figueres per sis-cents florins d'or, perquè el rei Pere havia redimit la jurisdicció de Borrassà per tres-cents florins. El preu definitiu que Figueres haurà de pagar serà de cinc-cents florins. El batlle de Figueres serà qui n'exercirà en endavant la jurisdicció. S'hi esmenten alguns dels drets que se'n deriven, com ara el dret d'exèrcit, host i cavalcada, la facultat d'erigir les forques que denoten la jurisdicció, la capacitat per a dictar sentència i per absoldre els delinqüents, la capacitat per aplicar l'amputació de membres o la pena capital, entre altres. Al final es troba el document de carta de gràcia.

47

1382 març 15. Tarragona

L'infant Joan demana al seu pare, el rei Pere III, que confirmi la venda a Figueres dels llocs de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria.

48

1382 març 22. València

El rei Pere III i l'infant Jon nomenen procuradors per lliurar a Jaume d'Hospital, notari oriünd de Figueres, la possessió dels llocs de Sant Cebrià de Vilafant i Sant Antoni de Biure per vuit mil set-cents vuitanta-quatre sous i sis diners barcelonesos.

49

1382 març 29. València

El rei Pere III confirma la venda dels llocs de Santa Llogaia d'Àlguema i Palol Sabaldòria, feta per l'infant Joan, primogènit seu.

50

1383 abril 23. Figueres

Berenguer Vall-llosera, jutge ordinari de Figueres, dictamina que els estimadors de les vitalles de la vila de Figueres havien de ser els cònsols i no el batlle.

51

1384 octubre 29. Figueres

El rei Pere III confirma el privilegi atorgat a la vila de Figueres per l'infant Joan, primogènit seu, sobre el fet que vint-i-un homes formin el Consell General. Afegeix que, ja que és molt difícil que els vint-i-un s'arribin a reunir, la presència de la majoria d'ells serà suficient, i el que aquests acordin serà vàlid.

52

1386 abril 7. Barcelona

El rei Pere III torna a expedir el privilegi concedit per ell mateix als habitants de la vila de Figueres gràcies al qual no han de pagar lleuda, peatges, marinatges, passatges, portatges, herbatges, ribatges, pontatges, usatges, barres i altres drets reials similars quan vulguin transportar els seus fruits i mercaderies per qualsevol vila, ciutat, lloc o terra.

53

1387 març 8. Barcelona

El rei Joan I confirma a la vila de Figueres els privilegis, usos i costums concedits pels seus predecessors.

54

1389 juny 11. Montsó

El rei Joan I dona llicència a la universitat de Figueres perquè pugui vendre un censal mort fins a la quantitat de vint mil sous per tal de poder comprar la notaria de la vila.

55

1389 juny 15. Montsó

El rei Joan I dóna llicència a la universitat de Figueres per vendre un censal mort fins a la quantitat de seixanta mil sous per tal de sufragar la compra de la notaria de la vila, que val dotze mil sous, als hereus de Pere Desvall, i per altres necessitats de la universitat.

56

1389 juny 18. Montsó

El rei Joan I ordena que s'observin els privilegis atorgats a la vila de Figueres que manen que tots aquells que tinguin causes civils pendents no podran ser detinguts, arrestats o embargats, quan van a Figueres el dia de mercat per vendre la seva mercaderia o quan hi porten vitualles que són necessàries per als seus habitants.

57

1389 juliol 31. Montsó

El rei Joan I ven l'escrivania de la cúria de la batllia de Figueres i la notaria pública de la mateixa vila per divuit mil sous, dotze mil dels quals s'han de pagar als hereus de Pere Desvall en concepte de redempció.

58

1389 setembre 10. Sant Cugat del Vallès

El rei Joan I concedeix a la universitat de Figueres que, per tal de poder dur a terme el manteniment de muralles i per altres obres necessàries per a la vila, pugui imposar durant quatre anys l'onzena sobre el blat, els esplets i els fruits que s'hi recullen, sobre les mercaderies, censos, pensions, violaris, censals morts que hi reben, així com sobre els lucre, salaris, etc. La universitat també podrà decidir si prefereix arrendar aquest impost.

59

1400 octubre 26. Barcelona

El rei Martí I confirma els capítols que descriuen les condicions de la recuperació de les jurisdiccions reials de les parròquies, viles i llocs de les vegueries i batllies de Girona, Camprodon i Besalú, entre elles Figueres, en altre temps alienades.

60

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I concedeix a la vila de Figueres que les qüestions sobre les mesures, pesos, mides i altres que són responsabilitat del mostassaf, es puguin discutir amb els cònsols i la universitat de Figueres.

61

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I concedeix que la vila de Figueres pugui renovar el pont de la riera que discorre davant les seves portes i imposar-ne un pontatge durant cinc anys, per sufragar els costos del pont. El preu serà d'un òbol per als peatons, un diner per als genets i un diner per cada animal carregat.

62

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I concedeix a la vila de Figueres que pugui establir-s'hi una aljama de jueus.

63

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Figueres per ell i pels seus antecessors.

64

1400 novembre 16. Barcelona

El rei Martí I posa sota la seva protecció especial els habitants de la vila de Figueres.

65

1401 abril 1. Barcelona

El rei Martí I concedeix que, per tal de poder lluir uns censals morts, venuts a carta de gràcia, la vila de Figueres pugui vendre a qualsevol comunitat o persona particular mil cinc-cents sous anuals sobre els hospicis, cases, propietats i altres béns mobles i immobles.

66

1401 novembre 12. Figueres

Els cònsols de la vila de Figueres fan donació de la jurisdicció dels llocs de Santa Llogaia d'Àiguema i Palol Sabaldòria al rei Martí I.

67

1403 juny 24. [Figueres]

Els cònsols de la vila de Figueres fixen la taxa sobre els emoluments que han de percebre els notaris pels seus serveis.

68

1405 febrer 20. Barcelona

El rei Martí I concedeix que els habitants de Cistella, encara que siguin de la recollita de Figueres, no restin obligats a recollir-se dins d'aquesta vila, però hauran d'enviar-hi deu homes armats per a defensar-la. Tampoc restaran obligats a contribuir a la reparació de les defenses de Figueres, però sí a pagar tres sous per cada foc de Cistella per ajudar a reparar les muralles i defenses d'aquella.

69

1406 abril 20. Barcelona

El rei Martí I dona llicència als cònsols i consellers de Figueres perquè amb el consentiment del batlle i per un període de tres anys puguin fer ordenances que regulin els preus i la qualitat del vi, el pa i altres mercaderies que venen els hostalers. Quant a les multes que se'n derivin, la meitat dels diners seran per al fisc del rei i l'altra meitat es destinarà a la reparació de les muralles de Figueres. El rei reconeix haver rebut cinquanta florins d'or per aquesta concessió.

70

1413 març 12. Barcelona

El rei Ferran I confirma els privilegis atorgats pels seus antecessors a la vila de Figueres.

71

1413 març 16. Barcelona

El rei Ferran I sentència a favor de la vila de Figueres i contra els homes de la universitat de Cistella en la causa d'apel·lació que aquests feren contra una sentència en què s'obligava els habitants de Cistella a col·laborar en les despeses de les muralles i defenses de Figueres.

72

1413 març 30. Barcelona

L'infant Alfons, fill de Ferran I, confirma tots els privilegis atorgats pels seus antecessors a la vila de Figueres.

73

1414 juny 27. Barcelona

Pere Fèlix i Ramon Ponsí (?), procuradors de la vila de Figueres, presenten una reclamació al governador general de Catalunya, Guerau Alemany, perquè la vila de Figueres no es pugui separar de la corona d'Aragó.

74

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix que els cònsols i la universitat de Figueres puguin nomenar uns supervisors per als paraires i per als teixidors de llana, amb les mateixes competències que els de la ciutat de Girona per tal d'evitar els fraus que es produeixen en la confecció de teixits de llana. El rei prohibeix expressament que els teixidors de llana de Figueres lliurin la roba als seus compradors fins que ho hagi estat supervisada.

75

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix a la vila de Figueres que ningú pugui vendre vi a la menuda, excepte les personas que els cònsols designin per fer-ho, en dos, tres o quatre cases. Es fa excepció sis dies cada any, durant les festes de Sant Lluch i Santa Creu de maig. També els habitants podran comprar-ne per a l'ús particular; a somades. Els hostalers de la ciutat tampoc no podran vendre pa ni aviram.

76

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix que el batlle de la vila de Figueres, conjuntament amb els cònsols, pugui decidir de forma sumària i sense apel·lació sobre qualsevol queixa, controvèrsia o disputa entre els habitants de la vila sobre fites, propietats, conduccions d'aigua, etc.

77

1419 setembre 28. Barcelona

El rei Alfons IV concedeix a la vila de Figueres que aquesta pugui celebrar cada any les fires de Retorn, que començaran vuit dies abans de la festa de Santa Creu de maig (3 de maig) i acabaran vuit dies després d'aquesta festa. Durant les fires els homes podran transportar a Figueres qualsevol mena de mercaderia lliurement i no podran ser detinguts, tret dels culpables per deutes, si són el deutor principal, així com els traïdors, falsificadors de moneda, saltejadors de camins, sodomites, lladres i els culpables de lesa majestat.

78

1421 juliol 30. Barcelona

La reina Maria concedeix que els habitants de la vila de Figueres puguin vendre vi a mitges bótes i a quartons, i que quan el preu del quartó sigui de vuit diners o inferior no es necessitarà cap estimació prèvia; per als quartons de nou diners o més, serà necessària l'estimació.

79

1423 setembre 12. Nàpols

El rei Alfons IV estableix la notaria de Figueres a Jaume Fàbregues, per mil florins d'or d'entrada.

80

1423 setembre 27. Nàpols

Àpoca de pagament on es fa constar que Jaume Fàbregues ha pagat mil florins d'or l'establiment de la notaria de Figueres.

81

1424 maig 27. Figueres

Jaume Fàbregues ven a Pere de Torrent l'escrivania de la cúria de Figueres i la notaria de la vila per mil florins d'or d'Aragó, equivalents a onze mil sous de Barcelona, a carta de gràcia en favor del rei. El cens anual serà d'un parell de paons pagadors al rei. S'hi inclou l'època de pagament i l'acta de possessió corporal.

82

1426 febrer 8. València

El rei Alfons IV nomena procurador Pere Basset perquè pugui lluir la notaria de la vila de Figueres i l'escrivania de la seva batllia, atès que amb els canvis continuats de notaris es perdien molts documents, i vendre-la a la universitat de Figueres, a carta de gràcia, pel preu de divuit mil sous, quatre mil dels quals ja han estat pagats per la universitat. Els altres catorze mil seran per al pagament de la llüició de la notaria.

83

1426 febrer 8. València

El rei Alfons IV atorga als habitants de la vila de Figueres un privilegi gràcies al qual no podran ser empresonats per culpes, crims i deutes aliens, excepte si són declarats culpables com a deutors principals o fidejussors. A canvi, el rei confessa haver rebut mil cinc-cents sous de la universitat.

84

1426 febrer 13. València

La reina Maria confirma alguns capítols sobre la notaria de Figueres.

85

1426 març 14. Figueres

Pere Basset, batlle general de Catalunya, lliura la notaria de Figueres a Pere Compte i Guillem Moner, consols de la mateixa vila, i a Joan Vilafant, síndic, que en prenen possessió.

86

1426 abril 16. Barcelona

Pere de Torrent confessa haver rebut de Pere Basset, batlle general i procurador del rei, mil florins d'or per la venda de la notaria de Figueres.

87

1426 abril 20. Barcelona

Pere Basset, batlle general de Catalunya, firma àpoca en favor d'Antoni Riba i Joan Vilafant, síndics de Figueres, pel pagament de divuit mil sous per la notaria i l'escrivania de Figueres.

88

1426 abril 22. Barcelona

Pere Basset, batlle general de Catalunya, nomena procurador Pere Satria per donar possessió corporal de la notaria de la vila de Figueres.

89

1426 abril 24. Barcelona

Pere de Torrent nomena procuradors Jaume Nadal i Jaume Saurí perquè puguin traspassar la possessió de la notaria i escrivania de Figueres.

90

1446 juliol 8. Barcelona

Sentència de la reina Maria contra el vescomte de Rocabertí i a favor del batlle, jutge i altres oficials de Figueres que reclamaven poder continuar el sometent fins a Peralada per tal de capturar-hi Antoni Berta i Martí Peris, habitants de l'esmentada vila, que havien comès un crim al terme de Figueres i injuriat el batlle mentre aquest exercia les seves funcions.

91

1449 agost 26. Perpinyà

Sentència de la reina Maria que obliga els habitants de Vilanant a aturar les obres de fortificació que estaven fent-hi i a contribuir en la reparació de les muralles de Figueres, perquè són de la seva recollita.

92

1453 juny 27. Barcelona

Sentència de la reina Maria a favor de la vila de Figueres contra Jaume Hospital el qual pretenia ésser senyor del lloc de Biure.

93

1453 agost 11. Barcelona

La reina Maria concedeix que pel dia de Carnestoltes, cada tres anys, els cònsols i Consell de la vila de Figueres puguin triar dues persones perquè el rei o el batlle general de Catalunya en nomenés una com a batlle de la vila i batllia de Figueres. Igualment podran presentar dues persones perquè siguin triades com a jutge. La reina també concedeix dues fires de quatre dies, anomenades "de retorn": una per la festa de Sant Pere i l'altra a partir del quatre d'agost, amb els mateixos privilegis que les ja concedides anteriorment.

94

1455 juny 4. Barcelona

El rei Joan de Navarra, lloctinent d'Alfons IV de Catalunya-Aragó, concedeix que la celebració de les fires de quatre dies que se celebraven a partir del quatre d'agost, anomenades vulgarment "de retorn", es facin d'ara endavant per Sant Bartomeu, el mateix mes d'agost, a causa de la coincidència amb les fires de Sant Llorenç de la Muga. El rei confessa haver rebut quinze florins d'or per aquest canvi.

95

1462 abril 14. Girona

La reina Joana concedeix a la vila de Figueres la facultat de triar mostassaf el dia 1 de gener de cada any i que aquest tingui cura dels pesos i mesures. També atorga que els habitants de la vila que formin part d'un sometent puguin tornar a llurs cases si no troben la persona causant del sometent.

96

1468 febrer 5. Torroella de Montgrí

L'infant Joan, primogènit del rei Renat I, dona a la vila de Figueres les pensions i censals dels qui eren rebels al rei.

97

1472 gener 12. Vilabertran

El rei Joan II aprova uns capítols lliurats per la universitat de Figueres, en què es demanaven tot un seguit de mesures de gràcia, atès que Figueres havia decidit lliurement i espontània tornar a l'obediència al rei Joan II, durant algun temps abandonada.

98

1499 gener 19. Ocaña

El rei Ferran II concedeix un privilegi a la vila de Figueres mitjançant el qual s'ordena el funcionament de les insaculacions per al nomenament de cònsols, Consell, mostassaf, estimadors de vitalles i clavari.

99

1499 novembre 27. Barcelona

Joan Sàriera, batlle general de Catalunya, fa la primera insaculació per a l'elecció dels cònsols de la universitat de Figueres.

100

1509 octubre 15. Barcelona

A instància del síndic de Figueres, el batlle general de Catalunya, Jaime de Luna, confirma unes ordinacions fetes pels cònsols de la vila: que els habitants de la vila i del seu terme no puguin tenir més de cinquanta bèsties menudes, que els forasters no puguin introduir-hi bestiar, ni gros ni menut, i que els carnissers no puguin tenir més de cent-cinquanta bèsties menudes.

101

1519 setembre 30. Barcelona

L'emperador Carles I mana que les mesures de la bóta de vi i la bóta d'oli de Figueres tinguin la mateixa capacitat.

102

1520 gener 5. Molins de Rei

L'emperador Carles I concedeix que els habitants de la vila de Figueres puguin vendre els alls que cullin i exportar-los sense cap impediment.

103

1528 juliol 19. Montsó

L'emperador Carles I confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Figueres pels seus antecessors.

104

1542 setembre 10. Montsó

L'emperador Carles I i la seva mare, la reina Joana, donen llicència perquè la universitat de la vila de Figueres pugui quitar el forn comú i la lleuda. També es regula el procediment de la insaculació per a la tria del batlle.

105

1542 setembre 10. Montsó

L'emperador Carles I i la seva mare, la reina Joana, confirmen el privilegi de carta de poblament de Figueres i el privilegi concedit per Joan II a la vila.

106

1547 desembre 6. Montsó

El príncep Felip confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Figueres pels seus antecessors i n'afegeix d'altres sobre la construcció d'unes botigues, sobre el bestiar menut, la prohibició de fer basses de fems, l'obligació de no tenir deutes amb la universitat de la vila per accedir a cap càrrec, l'embelliment de la ciutat, la distribució de llocs als marxants, etc.

107

1553 desembre 25. Montsó

El príncep Felip atorga a la vila de Figueres que aquesta pugui nomenar capità el cònsol en cap.

108

1559 abril 1. Barcelona

El batlle general de Catalunya, Ferran Maymó, ordena respectar el privilegi concedit a la universitat de Figueres pel príncep Felip el 6 de desembre de 1547.

109

1565 març 31. Madrid

El rei Felip II atorga a la vila de Figueres que el jutge ordinari i el mostassaf puguin delegar les seves funcions en una altra persona.

110

1584 juny 5. Barcelona

Sentència a favor de Figueres i contra Bernat Saló, per una qüestió sobre les balances del peix fresc.

111

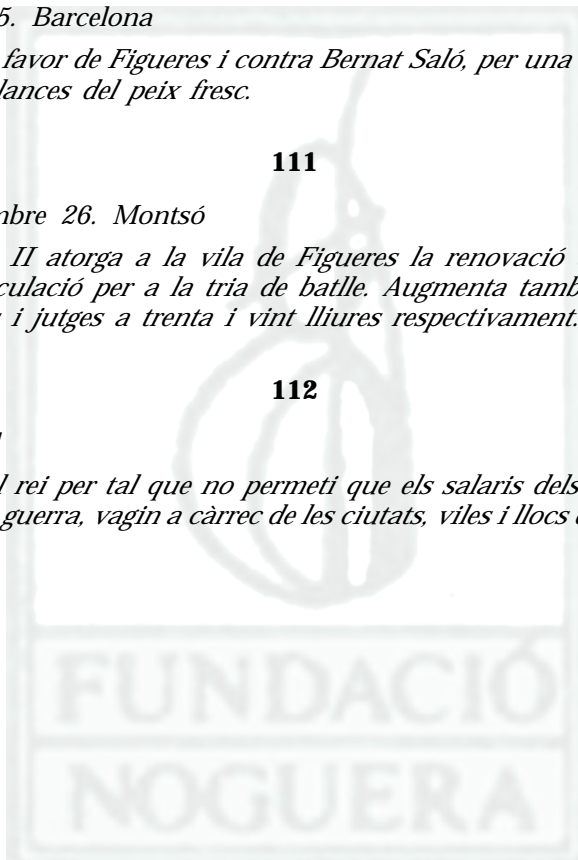
1585 novembre 26. Montsó

El rei Felip II atorga a la vila de Figueres la renovació de les bosses d'insaculació per a la tria de batlle. Augmenta també el sou dels batlles i jutges a trenta i vint lliures respectivament.

112

s/d [s. XVI?]

Demanda al rei per tal que no permeti que els salaris dels capitans, en cas de guerra, vagin a càrrec de les ciutats, viles i llocs de Catalunya.

Índex de topònims*

A

Abspurgia, 111
Ager, vescomtat de, 15
Algarve (Algarbus), 111
Algesires (Algechirae), 111
Amposta, 97, 105
Aragó, regne d': passim
Astúries, principat d' (Asturiarum),
103, 105, 109
Atenes (Athene), 69, 74, 75, 76, 77,
78, 111
Àustria (Austria), 111
Avinyonet (Avinionetis), 4

B

Balaguer (Balagarius), 14
Barcelona (Barchinona), 1, 3, 4, 5, 6,
9, 10, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22,
26, 32, 33, 34, 35, 39, 41, 43, 44,
46, 51, 52, 53, 60, 61, 62, 64, 65,
68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76,
77, 78, 79, 80, 81, 82, 86, 87, 88,
89, 90, 91, 92, 93, 94, 97, 99, 100,
101, 105, 108, 110, 111
Bas, Castelló de (Castilionis de Bas),
14

Bas, vescomtat de, 14, 24
Berga (Berga), 26
Besalú (Bisuldunus), 1, 3, 4, 9, 14,
18, 24, 26, 59, 100, 103, 105, 106,
108
Biure (Biure), 4, 48, 92
Borgonya (Burgundia), 111
Borrassà (Borrassianus), 14, 46
Brabança (Brabantia), 111

C

Calàbria (Calabria), 109, 111
Camprodon (Campusrotundus), 14,
26, 59
Canàries (Canariae), 111
Cancliver, 26
Cardona, vescomtat de, 15, 78
Castella, 25, 26, 35, 37, 46, 78, 98,
102, 103, 104, 106, 107, 108,
111
Castelló d'Empúries, 37, 97, 105
*Castellfolit de la Roca (Castrumfo-
llitum)*, 14
Castelnuovo de Napoli, 78, 79, 81
Catalunya, 22, 23, 26, 30, 34, 35, 56,
64, 65, 68, 69, 72, 73, 74, 75, 76,

* El núm. fa referència al document.

77, 78, 81, 82, 87, 88, 89, 93, 94,
97, 99, 100, 102, 105, 108, 109,
111
 Catània (*Cathania*),
 Cerdanya, comtat de, 15, 17, 18, 19,
22, 52, 74, 75, 76, 77, 78, 102, 111
 Cervera, 26, 28, 39, 48
 Cistella (*Cistella*), 4, 38, 42, 43, 44,
68, 71, 91
 Conflent (*Confluentis*), 19, 52
 Còrdova (*Corduba*), 111
 Cornellà de Terri (*Cornilianus*), 14
 Corsega, regne de, 14, 15, 17, 18, 19,
52, 74, 75, 76, 77, 79, 105,
111
 Creixell (*Crexellus*), 14
 Croàcia (*Croatia*), 111

D
 Dalmàcia (*Dalmatia*), 111
 Darnius (*Darnicis*), 4

E
 Empordà (*Empuritani*), 98
 Empúries, comtat d', 15, 56, 65, 97,
105
 Espanya (*Hispania*), 109, 111

F
 Figueres (*Ficarie, Figuerie*), *passim*.
 Flandes (*Flandriae*), 111
 Font Freda (*Fons Frigidus*), 4

G
 Galícia (*Gallitia*), 111
 Gibraltar (*Gibraltaris*), 111
 Girona (*Gerunda*), 1, 3, 5, 8, 9, 14,
20, 21, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31,
35, 39, 40, 48, 49, 59, 62, 63, 65,
73, 81, 88, 89, 95, 97, 100, 103,
105, 106, 108, 109, 111
 Granada (*Granata*), 13, 98, 102, 103,
111

H
 Hispàlia *vid.* Sevilla
 Hispània, *vid.* Espanya
 Hongria (*Hungaria*), 111

I

Índies, les (*India*), 111

J

Jerusalem (*Hierusalem*), 103, 111

L

Lladó (*Letonis*), 4, 8, 12

Lleida, 26, 30

Lleó (*Legio*), 98, 102, 103, 111

M

Madrid (*Madritis*), 109

Mallorca, regne de, 1, 15, 17, 18, 19,
52, 74, 75, 76, 77, 78, 105, 111

Manresa (*Minorisa*), 26

Massanet de Cabrenys (*Massanetus*),
4, 11

Milà (*Mediolanus*), 111

Moab, *vid.* Modica

Modica, 74, 75, 76, 77

Molins de Rei (*Molins de Rey*), 102

Monells, 16

Montalegre, monestir de (*Mons
Alacer*), 90

Montblanc (*Montisalbus*), 12, 74, 75,
111

Montpeller (*Montispessulanus*), 1, 15,
105

Montsó (*Montissonis*), 36, 54, 55, 56,
57, 67, 103, 104, 105, 106, 107,
108, 111

Morvedre (*Muriveteris*), 18, 19, 52

Múrcia (*Murtia*), 111

N

Nàpols (*Neapolis*), 79, 80

Navarra (*Navarra*), 94, 97, 102, 103,
105, 111

Neopàtria (*Neopatria*), 63, 69, 74, 75,
76, 77, 78, 111

O

Ocaña, 98

Oliveda (*Oliveda*), 4

Oristany (*Oristani*), 111

Osca (*Osca*), 2

Osor, vall d' (*Vallis de Osorio*), 14

P

Palamós (*Palamors*), 14
 Palau (*Palacius*), 14
 Pallars, comtat de, 15, 74, 75, 76, 77, 78
 Palol Sabaldòria (*Palaciolus de la Bauloria*), 45, 46, 47, 49, 65, 66
 Pals (*Pals*), 14
 Penyafigiel (*Penyafiel*), 74, 75
 Peralada (*Petralata*), 12, 90
 Perpinyà (*Perpinianus*), 24, 35, 91
 Perves, baronía de, 32
 Poblet, 13
 Pontós (*Pontonis*), 14
 Portugal (*Portugalia*), 111
 Prades, comtat de, 15
 Puigcerdà, 26

Q

Quart (*Quartus*), 14

R

Ribagorça, comtat de, 15
 Ripoll (*Rivipullis*),
 Rocabertí, vescomtat de (*Rupebertinus*), 56, 90
 Rosselló, comtat de, 15, 17, 18, 19, 52, 74, 75, 76, 77, 78, 102, 111

S

Sant Andreu de Borrasà (*Sanctus Andrea de Borraçano*), 46
 Sant Antoni de Biure (*Sanctus Anthonius de Biure*), 48
 Sant Cebrià de Vilafant (*Sanctus Sipprianus de Vilafedante*), 48
 Sant Cugat del Vallès (*Sanctus Cucufatis Vallensis*), 58
 Sant Daniel de Maifré, Osor (*Sanctus Danielis de Mamfre*), 14
 Sant Llorenç de la Muga (*Sanctus Laurentius Sambuca*), 11, 94

Sant Pere de Villar (*Sanctus Petrus de Villarrio*), 4
 Santa Creu d'Horta, Osor (*Sancta Crux d'Orta*), 14
 Santa Llogaia d'Alguema (*Sancta Locadia de Algema*), 4, 45, 46, 47, 49, 65, 66
 Saragossa (*Caesaraugusta*), 1, 74, 75, 76, 77, 78
 Sardenya, regne de, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 23, 52, 74, 75, 76, 77, 78, 105, 111
 Sarinyena, 26
 Sevilla (*Hispalis*), 111
 Sicília, regne de, 63, 69, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 90, 91, 93, 94, 98, 100, 102, 103, 109, 111

T

Tapis (*Tapiae*), 4
 Taravaus (*Taravavus*), 4
 Tarragona (*Tarrachona*), 46, 47
 Tirol (*Tirolis*), 111
 Toledo (*Toletus*), 111
 Torroella de Montgrí (*Turricella de Montenegrino*), 14, 18, 26, 96

U

Urgell, comtat d', 1, 15, 105

V

València, 1, 14, 15, 17, 18, 19, 48, 49, 52, 74, 75, 76, 77, 78, 82, 83, 84, 105, 111
 Vallespir (*Vallispirius*), 19, 52
 Vilabertran (*Villabertrandus*), 8, 43, 97, 105
 Vilafant (*Villa Fedantis*), 4, 48
 Vilafranca de Conflent, 26
 Vilafranca del Penedès, 26
 Vilanant (*Vila Hanantis*), 4, 91
 Vilarig (*Vilariticus*), 4

Índex d'antropònims

A

- Abella, Berenguer d' (*Berengarius de Apilia*), 52, 91
- Açagra, García Ortiz de (*Garsias Ortiz de Açagra*), 1, 105
- Adrià, Joan, 25
- Adrià, Mateu (*Matheus Adriani*), 15
- Ainsa, Guillem (*Guillelmus Aynsa*), 1, 105
- Alamanda, esposa de Joan Canòlic, 38
- Alegre, Jaume, síndic de Figueres (*Iacobus Alegre*), 3
- Aleman, Jaume, 97, 105
- Alfons, arquebisbe de Saragossa (*Alfonsus*), 74, 75, 76, 77, 78
- Alfons Berenguer, infant, fill de Jaume II (*Alfonsus Berengarius*), 9
- Alfons III, rei de Catalunya-Aragó (*Alfonsus rex*), 12, 13, 53
- Alfons IV de Catalunya-Aragó (*Alfonsus rex*), 74, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88 / infant 70, 72
- Altarriba, Pere, 26
- Amat, Miquel (*Michaelis Amat*), 109
- Amela, Francesc (*Franciscus Ammela*), 71
- Anelet, Bernat (*Bernardus Anelet*), 1, 105
- Anglada, Hug d' (*Hugo*), 52
- Anglada, Miquel, jurista (*Michaelis Anglada*), 90
- Anglada, Ramon d' (*Raymundus de Angularia*), 6
- Angusols, Martí d' (*Martinus de Angusolis*), 71
- Aragó, Federic d', comte de Luna (*Fredericus de Arago*), 83
- Arenós, Pere de (*Petrus de Arenosio*), 53
- Arnau, Guillem (*Guillelmus Arnaldi*), 1, 2, 105
- Avellaneda, Bartomeu? de (*B. de Avellaneda*), 44

* El núm. fa referència al document.

Avinyó, Guillem d' (*Guillelmus de Avinione*), 93

Ayerbe, Sanç Llop d' (*Sancius Luppi de Ayerbio*), 14

B

Bach, 97, 105

Ballester, Arnau (*Arnaldus Balistarii*), 18

Banyelos, 97, 105

Barceló, Joan (*Johannes Barcelo*), 69

Barrera, Pere (*Petrus Barrera*), 81

Bartomeu, Pere, cònsol de Castelló d'Empúries, 37

Basset, Pere, batlle general de Catalunya (*Petrus Becet*), 81, 82, 85, 86, 87, 88

Batlle, Ramon (*Raymundus Baiuli*), 74, 75, 76, 77, 78

Begudà, Guillem de, 45

Begudà, Pere de, 42

Berenguer, Marc (*Marcus Berengarii*), 45, 46

Berenger, Ramon (*Raimundus Berengarii*), 1, 2, 105

Berga, Pere de (*Petrus de Berga*), 58

Bernat, Roger, comte de Pallars (*Rogerus Bernardi*), 74, 75, 76, 77

Berta, Antoni (*Anthonius Berta*), 90

Begudà, Guillem de, notari de Figueres (*Guillelmus de Begudano*), 46

Bisbal, Francesc (*Franciscus Bisbals*), 48, 49

Biure, Andrea de (*Andreas de Biure*), 93

Boï, Pere, batlle general de València (*Petrus Boyl*), 36, 39

Boï, Ramon de (*Raimundus de Boil*), 14

Boix, Francesc, porter de Pere III (*Franciscus Boix*), 48

Bonet, Antoni (*Antonius Boneti*), 98

Borau, Garcia de (*Garcia de Borau*), 90

Bosch, Bernat de (*Bernardus de Boscho*), 74, 75, 76, 77

Bosch, Pere (*Petrus de Boscho*), 46

Brunisenda, esposa de Francesc Taverner, 38

Buïgues, Pere, pregoner de Figueres (*Petrus Buygues*), 81

Buisan, Gil Pere de (*Egidius Petrus de Buisan*), 14

Busquets, Berenguer de (*Berengarius de Busquets*), 54, 58

C

Cabestany, Jaume (*Jacobus Cavasthanii*), 68

Cabrera, Arnau de, 11

Cabrera, Bernat de, 24, 74, 75, 76, 77

Calí, Joan (*Johannis Calini*), 1, 105

Campi, 111

Canòlic, Joan, 38

Capmany, Pere (*Petrus Capmany*), 8

Cardona, Hug de, vescomte (*Hugo / Vgetus de Cardona*), 15, 19, 22, 23, 52

Caritg, Bernat (*Bernardus Cherig*), 1, 105

Carles I, emperador i rei de Castella i de Catalunya-Aragó (*Carolus rex*), 101, 102, 103, 104, 105

Carles, príncep, fill de Felip II de Castella (*Carolus princeps*), 109

Carrera, Berenguer (*Berengarius Carrera*), 43, 44

Cases, Mateu de, jurista (*Matheus de Casis*), 90

Castellà, Jaume (*Jacobus Castellani*), 46

Català, Antoni (*Anthonius Cathala*), 93, 94

Català, Pere Guillem (*Petrus Guillelmus Cathalanus*), 39

Cellers, Dalmau de, síndic de Cistella (*Dalmatius de Cellers*), 71

Centelles, Bernat de (*Bernardus de Centelles*), 70, 78
 Centelles, Eimeric de (*Eymericus de Scintillis*), 57
 Centelles, Grisolgus de (*Grisolgus de Centelles*), 93
 Centelles, Pere de (*Petrus de Centillis*), 74, 75, 76, 77
 Cervelló, Berenguier Arnau de (*Berengarius Arnaldi de Cervilione*), 70
 Cervelló, Guerau de (*Geraldus de Cervilione*), 60, 63,
 Cervelló, Guerau Alemany de, governador general de Catalunya, 72, 73
 Cervera, Joan de, governador de Catalunya (*Johannis de Cerbarie*), 91
 Coll, Pere de, jutge (*Petrus de Colle*), 71
 Comallonga, Joan de (*Iohannes de Comalonga*), 98, 103, 105
 Comes, Ramon de (*Raymundus de Cumbis*), 70
 Compte, Pere, cònsol de Figueres, 85, 90
 Conesa, Jaume (*Iacobus Conesa*), 34
 Corcoll, Guillem (*Guillelmus Corcoy*), 1, 2, 105

D

Dalmau, Joan (*Johannis Dalmacii*), llicenciat en lleis, 91
 Dalmau, Nicolau, síndic de Figueres, 26
 Darinyo, Francesc, secretari del rei, 79, 82
 Daviu, Perpinyà (*Perpinianus Davin*), 1, 105
 Despens, Bru (*Brunus Despens*), 46
 Desplà, Pere (*Petrus de Plano*), 17, 27
 Devesa, Antoni, vid. Antoni de Mesa
 Dusai, Eimerich, 26

E

Egidi, Bonanat (*Bonanatus Egidius*), 52
 Eimeric, Nicolau, 79, 81
 Elionor, reina de Catalunya-Aragó (*Alionor regina*), 46
 Empúries, compte d' (*Empuriarum comes*), 1, 105
 Enric, infant (*Henricus infans*), 83
 Escuder, Joan (*Iohannes Scuder*), 81
 Esperandéu (*Sperendeo*), 46
 Esperend, canceller (*Sperendus*), 68

F

Fàbregues, Jaume, patró de nau de Barcelona (*Iacobus Fabregas*), 79, 80, 81, 82
 Felip, príncep, fill de Felip II (*princeps Philippus*), 111
 Felip II, rei de Castella i Catalunya-Aragó (*Philippus rex*), 109, 111 / príncep 103, 105, 106, 107, 108
 Fèlix, Pere, 73
 Ferran I, rei de Catalunya-Aragó (*Fferdinandus rex*), 70, 71, 72, 91
 Ferran II, rei de Catalunya-Aragó (*Fferdinandus rex*), 98
 Ferran, Martí (*Martinus Ferran*), 8
 Ferrer, canceller (*Ferrer*), 100
 Ferrer, Guillem (*Guillelmus Ferrarii*), 34
 Ferrer, Jaume, jurista (*Iacobus Ferrarii*), 90
 Ferrera, de (*De Ferrera*), 103
 Figuerola, 111
 Fonellet, Pere de, vescomte d'Ínsula (*Petrus de Fonelleto*), 19, 52
 Fonolleda, Francesc (*Franciscus Fonolleda*), 72
 Font, Francesc de (*Franciscus de Fonte*), 18
 Font, Simeó de (*Simeo de Fonte*), jutge de Figueres, 91

Fogassot, Francesc Guerau (*Franciscus Geraldus Fogassot*), 100
 Foxà, Joan (*Iohannes Foxa*), 90
 Francesc, arquebisbe de Bordeus (*Franciscus*), 52
 Francesc, bisbe de Mallorca (*Franciscus*), 97, 105
 Francesc, canceller (*Franciscus*), 100
 Francesca, esposa d'Arnau de Cabrera, 11
 Fulcó, Joan Ramon, comte de Cardona (*Iohannes Raymundus Fulco*), 78
 Fulcó, Ramon, vescomte de Cardona (*Raymundus Fulcho*), 6

G

Garre, Julià (*Iulianus Garrius*), 46
 Gasenda, esposa de Bernat Jaume (*Gasendis*), 8
 Gebel-lí, Guillem (*Guillelmus Gebellini*), 58
 Gerdald, Guillem, síndic de Figueres, 45
 Gilabert, Miquel síndic de Figueres (*Michaelis Gilabert*), 91
 Giró, Simó (*Simeo Giro*), 82, 83
 Gostems, Pere de (*Petrus de Gostems*), 18
 Gras, Bartomeu (*Barthomeus Gras*), 60, 61, 62, 63, 64
 Grasi, Pere, 16, 37
 Gravaleda, Joan, síndic de Figueres (*Iohannes Gravaleda*), 109
 Gualbes, Bernat de, jurista (*Bernardus de Gualbes*), 71
 Gualbes, de, canceller (*De Gualbis*), 71, 103
 Guillem, abat de Santa Maria de Vilabertran (*Guillelmus abbas*), 43
 Guillem, bisbe de Girona (*Guillelmus*), 8
 Guillem, Pere de (*Petrus Guillermi*)
 Guitard, Guillem (*Guillelmus Guitardi*), 71

H

Haunar, Johannes (*Iohannes Haunart*), 101
 Horts, Pere d' (*Petrus de Ortis*), 1, 2, 105
 Hospital, Jaume (*Jacobus Hospitalis*), 48, 92
 Hug, bisbe de Vic (*Ugo*), 17, 18
 Humbert, Dalmau, 99

J

Jaspert (*Iaspertus*),
 Jaume, comte d'Urgell i vescomte d'Àger (*Jacobus*), 15
 Jaume, vicecanceller (*Jacobus*), 40
 Jaume I de Catalunya-Aragó (*Jacobus rex*), 1, 2, 53, 105
 Jaume II de Catalunya-Aragó (*Jacobus rex*), 1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 53, 73, 91, 105
 Jaume III de Mallorca (*Jacobus de Montepessullano*), 15, 19, 52
 Jaume de Montpeller, *vid.* Jaume III de Mallorca
 Jaume, Bernat (*Bernardus Iacobi*), 8
 Jaume, Guillem, 97, 105
 Jaume, Pere (*Petrus Iacobi*), 1, 2, 105
 Joan, arquebisbe de Toledo (*Iohannes*), 1, 105
 Joan, arquebisbe de Tours (*Iohannes*), 52
 Joan, bisbe de Girona (*Iohannes*), 97, 105
 Joan, bisbe de Tarassona (*Iohannes Tirasonensis*), 83
 Joan, infant, fill de Renat d'Anjou, 96
 Joan, comte de Cardona (*Iohannes*), 70, 72, 97, 105
 Joan I, rei de Catalunya-Aragó (*rex Iohannes*), 53, 54, 55, 56, 57, 58 / infant 28, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 51, 52

Joan II, rei de Catalunya-Aragó (*rex Iohannes*), 97, 98, 105 / governador general 74, 75, 76, 77 / lloc-tinent d'Alfons IV, 94

Joan, Pere, àlies Roig, llicenciat en lleis (*Petrus Iohannis alias Roig*), 91

Joana, reina de Catalunya-Aragó, esposa de Joan II (*Iohanna regina*), 95

Joana I de Castella, 104, 105

Jover, Francesc, 108

Jonquera, Bernat de (*Bernardus de Ionquerio*), 55, 57

Juià, Ramon de (*Raymundus de Iuyano*), 39

Julià, Pere (*Petrus Iuliani*), 1, 2, 105

L

Lendric, *vid.* Pere Buïgues

Llaçà, Domènec Pere (*Dominicus Petrus de Laçano*), 19, 52

Lledó, Arnau (*Arnaldus Letonis*), 1, 2, 105

Lleitag, Joan de (*Ioannes de Leytago*), 69

Llop, canceller (*Luppus*), 43

Llorach, Ramon Berenguer de, 80

Llorenç, Bernat (*Bernardus Laurentii*), 1, 105

Llorís (*Loris*), 109

Llorís, Garcia de (*Garsias de Loriç*), 14

Luna, Arnaldo de (*Arnaldus de Luna*), 1, 105

Luna, Jaime de (*Jacobus de Luna*), 100, 106

Luna, Rodrigo Jimeno de (*Rodericus Eiximinus de Luna*); 6

M

Maça de Liçana, Pere (*Petrus Maça de Liçana*), 83

Maçot, Ramon (*Raimundus Maçot*), 1, 105

Maimó, Ferran, batlle general de Catalunya, 108

Maius, vicecanceller (*Maius*), 105

Maler, Arnau (*Arnaldus Malerii*), 1, 2, 105

Malferit (*Malferitum*), 98

Mallorques, Vinyoles de, 97, 105

Marès, Joan, batlle de Figueres (*Iohannes Mares*), 90

Marès, Pere, batlle de Figueres (*Petrus Mares*), 40

Margall, Pere (*Petrus Margall*), 68

Margarida, muller de Jaume Fàbregues, 81

Margarit, Antoni (*Anthonius Margarit*), 81

Màrgens, Pere de, 25

Maria, reina de Catalunya-Aragó (*Maria regina*), 78, 84

Martí I, rei de Catalunya-Aragó (*Martinus rex*), 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 91, 105 / infant 57

Martí I de Sicília, fill de Martí I de Catalunya-Aragó (*Martinus*), 65, 69

Martí, Bernat, 16

Martí de Luna, Joan (*Iohannes Martini de Luna*), 83

Martí, Pere (*Petrus Martinus*), 56

Mascó, Domènec, jurista (*Dominicus Maschonus*), 53, 54, 56

Maties, vicecanceller (*Matias*), 60, 61, 62, 63, 64, 65

Mesa, Antoni de, doctor en lleis (*Antonius de Mesa*), 90, 91, 93

Miquel, Bernat (*Bernardus Michaelis*), 69, 71

Mir, Castelló (*Castilio Mir*), 43

Mir, Joan (*Iohannis Mir*), 1, 2, 105

Mitjavila, Joan de, síndic de Figueres (*Iohannes de Media Vila*), 103

Monells, Jaume de (*Jacobus de Monells*), 35

Moner, Guillem, cònsol de Figueres, 85

Montcada, Gastó de (*Gastonus de Montecatheno*), 9
 Montcada, Guillem Ramon de (*Guillelmus Raimundus de Montecatheno*), 72
 Montcada, Ot de (*Otho de Montecatheno*), 9, 105
 Montcada, Perot de (*Perotus de Montecatheno*), 97, 105
 Montcada, Ramon de (*Raymundus de Montecatheno*), 105
 Montcada, Roger de (*Rogerus de Montecatheno*), 60, 62, 63
 Morer, Guillem de (*Guillelmus de Morerio*), 8

N

Nadal, Jaume, notari, 86, 87, 88, 89
 Nadal, Jaume, teixidor de lli de Figueres, 89
 Narcís, canceller (*Narcisus*), 49
 Negre, Armand (*Armandus Nigri*), síndic de Vilanant, 91

O

Oliver, Jaume, secretari reial (*Jacobus Oliverii*), 90, 91
 Oliveres, Francesc, síndic de Figueres (*Franciscus Oliveres*), 111
 Olsinella, Bernat de, tresorer de Pere III, 25, 32
 Olzina, Joan (*Iohannes Olzina*), 82, 83
 Ombert, Miquel (*Michaelis Ombert*), 81
 Ortall, Pere Guillem de (*Petrus Guillelums de Ortall*), 91
 Ortis, Jofre de, canceller (*Iaufridus de Ortigis*), 77, 78
 Ortigis, Galceran d' (*Galcerandus de Ortigis*), 46, 53

P

Pagès, Joan, vicecanceller (*Iohannis Pages*), 91, 93

Palau, Pere, porter de Pere III, 38
 Palau, Ramon de, donzell (*Raymundus de Palatio*), 43
 Pallarès, Jaume (*Jacobus Pallaresii*), 69
 Palol, Dalmau de (*Dalmacius de Palaciolo*), 81
 Peralta, Guillem de, 97, 105
 Pere, cardenal de Catània (*Petrus*), 60, 62, 63
 Pere, arquebisbe de Tarragona (*Petrus*), 70, 93
 Pere, canceller (*Petrus*), 9, 10, 19, 36, 52
 Pere, infant, fill de Jaume I de Catalunya-Aragó (*infans Petrus*), 1, 2, 3, 105
 Pere, comte de Ribagorça i de les Muntanyes de Prades (*Petrus*), 15, 19, 52
 Pere, senyor de Xèrica (*Petrus*), 19, 52
 Pere, vescomte d'Illa i de Canet (*Petrus*), 70, 72
 Pere II, rei de Catalunya-Aragó (*Petrus rex*), 53, 72
 Pere III, rei de Catalunya-Aragó (*Petrus rex*), 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 57, 65, 70, 72, 73, 91
 Pere I, rei de Castella i de Lleó (*rex Petrus*), 46
 Pere Joan, canceller (*Petrus Iohannis*), 102
 Peris, Martí (*Martinus Peris*), 90
 Pinos, Bertran de (*Bertrando de Pinos*), 35, 40
 Pinós, Galceran Galceran de, vescomte d'Illa i de Canet (*Galcerandus Galcerandi de Pinoso*), 93
 Ponç, bisbe de Barcelona (*Poncius*), 9, 105

Ponç, Guillem (*Guillelmus Poncii*), 65
 Ponsí, Ramon, 73
 Ponsic, Pere, 11
 Pont, Bernat de, jurista (*Bernardus de Ponte*), 53
 Portella, Bernat de (*Bernardus de Portella*), 9, 105
 Pou, Pere de (*Petrus de Puteo*), 58
 Pròixida Olf de (*Olfo de Proxida*), 60, 62, 63
 Puig, Bartomeu de (*Bartholomeus de Podio*), 17, 18
 Puigròs, Simó de (*Simo de Podio Grosso*), 77
 Pujada, Mateu, 97, 105
 Pujada, Pere, síndic de Figueres (*Petrus Puiada*), 70, 71, 72

Q

Queralt, Berenguer de (*Berengarius de Queralto*), 78
 Queralt, Pere de (*Petrus de Queralto*), 19, 52, 60, 62, 63
 Quintana, Bartomeu (*Bartholomeus Quintana*), 81

R

Ralp, Berenguer de (*Berengarius de Ralp*), 18
 Ramon, bisbe d'Elna (*Raymundus*), 52
 Ramon, canceller (*Raymundus*), 17, 18, 52
 Ramon Berenguer, infant (*Raimundus Berengarius*), 9, 15
 Ramon, Pere, cònsol de Figueres, 45
 Ramonell, Pere (*Petrus Ramonelli*), 1, 105
 Recollo, Roderic, 97, 105
 Reixac, Gilabert de (*Gilabertus de Rexacho*), 46
 Renard, Bernat (*Bernardus Renardi*), 1, 2, 105
 Renat d'Anjou, 96

Resta, Francesc, jutge de Figueres (*Franciscus Resta*), 40
 Riba, Antoni, síndic de Figueres, 87
 Ribavellosa, Eiximèn Sanç de (*Eximinus Sancius de Ribavellosa*), 36
 Riera, Joan de (*Iohannes de Riaria*), 97, 105
 Robau, Guillem (*Guillelmus Rotbaldi*), 1, 105
 Rocabertí, vescomte de (*Rocabertini vicecomes*), 1, 105
 Rocabertí, Bernat Hug de (*Bernardus Hugo de Ruppebertino*), 97, 105
 Rocabertí, Dalmau de (*Dalmacius de Rochabertino*), 6
 Rocafort, Jaume de, batlle general d'Aragó (*Iacobus de Rochafort*), 36
 Roderic, canceller (*Rodericus*), 28, 29, 30, 31, 34
 Roger, Berenguer, comte de Pallars (*Berengarius Rogerii*), 78
 Roger, Ramon, comte de Pallars (*Raimundus Rogerii*), 6, 15
 Roig, *vid.* Joan, Pere, àlies Roig
 Roig, Francesc (*Ffranciscus Ruber*), 46
 Roig, Jaume, tresorer de Pere III (*Iacobus Rubei*), 17, 18, 19, 52
 Romaní, Pere (*Petrus Romanini*), 11
 Romeu, bisbe de Lleida (*Romeus*), 39
 Roses, Jaume, batlle de Monells, 16
 Ruiz, Simó (*Simo Ruiz*), 98
 Ruppebertinus, *vid.* Rocabertí

S

Sabastida, Bernat, sotstresorer (*Bertrandus Ça Bastida*), 17, 18
 Sacoma, Miquel (*Michaelis Ça Coma*), 91
 Sacosta, Francesc, vicecanceller (*Franciscus Ça Costa*), 53

Sacosta, Pere (*Petrus Ça Costa*), 17, 34, 53
 Samuntada, Bertran (*Bertrandus Ça Muntada*), 28, 29, 30, 31
 Satria, Pere, lloctinent de batlle general a Girona (*Petrus Ça Tria*), 81, 85, 88
 Sala, Urbà (*Urbanus Sala*), 91
 Salat, Antoni (*Anthonius Salat*), 81
 Salelles, Castelló de (*Castilio de Salellis*), 1, 105
 Sallent, Bartomeu (*Bartholomeus Sellent*), 90, 91, 93
 Saló, Bernat, 110
 Salvador, Esteve (*Stephanus Salvatoris*), 57
 Salzedo, Juan de, 97, 105
 Samaso, Bartomeu, síndic de Figueres, 22
 Sames, Pere de (*Petrus de Sames*), 94
 Sanç Dauer, Llop (*Lupus Sancii Dahuero*), 57
 Sánchez, Alfons (*Alfonsus Sanchez*), 102
 Sancho, 97, 105
 Santcliment, Francesc de (*Franciscus de Sancto Celemente*), 39
 Santcliment, Ramon de, 26
 Santfeliu, Simó de (*Simo de Sancto Felicio*), 1, 105
 Santpol, Garcia de (*Garsias de Sancto Paulo*), 14
 Santpol, Pere de, 97, 105
 Santpol, Ponç de (*Poncius de Sancto Paulo*),
 Santquirze, Pere (*Petrus Sancti Cirici*), 81
 Sapena, 111
 Sariera, Joan, batlle general de Catalunya, 99
 Saravia, 97, 105
 Sarçola, Francesc (*Franciscus Sarçola*), 82, 83
 Sardà, Joan, 79

Sastre, Pere, 66
 Saurí, Jaume (*Iacobus Sauri*), 81, 89
 Sentís (*Sentis*), 109
 Serra, Benet, 97, 105
 Serra, Joan Maria (*Iohannes Maria Serra*), 111
 Serta, 111
 Servent, Bernat (*Bernardus Servent*), 74, 75, 76, 77
 Servent, Guillem (*Guillelmus Servientis*), 1, 105
 Sibil·la, reina d'Aragó (*Sibyla regina*), 43, 44
 Sirvió, Bartomeu (*Bartholomeus Sirvent*), 51
 Sora, 109
 Sunyer, Guillem (*Guillelmus Sunyerii*), 1, 105

T

Tàrrega, Pere de (*Petrus de Tarrega*), 39
 Taulat, Pere (*Petrus Taulat*), 8
 Taverner, Francesc, donzell, 38
 Teixera, Joan (*Iohannes Texera*), 81
 Teixidor, Joan (*Iohannes Textoris*), 81
 Tesplanes, Julià Romeu (*Iulianus Romeus Tesplanes*), 46
 Tolerant, Jaspert (*Iaspertus Tolerandi*), 8
 Tomero, Garcia (*Garcias Tomeri*), 1, 105
 Tord, Llorenç, doctor en lleis (*Laurentius Tord*), 91
 Torrelles, Pere de (*Petrus de Turrillis*), 68
 Torrelles, Roderic de, sotstresorer (*Rodericus de Turrillis*), 18
 Torrent, Pere de (*Petrus de Torrente*), 81, 82, 86, 89
 Tort, Ramon (*Raimundus Torti*), 1, 2, 105
 Tous, Bernat de (*Bernardus de Thous*)

U

Urrea, Ximénez d' (*Ximenus de Urrea*), 1, 105
 Urrea, Ximénez Pedro d' (*Eximinus Petri de Urrea*), 74, 75, 76, 77
 Urries, Joan (*Iohannes Urries*), 103, 105
 Urries, Pere Jordà de (*Petrus Iordanus de Urries*), 14

V

Vall, Bertran de (*Bertrandus de Vallo*), 9, 10, 105
 Vall, Jaume de (*Iacobus de Valle*), 18
 Vall, Pere de (*Petrus de Vallo*), 55, 57
 Vall, Ramon de (*Raymundus de Valle*), 18
 Valls, Bartomeu (*Bartholomeus Valls*), 90
 Vallseca, Guillem de (*Guillelmus de Vallesica*), 51
 Vaquer, Joan (*Iohannes Vaquer*), 103

Vic, Guillem de (*Guillelmus de Vico*), 82
 Vidal, Francesc, porter de Pere III (*Franciscus Vitalis*), 48
 Vidal, Joan, cònsol de Figueres (*Iohannes Vitalis*), 90
 Vidal, Miquel, 97, 105
 Vilafant, Joan, síndic de Figueres, 85, 87
 Vilanova, Gaspar de, baró de Perves, 32
 Vilanova, Miquel, 38
 Vilarig, Galceran de (*Galcerandus de Vilarig*), 43, 44
 Vilarnau, Guillem de (*Guillelmus de Vilarnau*), 57
 Vilaseca, Jaume de, 26
 Vilella, Narcís (*Narcissus Vilella*), 46
 Villalpando, Joan de, 97, 105
 Vinyoles, Simó de, jurista (*Simeonis de Vineolis*), 48
 Vosner, Joan (*Iohannes Vosner*), 103

Índex general

<i>Introducció</i>	7
<i>Criteris d'edició</i>	13
<i>Sigles utilitzades</i>	15
<i>Agraïments</i>	15
<i>Apèndix</i>	16
<i>Documents</i>	17
<i>Regests</i>	207
<i>Índex de topònims</i>	229
<i>Índex d'antropònims</i>	233

